

[21.] 19. Nationalmuseet: Vandringsutställningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 500	2 438
1948/49 (statsliggaren sid. 448)	2 500	
1949/50 (förslag)	2 500	

Museichefen har anhållit om en höjning av detta reservationsanslag med 3 000 kronor för att möjliggöra en vidgad vandringsutställningsverksamhet.

Departementschefen. Den föreslagna anslagsökningen kan jag icke nu tillstyrka. Jag förordar därför oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Vandringsutställningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 kronor.

[22.] 20. Nationalmuseet: Inköp av konst för deposition. Jag tillstyrker, att detta anslag i enlighet med förslag av museichefen för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 40 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nationalmuseet: Inköp av konst för deposition* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[23.] 21. Livrustkammaren: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	111 600	115 137
1948/49 (statsliggaren sid. 449)	117 500	
1949/50 (förslag)	118 300	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *föreståndaren för livrustkammaren* i fråga om detta förslagsanslag med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd* hemställt om ordinariesättning av en kansliskrivarbefattning (Ce 15) samt om en viss anslagsökning för beredande av medel till erforderliga ålderstillägg m. m.

Departementschefen. Jag tillstyrker den föreslagna ordinariesättningen av en kansliskrivarbefattning i lönegraden 15. Vid bifall härtill bör ändring vidtagas i personalförteckningen för livrustkammaren, varjämte anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör ökas med 6 900 kronor till 65 100 kronor. Icke-ordinarieposten bör sänkas med samma belopp men samtidigt med hänsyn till löneklassuppflyttningar höjas med 800 kronor. Sammanlagt innebär detta, att denna post bör sänkas med 6 100 kronor till 40 700 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen torde böra

uppföras med oförändrat belopp, 12 500 kronor. Vad jag nu tillstyrkt föranleder en höjning av anslaget i dess helhet med 800 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande personalförteckning för livrustkammaren, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Personalförteckning.	
Befattning.	Lönegrad.
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 föreståndare	Ca 30
1 intendent	Ca 26
1 kansliskrivare	Ca 15
1 livrustmästare	Ca 14
1 åldfru	Ca 14
1 förste museivakt	Ca 11
2 museivakter	Ca 9;

b) godkänna följande avlöningsstat för livrustkammaren, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.	
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 65 100
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.	» 40 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 12 500
Summa kronor 118 300;	

c) till *Livrustkammaren: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 118 300 kronor.

[24.] 22. Livrustkammaren: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	14 100	18 323
1948/49 (statsliggaren sid. 449)	15 100	
1949/50 (förslag)	17 100	

Livrustkammarens föreståndare har, med tillstyrkan av *nordiska museets nämnd*, hemställt om en höjning av detta förslagsanslag med i runt tal 4 600 kronor. Av höjningen hänföra sig 600 kronor till delposten till övriga expenser, medan 900 kronor äro avsedda till inköp av fotografisk materiel, 1 200 kronor till inköp av material för textilvård, i runt tal 800 kronor till inköp av konserveringsutensilier samt 1 100 kronor till konservering av vissa föremål.

Departementschefen. Jag tillstyrker en höjning av detta anslag med 2 000 kronor till 17 100 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av nordiska museets nämnd meddela bestämmelser angående anslaget disposition. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Livrustkammaren: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 17 100 kronor.

[25.] 23. Naturhistoriska riksmuseet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	653 000	619 767
1948/49 (statsliggaren s. 450)	654 000	
1949/50 (förslag)	665 000	

Med avseende å detta förslagsanslag har *vetenskapsakademien* i sina anslagsäskanden för nästa budgetår till en början erinrat om en tidigare gjord framställning angående uppdelning av riksmuseets botaniska avdelning i en fanerogamavdelning och en kryptogamavdelning (se 1948 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 23). Akademien har nu hemställt, att beslut måtte fattas om denna uppdelning samt att i samband därmed åtminstone en av de i nämnda framställning föreslagna nya tjänsterna måtte inrättas, nämligen en tjänst som professor och föreståndare i lönegraden Ca 33. I sistnämnda hänseende har anförts i huvudsak följande.

En särskild omständighet gör det angeläget, att åtminstone medel till avlöning av en ny föreståndare nu beviljas. Byggnadsstyrelsen har nämligen fått i uppdrag att utreda frågan om utvidgning av riksmuseets lokaler. Det allra mest trängande behovet av utrymmesökning föreligger just vid botaniska avdelningen. Eftersom den nya kryptogamavdelningens lokalbehov bör beräknas och rumsfördelningen planeras av den kryptogamspecialist, som skall förestå avdelningen, kan emellertid utredningen i denna del icke fullföljas, så länge icke någon föreståndare tillsatts.

Utöver det nu nämnda har akademien föreslagit följande förändringar:

1) uppflyttning av nio ordinarie och tre extra ordinarie museiassistent-tjänster från 26 till 30 lönegraden;

2) förändring av en institutionsvaktmästartjänst (Ca 11) vid botaniska avdelningen till konservatorstjänst (Ca 19) och i samband därmed indragning av ett personligt lönetillägg av 900 kronor;

3) inrättande av en ritaretjänst (Ca 17) vid paleozoologiska avdelningen eller alternativt anvisande av 8 500 kronor till arvoden åt ritare;

4) förändring av en museibiträdestjänst (Ce 11) vid evertebratavdelningen till preparatorstjänst (Ce 13);

5) inrättande av en preparatorstjänst (Ce 13) och en museibiträdestjänst (Ce 11) vid paleozoologiska avdelningen;

6) ökning från 14 000 kronor till 52 500 kronor av medelsanvisningen till tillfälliga vetenskapliga medarbetare.

I fråga om den föreslagna uppdelningen av den botaniska avdelningen har *statskontoret* erinrat om att ämbetsverket år 1947 i dåvarande ekonomiska läge icke ansåg sig kunna förorda en sådan uppdelning samt framhållit, att gynnsammare ekonomiska förutsättningar för inrättande av en befattning som föreståndare för den tilltänkta kryptogamavdelningen icke nu torde föreligga. Statskontoret har vidare avstyrkt de under 1)—5) angivna förslagen samt i fråga om förslaget under 6) uttalat, att ytterligare erfarenheter borde avvaktas, innan en höjning av medelsanvisningen till tillfälliga vetenskapliga medarbetare komme till stånd.

Departementschefen. Jag anser mig i nuvarande läge icke kunna framlägga något förslag i den ånyo väckta frågan om en uppdelning av riksmuseets botaniska avdelning. Jag vill dock i detta sammanhang uttala, att jag för egen del blivit övertygad om att en dylik uppdelning framdeles bör komma till stånd. Med hänsyn härtill synes byggnadsstyrelsen bära vid utredningen av riksmuseets lokalfråga beakta det ökade lokalbehov, som en dylik uppdelning kan komma att medföra. Det i akademiens anslagsäskanden för innevarande budgetår framförda och nu upprepade förslaget om en höjning av museiassistenternas lönegradsplacering kan jag icke nu tillstyrka liksom ej heller övriga av akademien ifrågasatta ändringar i riksmuseets personalorganisation. Jag kan under rådande förhållanden ej heller förorda förslaget om en ökning av de för tillfälliga vetenskapliga medarbetare avsedda anslagsmedlen.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, som för närvarande synes vara för lågt beräknad, torde för nästa budgetår bör höjas med 10 000 kronor till 347 000 kronor. I fråga om de ur arvodesposten utgående arvoden bör den ändringen vidtagas, att museidirektörens arvode, som nu är 1 000 kronor, ändras till 1 008 kronor, till följd varav denna post bör höjas med 8 kronor till 15 532 kronor. För avrundning av anslagets slutsumma bör icke-ordinarieposten sänkas med motsvarande belopp. Samtidigt bör dock denna post med hänsyn till löneklassförändringar höjas med 1 000 kronor och sålunda uppföras med 235 468 kronor. Till rörligt tillägg slutligen beräknar jag ett oförändrat belopp av 67 000 kronor. Anslaget i sin helhet bör sålunda uppföras med 665 000 kronor, vilket innebär en höjning med 11 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för naturhistoriska riksmuseet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 347 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 15 532
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 235 468
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 67 000

Summa kronor 665 000;

b) till *Naturhistoriska riksmuseet*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 665 000 kronor.

[26.] 24. Naturhistoriska riksmuseet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	85 000	85 554
1948/49 (statsliggaren s. 451)	85 000	
1949/50 (förslag)	92 000	

Genom beslut den 4 juni 1948 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att den för budgetåret 1947/48 gällande omkostnadsstaten för riksmuseet skall tillämpas tills vidare jämväl under budgetåret 1948/49, dock att anslagsposten till övriga utgifter skall utgå med förslagsvis 7 100 kronor, till följd varav omkostnadsstatens utgiftssumma ökas till 105 700 kronor och nettoutgiften till 92 000 kronor. Därjämte har Kungl. Maj:t medgivit, att av anslagsposten till övriga utgifter ett belopp av högst 7 000 kronor må användas till bestridande av utgifter för skötsel av museiområdet.

Vetenskapsakademien har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår icke ifrågasatt någon ändring beträffande detta anslag.

Departementschefen. Med hänsyn till den i gällande omkostnadsstat för riksmuseet upptagna nettoutgiften bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas med 7 000 kronor till 92 000 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande anslaget, som sålunda bör uppföras med sistnämnda belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet*: Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 92 000 kronor.

[27.] 25. Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	152 500	126 326
1948/49 (statsliggaren s. 451)	148 500	
1949/50 (förslag)	148 500	

Vetenskapsakademien har föreslagit en höjning av detta reservationsanslag med 9 000 kronor, varav 7 000 kronor till nyanskaffning av materiel m. m. för den av akademien föreslagna nya kryptogamavdelningen vid museet och 2 000 kronor till anskaffande av bildmaterial för två vid paleozoologiska avdelningen utarbetade vetenskapliga arbeten.

Departementschefen. Med hänsyn till den ställning jag i det föregående intagit till frågan om inrättande av en kryptogamavdelning vid naturhistoriska riksmuseet kan jag icke nu tillstyrka, att medel anvisas till anskaffande av materiel m. m. för en sådan avdelning. Jag anser mig ej heller i övrigt böra tillstyrka någon ändring av förevarande anslag och föreslår därför, att detta för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 148 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 148 500 kronor.

[28.] **26. Naturhistoriska riksmuseet: Inredning och utrustning.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	95 700	23 353
1948/49 (statsliggaren sid. 452)	95 700	
1949/50 (förslag)	47 600	

Då jag förra året framlade förslag om anvisande för budgetåret 1948/49 av ett reservationsanslag av 95 700 kronor till inredning och utrustning vid naturhistoriska riksmuseet beräknade jag 76 000 kronor till slutförande av vissa till 152 000 kronor kostnadsberäknade anskaffningar av instrument, förvaringsskåp m. m. Återstoden av anslaget, 19 700 kronor, avsåg jag till en första anskaffning av utrustning till en mekanisk verkstad vid mineralogiska avdelningen. Totalkostnaden för denna utrustning beräknades därvid till i runt tal 55 300 kronor. Jag förutsatte emellertid samtidigt, att det borde övervägas, huruvida icke en del av den eljest planerade nyanskaffningen kunde uppskjutas något år för att bereda ökat utrymme inom anslagets ram för anskaffning av utrustning till den mekaniska verkstaden. Sedan riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t till inredning och utrustning vid riksmuseet för innevarande budgetår beviljat det av mig förordade anslaget av 95 700 kronor, beslöt Kungl. Maj:t på förslag av vetenskapsakademien, att detta anslag skulle fördelas med 37 200 kronor till utrustning för den mekaniska verkstaden och 58 500 kronor till inredning och utrustning vid museet i övrigt. Till anskaffande av den återstående utrustningen för den mekaniska verkstaden erfordras sålunda nu en medelsanvisning av (55 300 — 37 200 =) 18 100 kronor och till slutförande av

anskaffningen av instrument, förvaringsskåp m. m. för museet i övrigt en medelsanvisning av (76 000 — 58 500 =) 17 500 kronor.

Vetenskapsakademien har nu hemställt om anvisande för sistnämnda båda ändamål av 18 100 kronor respektive 17 500 kronor. Därjämte har akademien hemställt om anvisande av 12 000 kronor till inköp av mikroskop för paleozoologiska avdelningen samt av 6 000 kronor till nyanskaffning av gardiner. Akademien har sålunda räknat med ett medelsbehov av sammanlagt 53 600 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke för närvarande kunna tillstyrka, att mer än 6 000 kronor anvisas till inköp av mikroskop för paleozoologiska avdelningen. Akademiens anslagsberäkningar i övrigt ha däremot icke givit mig anledning till erinran. Förevarande anslag torde därför för nästa budgetår böra uppföras med ett belopp av 47 600 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 48 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturhistoriska riksmuseet: Inredning och utrustning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 47 600 kronor.

[29.] **27. Statens etnografiska museum: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	85 000	88 550
1948/49 (statsliggaren sid. 452)	91 000	
1949/50 (förslag)	96 500	

Vetenskapsakademien har på framställning av *museiföreståndaren* för nästa budgetår föreslagit följande förändringar i fråga om detta förslagsanslag, nämligen:

- 1) uppflyttning av en ordinarie och en extra ordinarie museibiträdestjänst från 11 till 15 lönegraden;
- 2) uppflyttning av en vaktmästartjänst från Ce 9 till Ce 11;
- 3) förändring av en amanuens tjänst till museiassistenttjänst (Ce 26);
- 4) inrättande av en ny amanuens tjänst (Cf 19) och en ny kontorsbiträdestjänst (Cf 4);
- 5) ökning av medelsanvisningen till bevakning med 2 730 kronor.

Den amanuens tjänst, som föreslagits förändrad till en assistenttjänst, innehaves av docenten, filosofie doktorn K. G. Montell. Museiföreståndaren har framhållit, att Montell, som har museipraktik sedan 1920, är en såväl musealt som vetenskapligt synnerligen välmeriterad tjänsteman. Han har deltagit i etnografiska och arkeologiska expeditioner till Kina, Mongoliet och Mexico och därvid bland annat förvärvat grundlig föremålskänedom samt för museets räkning hopbragt synnerligen omfattande samlingar. — De ökade kostnaderna för bevakning äro föranledda av att överenskommelse träffats om höjning av bevakningsbiträdenas arvoden.

Departementschefen. Med anledning av den föreslagna uppflyttningen av två museibiträdestjänster och en vaktmästartjänst i högre lönegrader vill jag erinra om att löneställningen vid dessa tjänster och andra dylika tjänster vid museer och därmed jämförliga institutioner behandlats i ett den 7 oktober 1946 avgivet sakkunnigbetänkande. Något på betänkandet grundat förslag i ämnet har vid budgetarbetet icke ansetts böra föreläggas innevarande års riksdag. Med hänsyn härtill torde ej heller akademiens förevarande förslag böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Däremot vill jag med hänsyn till vad i ärendet anförts biträda förslaget om förändring av en amanuens tjänst till en tjänst som museiassistent i lönegraden Ce 26. Härav föranledd ändring bör vidtagas i personalförteckningen. Den föreslagna utvidgningen av museets personal med en amanuens och ett kontorsbiträde kan jag icke tillstyrka i vidare mån än att jag i det följande beräknar 2 200 kronor under icke-ordinarieposten till lön åt ett deltidsanställt biträde för skrivgöromål och dylikt. I enlighet med akademiens framställning torde slutligen ökade medel, 2 700 kronor, böra anvisas under samma anslagspost till bevakning.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppföras med oförändrat belopp, 38 300 kronor, och icke-ordinarieposten höjas med 5 500 kronor till 49 300 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppföras med oförändrat belopp, 8 900 kronor. Förevarande anslag i sin helhet bör sålunda för nästa budgetår höjas med 5 500 kronor till 96 500 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande personalförteckning för statens etnografiska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Personalförteckning.

Befattning.	Lönegrad.
<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
1 professor och föreståndare	Ca 33
1 museiassistent	Ca 26
1 museibiträde	Ca 11

Extra ordinarie tjänsteman i högre lönegrad än Ce 24.

1 museiassistent Ce 26;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens etnografiska museum, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis kronor 38 300
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .. » 49 300
3. Rörligt tillägg, förslagsvis » 8 900

Summa kronor 96 500;

c) till *Statens etnografiska museum*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 96 500 kronor.

[30.] 28. Statens etnografiska museum: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	29 200	36 195
1948/49 (statsliggaren s. 452)	36 200	
1949/50 (förslag)	36 200	

I enlighet med förslag av vetenskapsakademien torde detta anslag för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum*: Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 36 200 kronor.

[31.] 29. Statens etnografiska museum: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	5 000	4 797
1948/49 (statsliggaren sid. 453)	5 000	
1949/50 (förslag)	5 000	

Vetenskapsakademien har anhållit, att detta reservationsanslag för nästa budgetår måtte höjas med 2 900 kronor. Av höjningen avses 900 kronor till förstärkning av anslagsposten till ordnande, vård och förkovran av samlingarna (nu 4 750 kronor) samt 1 000 kronor till en ny anslagspost till tjänsteresor i utlandet. Återstoden av höjningen, 1 000 kronor, avses till anskaffande av monteringsmaterial, skyltar, förstoringar m. m. för anordnande av tillfälliga utställningar.

Departementschefen. Jag kan icke nu biträda akademiens förslag om en anslagshöjning utan förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 5 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens etnografiska museum*: Underhåll och ökande av samlingarna m. m. för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

[32.] **30. Bidrag till nordiska museet.** Detta anslag utgår nu med 275 000 kronor, varav 225 000 kronor till bidrag till avlöningar åt museets tjänstemän och 50 000 kronor till bidrag för undersökningar rörande äldre svensk folkkultur och folktradition. Jag tillstyrker av nordiska museets nämnd gjord framställning om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till nordiska museet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 275 000 kronor.

[33.] **31. Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund.** Som villkor för utgåendet av detta anslag, som nu är uppfört med 42 000 kronor, gäller bland annat att vissa befattningshavare vid museet skola åtnjuta minst de löneförmåner, som skulle tillkommit dem, om de varit befattningshavare i statens tjänst med placering i begynnelselöneklassen av vissa av Kungl. Maj:t angivna lönegrader. *Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige* har nu under åberopande att den från och med budgetåret 1947/48 genomförda statliga löneregleringen ökat föreningens avlöningskostnader hemställt om en höjning av statsbidraget med 7 800 kronor.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har icke haft något att erinra mot den begärda anslagshöjningen.

Departementschefen. Jag tillstyrker föreningens framställning om en ökning av anslaget med 7 800 kronor till 49 800 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 49 800 kronor.

[34.] **32. Bidrag till egyptiska museet.** Detta anslag är nu uppfört med 19 700 kronor. *Egyptenkommittén* har för nästa budgetår icke ifrågasatt någon ändring av anslagets storlek.

Departementschefen. Egyptiska museets föreståndare åtnjuter för närvarande ett arvode av 8 000 kronor och en vid museet tjänstgörande förste assistent ett arvode av 7 000 kronor. Under nästföljande punkt avser jag att i anledning av föreliggande förslag tillstyrka en förbättrad löneställning för befattningshavarna vid Cypernsamlingarna. Det synes därför skäligt, att jämväl egyptiska museets tjänstemän i anslutning till den nyligen genomförda allmänna löneregleringen nu erhålla en viss löneförbättring. Bidraget till museet torde därför böra höjas med ett belopp, som möjliggör, att föreståndarens arvode bestämmes till 10 500 kronor och förste assistentens till 9 600 kronor. För detta ändamål erfordras en anslagshöj-

ning med 5 100 kronor till 24 800 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till egyptiska museet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 24 800 kronor.

[35.] **33. Bidrag till museal vård av Cypernexpeditionens fyndmaterial.** Detta anslag är nu uppfört med 23 500 kronor. Anslaget skall i främsta rummet användas till avlöning åt vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet. Från anslaget bestridas nu dels avlöningskostnader med 21 000 kronor, nämligen arvode till en föreståndare 9 500 kronor, till en tecknare 6 500 kronor och till ett museibitråde 5 000 kronor, dels omkostnader med 2 500 kronor.

Cypernkommittén har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår anhållit om en anslagshöjning med 9 700 kronor för att möjliggöra en uppräknings av föreståndarens arvode till 14 808 kronor, tecknarens till 9 660 kronor och museibiträdets till 6 228 kronor. Till stöd härför har kommittén anfört bland annat följande.

Cypernkommittén vill ånyo fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på de påfallande låga löner som samlingarnas tjänstemän åtnjuta i jämförelse med statliga tjänstemän i motsvarande museala befattningar. Cypernsamlingarna äro till storleken jämförliga med de största avdelningarna vid statens historiska museum och nationalmuseum. I betraktande av detta är samlingarnas personal, som består av föreståndare, tecknare och museibitråde, mycket fåtalig och de arvoden tjänstemännen uppbära för sitt synnerligen krävande arbete orimligt låga. Föreståndarens uppgift, som kräver hög vetenskaplig kompetens på den klassiska arkeologiens område, motsvarar en förste antikvaries vid statens historiska museum. Den effektiva lönen för en förste antikvarie är för närvarande 14 808 kronor per år medan Cypernsamlingarnas föreståndare för sitt arbete uppbär ett arvode av 9 500 kronor per år. Tecknaren, som tjänstgjort vid samlingarna sedan 1933 och som besitter stor kunnighet och erfarenhet som arkeologisk ritare, har ett arvode på 6 500 kronor för år, medan den effektiva lönen för statens historiska museums ritare är 9 660 kronor. Museibiträdet, som tjänstgjort vid samlingarna i 13 år, har mycket krävande arbetsuppgifter, i det att de omfatta inte blott expeditions- och skrivgöromål utan också kvalificerat musealt arbete såsom katalogisering, skötsel av bildarkivet etc. Hon fungerar dessutom som samlingarnas kassör. Museibiträdet uppbär ett arvode av 5 000 kronor per år. Till jämförelse härmed vilja vi framhålla att begynnelselönen för museibitråde vid statens historiska museum är 5 292 kronor per år. Med hänsyn tagen dels till den långa tjänstgöringstiden, dels till de omfattande arbetsuppgifterna, som även innefatta skötseln av samlingarnas kansligöromål, är det rimligt att museibiträdets lön motsvarar museibitråde i lönegrad Ca 11 (samma lönegradsplacering som för kanslibitråde), d. v. s. en effektiv lön av 6 228 kronor per år.

Statens lönenämnd har ansett frågan om löneställningen för ifrågakörande personal icke böra slutligt prövas, förrän ställning tagits till frågan

om samlingarnas inordnande i den statliga museiorganisationen. Lönenämnden har dock förordat en viss arvodesförbättring för föreståndaren och museibiträdet. Nämnden har anfört bland annat följande.

Lönenämnden finner det i och för sig skäligt, att arvoden till föreståndaren respektive biträdet åtminstone icke understiga de kontanta avlöningsbeloppen i 24 respektive 8 löneklassen (11 460 respektive 5 292 kronor), d. v. s. de belopp, som utgå i lägsta löneklassen i de lönegrader, som genom befordringsgången uppnås av amanuenser vid arkiv, bibliotek och museer, respektive kontorsbiträden i statens tjänst. Befattningen som ritare vid Cypernsamlingarna torde icke kunna likställas med ritarbefattningen vid statens historiska museum, enär den förstnämnda jämväl innefattar göromål såsom vaktmästare m. m.

Departementschefen. I likhet med lönenämnden anser jag frågan om löneställningen för befattningshavarna vid Cypernsamlingarna icke nu kunna slutligt avgöras. Det oaktat vill jag emellertid nu med hänsyn till den allmänna lönereglering för statens tjänstemän, som nyligen genomförts, samt under beaktande av att de nu utgående arvoden icke synas stå i rimligt förhållande till vederbörandes arbetsuppgifter förorda en viss förbättring av nämnda arvoden. För sådant ändamål tillstyrker jag en höjning av förevarande anslag med 4 200 kronor till 27 700 kronor. Jag räknar därvid med ett arvode åt föreståndaren av 11 500 kronor, åt tecknaren av 7 700 kronor samt åt museibiträdet av 6 000 kronor. I motsats till lönenämnden har jag sålunda ansett även tecknaren böra erhålla en arvodesförbättring, detta enär jag under hand inhämtat, att denne sedan ungefär ett halvår endast sysslar med ritarbete och sålunda icke längre har att fullgöra vaktmästargöromål.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till museal vård av Cypernexpeditionens fyndmaterial* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 27 700 kronor.

[36.] **34. Bidrag till musikhistoriska museet.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	13 500	13 500
1948/49 (statsliggaren sid. 454)	13 500	
1949/50 (förslag)	22 200	

Stiftelsen musikhistoriska museet har för nästa budgetår hemställt om en höjning av detta anslag med 8 700 kronor till 22 200 kronor. Därvid ha museets utgifter och inkomster beräknats till respektive 23 400 kronor och 1 200 kronor mot respektive 16 200 kronor och 1 200 kronor för innevarande budgetår. Den föreslagna anslagshöjningen har främst motiverats med

behovet att vid museet anställa en föreståndare med musikhistorisk utbildning. Stiftelsen har anfört i huvudsak följande.

Efter museiföreståndaren professor Norlinds bortgång i augusti 1947 förordnade museets styrelse assistenten fru Karin Tenggren att tillsvidare fungera som föreståndare för museet och svara för de löpande ärendena. Emellertid har det visat sig, att detta provisorium icke kan förlängas, utan att museets verksamhet därav lider men. För vården av museets dyrbara samling av äldre instrument kräves, att vid museet finnes anställd en musikhistoriker med specialstudier i musikinstrumentens historia och som tillika under museitjänstgöring av liknande art vunnit kännedom om lämpligaste sättet för samlingarnas exponerande till gagn för forskningen och den bildningssökande allmänheten. Med hänsyn härtill anser därför museets styrelse, att åtgärder utan dröjsmål böra vidtagas för att till museet knyta en person av nämnda kvalifikationer. Under förutsättning, att denne icke ålägges heltidstjänstgöring med sju timmar dagligen, utan att tjänstgöringen efter akademiens och styrelsens prövning må begränsas till exempelvis fyra eller fem timmar dagligen, synes anslagsbehovet för hans avlöning kunna uppskattas till ett minimibelopp av 7 000 kronor.

Under den tid fru Tenggren svarat för museets löpande ärenden har hon härför erhållit ett lönetillägg av 1 200 kronor för år 1947/48. Hennes totallön för denna tid har då uppgått till 5 200 kronor. Hennes tjänstgöring vid museet pågår dagligen mellan klockan 11 till 16,30 med undantag av lördagar då tjänstgöringstiden är 11 till 15 eller 31,5 timmar per arbetsvecka. Därtill kommer tjänstgöring alla söndagar då konserter givas mellan klockan 13—16. Under de senaste höst- och vårterminerna uppgick antalet konserter till 28. Under den tid dessa konserter höllos var fru Tenggren alltså icke ledig någon dag mellan den 29 september till den 20 december 1947 och mellan den 7 januari till den 5 maj 1948 med undantag av 5 helgdagar.

Fru Tenggren äger ingen museal eller akademisk utbildning. Hon har emellertid i 27 år verkat vid museet under professor Norlinds ledning. På grund härav känner hon samlingarna ingående och är för närvarande den enda person, som kan sköta visningen av museet för allmänheten och därvid redogöra för de olika museiföremålen. När det är fråga om visning för skolklasser eller grupper av besökande, är hon alltså en ovärderlig tillgång för museet. Enär hennes löneförmåner måste betecknas såsom allt för obetydliga hemställas, under åberopande av hennes långa tjänstgöring och därunder förvärvade för museet betydelsefulla kvalifikationer, om en ökning av anslaget med ytterligare 200 kronor för att hon må kunna erhålla en årslön av 5 400 kronor eller 450 kronor i månaden.

Musikaliska akademien har tillstyrkt det begärda anslaget av 22 200 kronor.

Departementschefen. Jag delar uppfattningen, att det för vården av musikhistoriska museets samlingar liksom överhuvudtaget för den fortsatta verksamheten vid museet är av vikt, att därstädes anställas en föreståndare med musikhistorisk utbildning. Då jag icke funnit anledning till erinran mot vad stiftelsen musikhistoriska museet härutinnan liksom i fråga

om medelsbehovet i övrigt anført, tillstyrker jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 22 200 kronor, innebärande en anslagshöjning med 8 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till musikhistoriska museet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 22 200 kronor.

[37.] **35. Bidrag till Drottningholms teatermuseum.** Detta anslag är nu uppfört med 8 800 kronor. För nästa budgetår har stiftelsen Drottningholms teatermusei nämnd hemställt om en höjning av anslaget med 500 kronor till bestridande av vissa ökade utgifter.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu kunna tillstyrka någon höjning av anslaget utan förordar oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till Drottningholms teatermuseum* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 8 800 kronor.

[38.] **36. Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet.** Detta anslag utgår nu med 10 000 kronor och är avsett såsom bidrag till bestridande av stiftelsen Thielska galleriets löpande utgifter. Jag biträder en av styrelsen för stiftelsen gjord ansökan om oförändrat anslag för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[39.] **37. Bidrag till svenska skolmuseet.** I enlighet med framställning av styrelsen för federationen Sveriges allmänna folkskolläraryörening och skolöverstyrelsen föreslår jag oförändrad medelsanvisning, 3 500 kronor, för nästa budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska skolmuseet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 3 500 kronor.

[40.] **38. Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem.** Den 24 september 1948 har Kungl. Maj:t för sin del godkänt ett förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och Kronan, professorn Carl Milles samt stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem av innebörd bland annat, att Kungl. Maj:t utfäster Sig att till stiftelsen såsom gåva överlämna ett kontant belopp av 600 000 kronor, avsett att användas till inköp av vissa Carl Milles tillhöriga konstsamlingar. I avtalet förutsättes, att stiftelsen från och med

budgetåret 1949/50 skall i mån av behov av statsmedel erhålla ett årligt bidrag till driftkostnader av högst 15 000 kronor. Med hänsyn härtill torde under riksstatens åttonde huvudtitel för nästa budgetår böra anvisas ett obetecknat anslag om nämnda belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till stiftelsen Carl och Olga Milles' Lidingöhem* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

C. Kyrkliga ändamål.

[41.] 1. Domkapitlen och stiftsnämnderna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	485 400	478 785
1948/49 (statsliggaren s. 455)	503 400	
1949/50 (förslag)	516 100	

Ur detta anslag bestridas avlöningskostnader för den vid domkapitlen och stiftsnämnderna anställda personalen samt dessutom arvoden och andra ersättningar till vissa domkapitelsledamöter m. fl. Av dessa kostnader ankommer för närvarande på statsverket hela kostnaden för den vid domkapitlet i Stockholm avlönade personalen ävensom kostnaden för nämnda arvoden och andra ersättningar till den del, dessa ej belöpa på skoglig personal hos stiftsnämnderna, samt på kyrkofonden hela kostnaden för den skogligen personalen hos stiftsnämnderna. De kostnader i övrigt, vilka bestridas från anslaget, delas lika mellan statsverket och kyrkofonden.

Kyrkofondens bidrag till angivna ändamål återfinnes i form av särskilda uppbördsmedel i den för domkapitlen och stiftsnämnderna fastställda avlöningsstaten. Avlöningsstaten slutar på 503 400 kronor, med vilket belopp anslaget nu är uppfört.

Av *domkapitlens* och *stiftsnämndernas* anslagsäskanden för budgetåret 1949/50 inhämtas, bland annat, följande.

I. Domkapitlet i Stockholm. Domkapitlet har upprepat sin åren 1946 och 1947 gjorda framställning om ordinarie sättnings av kanslibiträdestjänsten i Ce 11.

II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt stiftsnämnderna m. m. Avlöningar till ordinarie tjänstemän. Vissa domkapitel ha beräknat utgiftsökningar till följd av löneklassuppflyttningar och dylikt.

De flesta domkapitlen ha upptagit frågan om förbättrad lönegradsplacering för de ordinarie domkapitelsjuristerna och betonat angelägenheten att denna fråga utredes och bringas till en lösning. Därvid har i allmänhet föreslagits, att stiftssekreterare uppflyttas från lönegraden Ca 30 (Uppsala, Lund, Luleå, Ca 31) till lönegraden Ca 33, stiftskamrerare (endast i Lund)

från Ca 27 till Ca 29 och stiftsnotarie från Ca 24 till Ca 27. Beträffande förslagens enskildheter torde få hänvisas till handlingarna. — Domkapitlet i Linköping har hemställt om utredning i syfte att bereda expeditivsvakten (Ca 9) förmånligare löneställning. I övrigt ha föreslagits följande ändringar.

V ä s t e r å s.

Domkapitlet har ånyo anhållit, att den nuvarande ordinarie kontorsbiträdestjänsten i lönegraden Ca 8 måtte utbytas mot en kanslibiträdestjänst i Ca 11. Domkapitlet har framhållit, bland annat, att domkapitlet vore i starkt behov av ett kanslibiträde. En del uppgifter av mera självständig natur, som eljest bort handhavas av juridiskt utbildade befattningshavare, måste, då domkapitlet saknade amanuens, nu anförtros åt kontorspersonalen. Det nuvarande ordinarie kontorsbiträdet, som tjänstgjort vid domkapitlet över 35 år, vore väl kvalificerat för en kanslibiträdestjänst.

G ö t e b o r g.

Domkapitlet har ånyo hemställt om inrättande av en ordinarie stiftskamrerartjänst i lägst lönegraden Ca 24. Till stöd för förslaget har huvudsakligen åberopats, att medelsförvaltningens omfattning betydligt ökats under en följd av år samt att den alltmer ökade arbetsbördan inom stiftsnämnden ställde allt större krav på domkapitelstjänstemännen. Därest emellertid en utredning rörande domkapitlets personalförhållanden nu komme till stånd, borde i avvaktan på utredningen domkapitlets personal utökas med en amanuens i lönegraden Cf 19.

A r v o d e n o c h s ä r s k i l d a e r s ä t t n i n g a r, b e s t ä m d a a v K u n g l. M a j : t. Domkapitelsledamot, som förordnats för viss tid eller utsetts genom val, äger åtnjuta ett årligt arvode av, i Uppsala, Lunds och Luleå stift 700 kronor, i Visby stift 300 kronor samt i övriga stift 500 kronor.

Domkapitlet i Visby har gjort framställning om höjning av arvodet för domkapitlets ledamöter från 300 kronor till 700 kronor för vice preses och till 500 kronor för övriga ledamöter.

A v l ö n i n g a r t i l l ö v r i g i c k e - o r d i n a r i e p e r s o n a l. Vissa domkapitel ha beräknat högre medelsbehov på grund av löneklassförändringar och dylikt. I övrigt ha följande förändringar ifrågasatts.

L i n k ö p i n g.

Domkapitlet har anhållit att få anställa ytterligare en amanuens med heltidstjänstgöring, placerad i lönegraden Cf 19. Till stöd härför har framhållits, att arbetsbördan på expeditionen nu nått en sådan omfattning att trots betydande övertidsarbete från tjänstemännens sida en icke oväsentlig arbetsbalans föreläge.

V ä x j ö.

Domkapitlet har anhållit att få anställa ytterligare en amanuens med heltidstjänstgöring. Till stöd för framställningen har domkapitlet åberopat en jämförande översikt av arbetsuppgifternas omfattning vid olika domkapitel och stiftsnämnder. Domkapitlet har framhållit, att arbetsbelastningen på expeditionen nu blivit så stor, att anställandet av ytterligare en jurist vore ofrånkomligt, därest icke ärendenas behöriga gång skulle äventyras.

Statskontoret anser, att den av domkapitlet åberopade jämförande översikten syntes utvisa, att arbetsbördan för den juridiskt utbildade personalen vid Växjö domkapitel i vissa avseenden vore större än inom flertalet andra stift. Vissa svårigheter mötte emellertid att bedöma skäligheten av den föreslagna personalökningen utan att ha tillgång till allsidig och fullständig utredning över samtliga arbetsuppgifter, som åvilade den juridiskt skolade personalen hos domkapitlen. I avvaktan på en sådan utredning borde personalökningen anstå, detta så mycket mera som ett eventuellt borttagande av domkapitlen som mellaninstanser för folkskoleväsendet kunde förväntas medföra en viss avlastning i domkapitelsjuristernas arbete.

III. Skoglig personal hos stiftsnämnderna. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Ordförande, vice ordförande och sekreterare i stiftsnämnd äger åtnjuta ett årligt arvode av i Lunds stift 800 kronor, i Visby stift 300 kronor och i övriga stift 500 kronor. För annan ledamot av stiftsnämnd utgör arvodet i Lunds stift 600 kronor, i Visby stift 200 kronor och i övriga stift 300 kronor.

Domkapitlet i Visby har gjort framställning om höjning för stiftsnämndens ledamöter av ifrågakarande arvoden till 500 kronor respektive 300 kronor.

Föredraganden.

Avdelning I i avlöningsstaten.

Jag anser mig böra tillstyrka, att den extra ordinarie kanslibiträdestjänsten i lönegraden Ce 11 vid domkapitlet i Stockholm ordinariesättes. Till innehavare av den ordinarie tjänsten torde det nuvarande extra ordinarie kanslibiträdet böra få antagas utan ansökningsförfarande. Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör ordinarieposten ökas med 6 300 kronor till 21 900 kronor, medan icke-ordinarieposten av samma anledning och på grund av vissa löneklassförändringar bör minskas med 5 300 kronor till 14 700 kronor.

Då jag icke ifrågasätter någon ändring beträffande övriga anslagsposter, bör medelsbehovet under denna avdelning beräknas till 43 500 kronor. Höjningen, 1 000 kronor, faller helt på statsverket.

Avdelning II i avlöningsstaten.

Domkapitlets i Växjö förslag om personalförstärkning anser jag mig böra biträda och förordar alltså, att vid domkapitlet inrättas en amanuens-tjänst med lön enligt den reglerade befordringsgången för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst. Med anledning av de av domkapitlen i Göteborg och Linköping framförda förslagen om personalförstärkning förordar jag, att vid vardera domkapitlet inrättas en dylik amanuens-tjänst, förenad med halvtidstjänstgöring. Vid domkapitlet i Linköping bör därvid medels-anvisningen till avlönande av ett icke-ordinarie biträde för skriv- och kon-torsgöromål med halvtidstjänstgöring upphöra att utgå. Under hänvisning till vad domkapitlet i Västerås anfört tillstyrker jag, att den nuvarande ordinarie kontorsbiträdestjänsten i lönegraden Ca 8 omvandlas till en kanslibiträdestjänst i Ca 11. Till innehavare av sistnämnda tjänst torde det nuvarande kontorsbiträdet böra få antagas utan ansökningsförfarande. I övrigt anser jag mig icke i nuvarande läge kunna biträda av domkapitlen framförda förslag om personalförstärkning eller om ändrad lönegradspla-cering. Det är emellertid min avsikt att inom en snar framtid föranstalta om utredning rörande löneställning och arbetsuppgifter för den hos dom-kapitlen och stiftsnämnderna anställda kanslipersonalen jämte därmed sam-manhängande frågor.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör vid bifall till vad jag förordat och med hänsyn till vissa löneklassuppflyttningar upp-räknas med 600 kronor till 521 000 kronor.

Då jag icke nu kan förorda någon höjning av de till ledamöter av dom-kapitlet i Visby utgående arvodesbeloppen, torde arvodesposten böra upp-tagas till oförändrat belopp, 33 800 kronor.

Med hänsyn tagen till den förordade personalförstärkningen samt till löneklassförändringar, vikariatsersättningar och dylikt torde anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för nästa budgetår böra be-räknas till 261 500 kronor, innebärande en ökning med 19 800 kronor. An-slagsposten bör fördelas på följande sätt:

Domkapitlet i Uppsala		kronor	18 400
» » Linköping		»	20 500
» » Skara ..		»	27 000
» » Strängnäs		»	12 800
» » Västerås		»	8 900
» » Växjö		»	32 200
» » Lund		»	31 800
» » Göteborg		»	27 900
» » Karlstad		»	20 200
» » Härnösand		»	21 200
» » Luleå		»	21 900
» » Visby		»	18 700

Summa kronor 261 500.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde bära höjas med 3 000 kronor till 95 000 kronor.

Medelsbehovet under denna avdelning beräknar jag till 911 300 kronor, vilket innebär en höjning med 23 400 kronor. Härav faller hälften eller 11 700 kronor på kyrkofonden.

Avdelning III i avlöningsstaten.

Då jag icke nu kan förorda någon höjning av de till ledamöter av stiftsnämnden i Visby utgående arvodesbeloppen samt ej heller i övrigt ifrågasätter någon ändring under denna avdelning, torde medelsbehovet bära beräknas till oförändrat belopp, 324 900 kronor.

Avlöningsstatens utgiftssida slutar således enligt mina beräkningar å $(43\,500 + 911\,300 + 324\,900 =)$ 1 279 700 kronor. Kyrkofondens bidrag som nu är upptaget med 751 900, bör enligt vad jag i det föregående anført höjas med 11 700 kronor till 763 600 kronor. Förevarande anslag bör därför för nästa budgetår uppföras med $(1\,279\,700 - 763\,600 =)$ 516 100 kronor. Detta innebär en anslagshöjning med 12 700 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1949/50, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för domkapitlen, som föranledas av vad jag i det föregående anført;

b) godkänna följande ändringar i avlöningsstaten för domkapitlen och stiftsnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

I. Domkapitlet i Stockholm.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 21 900

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	kronor 14 700

Summa kronor 43 500.

II. Kanslipersonal hos övriga domkapitel samt
stiftsnämnderna m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 521 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	kronor 261 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 95 000
Summa kronor 911 300.	

IV. Sammanfattning.

I. Domkapitlet i Stockholm	kronor 43 500
II. Kanslipersonal hos övriga domkapi- tel samt stiftsnämnderna m. m. ...	» 911 300
III. Skoglig personal hos stiftsnämnder- na m. m.	» 324 900
Summa kronor 1 279 700.	

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från kyrkofonden	kronor 763 600
Nettoutgift kronor 516 100;	

c) till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Avlöningar*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 516 100
kronor.

[42.] 2. Domkapitlen och stiftsnämnderna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	84 900	89 779
1948/49 (statsliggaren s. 458)	90 500	
1949/50 (förslag)	93 800	

Ur detta anslag bestridas kostnader för sjukvård m. m., reseersättningar, expenser, publikationstryck, hyresersättningar och vissa kostnader enligt lagen angående användande i vissa fall av prästlönefond m. m. Kyrkofonden bestrider hälften av de beräknade sammanlagda sjukvårds- och expenskostnaderna vid samtliga domkapitel utom Stockholms och hälften av en nu utgående hyresersättning av 4 000 kronor till Uppsala domkyrka samt hela kostnaden för stiftsnämndernas verksamhet. Kyrkofondens bidrag utgör nu 146 110 kronor.

Av *domkapitlens och stiftsnämndernas* anslagsäskanden för budgetåret 1949/50 inhämtas bland annat följande.

I. Domkapitlet i Stockholm. Domkapitlet har föreslagit, att domkapitlets omkostnadsanslag upptages med oförändrat belopp.

II. Övriga domkapitel. Beträffande anslagsposten till reseersättning ar, för innevarande budgetår uppförd med 36 650 kronor, har domkapitlet i *Linköping* hemställt om höjning av anslagsmedlen till reseersättningar åt domkapitelsledamöter med 650 kronor samt domkapitlet i *Visby* om höjning av anslagsmedlen till reseersättningar åt stiftssekreterare med 125 kronor. Som skäl ha anförts, för förstnämnda höjning nuvarande anslagsmedels otillräcklighet och för sistnämnda höjning önskvärdheten av att den nyutnämnde biskopen under sina första ämbetsår erhöle biträde av stiftssekreteraren vid visitationerna.

Till övriga expenser ha för innevarande budgetår anvisats tillhopa 66 710 kronor, varav 1 100 kronor avse engångsanvisning. Ändring i fråga om medelsanvisningen har ifrågasatts av domkapiteln i *Skara*, *Strängnäs*, *Växjö*, *Göteborg*, *Härnösand* och *Luleå*. Av framställningarna inhämtas bland annat följande.

Skara. Domkapitlet har anhållit om en anslagshöjning av 400 kronor med hänsyn till ökade städningskostnader och allmän prisstegring.

Strängnäs. Domkapitlet har anhållit om en anslagshöjning av 850 kronor med hänsyn till ökade städningskostnader.

Växjö. Domkapitlet, vars anslagsmedel till övriga expenser för innevarande budgetår utgöra 5 500 kronor, varav 500 kronor avse engångsutgifter och 5 000 kronor löpande utgifter, har anhållit om anvisande av 1 000 kronor för konservering av fuktskadade arkivalier.

Göteborg. Domkapitlet har under åberopande av stegrade priser för materiel, inbindning och telefon samt behovet att ersätta gamla inventarier med nya anhållit om en anslagshöjning med 900 kronor.

Härnösand. Domkapitlet har anhållit om en anslagshöjning med 300 kronor på grund av stegrade priser för bokbindning.

Luleå. Domkapitlet, vars anslagsmedel till övriga expenser för innevarande budgetår utgöra 7 800 kronor, varav 600 kronor avse engångsutgifter och 7 200 kronor löpande utgifter, har anhållit dels om anvisande av 350 kronor för utbyte av en skrivmaskin och 1 800 kronor för anskaffande av blankett- och bokskåp för expeditionslokalen, dels ock att domkapitlets medel för löpande utgifter med hänsyn till ökade städningskostnader och allmän prisstegring måtte uppräknas med 150 kronor.

I fråga om anslagsposten till publikationstryck har domkapitlet i *Växjö* under åberopande av ökade tryckningskostnader begärt en anslagshöjning med 150 kronor.

III. Stiftsnämnderna. Ändringar ha ifrågasatts endast beträffande anslagsposten till reseersättningar m. m., varvid domkapitlet i *Lin-*

köping hemställt om höjning med 1 500 kronor till 6 500 kronor, domkapitlet i *Växjö* med 2 000 kronor till 9 900 kronor och domkapitlet i *Härnösand* med 2 000 kronor till 10 000 kronor.

Föredraganden. Den för övriga domkapitel uppförda anslagsposten till reseersättningar torde i enlighet med föreliggande framställningar bära höjas med 800 kronor.

Jag anser mig bära tillstyrka den av domkapitlen i Skara, Strängnäs, Växjö, Göteborg, Härnösand och Luleå begärda ökade medelsanvisningen till övriga expenser å tillhoppa 5 750 kronor, varav 1 000 kronor avse engångsanvisning för konservering av fuktskadade arkivalier vid domkapitlet i Växjö samt 2 150 kronor engångsanvisning för utbyte av en skrivmaskin samt anskaffande av blankett- och expeditionsskåp vid domkapitlet i Luleå. Under delposten till övriga expenser ha för innevarande budgetår beräknats medel, 1 100 kronor, för vissa utgifter av engångsnatur. Med hänsyn härtill och vid bifall till vad jag nyss förordat bör delposten till övriga expenser för nästa budgetår höjas med 4 650 kronor, vilket belopp bör avrundas nedåt till 4 600 kronor.

Anslagsposten till publikationstryck bör med hänsyn till ökade tryckningskostnader uppräknas med i runt tal 200 kronor.

Anslagsposten till reseersättningar m. m. torde vid stiftsnämnderna i Linköping, Växjö och Härnösand bära höjas med respektive 1 500 kronor, 2 000 kronor och 2 000 kronor eller tillhoppa 5 500 kronor.

Vad jag sålunda förordat föranleder en utgiftsökning med $(800 + 4\,600 + 200 + 5\,500 =)$ 11 100 kronor. Härav bära av kyrkofonden gäldas $(\frac{4\,600}{2} + 5\,500 =)$ 7 800 kronor. Förevarande anslag, som nu är uppfört med 90 500 kronor, bör därför för nästa budgetår uppföras med $(90\,500 + 11\,100 - 7\,800 =)$ 93 800 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Domkapitlen och stiftsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 93 800 kronor.

[43.] 3. **Kleresistaten.** Ur detta anslag utbetalades tidigare ersättningar för vissa friheter från prästutlagor samt indelningsersättningar till vissa domkyrkosysslomän, klockare och organister ävensom till pastor primarius. Enligt beslut av 1941 års kyrkomöte och 1942 års riksdag skola från och med budgetåret 1942/43 ur anslaget endast utgå indelningsersättningar till domkyrkosysslomän. Övriga ersättningar ha avförts ur anslaget eller indragits, dock med viss rätt för tjänstinnehavare, vilken tillträtt sin befattning före den 1 juli 1942, att bibehållas vid indelningsersättning, så länge han kvarstår i tjänst. Anslaget, som för innevarande budgetår är uppfört

med 5 000 kronor, torde för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kleresistaten* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[44.] **4. Vissa ersättningar till kyrkofonden.** Enligt lagen om kyrkofond i dess nu gällande lydelse skall från statsverket för varje år till kyrkofonden utgå ersättning med *dels* 4 627 887 kronor för prästerskapets till statsverket indragna tionde m. m., *dels* tillhopa 301 250 kronor för vissa tidigare av prästerskapet i territoriella pastorat åtnjutna statsanslag, *dels* ock 121 600 kronor för dylika anslag, som tillförne åtnjutits av biskopar och pastor primarius eller utgått till biskopslöneregleringsfonden. Dessa ersättningsbelopp bestridas från detta anslag, som på grund härav är uppfört med i avrundat tal 5 050 800 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar till kyrkofonden* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 5 050 800 kronor.

[45.] **5. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.** Kurserna för utbildande av kyrkomusiker inrättades i samband med införandet av lägre organistexamen och äro avsedda att främja utbildningen av kompetenta kyrkomusiker för mindre församlingar. Då organist- och kantorsbefattningarna i dylika församlingar till mycket stor del äro förenade med folkskolläraryrkesbefattningar, har det nämligen ansetts ligga i det allmännas intresse att möjliggöra en förhållandevis snabb och billig utbildning av blivande folkskollärare till kyrkomusiker.

Kurserna äro anordnade såsom sommarkurser, baserade på musikstudier under terminerna vid vederbörande folkskoleseminarium. För specialundervisning av organistelever (s. k. övertimmar) åtnjuter musikläraren vid seminariet särskild ersättning ur anslaget till avlöningar vid folkskoleseminarierna. Utbildningen avser att sätta de i kurserna deltagande seminarieeleverna i stånd att i samband med eller kort efter folkskolläraryrkesexamen avlägga organist- och kantorsexamen. Varje kurs får omfatta högst 12 elever. Såsom deltagare skola först ifrågakomma dels sådana elever, som i kunskap och färdighet icke kommit till högre ståndpunkt än som normalt motsvarar första årets seminarieundervisning, dels ett antal mera försigkomna, vilka kunna beräknas bli färdiga att kursåret eller nästpåföljande år avlägga organist- och kantorsexamen. Kurserna bruka förläggas till folkskoleseminarierna i Uppsala, Lund, Göteborg och Umeå.

Musikaliska akademien utövar inseende över kurserna och fastställer timplan. För varje kurs finnes en av Kungl. Maj:t förordnad ledare, vilken uppbär arvode jämte rese- och traktamentsersättning. Undervisningen be-

strides i regel vid varje kurs av två lärare (den ene vanligen musikläraren vid vederbörande seminarium.)

Examina ha under den gångna sommaren förrättats på sex orter, nämligen de fyra kursorterna samt Kalmar och Linköping. Musikaliska akademien förordnar censorer. Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 21 maj 1948 äga de av akademien förordnade censorerna uppbära rese- och traktamentsersättning samt särskilt arvode. Dessa ersättningar och arvoden bestridas från förevarande anslag.

Detta är för innevarande år uppfört med 17 300 kronor. Beträffande dispositionen av anslaget torde få hänvisas till statsliggaren s. 461 f.

Musikaliska akademien har — med utgångspunkt från antagandet att slutligt förslag till omorganisation av kyrkomusikerverksamheten och kyrkomusikertjänsterna komme att föreläggas 1949 års riksdag — föreslagit betydande omläggningar av dessa kurser i samband med vidgade anstalter för utbildning av kyrkomusiker i allmänhet.

I detta sammanhang torde jag också få anmäla en framställning av musikaliska akademien i fråga om rätt för den, som avlagt organist- eller kantorsexamen, att undergå efterprovning i ämne, som ingått som provningsämne i hans examen. Till stöd för hemställan om införandet av dylik rätt har akademien framhållit, bland annat, att efterprovningsrätt funnes i fråga om alla examina, som avlagts vid akademien. Rätten borde dock — på sätt gällde beträffande examen vid akademien — inskränkas så, att efterprovning finge ske endast en gång i varje ämne. Dylik efterprovning skulle anordnas i samband med organist- och kantorsexamina. Akademien har föreslagit, att avgiften för efterprovning skall fastställas till 50 kronor vid anmälan till provning och 25 kronor såsom ersättning för tentamina, därest examinand ej erhållit undervisning av tentator. Av förenämnda belopp av 50 kronor borde 30 kronor tillfalla examinatorn och 20 kronor den av domkapitlet utsedde censorn. Statsverkets kostnader vid införandet av denna efterprovningsrätt — vilka kostnader avse traktamentsersättningar och arvoden åt av musikaliska akademien förordnade censorer — ha av akademien uppskattats till 700—800 kronor per år.

Statskontoret har i anledning av musikaliska akademiens sistnämnda framställning uttalat, att såvitt ämbetsverket kunde finna Kungl. Maj:t svårigen kunde utan riksdagens medverkan disponera förevarande anslag för gäldande av kostnader för den ifrågasatta efterprovningen.

Föredraganden. Jag anser mig icke böra för nästa budgetår ifrågasätta någon utökning av den kursverksamhet för utbildande av kyrkomusiker, som avses med förevarande anslag.

Den av musikaliska akademien föreslagna efterprovningsrätten för dem, som avlagt organist- och kantorsexamen, torde böra genomföras. Därest riksdagen icke riktar erinran häremot, torde Kungl. Maj:t framdeles vilja

vidtaga härför erforderliga författningsändringar. Förslaget genomförande medför, att man måste räkna med någon utökning av den tid, som hittills åtgått för organist- och kantorsexamina, och till följd härav med en mindre ökning av utgifterna för traktamentsersättningar och arvoden åt av akademien utsedda censorer. Någon uppräknings ifrågavarande anslag, som för innevarande budgetår höjts med 3 700 kronor, torde dock icke för närvarande vara påkallad. Jag förordar därför, att detsamma uppföres med oförändrat belopp, 17 300 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 17 300 kronor.

[46.] **6. Lappmarks ecklesiastikverk. 7. Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket.** Ur förstnämnda anslag, som är uppfört med 2 900 kronor, utgå stipendier för utbildande av lapsktalande präster inom Luleå stift, vissa kostnader för prästerlig verksamhet bland flyttande lappar samt vissa understöd m. m. Anslag till stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket, har utgått sedan år 1891. Från och med budgetåret 1923/24 har anslaget, som nu är uppfört med 3 600 kronor, disponerats till tre stipendier, vart och ett å 1 200 kronor för år. Stipendierna utdelas för tre år i sänder.

Föredraganden. En av domkapitlet i Luleå gjord framställning om höjning av ifrågavarande stipendiernas antal och belopp torde icke för närvarande böra föranleda någon åtgärd. Förevarande båda anslag torde därför böra för nästa budgetår uppföras med oförändrade belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1949/50 anvisa

a) till *Lappmarks ecklesiastikverk* ett förslagsanslag av 2 900 kronor;

b) till *Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket*, ett anslag av 3 600 kronor.

[47.] **8. Kyrkors underhåll.** Detta anslag, för närvarande 2 000 kronor, användes från och med budgetåret 1947/48 helt till Visby domkyrkas istandsättande och framtida bestånd. *Domkapitlet i Visby* har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Föredraganden. Jag biträder domkapitlets förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kyrkors underhåll* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 kronor.

[48.] 9. Uppgörande av underhålls- och restaureringsförslag för vissa Gotlandskyrkor. I underdåniga skrivelser den 15 september 1947 och den 18 augusti 1948 har byggnadsstyrelsen hemställt om anvisande — eventuellt med fördelning på två budgetår — av 54 000 kronor till uppgörande av underhålls- och restaureringsförslag för vissa av Gotlands landskyrkor. Styrelsen har därvid framhållit, att dessa kyrkor utgöra ett allmänt erkänt kulturarv av stort och enastående värde för hela vårt land och att det därför måste anses vara en allmän angelägenhet, att dessa ännu levande byggnadsminnesmärken underhållas och restaureras på betryggande och värdigt sätt. Styrelsen har vidare anfört i huvudsak följande.

Då Gotland äger över 90 landskyrkor och församlingarna äro små, har det ofta visat sig stöta på ekonomiska svårigheter för församlingarna att ge sina kyrkor en mot deras värde svarande omvårdnad. Byggnadsstyrelsen, som länge haft sin uppmärksamhet riktad på dessa förhållanden, finner det därför angeläget att staten med hänsyn till här föreliggande särskilda förhållanden i viss utsträckning träder hjälpande emellan.

För att få en överblick av de föreliggande behoven i fråga om kyrkobyggnadernas underhåll och restaurering har byggnadsstyrelsen igångsatt en besiktning av de kyrkor, som icke nyligen blivit restaurerade. Av de 75 kyrkor, som behöva besiktigas, har byggnadsstyrelsens representant hittills besökt 51 stycken. Av dessa hava 29 visat sig vara i behov av mer eller mindre omfattande åtgärder. Skulle bland de återstående ännu icke besiktigade kyrkorna procentuellt samma antal vara i behov av restaurering eller omkring 16, skulle sammanlagt 45, d. v. s. ungefär halva antalet, av landskyrkorna behöva restaureras. I flera fall ingå i dessa arbeten ytterst angelägna underhållsåtgärder.

För att kunna beräkna kostnaderna för genomförandet av ifrågavarande arbeten är det emellertid nödvändigt att först låta uppgöra underhålls- och restaureringsförslag i de olika fallen. Detta är emellertid ett arbete av den omfattning, att det icke kan genomföras av styrelsens ordinarie arbetskrafter, varför styrelsen får föreslå, att medel ställas till förfogande så att styrelsen genom lämpliga arkitekter må kunna uppgöra erforderliga underhålls- och restaureringsförslag.

Byggnadsstyrelsen uppskattar kostnaderna för utarbetandet av restaureringsförslag till i medeltal 1 200 kronor per kyrka, vilket för de 45 kyrkorna skulle innebära ett anslagsbehov av omkring 54 000 kronor. Denna summa kan om så anses lämpligt fördelas på två budgetår.

Byggnadsstyrelsens framställning har tillstyrkts av *riksantikvarieämbetet*, som därvid framhållit, att medverkan av konsthistorisk fackkunskap vore erforderlig vid planläggningen av eventuella restaureringsföretag. Ämbetet har även ifrågasatt om icke det av byggnadsstyrelsen äskade anslaget i särskilt trängande fall skulle kunna få disponeras jämväl till bidrag till konservering av de värdefulla medeltida portal- och stensulpturer, vilka pryda ett stort antal Gotlandskyrkors exteriörer.

Föredraganden. De gotländska landskyrkorna representera otvivelaktigt ett synnerligen betydelsefullt kulturarv och jag delar den i ärendet uttalande uppfattningen, att det är en allmän angelägenhet av stor vikt att dessa kyrkor underhållas och restaureras. Jag biträder även byggnadsstyrelsens plan att låta uppgöra underhålls- och restaureringsförslag för vissa av kyrkorna samt tillstyrker — med hänsyn till detta arbetes omfattning — att särskilda anslagsmedel ställas till förfogande för ändamålet. Dessa anslagsmedel torde böra anvisas under ett nytt riksstatsanslag, vilket lämpligen bör erhålla reservationsanslags karaktär. Byggnadsstyrelsens uppskattning av kostnaderna har icke givit mig anledning till erinran. Jag förutsätter emellertid, att det beräknade beloppet, 54 000 kronor, skall kunna förslå jämväl till bestridande av kostnaderna för den medverkan av konsthistorisk fackkunskap, som otvivelaktigt kommer att behövas. Den erforderliga medelsanvisningen torde böra fördelas på tre år och jag tillstyrker för nästa budgetår anvisande av ett reservationsanslag av 18 000 kronor under rubriken Uppgörande av underhålls- och restaureringsförslag för vissa Gotlandskyrkor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppgörande av underhålls- och restaureringsförslag för vissa Gotlandskyrkor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 18 000 kronor.

[49.] **10. Ersättningar till kyrkor.** Ur detta anslag utgingo tidigare tillhoppa omkring 1 500 ersättningar till egentliga församlingskyrkor samt vissa domkyrkor och därmed jämförliga kyrkor. Enligt beslut av 1946 års kyrkomöte (skrivelse 1946:6) och 1947 års riksdag (skrivelse 1947:168) ha ur ifrågavarande anslag utgående ersättningar för vin- och byggnads-säd, för kronotiondeanslag och för avskrivna mjöl- och kvarnträntor samt andra därmed jämförliga ersättningar till församlingskyrkor — domkyrkor samt församlingskyrkorna i Kalmar och Mariestad därvid undantagna — indragits med utgången av budgetåret 1946/47. Möjlighet föreligger emellertid för Kungl. Maj:t att på särskilda skäl låta församling behålla dylik ersättning eller erhålla gottgörelse för densamma. Anslaget belastas sålunda numera med ersättningar till domkyrkor och därmed jämförliga kyrkor samt med eventuellt kvarstående ersättningar till församlingar eller gottgörelse härför. Anslaget som för innevarande budgetår är uppfört med 65 000 kronor torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till kyrkor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

[50.] **11. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord.** Detta anslag är sedan budgetåret 1941/42 uppfört med 2 000 kronor. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, och jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord*, för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

[51.] **12. Bidrag till stipendier för utbildande av diakoner för kyrklig och social tjänst.** Detta anslag, som är nytt för innevarande budgetår, är uppfört med 10 000 kronor. Ur anslaget utgå bidrag till stipendier åt obe-medlade och mindre bemedlade elever vid svenska diakonanstalten. I enlighet med förslag av svenska diakonsällskapet torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till stipendier för utbildande av diakoner för kyrklig och social tjänst* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

D. Akademier m. m.

[52.] **1. Bidrag till svenska akademien.** Detta anslag sänktes år 1940 av statsfinansiella skäl från 8 300 kronor till 2 300 kronor. Det kvarstående beloppet avser att bereda akademien ersättning för vissa tillförne av ensaksböter uppburna belopp. Sådan ersättning torde böra utgå även under budgetåret 1949/50, och jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till svenska akademien* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 2 300 kronor.

[53.] **2. Vetenskapsakademien: Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	262 200	262 160
1948/49 (statsliggaren s. 464)	277 000	
1949/50 (förslag)	277 000	

I överensstämmelse med framställning av vetenskapsakademien tillstyrker jag, att förevarande anslag, som från och med innevarande budgetår erhållit förslagsanslags natur, för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 277 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vetenskapsakademien: Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 277 000 kronor.

[54.] **3. Vetenskapsakademien: Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt.** För innevarande budgetår är detta anslag uppfört med 22 000 kronor, varav 12 000 kronor såsom bidrag till zoologiska stationen vid Kristineberg och 10 000 kronor såsom bidrag till Bergianska trädgårdens botaniska avdelning.

Naturvetenskapliga forskningskommittén har i sitt betänkande del II (stat. off. utr. 1946: 77) föreslagit vissa åtgärder till främjande av den marinbiologiska forskningen, däribland anvisande av 125 000 kronor till om- och tillbyggnad av vinterlaboratoriet vid Kristineberg. *Vetenskapsakade-*

mien har nu för sin del hemställt, att förevarande anslag för nästa budgetår måtte uppföras med 147 000 kronor, varav 125 000 kronor såsom engångs-bidrag till nyssnämnda om- och tillbyggnad.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu kunna tillstyrka någon ökad medelsanvisning utan förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vetenskapsakademien: Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 22 000 kronor.

[55.] 4. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	753 700	778 842
1948/49 (statsliggaren s. 465) .	806 300	
1949/50 (förslag)	873 000	

Akademien har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår beträffande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum framlagt ett antal förslag, vilka ansetts vara av den angelägenhetsgrad, att de icke kunnat skjutas undan till en obestämd framtid. Dessa förslag äro följande:

1) uppflyttande i högre lönegrad av riksantikvarien (från Co 14 till Co 17), av förste antikvarien vid byggnadsminnesavdelningen och förste antikvarien vid fornminnesavdelningen (båda från Ca 29 till Ca 33), av sekreteraren (från Ca 27 till Ca 30), av konservatorn (från Ca 24 till Ca 26) och av tecknaren (från Ca 21 till Ca 23);

2) inplacering i amanuenspersonalens befordringsgång av tjänsterna som fältarkeolog (för närvarande fyra, placerade i Ce 22);

3) inrättande av vissa nya tjänster vid riksantikvarieämbetet, nämligen en som amanuens (Cf 17), två som fältarkeolog (Cf 17) och en som förman (Ce 11), alla vid fornminnesavdelningen, en som kontorist (Ce 13) med tjänstgöring som riksantikvariens sekreterare och en som ritbiträde (Cf 6) vid byggnadsminnesavdelningen;

4) inrättande vid statens historiska museum av en tjänst som antikvarie (Ce 26), avsedd för myntkabinettet, och en tjänst som museibiträde (Ce 11);

5) ordinariesättning av befattningen som museilektor (Ce 26);

6) ökning av icke-ordinarieposten med 7 000 kronor för att möjliggöra en utvidgning av den stationära bevakningen nattetid;

7) förstatligande av föreningen Pietas' konserveringsateljé och i samband härmed inrättande av en tjänst som arbetsledare (Ce 11; halvtidstjänstgöring) och fem tjänster som konserveringsbiträden (Ce 8);

8) ökning av icke-ordinarieposten med 3 000 kronor för beredande av medel till erforderliga ålderstillägg.

Därest förslaget om en förbättrad lönegradsplacering för sekreteraren och två förste antikvarier — vilket förslag framförts flera gånger tidigare —

icke nu skulle biträdas av Kungl. Maj:t, har akademien i andra hand hemställt, att en utredning angående den kulturminnesvårdande centralinstitutionen under innevarande budgetår måtte verkställas genom särskilt tillkallade sakkunniga.

1—5. Uppflyttande i högre lönegrad av vissa tjänster m. m. I fråga om vad akademien anfört till stöd för de nu avsedda förslagen torde i huvudsak få hänvisas till handlingarna i ärendet. Här må endast anföras, att akademien beträffande inplaceringen av fältarkeologtjänsterna i amanuenspersonalens befordringsgång samt inrättandet av två nya dylika tjänster anfört följande.

De nuvarande fyra fältarkeologerna ha tjänstgjort 12—13 år och äro såväl vetenskapligt som praktiskt välmeriterade samt ha små avanceringsmöjligheter. En befordran för dessa tjänstemän vore därför befogad. Det synes vara mindre lyckligt, att nyanställda befattningshavare erhålla ungefär samma lön som tjänstemän, vilka varit anställda mera än ett decennium. Även tillfällig arbetskraft gör för närvarande anspråk på arvoden, motsvarande fältarkeologlönen, anspråk som det på grund av rådande brist på arbetskraft visat sig svårt att lämna obeaktade. Å andra sidan finnas inom verket amanuens tjänster, vilkas begynnelselöner (Cf 17, Cf 19) kommit att ligga väsentligt under fältarkeologernas (Ce 22 eller motsvarande arvode), ehuru samma kompetens erfordras för befattningarna. För att kunna följa en enhetlig lönepolitik, vilket i längden torde komma att ställa sig billigast för statsverket och te sig mera rättvist för den enskilde, vill akademien därför föreslå, att befordringsgången för amanuenspersonal måtte tillämpas jämväl på dessa befattningshavare. Sluttjänsten inom deras befordringsgång torde böra benämnas fältarkeolog.

Under sommaren deltagar i inventeringsarbetet i fältet ett stort antal tillfälligt anställda s. k. inventerare, sistlidna sommar cirka 50 man. Under vintern genomgås och uppordnas det insamlade materialet, varjämte fornlämningarna utmärkas på den blivande ekonomiska kartan. På grund av inventeringsarbetets forcering har för sistnämnda arbete anlåtats förutom en antikvarie i Ce 24 och de fyra fältarkeologerna jämväl annan helårsanställd vetenskapligt utbildad arbetskraft. Denna personal har avlönats med arvoden från reservationsanslaget till fornminnesinventeringen. Under nuvarande knappa tillgång på kompetent arbetskraft har det visat sig synnerligen behövt att söka bereda dessa arvodister säkrare anställningsförhållanden för att över huvud taget få behålla arbetskraften. Akademien vill därför hemställa om inrättande av ytterligare två fältarkeologtjänster. Under förutsättning att befordringsgången för amanuenspersonal blir tillämplig å fältarkeologerna, föreslår akademien, att de båda nya tjänsterna måtte placeras i lönegraden Cf 17, varvid lönerna skulle utgå från avlöningsstaten. Anslaget till fornminnesinventering kan samtidigt minskas med kostnaden för dessa befattningshavare.

Över de nu avsedda förslagen (punkterna 1—5) ha yttranden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd. Därvid har *statskontoret* endast ansett sig kunna biträda förslagen om inrättande av två fältarkeologtjänster och en ritbiträdestjänst. I fråga om förstnämnda båda tjänster har stats-

kontoret föreslagit en placering i lönegraden Cf 17 — men icke tillämpning av befördringskungörelsen — samt i fråga om ritbiträdestjänsten en placering i Cf 4. *Statens lönenämnd* har med hänsyn till pågående utredning angående löneställningen för byråchefer och verkschefer m. fl. icke ansett sig böra ingå på frågan om högre lönegradsplacering för riksantikvarien. För de båda förste antikvarierna vid byggnadsminnesavdelningen respektive fornminnesavdelningen har lönenämnden under hänvisning till samma utredning icke ansett sig kunna förorda större ändring än en uppflyttning till lönegraden Ca 31. För sekreteraren har tillstyrkts en uppflyttning till Ca 29. Med hänsyn till konservatorns särskilda kvalifikationer har lönenämnden vidare ansett sig icke böra framställa erinran mot en uppflyttning till Ca 26 men har därvid förutsatt, att frågan om tjänstens lönegradsplacering vid framdeles uppkommande ledighet upptages till övervägande. Uppflyttningen av en tecknare har avstyrkts, medan löneställningen vid den föreslagna kontoristtjänsten ansetts böra prövas av 1947 års biträdesutredning. Hinder har slutligen icke ansetts böra möta mot fältarkeologernas inordnande under den reglerade befördringsgången för amanuenser.

7. Förstatligande av föreningen *Pietas'* konserveringsateljé. Härvidlag har akademien anført i huvudsak följande.

Jämlikt Kungl. Maj:ts instruktion den 22 september 1938 för riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m. åligger det, bland annat, riksantikvarieämbetet att anställa inventering i landets kyrkor för att taga kännedom om den vård, som ägnas de kyrkliga fornlämningarna. Enligt kungörelsen den 11 december 1942 angående vården av vissa kyrkliga inventarier äger riksantikvarien verkställa besiktning av kyrkliga inventarier, såsom skrudar och sorgfanor. Vid utövande av denna omvårdnad om landets kyrkliga textilier samt för bevarande av museets eget bestånd av textilier är tillgång till sakkunnig konserveringshjälp i hög grad erforderlig. Under en följd av år ha dessa konserveringsuppgifter anförtratts föreningen *Pietas'* konserveringsateljé, vilken under åren 1930—47 föreståtts av fil. dr Agnes Geijer.

Efter framställning av akademien i hösten 1946 avlätna riksdagspetita beslöt 1947 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag att vid riksantikvarieämbetet och statens historiska museum inrätta en personlig tjänst för doktor Geijer såsom textilkonservator i lönegraden Ce 24. Med doktor Geijer fick ämbetet och museet tillgång till en vetenskapligt utbildad kraft för tillsynen över såväl textilvården ute i landet som inom museet. För det manuella konserveringsarbetet måste *Pietas* emellertid alltjämt anlitas. Det synes uppenbart, att ett nödvändigt komplement till doktor Geijers verksamhet borde vara en till institutionen knuten textilkonserveringsateljé. Såsom den bästa lösningen framstår härvid ett förstatligande av *Pietas'* konserveringsateljé, vilkens personal genom sin mångåriga verksamhet med konservering av just de textilier, som det här gäller, kan anses besitta alldeles särskilda kvalifikationer för uppgiften.

Hos *Pietas* finnas för närvarande anställda dels en kvinnlig arbetsledare med halvtidstjänstgöring (årslön 3 600 kronor), dels 5 brodöser (årslön vardera 5 400 kronor).

Arbetsledaren är filosofie kandidat och har 3½ års tidigare museal tjänstgöring. Av brodöserna ha två genomgått högre konstindustriella skolan, en Andrea Eneroths ettåriga seminarium och Nordenfelts vävskola och en avlagt vävlärlarinneexamen. Den femte har ingen teoretisk utbildning för yrket men har under sin långa praktik förvärvat mycket stor skicklighet.

Inkomsterna av verksamheten ha under år 1947 uppgått till 29 609 kronor, varav 4 000 kronor i statsbidrag, och utgifterna till 28 508 kronor

Vad angår de blivande arbetsformerna för en förstatligad konserveringsateljé vill akademien föreslå, att ateljén organiseras på liknande sätt som riksarkivets konserveringsateljé för arkivalier. Personalen bör uppföras på löneplan och inkomsterna av beställningsarbeten böra genom riksantikvarieämbetets kassakontor tillföras omkostnadsanslaget som särskilda uppbördsmedel.

Textilkonserveringen bör stå under närmaste tillsyn av textilkonservatorn. Den nuvarande arbetsledaren bör såsom hittills handleda och övervaka arbetets gång, föra register över de textilier, som behandlas, upprätta kostnads kalkyler och förslag till räkningar samt sköta korrespondensen med beställare. Hon torde närmast kunna jämföras med ämbetsverkets kansli-biträden. Akademien anser därför, att en placering i lönegraden Ce 11 med halvtidstjänstgöring vore rimlig. Brodöserna åter borde lämpligen under benämning konserveringsbiträden placeras i lönegraden Ce 8.

De årliga kostnaderna för ett förstatligande av Pietas' konserveringsateljé kunna kalkyleras på följande sätt.

Löner	kronor 29 571
Materiel	» 1 000
Fotografering	» 600
Expenser	» 3 000
Summa kronor 34 171.	

Beräknad inkomst av beställningsarbeten	kronor 25 000
Statsverkets kostnad	» 9 171
Summa kronor 34 171.	

I detta sammanhang torde böra påpekas, dels att i ovanberörda inkomstbelopp å 25 000 kronor inräknats en summa av 10 000 kronor för konservering av statens trofésamling, dels ock att det statsbidrag å 4 000 kronor till föreningen Pietas, som för närvarande utgår under åttonde huvudtiteln, självfallet bör upphöra att utgå.

Statskontoret har förklarat sig i nuvarande läge icke vara berett att tillstyrka ett förstatligande av konserveringsateljén. Nämnden för statens trofésamling har däremot icke i och för sig haft något att erinra mot förslaget men dock förordat en viss jämkning. Härvidlag har nämnden anfört följande.

Då statsverket genom nämnden är beställare av fankonserveringsarbetet och icke andra medel kunna beräknas bliva tillgängliga för betalningen av detta arbete än nämndens anslagsmedel, vill nämnden ifrågasätta, om icke konserveringsateljén i samband med dess förstatligande bör åläggas att årligen utan särskild ersättning för trofénämndens räkning utföra arbete till en omfattning, som motsvarar 4 000 arbetstimmar av ateljéns brodöser.

I den i förslaget intagna kostnadskalkylen har inkomsten av beställningsarbeten från nämnden upptagits med endast 10 000 kronor, fastän förslaget uppenbarligen bygger på en fortsatt verksamhet med konservering av fälttecken i oförändrad omfattning, d. v. s. omkring 4 000 arbetstimmar för år.

En ändring av förslaget på nyssnämnda sätt skulle därför beträffande den däri intagna kostnadskalkylen innebära förändring endast därutinnan, att inkomstposten »Beräknad inkomst av beställningsarbeten» skulle sänkas från 25 000 kronor till 15 000 kronor och inkomstposten »Statsverkets kostnad» höjas från 9 171 kronor till 19 171 kronor.

Föreningen Pietas har förklarat sig till alla delar biträda förslaget om konserveringsateljéns förstatligande.

Statens lönenämnd har under hänvisning till löneställningen för preparatorer ävensom för åldfrun vid livrustkammaren förklarat sig icke vilja framställa erinran mot, att arbetsledaren placeras i lönegraden Ce 14. Nämnden har därjämte ifrågasatt om icke denne befattningshavare borde vara heltidsanställd. I fråga om konserveringsbiträdena har lönenämnden ifrågasatt om icke tre av dessa borde placeras i Ce 11 och två i Ce 8.

Departementschefen. De av akademien framlagda förslagen om löneförbättringar för vissa befattningshavare samt om inrättande av vissa nya tjänster m. m., för vilka redogjorts under punkterna 1—5 i det föregående, kan jag för närvarande endast i mycket begränsad omfattning biträda. Jag tillstyrker sålunda, att den för amanuenspersonal gällande befodringsgången erhåller tillämpning jämväl å fälttarkeologtjänsterna ävensom att två nya dylika tjänster inrättas. I fråga om byggnadsminnesavdelningen föreslår jag inrättande av en tjänst som ritbiträde i lönegraden Cf 4. Jag vill också med hänsyn till att behov synes föreligga av en utökning av den stationära bevakningen inom institutionsbyggnaden tillstyrka, att för sådant ändamål anvisas det begärda beloppet, 7 000 kronor.

Vad därefter angår förslaget om förstatligande av föreningen Pietas' konserveringsateljé delar jag akademiens uppfattning, att riksantikvarieämbetets textilvårdande uppgifter bäst kunna tillgodoses om till ämbetet knytes en textilkonserveringsateljé. Så synes lättast kunna ske på den av akademien föreslagna och av föreningen Pietas tillstyrkta vägen. Jag biträder därför i princip akademiens förslag i denna del, ehuru jag funnit anledning till erinran i fråga om vissa detaljer främst avseende löneställningen för de föreslagna nya befattningshavarna. Jag tillstyrker sålunda inrättandet av en halvtidstjänst som arbetsledare och fem tjänster som konserveringsbiträden men förordar i anslutning till lönenämndens remissyttrande, att arbetsledaren placeras i lönegraden Ce 14, tre av konserveringsbiträdena i Ce 11 och de två återstående i Ce 8. Vid bifall till det föreslagna förstatligandet bör det för närvarande såsom bidrag till föreningen Pietas anvisade anslaget om 4 000 kronor upphöra att utgå. I fråga om riksantikvarieämbetets om-

kostnadsanslag följer som en konsekvens av konserveringsateljéns förstatligande, att medel måste beräknas jämväl till omkostnader i textilkonserveringsverksamheten, medan å andra sidan inkomsterna av denna verksamhet böra tillgodoföras anslaget såsom särskilda uppbördsmedel. Jag återkommer härtill vid behandlingen av nämnda anslag.

De av mig förordade förändringarna beröra icke anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän samt till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, vilka poster därför för nästa budgetår böra uppföras med oförändrade belopp, 397 700 kronor respektive 480 kronor. Ur sistnämnda anslagspost utgår nu, bland annat, ett tilläggsarvode å 240 kronor åt förste expeditionsvakten för tjänstgöring såsom materialförvaltare. I enlighet med förslag av riksantikvarien förordar jag, att detta tilläggsarvode må utgå jämväl till annan befattningshavare än förste expeditionsvakten. Icke-ordinarieposten bör med hänsyn till de föreslagna nya befattningarna höjas med 48 000 kronor samt därutöver med 5 400 kronor för att bereda medel till erforderliga ålderstillägg och till uppflyttningar enligt befordringsgång samt med 7 000 kronor för utökning av bevakningen. Denna post bör sålunda uppföras med 382 720 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen bör höjas med 6 300 kronor till 92 100 kronor.

Förevarande anslag i sin helhet bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 873 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 66 700 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för de under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien lydande riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 397 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t	» 480
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	» 382 720
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 92 100
Summa kronor 873 000;	

- b) till Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 873 000 kronor.

[56.] 5. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	160 600	132 333
1948/49 (statsliggaren s. 466) .	160 600	
1949/50 (förslag)	154 000	

Akademien har för nästa budgetår hemställt om en höjning av detta förslagsanslag med sammanlagt 5 500 kronor till 166 100 kronor. Det äskade anslagets fördelning på olika poster framgår av följande sammanställning.

	För budgetåret 1948/49 anvisat belopp	Äskat belopp	Ökning resp. minskning
Sjukvård m. m.	1 600	1 600	—
Reseersättningar	30 000	40 000	+ 10 000
Bränsle, lyse och vatten	75 000	65 000	— 10 000
Övriga expenser	45 000	56 000	+ 11 000
Övriga utgifter	4 000	4 000	—
Växlande utställningar	5 000	5 000	—
Tryckningskostnader	—	14 900	+ 14 900
Material för textilkonservering m. m. .	—	4 600	+ 4 600
Inkomster av textilkonserveringen ...	—	— 25 000	— 25 000
	160 600	166 100	+ 5 500.

I fråga om de föreslagna förändringarna inhämtas av handlingarna i ärendet bland annat följande.

R e s e e r s ä t t n i n g a r. Till stöd för en höjning av denna anslagspost har framhållits, att ett tillräckligt reseanslag vore förutsättningen för en effektivt bedriven fornminnesvårdande verksamhet ute i landet. De nuvarande anslagsmedlen hade visat sig otillräckliga, vartill bland annat bidragit de ökade traktamentsersättningarna samt de höjda järnvägs- och biltaxorna. — **Ö v r i g a e x p e n s e r.** I fråga om denna delpost har höjningen motiverats främst med belastningssiffrorna för sistförflutna budgetår. Vidare har akademien räknat med att historiska museet i fortsättningen skall vara öppet utan entréavgift förutom som nu onsdagar, fredagar och lördagar även söndagar. Som kompensation för de härigenom minskade entréavgifterna erfordras en höjning av delposten till övriga expenser med 2 500 kronor. — **T r y c k n i n g s k o s t n a d e r.** Från och med budgetåret 1940/41 indrogs en tidigare i omkostnadsstaten uppförd anslagspost till tryckningskostnader. Ur denna post bestredos bland annat kostnaderna för tryckning av tidskriften *Fornvännen* samt statens historiska museums accessionskatalog. Därefter har *Fornvännen* finansierats med understöd från humanistiska fonden, medan medel till accessionskatalogen anvisats från åttonde huvudtitelns anslag till extra utgifter. Akademien har nu framhållit, att några medel till *Fornvännen* icke längre kunde påräknas från humanistiska fonden. — **T e x t i l k o n s e r v e r i n g.** Förslaget om anvisande av medel till textilkonservering m. m. sammanhänger med det föreslagna förstatligandet av föreningen *Pietas'* konserveringsateljé, för vilket redogjorts i samband med riksantikvarieämbetets avlöningsanslag. Det samma gäller den föreslagna posten Inkomster av textilkonserveringen.

Departementschefen. Jag tillstyrker en höjning av anslagsposten till reseersättningar med 5 000 kronor samt av delposten till övriga expenser med likaledes 5 000 kronor. Delposten till bränsle, lyse och vatten bör samtidigt sänkas med 10 000 kronor. Jag förordar vidare, att i omkostnadsstaten uppföres en ny anslagspost till publikationstryck å förslagsvis 4 000 kronor, avsedd i första hand till bestridande av kostnaderna för tryckning av statens historiska museums accessionskatalog.

Jag erinrar vidare om att jag under närmast föregående anslag tillstyrkt ett förstatligande av föreningen Pietas' konserveringsateljé och i samband därmed framhållit, att ett bifall till detta förslag skulle medföra vissa konsekvenser även beträffande förevarande anslag. I anslutning härtill förordar jag nu, att i omkostnadsstaten upptages en särskild utgiftspost till textilkonservering m. m. om 4 600 kronor till bestridande av kostnaderna för material m. m. för textilkonserveringen. Å andra sidan böra inflytande inkomster av konserveringsverksamheten tillgodoföras anslaget som särskilda uppbördsmedel. Med hänsyn härtill bör i omkostnadsstaten även upptagas en inkomstpost — »inkomster av textilkonserveringen». Akademien har föreslagit, att sistnämnda post upptages med ett beräknat belopp av 25 000 kronor. I detta belopp ingå 10 000 kronor, som beräknats inflyta från nämnden för statens trofésamling i ersättning för vissa fortlöpande konserveringsarbeten, som för nämndens räkning utföras å konserveringsateljén. Nämnden har under en följd av år för detta ändamål åtnjutit bidrag ur fjärde huvudtiteln extra-utgiftsanslag med omkring 10 000 kronor årligen. Som i det föregående omnämnts har emellertid nämnden föreslagit, att konserveringsateljén efter förstatligandet skall åläggas att årligen utan särskild ersättning för trofénämndens räkning utföra arbete i samma omfattning som för närvarande, d. v. s. omkring 4 000 arbetstimmar per år. Vid bifall härtill skulle nämnden icke längre ha behov av nyssnämnda bidrag från fjärde huvudtiteln extra-utgiftsanslag, vilket bidrag sålunda kunde upphöra att utgå. Jag tillstyrker nämndens förslag och förordar som en följd härav, att såsom inkomster av textilkonserveringen i omkostnadsstaten upptages ett belopp av endast 15 000 kronor eller, för avrundning av anslagets slutsumma, 15 200 kronor i stället för 25 000 kronor.

De av mig i det föregående tillstyrkta förslagen föranleda en höjning av omkostnadsstatens utgiftssumma med sammanlagt 8 600 kronor. Samtidigt tillkommer emellertid en inkomstpost om 15 200 kronor till följd varav anslaget i sin helhet kan sänkas med 6 600 kronor till 154 000 kronor. Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av akademien meddela erforderliga bestämmelser angående anslagets disposition.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 154 000 kronor.

[57.] 6. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning.** Anslag till detta ändamål anvisades första gången av 1939 års riksdag och utgick för budgetåret 1939/40 med 125 000 kronor, varav till inredning och utrustning av museilokaler samt flyttning av museisamlingar 110 000 kronor. Av sistnämnda belopp fick emellertid jämlikt föreskrift av Kungl. Maj:t endast 60 000 kronor tagas i anspråk. I samband med anvisandet av anslaget uttalade sig riksdagen för att ett totalbelopp av 400 000 kronor skulle ställas till akademiens förfogande för inredning och utrustning av de nya museilokalerna vid Narvavägen samt flyttning av museisamlingarna. Därvid framhöll riksdagen tillika, bland annat, att akademien icke hade att räkna med något ytterligare anslag av statsmedel utöver nämnda belopp, vilket dock icke avsåg kostnaderna för inredning av studiesamlingarna. Sedermera har för ett vart av budgetåren 1944/47 till museets inredning och utrustning anvisats 50 000 kronor och för ett vart av budgetåren 1947/49 75 000 kronor. Av nämnda belopp å 400 000 kronor ha sålunda hittills 360 000 kronor ställts till akademiens förfogande.

Då jag år 1947 anmälde akademiens framställning om anslag till inredning och utrustning av statens historiska museum för budgetåret 1947/48 framhöll jag, att frågan om det totalbelopp, som akademien hade att påräkna av statsmedel för ifrågavarande ändamål, med hänsyn till inträffade prisstegringar syntes böra upptagas till förnyad prövning. För en dylik omprövning vore emellertid detaljerade kostnadsberäkningar erforderliga. I anslutning till vad jag sålunda uttalat anmälde akademien i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår, att en generalplan för museets ordnande upprättats, enligt vilken kostnaderna för de olika avdelningarnas permanenta nyuppställning kunde beräknas till i runt tal 1 950 000 kronor. Akademien ville emellertid i dåvarande ekonomiska läge icke framlägga denna plan utan hemställde endast om anvisande av 120 000 kronor till iordningställande av en del av museets avdelning för medeltid och nyare tid. I detta läge ansåg jag mig icke kunna till förnyad prövning upptaga spørgsmålet om den totala medelsanvisning, som borde komma i fråga till förevarande ändamål. Jag framhöll emellertid angelägenheten av sparsamhet och uttalade, att det med hänsyn till det mycket betydande belopp, som angivits som generalplanens slutsumma, ville synas som om åtminstone i vissa fall en beskärning av anspråken borde kunna ske. Jag tillstyrkte emellertid samtidigt, att till det fortsatta inrednings- och utrustningsarbetet måtte anvisas ett oförändrat anslag av 75 000 kronor. Vad jag sålunda anfört och föreslagit lämnades av riksdagen utan erinran.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har nu *akademien* framlagt en omarbetning av nyssnämnda generalplan. I denna nya plan, som slutar på ett belopp av i runt tal 1 190 000 kronor, ha stora besparingar gjorts i jämförelse med den tidigare planen. Detta har möjliggjorts genom en reducering

av vissa önskemål samt genom bibehållande av delar av den nu befintliga provisoriska uppställningen av samlingarna såsom permanent. Akademien har räknat med att använda de för budgetåren 1947/49 beviljade anslagen om sammanlagt 150 000 kronor till inredning av museet i enlighet med denna nya plan. Det nu föreliggande medelsbehovet skulle sålunda vara 1 040 000 kronor. Med hänsyn till att det definitiva ordnandet av museet ansetts kunna ske på tio år har akademien hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 104 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har icke funnit anledning till erinran mot den verkställda museala planläggningen och därmed sammanhängande kostnader för byggnads- och inredningsarbeten. Beträffande de byggnadstekniska detaljerna har byggnadsstyrelsen erinrat, att vid museets planläggning gällt som ledande princip att i görligaste mån bevara möjligheten till omgrupperingar av samlingarna. I anslutning därtill borde nu föreslagna väggar utföras på sådant sätt att de lätt kunde nedtagas i samband med i en framtid önskvärda omgrupperingar av samlingarna.

Departementschefen. Av det föregående har framgått, att akademien i den nya generalplan, som nu framlagts, lyckats väsentligt reducera de beräknade kostnaderna för det definitiva ordnandet av statens historiska museum. Det oaktat beräknas dessa kostnader komma att uppgå till 1 190 000 kronor. Ett genomförande av inrednings- och ordningsarbetena i den takt, som akademien tänkt sig, skulle därför nödvändiggöra, att under närmast kommande tioårsperiod årligen anvisades ett anslag av 104 000 kronor. Det är sålunda alltså fråga om mycket betydande belopp — så betydande att de måste ingiva vissa betänkligheter. Akademiens generalplan innebär nämligen, att de sammanlagda kostnaderna för statsverket för museets inredning och utrustning skulle komma att uppgå till 1 400 000 kronor, vartill komma 91 900 kronor motsvarande kostnaderna för vissa önskemål i fråga om museets ordnande, vilkas förverkligande akademien visserligen ställt på framtiden men icke definitivt uppgivit. Anmärkas må dessutom, att i generalplanen icke ingå kostnaderna för uppställning av museets komparativa samlingar från andra länder. Visserligen måste det anses önskvärt, att historiska museets värdefulla och intressanta samlingar på bästa sätt göras tillgängliga såväl för allmänheten som för den vetenskapliga forskningen, men med hänsyn till rådande ekonomiska läge synes mig ogörligt att för närvarande binda statsmakterna vid utgifter av den storlek, som ett accepterande till alla delar av den framlagda planen skulle föra med sig.

Jag anser mig emellertid även för nästa budgetår böra tillstyrka en viss medelsanvisning till det fortsatta arbetet med historiska museets inredning och utrustning och förordar, att förevarande anslag för budgetåret 1949/50 uppföres med oförändrat belopp, 75 000 kronor. Jag förutsätter emellertid,

att akademien prövar alla de möjligheter, som alltjämt kunna återstå, att genom en förenkling av inredningsprogrammet ytterligare nedbringa totalkostnaderna för inredningsarbetena. I det fortsatta arbetet på museets ordnande torde även den av byggnadsstyrelsen anförda synpunkten böra beaktas. Jag förutsätter, att en dylik förnyad omprövning kommer till stånd, innan definitiva åtgärder vidtagas för dispositionen av förevarande anslag samt hittills odisponerade medel av tidigare anvisade belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.: Inredning och utrustning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[58.] **7. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöning åt landsantikvarier.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	68 000	74 924
1948/49 (statsliggaren sid. 467)	86 400	
1949/50 (förslag)	86 400	

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har i fråga om detta förslagsanslag föreslagit inrättande från och med nästa budgetår av en befattning som byggnadsantikvarie på Gotland. Vid bifall härtill skulle erfordras en anslagshöjning med 8 800 kronor till 95 200 kronor, av akademien avrundat till 95 000 kronor.

Departementschefen. Akademiens ånyo framförda förslag om medelsanvisning till inrättande av en byggnadsantikvariebefattning på Gotland är jag under rådande förhållanden icke beredd att tillstyrka utan föreslår för nästa budgetår anvisande av oförändrat belopp, 86 400 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Bidrag till avlöning åt landsantikvarier* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 86 400 kronor.

[59.] **8. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	35 000	35 000
1948/49 (statsliggaren s. 468)	35 000	
1949/50 (förslag)	35 000	

Detta reservationsanslag disponeras nu på följande sätt:

1. Underhåll och ökande av de under akademiens inseeende ställda samlingarna	kronor 16 000
2. Vård och underhåll av antikvariskt-numismatiska biblioteket	» 14 000
3. Vård och underhåll av antikvariskt-topografiska arkivet	» 5 000
Summa kronor 35 000.	

Av de under posten 1 anvisade medlen avses 10 000 kronor för inköp och regelmässigt underhåll av statens historiska museums och myntkabinettets samlingar, 2 000 kronor för slutförande av konserveringen av vissa kyrkliga konstföremål samt 4 000 kronor för påbörjande av andra konserveringsarbeten.

Akademien har för nästa budgetår hemställt om en höjning av posten 1 med 6 000 kronor till 22 000 kronor. Av sistnämnda belopp avses 10 000 kronor för inköp och regelmässigt underhåll av samlingarna, 4 000 kronor för konservering av museets textilsamling och 8 000 kronor för konservering av fynden från båtgravarna i Vendel, Ultuna och andra platser.

Departementschefen. Jag anser mig icke kunna förorda någon anslagshöjning utan föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Då emellertid någon medelsanvisning icke beräknats bliva erforderlig under nästa budgetår till de konserveringsarbeten å vissa kyrkliga konstföremål, för vilkas slutförande 2 000 kronor beräknats under innevarande budgetårs anslag, innebär mitt förslag, att jag för nästa budgetår beräknar en medelsanvisning av 6 000 kronor till andra konserveringsarbeten än nyssnämnda. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Statens historiska museum m. m.: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

[60.] **9. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	80 000	80 000
1948/49 (statsliggaren sid. 468)	80 000	
1949/50 (förslag)	90 000	

I fråga om detta reservationsanslag har *akademien* för nästa budgetår hemställt om en höjning med 34 000 kronor av den för närvarande med 32 000 kronor uppförda anslagsposten till vård och underhåll av byggnads-

minnesmärken, vilka ägas av akademien eller eljest äro ställda under akademiens eller riksantikvarieämbetets direkta vård och förvaltning. Därjämte har akademien hemställt om anvisande av 10 000 kronor till systematiska vetenskapliga utgrävningar. I övrigt har akademien icke ifrågasatt någon ändring beträffande anslaget.

Till stöd för den förstnämnda höjningen har anförts bland annat följande.

De senare årens hårda vintrar i förening med bristen på kontinuerligt underhåll ha medfört synnerligen otillfredsställande förhållanden i fråga om ett antal av de byggnader, vilka ställts under akademiens och riksantikvarieämbetets vård och förvaltning. De under denna post anvisade medlen, 32 000 kronor, åtgå därför helt till de mest nödvändiga löpande underhållsarbetena och det är helt uteslutet, att akademien av dessa medel skulle kunna disponera större belopp för någon mer genomgripande reparation av byggnaderna. En dylik reparation är emellertid nu ofrånkomlig beträffande Tynnelsö slott, vilket tillhör akademien. Yttertaget på denna byggnad är nämligen i så dåligt skick att en genomgripande reparation är ofrånkomlig, om icke hela takresningen skall taga obotlig skada. Taket är, utom på lanterninen, täckt med tegel på panel. Teglet är på många ställen söndrigt. Ränndalarna äro täckta med plåt, vilken är fullständigt sönderrostad och delvis ersatt med tjärpapp. Taket är otätt och det underliggande träverket har på flera ställen angripits av röta. En fullständig reparation av taket skulle enligt anbud komma att draga en kostnad av cirka 34 000 kronor.

Departementschefen. Jag är väl medveten om vikten av att vården och underhållet av våra byggnadsminnesmärken icke eftersättes i brist på erforderliga medel. I nuvarande läge kan jag dock endast tillstyrka en anslagshöjning med 10 000 kronor för ändamålet. Jag förutsätter, att detta belopp skall tagas i anspråk för de allra mest brådskande reparationsarbetena å Tynnelsö slott. Förslaget om anvisande av särskilda medel till systematiska vetenskapliga utgrävningar kan jag icke nu biträda. Anslaget i sin helhet torde därför för nästa budgetår böra höjas med nyssnämnda belopp av 10 000 kronor och sålunda uppföras med 90 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kronor.

[61.] 10. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	140 000	140 000
1948/49 (statsliggaren sid. 468)	155 000	
1949/50 (förslag)	141 600	

Detta reservationsanslag är avsett till bestridande av kostnaderna för en inventering av vårt lands fasta fornlämningar i syfte att i enlighet med det av 1937 års riksdag fattade beslutet om utarbetande av en på flygfotografering grundad ekonomisk karta kunna på denna upptaga dylika fornlämningar. Kostnaderna för avlöning av fyra fältarkeologer, som året runt äro sysselsatta med inventeringsarbetet och det insamlade materialets bearbetning, bestridas från riksantikvarieämbetets avlöningsanslag.

Akademien har föreslagit en sänkning av anslaget med 13 400 kronor till 141 600 kronor. Därvid har akademien, som nämnts i det föregående, räknat med att ytterligare två arvodister, som hela året syssla med inventeringsarbetet och materialets bearbetning, skola anställas som fältarkeologer och i likhet med övriga fältarkeologer avlönas från vitterhetsakademiens avlöningsanslag. Den yta, som skall kartläggas 1949, beräknas omfatta 105,5 kvadratmil, varav 50 kvadratmil i Kronobergs län och 55,5 kvadratmil i Norrbottens län. I jämförelse med 1948 års program innebär detta en ökning med 25,5 kvadratmil.

Departementschefen. Under erinran att jag i det föregående tillstyrkt inrättandet av ytterligare två fältarkeologtjänster förordar jag, att detta anslag i enlighet med vitterhetsakademiens förslag för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 141 600 kronor, innebärande en anslagsminskning med 13 400 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:*
Riksantikvarieämbetet: Fornminnesinventering för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 141 600 kronor.

[62.] **11. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	28 800	30 754
1948/49 (statsliggaren sid. 468)	32 500	
1949/50 (förslag)	32 500	

I enlighet med förslag av akademien torde detta förslagsanslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:*
Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 32 500 kronor.

[63.] **12. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	5 900	5 900
1948/49 (statsliggaren sid. 469)	5 900	
1949/50 (förslag)	5 900	

Detta förslagsanslag torde i enlighet med förslag av akademien för nästa budgetår bära uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien: Ostasiatiska arkeologiska samlingarna: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 900 kronor.

[64.] **13. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	236 200	241 454
1948/49 (statsliggaren sid. 469)	250 000	
1949/50 (förslag)	250 600	

Akademien har för nästa budgetår föreslagit följande förändringar i fråga om detta förslagsanslag nämligen:

1) höjning av arvodet till läraren i konsthistoria från 3 108 kronor till 6 000 kronor samt av arvodet till bibliotekarien från 1 704 kronor till 3 408 kronor;

2) införande av rörligt tillägg å vissa arvoden;

3) ökning från 1 100 kronor till 1 700 kronor av statens bidrag till avlöande av ett eldarbiträde (lön 4 465 kronor).

Statens lönenämnd har förklarat sig för sin del icke kunna förorda, att en arvodesuppräknings av ifrågasatt slag företages speciellt för konstakademiens vidkommande och utan samband med en översyn av de ersättningar av samma karaktär, som förekomma vid vissa andra verk inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde.

Departementschefen. Jag kan icke tillstyrka akademiens förslag i fråga om arvoden till vissa befattningshavare vid konsthögskolan. Däremot förordar jag en höjning med 600 kronor av statens bidrag till avlöningen åt ett eldarbiträde. Vid bifall härtill bör icke-ordinarieposten höjas med nämnda belopp till 23 300 kronor. Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän, till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt till rörligt tillägg bära uppföras med oförändrade belopp, 160 800 kronor, 45 400 kronor respektive 21 100 kronor. Avlöningsanslaget

i sin helhet bör därför för nästa budgetår höjas med 600 kronor till 250 600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 160 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis ..	» 45 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 23 300
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 21 100

Summa kronor 250 600;

b) till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 250 600 kronor.

[65.] 14. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	50 600	57 101
1948/49 (statsliggaren sid. 470)	56 800	
1949/50 (förslag)	61 800	

Akademien har för nästa budgetår under åberopande främst av de ökade kostnaderna för städning och renhållning hemställt om en höjning av delposten till övriga expenser (nu 21 400 kronor) med 5 300 kronor. I övrigt har akademien icke ifrågasatt någon ändring beträffande anslaget.

Departementschefen. Med hänsyn till vad akademien anfört förordar jag en höjning av detta anslag med 5 000 kronor till 61 800 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 61 800 kronor.

[66.] 15. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	28 200	28 233
1948/49 (statsliggaren sid. 471)	32 300	
1949/50 (förslag)	37 000	

I fråga om detta reservationsanslag har *akademien* för nästa budgetår hemställt om en höjning med 4 700 kronor, varav 2 900 kronor under anslagsposten till undervisningsmateriel m. m. (nu 12 500 kronor) samt 1 800 kronor under anslagsposten till undervisning i speciella ämnen vid skolan för dekorativ konst (nu 4 200 kronor). Akademien har därvid beträffande förstnämnda anslagspost åberopat dels det ökade antalet elever i arkitekturskolan, dels de i vissa avseenden omlagda studiemetoderna och prisämnearbetena i denna skola, vilka medfört ökade utgifter för högskolan. I fråga om undervisningen i speciella ämnen vid skolan för dekorativ konst har akademien framhållit, att denna under det sistförflutna året delvis måst uppehållas med hjälp av donationsmedel, som endast tillfälligtvis varit tillgängliga.

Departementschefen. Jag tillstyrker den av akademien föreslagna höjningen av detta anslag med 4 700 kronor till 37 000 kronor och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 37 000 kronor.

[67.] **16. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	14 500	7 133
1948/49 (statsliggaren sid. 471)	14 500	
1949/50 (förslag)	14 500	

Av detta reservationsanslag disponeras nu 6 000 kronor till ett resestipendium för studier i utlandet. *Akademien* har för nästa budgetår hemställt om anvisande av medel till sammanlagt tre utlandsstipendier à 8 400 kronor, vilket skulle nödvändiggöra en anslagshöjning med 19 200 kronor. I övrigt har akademien icke ifrågasatt någon ändring beträffande anslaget.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu kunna tillstyrka någon ökad medelsanvisning till stipendier för studier i utlandet utan förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 14 500 kronor.

[68.] 17. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	417 400	438 323
1948/49 (statsliggaren s. 471) .	470 000	
1949/50 (förslag)	496 000	

Musikaliska akademien har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit följande förändringar:

1) inrättande av en tjänst som kansliskrivare (Ca 15) och en som kanslibiträde (Ca 11) i stället för två nuvarande befattningar som kanslibiträde (Ca 11) respektive kontorsbiträde (Ce 8);

2) ökning av undervisningstiden i vissa ämnen med sammanlagt 51½ veckotimmar;

3) anvisande av 5 000 kronor till undervisning av utbyteselever från de nordiska länderna;

4) inrättande av två nya amanuens tjänster avsedda för akademiens bibliotek.

I fråga om de framlagda förslagen inhämtas av handlingarna i ärendet bland annat följande.

Ökning av undervisningstiden. Av den av akademien föreslagna ökningen av undervisningstiden med 51½ veckotimmar avse 29 veckotimmar undervisningen inom vissa ämnesområden på sätt framgår av följande sammanställning.

Ämnesområde	Antal veckotimmar
Instrumentation för symfoniorkester för elever i militärmusik- direktörsklassen	2
Orkesterspeland för och dirigerande av militärmusikkår	1
Ensemblespeland å blåsinstrument	1
Violin- och altviolinspeland	15
Flöjtspeland, oboespeland, valthornsspeland samt speland å trumpet, basun och tuba	6
Harpspeland	1
Sång för elever i orgelklassen	3
Summa veckotimmar	29.

Akademien har vidare beräknat en ökning med 10 veckotimmar för utbildning av privatmusiklärare, för vilket ändamål redan disponerats en för innevarande budgetår medgiven ökning med 5 veckotimmar. Slutligen har akademien framhållit, att det under de senaste åren uppkommit en brist på kompetenta musiklärare, som blivit allt större och mera kännbar. För att minska denna brist borde provisoriskt en mindre ökning av antalet elevplatser åvägbringas. Dessa platser borde avses för elever, som avlagt högre organistexamen och som därför endast behövde viss kompletterande undervisning för att avlägga musikkonservatoriumsexamen. Härför erfordrades emellertid en ökning av timantalet med 12½ veckotimmar per år.

Inrättande av två amanuens tjänster för akademiens bibliotek. Till stöd för detta förslag har akademien anfört bland annat följande.

Den ohållbara situation, som på grund av personalbrist rått vid akademiens bibliotek, har nu ytterligare förvärrats. Det växande musikintresset och den framåtgående musikforskningen i vårt land ställer ständigt ökade krav på bibliotekspersonalen. De vidgade utländska förbindelserna och det stora intresse, som visas från främmande länders sida för bytesverksamhet med akademiens bibliotek, medföra även stegrade arbetsuppgifter. Bibliotekspersonalen har i allt större utsträckning fått tagas i anspråk för ofrånkomliga löpande göromål (expeditionsarbete m. m.) till förfång för katalogiseringsarbetet. Bristen på nominalkatalog över musiksamlingen, grundstenen i det dagliga arbetet, är till skada för såväl lånesökandenas direkta behov av upplysning som för ett rationellt bedrivande av nyförvärven. Givetvis förvärrar och fördröjer denna brist även arbetet för personalen i låneexpeditionen. Det ökade anslaget till inköp och bindning har även medfört ökat arbete för såväl den personal som handhar inköpen som för katalogiseringspersonalen. Av brist på personal har exempelvis accessionen för år 1947 ännu icke kunnat slutföras. Bland annat ligga stora och värdefulla gåvor fortfarande obehandlade.

Departementschefen. I anledning av vad akademien anfört föreslår jag, att medel för nästa budgetår beräknas till en utökning av undervisningen med 25 veckotimmar. Till följd härav beräknar jag antalet veckotimmar, under vilka undervisningen må bestridas genom extra ordinarie lärare, till högst 219½. Med hänsyn till att bibliotekspersonalen synes vara i starkt behov av en förstärkning, tillstyrker jag vidare inrättandet av en ny tjänst som amanuens med löneställning enligt den reglerade befordringsgången. Övriga av akademien framförda förslag har jag däremot icke nu ansett mig kunna biträda.

Vid bifall till vad jag nyss föreslagit bör anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal höjas med 22 000 kronor, vartill med hänsyn till blivande förändringar i personalens löneklassplaceringar böra läggas 1 300 kronor. Sammanlagt bör denna post sålunda höjas med 23 300 kronor till 227 800 kronor. I fråga om ordinarieposten och arvodesposten ifrågasätter jag icke någon ändring och dessa anslagsposter böra därför uppföras med oförändrade belopp, 216 400 kronor respektive 3 900 kronor, medan anslagsposten till rörligt tillägg bör höjas med 2 700 kronor till 47 900 kronor.

Avlöningsanslaget i sin helhet bör sålunda för nästa budgetår uppföras med 496 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 26 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för musikaliska akademien med musikhögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor 216 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t	» 3 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal, förlagsvis	» 227 800
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	» 47 900
Summa kronor 496 000;	

b) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan*: Av-
löningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag
av 496 000 kronor.

[69.] 18. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	31 900	28 442
1948/49 (statsliggaren sid. 473)	31 900	
1949/50 (förslag)	31 900	

I enlighet med förslag av musikaliska akademien torde detta förslags-
anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 31 900
kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan*: Om-
kostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag
av 31 900 kronor.

[70.] 19. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och
bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instru-
ment.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	11 100	11 196
1948/49 (statsliggaren sid. 474)	11 100	
1949/50 (förslag)	22 000	

Musikaliska akademien har för nästa budgetår hemställt om en höjning
av förevarande reservationsanslag med 10 900 kronor, varav 10 000 kronor
till inköp och bindning av böcker och musikalier för biblioteket (nu 10 000
kronor) och 900 kronor till vård och underhåll av instrument (nu 1 100
kronor). Till stöd för den föreslagna anslagshöjningen har anförts bland
annat följande.

På grund av otillräckliga inköpsanslag ha stora och oersättliga luckor upp-
stått i bibliotekets bestånd. Icke ens det allra nödvändigaste har alla gån-
ger kunnat anskaffas. Sålunda saknas flera av de ytterst viktiga monumen-
taupplagorna och samlingsutgåvorna av enskilda tonsättares verk. Åtskil-

liga betydelsefulla tidskrifter ha ej kunnat inköpas, ej heller för den inre tjänsten inom biblioteket nödvändig bibliografisk litteratur. Vad beträffar inbindningsfrågan har även i tidigare framställning påtalats, att det gamla till stora delar nu oersättliga biblioteksbeståndet hotas av total förstörelse, då det av brist på medel ej kunnat inbindas. I detta sammanhang må påpekas, att förslitningen på grund av materialets beskaffenhet, till största delen noter, är vida större här än vid ett bibliotek, vars huvudsakliga bestånd utgöres av böcker. — Det till instrumentvård hittills anvisade beloppet, 1 100 kronor, är alldeles otillräckligt, särskilt efter de omfattande inköp av instrument, som skett med anlitande av engångsanslaget för instrumentköp.

Departementschefen. Vad akademien anfört har övertygat mig om angelägenheten av en ökning av de anslagsmedel, som stå till akademiens förfogande för bestridande av de löpande utgifterna för inköp och bindning av böcker m. m. samt vård och underhåll av instrument. Jag tillstyrker därför, att förevarande anslag i enlighet med akademiens förslag för nästa budgetår höjes med 10 900 kronor till 22 000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikaler samt underhåll och vård av instrument* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 22 000 kronor.

[71.] **20. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp av instrument m. m.** Av detta reservationsanslag, som nu är uppfört med 46 000 kronor, disponeras 36 000 kronor till inköp och renovering av instrument m. m. och 10 000 kronor till komplettering av biblioteket med böcker, musikaler och tidskrifter, som utkommit under kriget. Anslaget var förra året uppfört med samma belopp och har beräknats skola utgå endast under två budgetår.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *musikaliska akademien* — som redan under närmast föregående punkt framgått — kraftigt framhållit behovet av ökade anslagsmedel till komplettering av biblioteket. Akademien har därvid anhållit, att för detta ändamål måtte, utöver de löpande anslagsmedlen, för nästa budgetår under rubriken Komplettering av bibliotekets samlingar anvisas ett engångsanslag av 10 000 kronor. Detta engångsanslag skulle sålunda komma att delvis motsvara det nu under rubriken Inköp av instrument m. m. beviljade anslaget. Det nya engångsanslaget är avsett till inköp av orkestermaterial för orkesterföreningarnas verksamhet, av klaverutdrag till operor och körverk samt av studiepartitur.

Departementschefen. Jag tillstyrker akademiens förslag om anvisande av ett engångsbelopp av 10 000 kronor till komplettering av bibliotekets samlingar. Detta belopp torde böra anvisas under reservationsanslaget till

Inköp av instrument m. m., anslagsposten till Komplettering av biblioteket med böcker, musikaler och tidskrifter, som utkommit under kriget. Jag förutsätter därvid, att anslagsposten skall få disponeras jämväl för komplettering av biblioteket med arbeten, som utkommit å annan än nu angiven tid.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp av instrument m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[72.] **21. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	20 000	20 000
1948/49 (statsliggaren sid. 474)	20 000	
1949/50 (förslag)	20 000	

Enligt gällande bestämmelser kan detta anslag användas till stipendier åt yngre svenska musikidkare med anlag för tonsättningskonst, till uppmuntran av inhemska tonsättare för åstadkommande av musikaliska arbeten av högre värde samt till belöningar åt äldre framstående tonsättare för av dem utförda musikaliska arbeten.

Akademien har hemställt om höjning av anslaget till 35 000 kronor.

Departementschefen. Jag kan icke nu tillstyrka någon ökning av anslaget utan förordar oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Stipendier m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

[73.] **22. Statens konstråd.** Detta anslag, som varit indraget alltsedan budgetåret 1941/42, har i anledning av en i riksdagen väckt motion från och med innevarande budgetår ånyo uppförts å riksstaten. Anslaget utgår med 9 500 kronor, varav 7 250 kronor till arvoden och 2 250 kronor till expenser m. m.

Konstrådet har för nästa budgetår hemställt om en anslagshöjning med 1 000 kronor. Därjämte har rådet anhållit, att dess sekreterare måtte berättigas att erhålla rörligt tillägg å sitt arvode.

Departementschefen. Storleken av det nu utgående anslaget har fastställts i anslutning till en av konstrådet verkställd beräkning av medels-

behovet. I denna beräkning har emellertid av särskilda skäl icke upptagits kostnaden för arvode till rådets ordförande. Eftersom medel till detta arvode böra beräknas för nästa budgetår, tillstyrker jag, att anslaget i enlighet med rådets framställning höjes med 1 000 kronor till 10 500 kronor. Med hänsyn till den för innevarande budgetår fastställda fördelningen av anslaget bör emellertid av höjningen endast 250 kronor hänföras till arvodesposten och återstoden, 750 kronor, till expensposten. Sistnämnda anslagspost kommer därigenom att uppgå till 3 000 kronor, eller samma belopp, som för detta ändamål under budgetåret 1947/48 ställdes till rådets förfogande ur åttonde huvudtitelns kommittéanslag.

Rådets framställning om rörligt tillägg å sekreterararvodet kan jag icke tillstyrka.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens konstråd* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 10 500 kronor.

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

[74.] 1. **Universitetskanslersämbetet: Avlöningar.** Detta förslagsanslag, som nu är uppfört med 93 000 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid. 475, torde i enlighet med universitetskanslerns förslag böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetskanslersämbetet: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 93 000 kronor.

[75.] 2. **Universitetskanslersämbetet: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 600	5 500
1948/49 (statsliggaren sid. 476)	3 600	
1949/50 (förslag)	4 600	

Universitetskanslern har icke ifrågasatt annan ändring beträffande detta förslagsanslag än en höjning av delposten till övriga expenser med 1 000 kronor till 4 500 kronor. Till stöd för den föreslagna höjningen har framhållits, att de nu till kanslerns förfogande stående medlen till övriga expenser vore otillräckliga på grund av de allmänna prisstegringarna och de ökade arbetsuppgifter, som lagts på kanslersämbetet.

Departementschefen. Jag tillstyrker den föreslagna höjningen av delposten till övriga expenser med 1 000 kronor. Anslaget bör därför höjas med detta belopp till 4 600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetskanslersämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 4 600 kronor.

[76.] 3. **Uppsala universitet: Avlöningar.** Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 5 013 000 kronor. Då beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår icke är avslutad, torde anslaget böra i riksstatsförslaget uppföras med beräknat belopp. Preliminärt

torde därvid böra räknas med en höjning av anslaget med i runt tal 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Uppsala universitet: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 5 113 000 kronor.

[77.] 4. **Uppsala universitet: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	425 500	514 461
1948/49 (statsliggaren sid. 493)	477 000	
1949/50 (förslag)	538 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1948/49 upptagna belopp,	Av kanslern för 1949/50 föreslagna belopp,
	kronor	kronor
<i>Utgifter:</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	6 000	5 800
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	380 000	430 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	106 000	117 000
4. Reseersättningar åt universitetets rektor m. fl. för vissa resor i universitetsärenden, <i>förslagsvis</i>	1 000	1 200
	Summa kronor 493 000	554 000
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>		
Ersättning för värme, lyse och vatten	16 000	16 000
	Nettoutgift kronor 477 000	538 000.

Departementschefen. Jag anser mig böra godtaga kanslerns anslagsberäkningar, som uppgjorts med utgångspunkt från belastningen å de olika anslagsposterna under budgetåret 1947/48 och under hänsynstagande av det ökade medelsbehov, som betingas av ianspråktagandet av nya lokaler m. m. Anslaget bör därför uppräknas med 61 000 kronor till 538 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 538 000 kronor.

[78.] 5. **Uppsala universitet: Materiel m. m.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 235 000 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår har ännu icke avslutats, varför anslaget torde böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Uppsala universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 1 235 000 kronor.

[79.] **6. Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.** För innevarande budgetår föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund anvisa reservationsanslag av för Uppsala 200 000 kronor och för Lund 180 000 kronor. Förslaget innebar formellt oförändrad medelsanvisning men åsyftade likväl en viss anslagsförstärkning, emedan vissa bokbinderikostnader i annat sammanhang föreslogs skola avlastas från anslagen. Riksdagen godkände förslaget beträffande avlastning av nämnda bokbinderikostnader och höjde därutöver bokinköpsanslagen med 30 000 kronor för vardera universitetsbiblioteket; dessa uppfördes sålunda å riksstaten för innevarande budgetår med respektive 230 000 kronor och 210 000 kronor. Med höjningarna åsyftades främst att återföra anslagen till deras realvärde budgetåret 1937/38, för vilket ändamål beräknades en ökning med omkring 27 000 kronor för vardera anslaget. Därjämte togs viss hänsyn till det behov av ökade anslagsmedel för biblioteken, som står i samband med den under de senaste åren beslutade upprustningen av universiteten.

1945 års universitetsberedning har i sitt betänkande, del III (stat. off. utr. 1947: 75, sid. 12 ff.), föreslagit höjning av förutnämnda båda anslag till 325 000 kronor. Vid beräkningen av detta belopp har kommittén utgått från anslagsbeloppet för universitetsbiblioteket i Uppsala budgetåret 1938/39 (148 500 kronor) och uppskattat den sedan dess uppkomna prisstegringen till omkring 40 procent (= omkring 60 000 kronor). I övrigt avser det föreslagna beloppet att tillgodose de starkt ökade anspråk på biblioteket, som uppstått som en följd av universitetens upprustning och vidare behovet av medel till att bestrida kostnaderna för fotostatisk reproduktion; för sistnämnda ändamål har beräknats ett belopp av 10 000 kronor.

Universitetskanslern har i utlåtande över betänkandet tillstyrkt universitetsberedningens förslag.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *det större akademiska konsistoriet i Uppsala*, under åberopande av en framställning av överbibliotekarien vid universitetsbiblioteket därstädes, hemställt, att bibliotekets anslag till bokinköp och bokbindning måtte höjas till det av universitetsberedningen föreslagna beloppet av 325 000 kronor och att därutöver ett engångsanslag av 6 000 kronor måtte anvisas för förvärv av filmkopior av årgångarna 1948 och 1949 av vissa tidningar.

Kanslern har hänvisat till att han i förutnämnda utlåtande tillstyrkt, att universitetets anslag till bokinköp och bokbindning uppfördes med 325 000 kronor. Med hänsyn till att i detta belopp inginge 10 000 kronor för fotostatisk reproduktion ansåge sig kanslern bära avstyrka konsistoriets begäran om ett engångsanslag för inköp av vissa filmkopior, varjämte kanslern erinrat, att från anslaget till bokinköp och bokbindning för innevarande budgetår avlastats bokbinderikostnader för omkring 15 000 kronor, som nu kunde diponeras för bokanskaffning o. dyl.

Departementschefen. Med hänsyn till det nuvarande ekonomiska läget kan jag icke tillstyrka en höjning för nästa budgetår av universitetsbibliotekens bokinköpsanslag med de betydande belopp, som universitetsberedningen och kanslern ifrågasatt. Emellertid är behovet av högre anslag för inköp och bindning trängande och en icke alltför obetydlig anslagsförstärkning därför starkt påkallad. Jag förordar med hänsyn därtill, att ifrågasatt två anslag för nästa budgetår höjas med 40 000 kronor för universitetsbiblioteket i Uppsala och 50 000 kronor för universitetsbiblioteket i Lund. Att sistnämnda bibliotek får den större anslagshöjningen föranledes givetvis därav att dess nuvarande inköpsanslag är lägre än systerinstitutionens.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 kronor.

[80.] 7. **Uppsala universitet: Utrustning för kemiska och biokemiska institutionerna m. m.** För budgetåren 1947/49 ha investeringsanslag å tillhoppa 1 500 000 kronor anvisats till nybyggnader för kemiska och biokemiska institutionerna vid universitetet i Uppsala m. m. Byggnadsföretaget avser uppförande av *dels* en tillbyggnad till kemiska institutionen, inrymmande jämväl ett centralt analyslaboratorium, *dels* en nybyggnad för biokemiska institutionen, *dels ock* en entrébyggnad i anslutning till ett av privata medel bekostat cyklotronlaboratorium. Totalkostnaderna, i den mån de avses skola bestridas av staten, beräknades år 1946 till respektive 2 100 000, 2 100 000 och 300 000 kronor eller sålunda tillhoppa 4 500 000 kronor. Arbetena med iordningställande av cyklotronlaboratoriet och den därtill anslutna entrébyggnaden pågå. I övrigt har byggnadstillstånd ännu ej beviljats.

Kostnaderna för inredning och utrustning av ifrågasatt byggnader ha beräknats till sammanlagt 1 715 646 kronor enligt följande uppställning:

	Inredning	Utrustning
Till kemiska institutionen	378 000	370 300
» biokemiska institutionen	378 000	374 346
» cyklotronlaboratoriet	54 000	55 000
» den gemensamma verkstaden	—	106 000
Summa kronor	810 000	905 646.

Av det sammanlagda beloppet ha hittills anvisats 600 000 kronor, varav 100 000 kronor för budgetåret 1947/48 och 500 000 kronor för innevarande budgetår.

Större akademiska konsistoriet har nu anhållit, att återstående medel, 1 115 646 kronor, måtte anvisas för nästa budgetår. *Kanslern* har ansett

lämpligt, att det återstående beloppet fördelas på två budgetår och för nästa budgetår förordat anvisande av 500 000 kronor. Med hänsyn till de långa leveranstiderna föreslår kanslern emellertid, att bemyndigande lämnas vederbörande att träffa avtal om leverans av inredning och utrustning inom hela den beräknade kostnadsramen, att likvideras före utgången av budgetåret 1950/51.

Departementschefen. I likhet med kanslern tillstyrker jag, att även för nästa budgetår anvisas 500 000 kronor för ifrågavarande ändamål, vilket alltså innebär, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Med anledning av kanslerns förslag i övrigt tillstyrker jag, att bemyndigande lämnas vederbörande att inom en kostnadsram av ytterligare 500 000 kronor träffa avtal om upphandling av sådan inredning och utrustning, som framställs inom landet eller med vederbörligt tillstånd hit införes, att likvideras före utgången av budgetåret 1950/51.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Utrustning för kemiska och biokemiska institutionerna m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[81.] **8. Uppsala universitet: Engångsanslag för vissa vetenskapliga institutioner.** Under denna rubrik har för budgetåret 1946/47 anvisats 316 000 kronor, för budgetåret 1947/48 346 500 kronor och för innevarande budgetår 78 000 kronor. *Kanslern* har nu hemställt om engångsanslag för följande ändamål:

1. Vissa inrednings- och utrustningsarbeten inom universitetsbiblioteket	kronor	16 000
2. Maskiner och verktyg för astronomiska observatoriets verkstad	»	50 000
3. Utrustning av centrallaboratoriet vid akademiska sjukhuset	»	50 000
4. Apparatur för fysiska institutionens kurslaboratorium	»	25 000
5. Inredning och utrustning av lokaler för vissa av humanistiska sektionens seminarier	»	51 200
6. Mikroskop och facklitteratur för undervisning i limnologi	»	5 600
7. Apparatur för meteorologiska institutionens avdelning för väderlekslära	»	14 000

Summa kronor 211 800.

Då jag icke kan förorda, att medel för de under 1 och 2 angivna ändamålen anvisas för nästa budgetår, lämnas här icke någon ytterligare redo-

görelse för innebörden av dessa anslagsäskanden. Beträffande anslagsäskandena i övrigt inhämtas av handlingarna bland annat följande.

3. Utrustning av centrallaboratoriet vid akademiska sjukhuset. Genom beslut av 1947 års riksdag inrättades vid Uppsala universitet en ordinarie befattning som laborator i klinisk kemi. *Laboratorn A. Grönwall* har nu anfört följande.

Centrallaboratoriet vid akademiska sjukhuset är i trängande behov av anslag för anskaffande av utrustning för den vetenskapliga verksamheten. Hittills har denna varit relativt begränsad dels på grund av att laboratoriernas tid och arbetskraft upptagits av organisatoriska problem dels därför att laboratoriets nuvarande lokalbrist utgör hinder för dylik verksamhet. Lokalfrågan synes emellertid nu stå inför sin lösning och det är att hoppas, att rymligare och ändamålsenliga lokaler skola möjliggöra en mera omfattande vetenskaplig verksamhet redan under budgetåret 1948/49. Det anslagsbehov, som därigenom uppstår, är mycket stort. Vid en genomgång av de föreliggande mera påtagliga bristerna i utrustningen har det visat sig, att det absoluta minimibehovet utgöres av 50 000 kronor att disponeras enligt bifogade plan.¹

Beträffande dylikt engångsanslag för Centrallaboratoriet erinras om, att liknande anslag upptogs i det betänkande, som 1946 lämnades av Medicinska högskolornas organisationskommitté (S. O. U. 1946: 76 sid. 197 och 204), för centrallaboratorierna i Stockholm med respektive 50 000 vid Serafimerlasarettet och 35 000 kronor vid Karolinska sjukhuset. Anledningen till de olika anslagen torde ha varit, att laboratorierna haft olika god utrustning vid tiden för anslagens begärande. Då akademiska sjukhusets centrallaboratorium utan tvekan är det sämst utrustade av motsvarande laboratorier vid undervisningssjukhusen inom riket, synes det helt naturligt, att ett mindre anslag än å 50 000 kronor icke bör ifrågakomma.

4. Apparatur för fysiska institutionens kurslaboratorium. *Professorerna A. Lindh och P. Ohlin* anförda:

Den under de senaste åren alltmera ökade tillströmningen av studerande till lägre examina i fysik har gjort att kurslaboratoriets resurser i fråga såväl om utrymme som utrustning visat sig otillräckliga. Antalet laboranter per laborationsdag utgjorde vårterminen 1948 30, en siffra, som under de senaste 50 åren endast uppnått 1910 och 1911. En avsevärd ökning av antalet för tillträde till laboratoriet godkända studerande är att emotse för de närmaste terminerna. Vårterminen 1948 deltog sålunda icke mindre än 70 studerande i den för tillträde till laboratoriet pågående propedeutiska kursen. Med hänsyn till de begränsade resurser, som kurslaboratoriet f. n. förfogar över i fråga om såväl utrymmen som experimentell utrustning, synes införandet av restriktioner för tillträde till laborationsövningarna för därtill godkända studerande vara oundviklig. Ehuru laboratoriets resurser för närvarande äro ytterst hårt belastade, synes dock möjligheter föreligga att mottaga ett större antal laboranter per laborationsdag än vad nu är fallet under förutsättning, att ytterligare utrustning anskaffas, dels för nya försök, dels för dubblering av äldre dylika. Härtill kommer även att ett trängande behov föreligger att ersätta en avsevärd del av laboratoriets nuvarande äldre och omoderna utrustning med nya och mera tidsenliga instrument och apparater. Med hänsyn till nuvarande

¹ Här utesluten.

höga priser å erforderliga instrument och apparater ha vi beräknat kostnaderna för en första utökning och modernisering av kurslaboratoriets utrustning till 25 000 kronor.

5. Inredning och utrustning av lokaler för vissa av humanistiska sektionens seminarier. För budgetåren 1946/47 och 1947/48 anvisades tillhopa 118 000 kronor i utrustningsanslag för de av humanistiska sektionens seminarier, som beräknades skola inrymmas i det s. k. gamla kemicum och i seminariehuset vid S:t Larsgatan. Särskilt anslag å kapitalbudgeten hade beviljats för iordningställandet av dessa byggnader för ändamålet. *Humanistiska sektionen, det större akademiska konsistoriet och kanslern* ha nu anhållit, att på tilläggsstat för innevarande budgetår måtte anvisas ett tilläggsanslag av 51 150 kronor för vissa uppkomna merkostnader m. m. Enligt en bifogad sammanställning skulle kostnaderna fördela sig på följande sätt:

1. Rum 204—210, hyllinredning	kronor 10 765
2. » » » , möbler	» 3 605
3. » 230—231, fast inredning	» 4 980
4. Ändring av bokhyllsinredning	» 782
5. Nycklar m. m.	» 845
6. Byggnadsarbeten	» 6 200
7. Bordsarmatur	» 8 932: 50
8. Gardiner (95 fönster)	» 4 168
9. Grammofonskiveskåp	» 220
10. Arkitektarvode	» 6 000
11. Oförutsett, 10 %	» 4 652: 50

Summa kronor 51 150.

Byggnadsstyrelsen har lämnat kostnadsberäkningarna utan erinran.

6. Mikroskop och facklitteratur för undervisning i limnologi. Genom beslut av 1947 års riksdag inrättades vid Uppsala universitet en ordinarie befattning som laborator i limnologi. I ärendet framhålles nu, att de enda lokaler, som för närvarande kunna disponeras av laboratorn, är universitetets limnologiska laboratorium vid sjön Erken. De två arbetsrummen innehålla nödtorftig utrustning för limnologisk forskning. För att kunna genomföra sommarkurser i limnologi erfordras emellertid, eftersom mikroskop och facklitteratur helt saknas, anslag för ändamålet. Det begärda beloppet avser anskaffande av 4 mikroskop å 900 kronor samt viss facklitteratur.

7. Apparatur för meteorologiska institutionens avdelning för väderlekslära. *Professor T. Bergeron* har anhållit om anvisande av 6 000 kronor för en radaranläggning, 5 000 kronor för en kopieringsmaskin och 3 000 kronor för övriga specialapparater.

Departementschefen. Av statsfinansiella skäl kan jag icke tillstyrka någon höjning av innevarande budgetårs anslag under nu ifrågavarande anslagsrubrik. Jag nödgas därför inskränka mig till att förorda, att för nästa budgetår anvisas medel för att tillgodose de av förutnämnda anslags-

äskanden, vilka förefallit mig angelägnast. Jag föreslår därför, att under anslaget för nästa budgetår beräknas medel i enlighet med följande sammanställning.

a) Utrustning av centrallaboratoriet vid akademiska sjukhuset	kronor	18 000
b) Apparatur för fysiska institutionens kurslaboratorium	»	18 000
c) Inredning och utrustning av lokaler för vissa av humanistiska sektionens seminarier	»	30 000
d) Mikroskop och facklitteratur för undervisning i limnologi	»	4 000
e) Apparatur för meteorologiska institutionens avdelning för väderlekslära	»	8 000
Summa kronor		78 000.

Vad särskilt angår det under c) angivna beloppet må framhållas, att medel för i ärendet avsedda byggnadsarbeten (6 200 kronor) böra bestridas från vederbörande byggnadsanslag, i den mån förut för detta ändamål anvisade medel förslå därtill.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Engångsanslag för vissa vetenskapliga institutioner* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 78 000 kronor.

[82.] **9. Lunds universitet: Avlöningar.** Detta förslagsanslag är för närvarande uppfört med 4 461 600 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår har ännu icke avslutats, varför anslaget torde böra uppföras i riksstatsförslaget med beräknat belopp. Preliminärt räknar jag med en anslagshöjning av i runt tal 100 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lunds universitet: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 beräkna ett förslagsanslag av 4 561 600 kronor.

[83.] **10. Lunds universitet: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	288 000	327 914
1948/49 (statsliggaren sid. 507)	270 000	
1949/50 (förslag)	311 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och den av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna:

	För 1948/49 upptagna belopp,	Av kanslern för 1949/50 föreslagna belopp,
<i>Utgifter:</i>	kronor	kronor
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	3 000	3 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	190 000	220 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	85 000	95 000
4. Reseersättningar åt universitetets rektor m. fl. för vissa resor i universitetsärenden, <i>förslagsvis</i>	2 000	6 000
	Summa kronor	280 000 324 000
<i>Särskilda uppbördsmedel:</i>		
Ersättning för värme, lyse och vatten	10 000	10 000
	Nettoutgift kronor	270 000 314 000.

Bränsle m. m. *Kanslern* har med hänsyn till belastningen, i runt tal 231 300 kronor, under budgetåret 1947/48 å denna anslagspost funnit försiktigheten bjuda, att posten uppräknades med 30 000 kronor.

Städning m. m. Den föreslagna höjningen har främst motiverats med tillkomsten av ytterligare lokalutrymmen.

Reseersättningar. 1945 års *universitetsberedning* har i sitt betänkande, del III, rörande universitetsbiblioteken, universitetsadministrationen m. m. (S. O. U. 1947: 75) å sid. 153 f. framlagt förslag om höjning av denna anslagspost med 4 000 kronor till 6 000 kronor. Beredningen har med hänsyn till de dyrare resekostnaderna mellan Lund och Stockholm än mellan Uppsala och Stockholm funnit det rimligt, att till Lunds universitets förfogande för detta ändamål stode ett 5 gånger större belopp än vid universitetet i Uppsala. *Kanslern* har med hänsyn till vikten av att vederbörande vid universitetet i Lund sattes i tillfälle att i erforderlig utsträckning söka kontakt med vederbörande myndigheter och institutioner i Stockholm tillstyrkt bifall till beredningens förslag.

Departementschefen. Belastningen å anslagsposten till reseersättningar åt universitetets rektor m. fl. för vissa resor i universitetsärenden utgjorde budgetåret 1947/48, då anslagsposten liksom för innevarande budgetår var uppförd med 2 000 kronor, 1 643 kronor. Även om den omständigheten, att anslagsposten icke må överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande, må ha bidragit till, att tjänsteresor icke företagits i den omfattning, som i och för sig erfordrats, är jag likväl icke beredd att nu föreslå en höjning av anslagsposten med 4 000 kronor i enlighet med föreliggande förslag, utan förordar, att posten i avvaktan på närmare erfarenhet av medelsbehovet endast höjes med 1 000 kronor. Då kanslerns anslagsberäkningar, vilka utmynna i förslag om en höjning av omkostnadsanslaget med 44 000 kronor, i övrigt icke givit mig anledning till erinran, bör anslaget för nästa budgetår höjas med 41 000 kronor till 311 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 311 000 kronor.

[84.] **11. Lunds universitet: Materiel m. m.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 1 000 000 kronor. Då beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår ännu icke avslutats, torde anslaget böra uppföras i riksstatsförslaget med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lunds universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1949/50 beräkna ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[85.] **12. Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket.** Detta anslag är nu uppfört med 210 000 kronor. *Det större akademiska konsistoriet vid universitetet i Lund* har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte i enlighet med universitetsberedningens förslag höjas till 325 000 kronor. *Universitetskanslern* har erinrat, att han i utlåtande över beredningens förslag tillstyrkt denna höjning.

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslag till Uppsala universitet förordar jag, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 50 000 kronor till 260 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 260 000 kronor.

[86.] **13. Lunds universitet: Engångsanslag till vissa vetenskapliga institutioner.** Under denna rubrik anvisades för budgetåret 1946/47 277 000 kronor och för budgetåret 1947/48 637 000 kronor. För innevarande budgetår har något anslag under samma rubrik icke anvisats. För nästa budgetår ha *större akademiska konsistoriet* och *kanslern* hemställt om anvisande av följande engångsbelopp:

	Konsistoriet, kronor	Kanslern, kronor
1. Histologiska institutionen	52 300	52 300
2. Farmakologiska institutionen	30 000	16 000
3. Patologiska institutionen	13 000	13 000
4. Pediatriska kliniken	125 000	75 000
5. Kliniken för lungsjuka	5 530	—
6. Kliniskt-kemiska laboratoriet	30 000	20 000
7. Institutionen för psykologi och pedagogik . .	30 000	15 000
8. Sociologiska institutionen	10 500	—
9. Astronomiska institutionen	79 000	—
10. Kemiska institutionen	29 000	29 000
11. Limnologiska institutionen	13 000	5 500

12. Zoologiska institutionens fysiolog. avd.	50 000	20 000
13. Fysiologiska institutionen	50 000	—
14. Central skrivbyrå	12 000	12 000
Summa kronor		529 330
		257 800.

Beträffande de ändamål, för vilka kanslern tillstyrkt, att medel anvisas för nästa budgetår, inhämtas följande (i fråga om punkterna 5, 8, 9 och 13 hänvisas till handlingarna i ärendet).

1. Histologiska institutionen. För budgetåret 1947/48 anvisades på förslag av medicinska högskolornas organisationskommitté ett engångsbelopp av 75 000 kronor till denna institution. Institutionsföreståndaren, *professorn G. Glimstedt*, har nu anført bland annat följande.

Genom tillkomsten av nya undersökningsmetoder och ny apparatur har forskningen inom histologien under senare år gått synnerligen snabbt framåt, och den har därvid i många hänseenden fått en annan inriktning än tidigare. Då histologiska institutionens apparatutrustning är höggradigt föråldrad och försliten framförde jag i skrivelse 1946 till medicinska högskolornas organisationskommitté äskande om ett engångsanslag å 118 000 kronor. 1947 års riksdag beviljade institutionen emellertid ett dylikt anslag å endast 75 000 kronor. De värsta bristerna i utrustningshänseende hålla nu på att avhjälpas genom detta anvisade anslag. Institutionen kan emellertid icke med de till förfogande ställda medlen bli så utrustad i fråga om apparatur, som är nödvändigt för att den skall kunna bedriva modern forskning inom sitt arbetsområde och kunna meddela tidsenlig undervisning. I petitatskrivelse 1947 framförde jag dessa synpunkter och anhöll om komplettering av engångsanslaget. Min anhållan tillstyrktes av universitetsinstanserna samt av kansler men föranledde icke proposition till 1948 års riksdag. Jag måste därför ånyo med eftertryck framföra de här och tidigare framlagda synpunkterna på institutionens apparatutrustning och meddela, att kvalificerad och avancerad forskning och undervisning inom en experimentellt arbetande vetenskapsgren icke kan bedrivas utan tillgång till behövlig apparatur. Den ständigt skeende vetenskapliga utvecklingen och den inträdda prisstegringen på vetenskaplig apparatur har ytterligare beskurit institutionens möjligheter att genom det av 1947 års riksdag anvisade engångsanslaget erhålla adekvat apparatutrustning. Under hänvisning till det anförda anhåller jag, att histologiska institutionen tilldelas ett engångsanslag av 52 300 kronor. Nedan är med korta kommentarer förtecknad den nödvändiga apparatur, som avses att inköpas för det begärda engångsanslaget (förteckningen här utesluten).

Kanslern har ansett sig böra tillstyrka, att omförmälda belopp å 52 300 kronor äskas av riksdagen.

2. Farmakologiska institutionen. Vid 1947 års riksdag beviljades institutionen ett engångsanslag av 30 000 kronor. Institutionsföreståndaren, *professorn G. Ahlgren*, har nu hemställt om beviljande av ett ytterligare anslag å 30 000 kronor till viss laboratorieutrustning m. m. och till stöd härför anført i sammandrag huvudsakligen följande.

Beloppet avser dels sådan utrustning, som erfordras för den nyinrättade laboratorsbefattningen i farmakologi dels ock sådan nyutrustning, som påkallas av det ökade institutionsarbetet (2 doktorandstipendiater och 2 andra

doktorander arbeta f. n. på institutionen). Hos medicinska högskolornas organisationskommitté hade jag 1946 anmält ett engångsanslag av 37 000 kronor som erforderligt, varvid hänsyn ej togs till den sedermera inrättade laboratorsbefattningen. Kommittén skar utan motivering ned beloppet till 30 000 kronor, vilket belopp även anvisades av riksdagen trots att motion om högre anslag väcktes.

Flera av de i min petitumskrivelse 1946 upptagna apparaterna, som måste inköpas från utlandet, ha sedermera stigit i pris. Delvis ha de med hänsyn till framkomna nykonstruktioner ansetts böra utbytas mot sådana till dyrare pris. Därigenom framstår det till 30 000 kronor nedprutade anslaget för avsedda ändamål otillräckligt. Sammanlagda bristen härvidlag kan således uppskattas till minst 7 000 kronor.

För laboratorn i farmakologi erfordras viss laboratorieutrustning. Enligt de normer, som konfirmerats av 1947 års riksdagsbeslut beträffande innehavare av motsvarande befattning, skulle en s. k. laboratorieutrustningsenhet betinga en kostnad av 8 801 kronor 64 öre. Jag hänvisar till att 11 st. sådana enheter beviljades av 1947 års riksdag för medicinskt-kemiska institutionen i Lund. Jag begränsar mig till att äska sammanlagt 2 st. dylika enheter för farmakologiska institutionen. Dessa båda laboratorieutrustningsenheter avses fördelade dels på den nytillkomna laboratorn, dels på flera nuvarande befattningshavare, vilka hitintills ej tillnärmelse i motsvarande grad kunnat utrustas med dylik primär laboratiemateriel. Detta innebär ett anslagskrav av nedåt avrundat 17 600 kronor.

För laboratorns räkning erfordras vidare en analysvåg (2 200 kronor), en kymografanordning med tillbehör (2 000 kronor) samt möbler (1 500 kronor). Institutionen behöver dessutom en ny skrivmaskin, en elektriskt driven räknemaskin, elektriska mätinstrument samt bättre glas- och kemikalieförråd.

Kanslern har anført: Med hänsyn till inträffade prisstegringar synes mig ett belopp av 7 000 kronor behövt, varjämte jag tillstyrker, att 9 000 kronor anvisas för anskaffande av en s. k. laboratorieutrustningsenhet, avsedd för den nya laboratorn i farmakologi. I övrigt har jag icke för närvarande funnit mig böra förorda institutionsföreståndarens begäran, varför jag inskränker mig till att hemställa, att ett anslag för ifrågavarande ändamål av (7 000 + 9 000 =) 16 000 kronor äskas av riksdagen.

3. Patologiska institutionen. *Kanslern* yttrar: För denna institutions del hava professorerna H. Hellmer, C. G. Ahlström, E. Sjövall och t. f. professorn F. Linell yrkat, att ett belopp av 13 000 kronor måtte beviljas för anskaffning av röntgenutrustning. Då jag blivit övertvågad om angelägenheten av att detta krav tillmötesgås, tillstyrker jag bifall till ifrågavarande begäran.

Nämnda professorer ha anført bland annat följande.

Behovet av röntgenutrustning är ytterst kännbart ur såväl klinisk-röntgenologisk, patologisk-anatomisk och rättsmedicinsk synpunkt.

Inom den klinisk-röntgenologiska forskningen har röntgenundersökning av lik sedan länge bedrivits. Vid Lunds universitetskliniker har detta skett dels på den röntgendiagnostiska avdelningen, vilket emellertid ur många synpunkter är unpenbart olämpligt, dels på den patologiska institutionen med en för tillfället lånad röntgenapparat. Genom undersökningar å material av denna art finnes stora möjligheter att utöka vår kännedom om röntgenbilden under normala och patologiska tillstånd särskilt när frågeställ-

ningarna kräva att organen undersökas innan de uttagits ur kroppen. — För den patologiska anatomin är tillgången till en röntgenapparat av fundamental betydelse vid undersökningar över hårdvävnadernas normala och patologiska struktur. Därjämte har röntgenundersökning i allt större utsträckning tagits i anspråk för undersökningar rörande kärlträdets förgrening inom olika organ, förgreningar av olika gångsystem, av hålorgan etc. — För rättsmedicinska undersökningar har vid olika tillfällen i Lund röntgenanalys av den döda kroppen använts och härvid visat sig synnerligen värdefull. Detta gäller såväl vid skador å skelettet som vid sökandet efter i kroppen inträngda »röntgentäta» föremål.

4. *Pediatriska kliniken.* Överläkaren, *professorn S. Siwe* anför: Då nybyggnad för kliniken torde påbörjas 1948, får jag, under hänvisning till de långa leveranstider, som föreligga för närvarande, hemställa, att bland petita till 1949 års riksdag måtte upptagas en summa av 125 000 kronor till inredning och utrustning av undervisnings- och forskningslokalerna vid den nya kliniken. Jag tillåter mig samtidigt framhålla att intet understöd eller anslag för sådant ändamål beviljats vid mitt tillträde till professuren 1937 eller senare helt enkelt därför att utrymme saknats inom den nuvarande klinikkens ram. Specifikation å beloppet med angivande av nu erhållbara priser återfinnes i särskild bilaga (här utesluten).

Kanslern har för egen del yttrat: Enligt vad jag under hand inhämtat har byggnadstillstånd beviljats för uppförande av ny pediatrik klinik och byggnadsföretaget igångsatts. Med hänsyn till de långa leveranstider, som för närvarande föreligga för anskaffning av erforderlig utrustning m. m. till de nya lokalerna, tillstyrker jag, att ett belopp av 75 000 kronor nu äskas av riksdagen för ifrågavarande ändamål. Samtidigt torde bemyndigande böra lämnas att inom en kostnadsram av 125 000 kronor träffa avtal om leverans av inredning och utrustning för kliniken.

6. *Kliniskt-kemiska laboratoriet.* Genom beslut av 1947 års riksdag inrättades vid Lunds universitet — liksom vid Uppsala universitet — en ordinarie befattning som laborator i klinisk kemi. I anslagsäskanden, avsedda att föreläggas 1948 års riksdag, anhöll konsistoriet om ett engångsanslag av 20 000 kronor för vetenskaplig utrustning åt laboratoriet. Framställningen föranledde emellertid icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd. *Laboratorn C. G. Holmberg* har nu anhållit om ett engångsanslag av 30 000 kronor för samma ändamål och motiverat det högre beloppet dels med ökade priser på diverse apparater, dels därmed att landstinget gått i författning om utvidgning av laboratoriets lokaler, varigenom man hoppas att inom kort kunna upplåta ytterligare två forskningsplatser vid laboratoriet.

Kanslern har funnit i hög grad påkallat, att medel anvisas för ändamålet och förordat, att 20 000 kronor anvisas.

7. *Institutionen för psykologi och pedagogik.* *Professorn H. Siegväld* anför bland annat följande. Då praktiskt taget ingen ny experimental-psykologisk apparatur inköpts under de senaste 15 åren och den gamla är synnerligen försliten kan institutionen för närvarande icke anses vara så utrustad med forsknings- och undervisningsapparat, att den fyller ens mycket lågt ställda krav. Jag finner det därför vara en tvingande nödvändighet, att ett engångsanslag på minst 30 000 kronor utanordnas, för att institutionen må kunna förses dels med modern forskningsapparat,

som nästan helt saknas och därför måst i stor omfattning betalas av de studerande, dels ock med ny undervisningsapparat i stället för den nu till stor del oanvändbara. Enligt mitt förmenande kan det inte anses vare sig riktigt eller försvarligt att underlåta eller ens uppskjuta en effektiv upprustning av apparaturen, ty detta skulle bliva till allvarligt men för såväl forskning som undervisning. Bland de talrika studerandena i ämnet psykologi och pedagogik råder starkt missnöje med de urusla forskningsbetingelserna, och man behöver ej gå längre än till Köpenhamn för att finna en ojämförligt bättre laboratorieutrustning för ämnet.

Kanslern har, under framhållande av att institutionen syntes vara i trängande behov av experimental-psykologisk apparatur, tillstyrkt att ett belopp av 15 000 kronor äskas av riksdagen.

10. **Kemiska institutionen.** Det av konsistoriet äskade och av kanslern tillstyrkta anslagsbeloppet av 29 000 kronor avser *dels* reparation av institutionens ackumulatoranläggning (9 000 kronor) och *dels* inköp av en infraröd spektrofotometer (20 000 kronor). Beträffande ackumulatoranläggningen har *professorn S. Bodforss* framhållit, att denna nu vore 11 år gammal och därmed nått den ålder, som kunde anses som normal livslängd. Batterierna hade också visat tydliga tecken till åldrande, kapaciteten hade sjunkit, en del plattor hade krökt sig samt visat irreversibel sulfatering. Anläggningen vore alltså inom närmaste framtid i stort behov av reparation och partiell förnyelse.

Professorn L. Smith har beträffande behovet av en infraröd spektrofotometer anført bland annat följande. Mätningar av ljusabsorption i den del av spektrum, som betecknas som den infraröda, har under senare år blivit av stor betydelse för fastställande av organiska ämnens konstitution och för deras kvantitativa bestämning. Sedan bekväma apparater för upptagande av absorptionskurvor av detta slag konstruerats, ha organisk kemiska forskningsinstitut av olika slag införlivat sådana med sin instrumentutrustning, så t. ex. Chalmers tekniska högskola och Uddeholmsbolagets forskningslaboratorium i Skoghall. Dylka studier av det infraröda spektrum äro givetvis av lika stor vikt för grundforskningen vid universiteten som för målforskningen vid nyssnämnda institutioner. Grundforskningen bör i fråga om moderna hjälpmedel icke komma i efterhand i förhållande till den tekniskt tillämpade. Det är därför i hög grad angeläget — alldeles oavsett de speciella forskningsuppgifter, som äro aktuella — för den organisk-kemiska institutionen att kunna skaffa en spektrofotometer för infrarött.

11. **Limnologiska institutionen.** Institutionsföreståndaren, *professorn S. Thunmark*, har begärt, att 13 000 kronor måtte ställas till förfogande för inköp av två mikroskop (4 300 kronor och 2 700 kronor), en universalmikrokamera (4 000 kronor) samt fem förvaringsskåp (2 000 kronor). *Kanslern* har ansett, att ifrågavarande ändamål borde tillgodoses sålunda, att för nästa budgetår medel äskades av riksdagen för inköp av ett mikroskop och tre förvaringsskåp ($4\,300 + 1\,200 =$) 5 500 kronor.

12 **Zoologiska institutionens fysiologiska avdelning.** Genom beslut av 1947 års riksdag inrättades på förslag av universitetsberedningen en ordinarie befattning som laborator i zoofysiologi. Institutionsföreståndaren, *professorn B. Hanström*, har nu anhållit om ett anslag av 50 000 kronor till utrustning för den nyinrättade zoofysiologiska avdelningen. Hanström anför bland annat följande.

Det fysiologiska arbetet på institutionen har tidigare varit väsentligen in-skränkt till undervisning genom den årligen återkommande kursen för fil. magister-examen, vilken skötts med ett minimum av apparatur och dragit ringa kostnader. Det fysiologiska forskningsarbetet har därför på grund av apparatbrist i stor utsträckning måst hänvisas till andra institutioner, såsom den medicinsk-fysiologiska. Zoologiska institutionen saknar nästan helt all forskningsapparatur på det fysiologiska området utom den som på privat väg anskaffats av olika vetenskapsidkare. För det fortsatta vetenskapliga arbetet inom den zoofysiologiska avdelningen är sålunda i första hand en viss standardutrustning för forskningsbruk oundgängligen nödvändigt. Så-lunda krävas förutom fasta inventarier (dragskåp, laboratoriebord, vaskar, skåp etc.) följande standardapparatur: termobad, värmeskåp, termostater, frystorkningsapparat, centrifuger, analysvågar och övrig vågutrustning, mikrokjeldahllapparatur, warburg-apparatur, kymografer med tidsmarke-ringsinstrument, katodstråleosillograf, galvanometrar och övrig elektrisk utrustning, polarisationsmikroskop för cellfysiologiska undersökningar samt övrig optisk utrustning, operationsbord för djurförsök och operationsinstru-ment samt en försöksdjursavdelning, glasförråd och övrig förbruknings-materiel, m. m. Kostnaderna härför torde i varje fall icke understiga 50 000 kronor.

Kanslern har funnit det angeläget att nämnda krav i viss utsträckning tillgodoses och har i sådant avseende hemställt, att ett anslag av 20 000 kronor äskas av riksdagen för budgetåret 1949/50. I detta sammanhang har kanslern erinrat därom, att zoofysiologiska institutionen vid Uppsala uni-versitet för budgetåret 1946/47 tilldelades ett engångsanslag av 20 000 kro-nor till institutionens utrustning.

14. Central skrivbyrå. *Kanslern* har erinrat om, att han i sitt utlåtande över universitetsberedningens betänkande, del III, tillstyrkt, att ett belopp av 12 000 kronor måtte anvisas för anskaffning av inventarier m. m. för den av beredningen föreslagna centrala skrivbyrån.

Departementschefen. Frågan om anvisande av medel för inrättande av en central skrivbyrå vid Lunds universitet är jag icke beredd att nu upptaga till prövning; jag torde få tillfälle att återkomma därtill i annat samman-hang. Kanslerns anslagsäskanden i övrigt uppgå till en summa av 245 800 kronor, vilket i förhållande till vad det större akademiska konsistoriet begärt — i runt tal 517 000 kronor — innebär en betydande nedskärning. Med hän-syn till rådande ekonomiska förhållanden kan jag emellertid icke förorda ens att ett belopp av den storlek som kanslern begärt skulle anvisas för nästa budgetår. Jag inskränker mig till att förorda, att på riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisas ett anslag av 120 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av vederbörande universitetsmyndigheter, fördela beloppet. Jag förutsätter därvid givetvis, att de ändamål i första hand tillgodoses, som må finnas angelägnast men att hänsyn även tages till nödvändigheten av att i nuva-rande läge inskränka importen till det minsta möjliga.

Jag vill i detta sammanhang även framhålla, att därest ytterligare medel

komma att äskas framdeles för utrustning av pediatrika kliniken, framställningen bör åtföljas av uppgift om i vad mån den avsedda utrustningen är avsedd att användas enbart för undervisning och forskning.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Engångsanslag till vissa vetenskapliga institutioner* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kronor.

[87.] **14. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 2 007 000 kronor. Då beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår ännu icke avslutats, torde anslaget böra i riksstatsförslaget uppföras med beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar* ett förslagsanslag av 2 007 000 kronor.

[88.] **15. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	139 000	136 020
1948/49 (statsliggaren s. 517 f.)	202 000	
1949/50 (förslag)	220 000	

Lärarkollegiet har icke ifrågasatt någon förändring beträffande andra delposter än den som avser städning och rengöring, vilken föreslås höjd från 65 000 kronor med 30 000 kronor till 95 000 kronor. Till stöd härför anföres följande.

Höjningen föranledes av de ökade kostnader för städning och rengöring, som uppkomma genom att samtliga institutionsbyggnader å Norrbackaområdet väntas vara tagna i bruk under budgetåret 1949/50. Härvid har en av byggnadsstyrelsen utförd beräkning lagts till grund. I denna, som lyder å 85 000 kronor, ingår en post å 7 700 kronor, avsedd för oförutsedda löneökningar o. dyl. Beräkningen grundar sig å en timlön av 1.63 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts cirkulär (SFS 80/1948) utgör den normala timlönen emellertid numera 1.69 kronor varför en del av posten redan kan sägas med bestämdhet bliva tagen i anspråk. Till beloppet 85 000 kronor komma städningskostnader för administrations- och biblioteksbyggnaden, vilka efter samråd med byggnadsstyrelsen beräknas uppgå till 7 100 kronor, varvid räknats med 350 arbetstimmar i månaden och en timlön av 1.69 kronor. Med tillägg för oförutsedda löneökningar föreslås därför posten 3 höjd till 95 000 kronor.

Kanslern har, med hänsyn till att kemiska och rättsmedicinska institutionerna knappast kunde vara tagna i bruk under budgetåret 1949/50, ansett den erforderliga anslagshöjningen böra reduceras med 5 000 kronor till 25 000 kronor.

Departementschefen. Med hänsyn till vad kanslern anfört och då medel icke böra beräknas för eventuella löneförhöjningar synes utgiftsposten för städning icke böra höjas med högre belopp än 18 000 kronor till 83 000 kronor. Då jag icke ifrågasätter andra anslagsförändringar, torde förvarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med $(202\ 000 + 18\ 000 =)$ 220 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 220 000 kronor.

[89.] **16. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	711 000	499 091
1948/49 (statsliggaren s. 518 f.)	711 000	
1949/50 (förslag)	725 000	

Lärarkollegiet har hemställt om en anslagshöjning med 24 500 kronor. *Kanslern* har tillstyrkt, att ytterligare 17 500 kronor anvisas. Av handlingarna inhämtas.

Materielanslag till thoraxkirurgiska kliniken. Genom beslut av 1947 års riksdag inrättades en personlig professor i thoraxkirurgi åt överläkaren vid Sabbatsbergs kirurgiska avdelning Clarence Crafoord. Principbeslut har fattats om uppförande av en thoraxkirurgisk klinik vid karolinska sjukhuset. Intill dess denna klinik tagits i bruk, åligger det Crafoord att vid Sabbatsbergs sjukhus bedriva forskning och sörja för forskningsundervisning. Emellertid har något anslag till materiel eller biträdespersonal ännu ej anvisats. *Lärarkollegiet* har på förslag av Crafoord hemställt om anvisande av 11 000 kronor för ändamålet. *Kanslern* förordar, att 8 000 kronor anvisas.

Ökat materielanslag till psykiatriska kliniken. Denna klinik åtnjuter ett materielanslag av 15 000 kronor. För den genom beslut av 1947 års riksdag inrättade ordinarie befattningen som laborator i experimentell psykiatri har något särskilt materielanslag hittills icke anvisats. Såsom ett provisorium har *lärarkollegiet* medgivit, att 3 000 kronor av kliniken anslag finge disponeras av laboratorn. *Lärarkollegiet* föreslår, att ett särskilt belopp av 10 000 kronor anvisas för ändamålet. Av framställningen framgår, att härav ett belopp av omkring 6 200 kronor belöper på ett heltidsanställt laboratoriebiträde i 11 lönegraden. *Kanslern* tillstyrker, att psykiatriska kliniken materielanslag höjes med 5 000 kronor.

Höjning av bibliotekets expensanslag. Bibliotekets andel av materielanslaget utgör f. n. 4 000 kronor. *Lärarkollegiet* hemställer om en höjning med 2 500 kronor med i huvudsak följande motivering. Efter bibliotekets flyttning till Norrbackaområdet hade en filial måst upprättas i stadens centrum, vilket nödvändiggjorde dagliga förbindelser med dryga transportkostnader som följde. En hemställan om höjning av expensanslaget för innevarande budgetår med 2 000 kronor hade icke föranlett någon åtgärd. För att den oundvikliga skuldsättningen skulle kunna avvecklas, er-

fordrades en anslagshöjning för nästa budgetår med 2 500 kronor. *Kanslern* har tillstyrkt detta förslag.

Anslag till skötseln av gräsmattor å Norrbackaområdet. *Lärarkollegiet* och *kanslern* tillstyrka, att anslagsposten »institutet i allmänhet», nu 27 550 kronor, för detta ändamål höjes med 2 000 kronor. Till stöd härför anföres i huvudsak följande. Under våren 1948 färdigställdes genom byggnadsstyrelsens försorg större delen av de gräsmattor, som äro avsedda att anläggas å institutets område. Hela gräsmattsarealen utgör 4 420 m². Sedan i början av juni 1948 hela denna areal överlämnats av byggnadsstyrelsen för att skötas av institutet, ha provisoriska anordningar vidtagits för dess ändamålsenliga skötsel och en vaktmästare vid Karolinska sjukhuset har tillfälligt anställts för att sköta gräsmattorna. Dennes avlöning har beräknats efter en ersättning av 50 öre per m² och säsong. Häri ingår all erforderlig skötsel av sand- och grusgångar. Erforderliga gödningsmedel skola även anskaffas och bekostas av vaktmästaren, som för arbetet måste anställa personal, över vilken han själv övar uppsikt.

Departementschefen. Under återopande av utredningen i ärendet tillstyrker jag, att förevarande anslag höjes med följande belopp:

thoraxkirurgiska kliniken	kronor	8 000
psykiatriska »	»	3 000
biblioteket	»	1 500
institutet i allmänhet	»	1 500

Summa kronor 14 000.

Beträffande psykiatriska kliniken må framhållas, att behovet av ett laboratoriebiträde icke är av natur att böra tillgodoses från förevarande anslag.

Jag förordar alltså, att anslaget för nästa budgetår uppföres med (711 000 + 14 000 =) 725 000 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 725 000 kronor.

[90.] **17. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket.** Detta anslag utgår nu med 35 000 kronor. *Lärarkollegiet* har hemställt om höjning av anslaget med 10 000 kronor. Till stöd härför har anförts huvudsakligen följande.

En icke obetydlig tidskriftsaccession erhåller institutets bibliotek genom byte med statsunderstödda medicinska tidskrifter, enär deras redaktioner ålagts att som villkor för statsunderstöd avlämna visst antal exemplar av tidskrifterna till biblioteket. Dessa pliktexemplar ha emellertid blivit en allt svårare belastning för tidskriftsredaktionerna. De medicinska högskolornas organisationskommitté har föreslagit, att pliktexemplaren helt avskaffas och att biblioteken, som erhålla sådana, i stället genom höjda

inköpsanslag sättas i stånd att inköpa det antal exemplar, som behöves för bytesrörelsen. I händelse samtliga pliktexemplar avskaffas erfordras till täckande av merkostnaderna för institutets bibliotek 8 500 kronor årligen. Lägges därtill den förlust, som tidigare uppstått genom att Acta pædiatrica erhållit befrielse från skyldigheten att avlämna pliktexemplar till biblioteket, samt den allmänna fördyringen särskilt av bokpriserna, synes förevarande anslag för nästa budgetår behöva höjas med 10 000 kronor. Här må erinras om att 1945 års universitetsberedning ansett en anslagsökning av 20 000 kronor erforderlig för vardera universitetsbiblioteket enbart för anskaffande av medicinsk litteratur, utan att däri inräknats den vid pliktexemplarens avskaffande uppkommande merkostnaden.

Universitetskanslern har funnit en höjning av här ifrågakvarande anslag vara av behovet påkallad men ansett ökningen för nästa budgetår kunna begränsas till 5 000 kronor.

Departementschefen. I det föregående har jag förordat en viss höjning av universitetsbibliotekens anslag till bokinköp och bokbindning. Även karolinska institutet torde böra erhålla ökade medel för detta ändamål; härför göra sig ungefär samma skäl gällande som i fråga om universitetsbiblioteken. I likhet med kanslern anser jag förevarande anslag böra för nästa budgetår höjas med 5 000 kronor till 40 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

[91.] **18. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Engångsanslag för vissa institutioner.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 52 000 kronor, varav 27 000 kronor till utrustning för histologiska institutionens avdelning för experimentell histologi och 25 000 kronor för institutionen för virusforskning. Det förstnämnda delbeloppet avsåg en första medelsanvisning för utrustning, som kostnadsberäknats till 55 000 kronor. Av sistnämnda belopp återstår alltså 28 000 kronor att anvisa.

Kanslern har för nästa budgetår hemställt om följande engångsbelopp:

1. Maskin- och verktygsutrustning för institutets verkstad	kronor	21 000
2. Inredning av vissa reservutrymmen i radiopatologiska institutionen	»	41 300
3. Fortsatt anslag till utrustning för histologiska institutionens avdelning för experimentell histologi.....	»	28 000
4. Utrustning för endokrinologiska avdelningen vid serafimerlasarettets medicinska klinik	»	8 000
5. Kursmikroskop för bakteriologiska institutionen.....	»	26 000

Summa kronor 124 300.

Då jag icke är beredd att tillstyrka, att medel nu anvisas för det under 2 angivna ändamålet, hänvisar jag med avseende på detta till handlingarna i ärendet. Beträffande övriga anslagsfrågor har *kanslern* anfört följande.

Punkt 1. 1947 års riksdag anvisade medel för uppförande av en mindre verkstadslokal, avsedd för den personal, som finge sig anförtrodd skötseln av uppvärmningssystemet samt elektriska och andra anläggningar vid institutets samtliga institutionsbyggnader. Uppförandet av verkstadsbyggnaden har ännu ej påbörjats, varför den för verkstaden avsedda personalens arbete tills vidare måste försiggå i provisoriska lokaler. Lärarkollegiet har nu begärt ett anslag å 22 000 kronor, avsett för inköp av arbetsmaskiner och verktyg för verkstadens behov. Under hänvisning till av mig infordrad specifikation på kostnaden för behövliga maskiner och verktyg hemställer jag, att för ändamålet måtte beviljas ett belopp av 21 000 kronor.

Punkt 3. För nu löpande budgetår har till utrustning för histologiska institutionens avdelning för experimentell histologi beviljats ett anslag av 27 000 kronor. Beloppet motsvarade hälften av det begärda anslaget, 55 000 kronor, mot vars storlek departementschefen icke gjort någon erinran. Lärarkollegiet anholder nu, att återstoden av de behövliga medlen eller 28 000 kronor måtte anvisas för nästkommande budgetår. Jag biträder lärarkollegiets hemställan.

Punkt 4. För budgetåret 1947/48 beviljades ett anslag å 6 800 kronor för utrustning av den endokrinologiska avdelningen av medicinska kliniken vid Serafimerlasarettet. Med användande av dessa medel har anskaffats den utrustning, som erfordrades för att arbetet å avdelningen skulle kunna påbörjas. För det fortsatta arbetet erfordrades ytterligare utrustning, avsedd att användas dels för rutinarbetet å laboratoriet, dels ock för den där bedrivna forskningsverksamheten. Lärarkollegiet begär för ändamålet 8 080 kronor. Jag hemställer om ett anslag för ändamålet å 8 000 kronor.

Punkt 5. Karolinska institutets bakteriologiska institution saknar egna lokaler och har måst inhysas i provisoriska sådana å skilda håll. I avbidan på att byggnadsfrågan skall erhålla sin definitiva lösning har något utrustningsanslag för institutionen ej beviljats. En del instrument och annan utrustning som varit oundgängligen nödvändiga för institutionens verksamhet ha kunnat anskaffas med anlitan av materielanslaget. För undervisningen erforderliga kursmikroskop ha fått lånas från patologiska institutionen. Den sistnämnda institutionen behöver emellertid numera för eget behov flertalet av de tidigare utlånade mikroskopen och de som kunna ställas till bakteriologiska institutionens förfogande äro icke i sådant skick att de med fördel kunna användas för bakteriologiskt arbete. Lärarkollegiet anholder därför, att medel måtte ställas till förfogande för inköp av 25 kursmikroskop jämte lampor och andra tillbehör. Kostnaden har beräknats till 25 000 kronor för själva mikroskopen och 1 000 kronor för tillbehören. Jag hemställer att för ändamålet anvisas ett belopp av 26 000 kronor.

Departementschefen. Under återopande av utredningen i ärendet tillstyrker jag att följande belopp anvisas under förevarande anslagsrubrik: utrustning för institutets verkstad kronor 21 000

fortsatt anslag till utrustning för avdelningen för experi-

mentell histologi	kronor	28 000
utrustning för endokrinologiska avdelningen	»	5 000
kursmikroskop för bakteriologiska institutionen	»	16 000

Summa kronor 70 000.

I fråga om utrustningen för endokrinologiska avdelningen har minskningen i förhållande till kanslerns förslag föranletts av att för rutinarbetet å laboratoriet avsedd utrustning torde bära tillgodoses från serafimerlasarettets omkostnadsanslag.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Engångsanslag för vissa institutioner* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[92.] **19. Medicinska högskolan i Göteborg: Avlöningar.** I anslutning till statsmakternas beslut (se proposition 1948: 221 och statsutskottets utlåtande 1948: 208) har enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 meddelade bestämmelser från och med innevarande budgetår påbörjats det successiva upprättandet av en medicinsk högskola i Göteborg, omfattande såväl preklinisk som klinisk undervisning. Undervisningen för medicine kandidatexamen är avsedd att påbörjas höstterminen 1949 och undervisningen för medicine licentiatexamen vårterminen 1952. Till undervisning för medicine kandidatexamen må tills vidare från och med läsåret 1949/50 vid högskolan årligen antagas omkring 60 studerande, fördelade på två intagningar.

Det närmare förhållandet mellan staten och Göteborgs stad i vad avser anordnandet av den medicinska högskolan regleras i ett mellan parterna ingånget avtal.

Den omedelbara ledningen av högskolan skall tills vidare handhas av en organisationskommitté. Denna äger inom sig utse ett särskilt arbetsutskott samt till detta delegera beslutanderätten i ärenden av löpande natur, särskilt sådana, som fordra ett snabbt avgörande.

Avlöningsanslaget är för innevarande budgetår uppfört med 63 000 kronor och disponeras enligt å sid. 541 f. i statsliggaren intagen avlöningsstat. Av denna framgår bland annat, att hittills följande ordinarie befattningar inrättats vid högskolan, nämligen dels från och med den 1 juli 1948 en professors- och en sektorsbefattning i anatomi, dels ock från och med den 1 januari 1949 enahanda befattningar i histologi. Avsikten med inrättandet av dessa befattningar från angivna tidpunkter har varit, att vederbörande befattningshavare skulle få ett år på sig att anskaffa erforderlig undervisningsmateriel och vidtaga övriga förberedande åtgärder för igångsättandet av undervisningen i anatomi från och med höstterminen 1949 och i histologi från och med vårterminen 1950.

I skrivelse till universitetskanslern den 12 november 1948 har *organisationskommittén* framlagt sina beräkningar av anslagsbehovet för högskolan för budgetåret 1949/50. Avlöningsanslaget har därvid beräknats till 231 200 kronor, innebärande en höjning med 168 200 kronor. *Kanslern* har den 23 november 1948 avgivit utlåtande i ärendet. Av handlingarna inhämtas huvudsakligen följande.

Professorer och laboratorer. *Organisationskommittén* har — under erinran om att undervisningen i medicinsk kemi och i fysiologi skall taga sin början höstterminen 1950 samt i farmakologi höstterminen 1951 — föreslagit inrättande dels från och med budgetåret 1949/50 av en professors- och en laboratorsbefattning i vardera ämnet medicinsk kemi och fysiologi, dels ock från och med budgetåret 1950/51 av en professors- och en laboratorsbefattning i farmakologi. Beträffande sistnämnda tjänster borde dock principbeslut om deras inrättande fattas redan vid 1949 års riksdag, så att tillsättningsförfarandet kunde inledas under nästa budgetår. Kommittén framhåller angelägenheten av, att de föreslagna tjänsterna tillsätts från angivna tidpunkter, varigenom befattningshavarna givas erforderlig tid att förbereda undervisningens igångsättande.

Kanslern har tillstyrkt förslaget.

Assistenter och amanuenser. För innevarande budgetår äro medel icke beräknade för anställande av assistenter och amanuenser. *Organisationskommittén* föreslår nu, att medel för nästa budgetår anvisas för anställande av dylik personal vid institutionerna för anatomi och histologi i enlighet med vad kommittén i sitt betänkande den 9 januari 1948 förordat. Detta innebär, att medel böra beräknas för följande antal assistenter och amanuenser.

Befattning	Institutionen för	
	anatomi	histologi
Förste assistent	1	1
Andre »	1	—
Förste amanuens	2	1
Tredje »	2	2

Kanslern har icke funnit anledning till erinran mot kommitténs förslag.

Biträdespersonal. För innevarande budgetår har anvisats ett belopp av 30 000 kronor till arvoden och ersättningar åt tillfälligt anställd teknisk personal. *Organisationskommittén* har för nästa budgetår beräknat behovet av biträdespersonal sålunda:

Befattning	Lönegrad	Institutionen för		Gemensamt
		anatomi	histologi	
Preparator	Ca 14	1	1	—
Instrumentmakare	Ce 14	—	—	1
Laboratoriebiträde	Ce 11	2	2	1
Kanslibiträde	Ce 11	1	1	—
Inst. vaktmästare	Ce 11	1	1	—

Ifrågavarande förslag överensstämmer med det av organisationskommittén i dess förutnämnda betänkande beräknade personalbehovet utom i vad avser de båda gemensamma tjänsterna som instrumentmakare och laboratoriebiträde. Härom har kommittén anfört följande.

Till anatomiska och histologiska institutionerna hör en omfattande och dyrbar apparatutrustning av speciell och ofta mycket invecklad beskaffenhet. Vård, underhålls- och reparationsarbeten av denna apparatur måste omhändervhas av utbildad instrumentmakare, på vilken jämväl skall ankomma att förfärdiga för institutionerna behövlig speciell apparatur, som icke finnes tillgänglig i marknaden. Erfarenheten har visat, att en yrkesskicklig instrumentmakares arbete inom en vetenskaplig institution med omfattande apparatutrustning är ägnad att hålla de årliga kostnaderna för verksamheten inom snävare gränser än eljest skulle vara möjligt. I fråga om lönesättningen för instrumentmakare får organisationskommittén framhålla, att det här är fråga om en personalkategori, på vilken ställes höga krav på noggrannhet och yrkesskicklighet och som dessutom är fåtaligt företrädd inom landet. Organisationskommittén får därför — under betonande av angelägenheten att för befattningen förvärva en kvalificerad kraft — föreslå placering av instrumentmakaren i lönegraden Ce 14.

Vidkommande det för de två institutionerna gemensamma laboratoriebiträdet, får organisationskommittén erinra, att i undervisning och forskning experimentdjur användas i stor utsträckning och äro en förutsättning för att institutionerna skola kunna bedriva sin verksamhet. Vården av dessa djur omfattar icke enbart utfodring och renhållning utan är väsentligen av mera kvalificerad art. Skötseln av nyopererade djur och tillredning av speciella kostblandningar äro tidskrävande och måste ske med största omsorg. Arbetsuppgiften är av den omfattning, att den beräknas taga en befattningshavares hela arbetstid i anspråk, och göromålen äro av den art, som i allmänhet plägar ankomma på laboratoriebiträde i lönegraden Ce 11, varför befattningen torde böra inrättas i nämnda lönegrad.

Vidare har kommittén i syfte att tillgodose behovet av personal för vissa förberedande arbeten vid de blivande institutionerna för fysiologi, medicinsk kemi och farmakologi föreslagit, att ett belopp av 30 000 kronor liksom för innevarande budgetår ställes till kommitténs förfogande för ersättning åt tillfälligt anställd teknisk personal.

Kanslern har icke funnit anledning till annan erinran mot kommitténs förslag än att tjänsterna som preparator tills vidare borde uppföras såsom extra ordinarie i Ce 14 samt att det syntes tillräckligt, att till en början endast en kanslibiträdestjänst inrättades gemensamt för de i samma byggnad inrymda institutionerna för anatomi och histologi.

Departementschefen. Jag vill till en början erinra om att statsmakterna i samband med beslutet om högskolans upprättande tagit ställning till organisationskommitténs förslag till personalorganisation vid högskolan endast i vad avser personalbehovet för innevarande budgetår. I propositionen 1948: 221 framhöll jag nämligen, att dessa spörsmål borde upptagas successivt allteftersom den fortgående utbyggnaden av högskolan så påkallade. Jag anser mig böra framhålla, att det förslag till fortsatt utbyggnad av personalorganisationen för nästa budgetår, som jag i det följande framlägger, utformats under hänsynstagande till förhållandena vid andra jämförliga medicinska institutioner, närmast vid universitetet i Lund. Det har nämligen syntts mig angeläget, att den nya högskolan i dessa hänseenden i huvudsak erhåller samma standard som de förutvarande medicinska utbildningsanstalterna.

Samma skäl, som föranlett inrättandet redan från och med innevarande budgetår av professors- och laboratorsbefattningarna i anatomi och histologi, ehuru undervisningen i dessa ämnen tager sin början först nästa läsår, motivera enligt min uppfattning ett liknande förfarande beträffande de nu närmast aktuella professors- och laboratorsbefattningarna i fysiologi, medicinsk kemi och farmakologi. I de båda förstnämnda ämnena avses undervisningen börja hösten 1950 och i det sistnämnda ämnet hösten 1951. Jag tillstyrker därför organisationskommitténs av kanslern biträdda förslag om inrättande från och med budgetåret 1949/50 av en professur och en laboratur i vardera ämnet fysiologi och medicinsk kemi samt från och med budgetåret 1950/51 av likaledes en professur och en laboratur i farmakologi. Med hänsyn till den tidsödande tillsättningsproceduren torde beslut om inrättande av sistnämnda båda befattningar böra fattas redan vid 1949 års riksdag.

Den nästa läsår påbörjade verksamheten vid de anatomiska och histologiska institutionerna förutsätter anställande av ett antal assistenter och amanuenser. Kommitténs förslag härutinnan har icke givit mig anledning till erinran. Med hänsyn till de omfattande förberedelser, som äro erforderliga för undervisningen i histologi, bör jämväl vid denna institution ifrågavarande personal anställas redan från budgetårets början, ehuru undervisningen igångsättes först vårterminen 1950. Jag förordar alltså, att i enlighet med kommitténs förslag medel beräknas för anställande från och med nästa budgetår av: vid anatomiska institutionen 1 förste och 1 andre assistent samt 2 förste och 2 tredje amanuenser samt vid histologiska institutionen 1 förste assistent, 1 förste amanuens och 2 tredje amanuenser.

Med avseende på biträdespersonalen anser jag i likhet med kanslern, att de båda preparatorerna tills vidare böra vara extra ordinarie tjänstemän, varjämte de i enlighet med under senare år tillämpade principer för dylik personals avlöning icke torde böra placeras högre än i Ce 13. Jag delar vidare kanslerns uppfattning, att det till en början torde vara tillfyllest med ett kanslibitråde gemensamt för anatomiska och histologiska institutionerna, vilka avses inrymda i samma byggnad.

Vidkommande förslaget om inrättande av en instrumentmakartjänst i Ce 14 vid de anatomiska och histologiska institutionerna vill jag framhålla, att organisationskommittén i sitt meromnämnda betänkande avsett en dylik tjänst gemensam för samtliga prekliniska institutioner. Med hänsyn till att den prekliniska undervisningen tills vidare kommer att provisoriskt förläggas på tre olika håll i staden, synes det tvivelaktigt, om en enda instrumentmakare skall kunna betjäna alla institutionerna. I vart fall synes med hänsyn till vad kommittén anfört en dylik befattning böra för nästa budgetår avses för de anatomiska och histologiska institutionerna, varefter det framdeles får övervägas, i vad mån denna befattning skall kunna utnyttjas även av andra institutioner.

Vad beträffar förslaget om en för anatomiska och histologiska institutionerna gemensam laboratoriebiträdesbefattning för vården av experimentdjuren synes det mig tveksamt, om ifrågakommande arbetsuppgifter kunna motivera inrättande av en särskild tjänst i lönegrad Ce 11. I vart fall synes frågan härom böra anstå till dess närmare erfarenheter vunnits rörande arbetet på berörda institutioner. Tills vidare torde erforderliga medel för ändamålet kunna disponeras från institutionernas anslag till materiel m. m.

I övrigt har kommitténs förslag i fråga om anställande av biträdespersonal vid de anatomiska och histologiska institutionerna icke givit mig anledning till erinran. Då emellertid måhända behovet av dylik personal till en början kan visa sig mindre än som beräknats, torde det böra ankomma på kanslern att efter framställning av organisationskommittén besluta, vilka befattningar som under budgetåret må tillsättas och från vilken tidpunkt detta må ske.

I enlighet med kommitténs förslag torde för nästa budgetår böra anvisas 30 000 kronor till ersättningar åt tillfälligt anställd teknisk personal för förberedande arbeten med de blivande fysiologiska, medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat beräknar jag avlöningsanslaget för nästa budgetår till 223 000 kronor med den fördelning på olika poster som framgår av hemställan i det följande. Detta innebär en anslagshöjning med 160 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

A. besluta, att vid medicinska högskolan i Göteborg skall från och med den 1 juli 1949 inrättas en profes-

sors- och en laboratorsbefattning i vartdera ämnet fysiologi och medicinsk kemi samt från och med den 1 juli 1950 en professors- och en laboratorsbefattning i farmakologi;

B. godkänna följande avlöningsstat för medicinska högskolan i Göteborg, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

Avlöningsstat.

I. Professorer och lärare m. fl.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän:

a) Lön och tjänstgöringspenningar kronor 84 000
 Avgångspensionsavdrag
 m. m. » 6 400 kronor 77 600

Avlöningsstat.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
1 professor i anatomi	8 000	4 000	12 000
1 » » histologi	8 000	4 000	12 000
1 » » fysiologi	8 000	4 000	12 000
1 » » medicinsk kemi	8 000	4 000	12 000
1 prosektor vid anatomiska institutionen	6 000	3 000	9 000
1 » » histologiska »	6 000	3 000	9 000
1 laborator » fysiologiska »	6 000	3 000	9 000
1 » » medicinsk-kemiska »	6 000	3 000	9 000
<i>Anmärkningar till staten:</i>			
1. För professor kan lönen efter 5 år höjas med 1 000 kronor.			
2. För prosektor och laborator kan lönen efter 5 år höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.			
Summa kronor	—	—	84 000

b) Ålderstillägg, *förslagsvis* kronor 4 000

c) Ersättningar till vikarierande akademiska lärare, *förslagsvis* » 100 kronor 81 700

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* » 42 000

Summa kronor 123 700.

II. Vissa tjänstemän vid högskolan och dess institutioner m. m.

1. Arvode och särskild ersättning, bestämd av Kungl. Maj:t	kronor	1 800
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	88 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	9 500
Summa kronor		99 300.

Sammandrag:

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor	123 700
II. Vissa tjänstemän vid högskolan och dess institutioner m. m.	»	99 300
Summa kronor		223 000;

C. till *Medicinska högskolan i Göteborg: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 223 000 kronor.

[93.] **20. Medicinska högskolan i Göteborg: Omkostnader.** Något anslag för detta ändamål finnes ej uppfört i riksstaten för innevarande budgetår. *Organisationskommittén* har emellertid för nästa budgetår hos kanslern hemställt om utverkande av ett förslagsanslag av 12 800 kronor till omkostnader vid högskolan. Anslaget har föreslagits fördelat på olika anslagsposter sålunda:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	300
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	»	2 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	»	6 500
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	4 000
Summa kronor		12 800.

I anslagsposten till bränsle, lyse och vatten innefattas tills vidare endast kostnader för elektrisk ström och gas, enär kostnaderna för bränsle, renhållning och vatten vid de av anatomiska och histologiska institutionerna disponerade provisoriska lokalerna i fastigheten Fjärde Långgatan 7 ingå i de hyreskostnader för nämnda lokaler, vilka bestridas av till byggnadsstyrelsens förfogande stående medel.

Beträffande anslagsposten till reseersättningar har organisationskommittén framhållit angelägenheten av att tillräckliga medel stode till institutionsföreståndarnas, prosektoreernas och laboratorernas förfogande till företagande av resor i tjänsten, framför allt med hänsyn till nödvändigheten av att vederbörande härigenom under uppbyggnadsperioden bereddes

möjlighet att personligen rådgöra med kolleger vid universitetens och karolinska institutets motsvarande institutioner.

Kanslern har tillstyrkt kommitténs förslag.

Departementschefen. För nästa budgetår torde i riksstaten böra uppföras ett särskilt omkostnadsanslag till medicinska högskolan i Göteborg, från vilket böra bestridas enahanda utgifter som från universitetens och karolinska institutets omkostnadsanslag. Mot det beräknade medelsbehovet har jag icke funnit anledning till annan erinran än att anslagsposten till reseersättningar synes böra begränsas till 2 000 kronor. Föreskrift torde böra meddelas att posten icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas. Anslaget bör alltså uppföras med 10 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 10 800 kronor.

[94.] **21. Medicinska högskolan i Göteborg: Materiel m. m.** För detta ändamål har icke anvisats något anslag för innevarande budgetår. *Organisationskommittén* har för nästa budgetår ansett ett anslag av 35 000 kronor erforderligt till materiel m. m. vid de anatomiska och histologiska institutionerna. Av beloppet avses 20 000 kronor för den förstnämnda och 15 000 kronor för den sistnämnda institutionen.

Kanslern har tillstyrkt den begärda medelsanvisningen.

Departementschefen. I och med undervisningens igångsättande vid högskolan torde ett särskilt anslag till löpande kostnader för materiel m. m. böra uppföras å riksstaten. För nästa budgetår erfordras medel för ändamålet vid de anatomiska och histologiska institutionerna. Mot det av organisationskommittén angivna medelsbehovet, vilket för anatomiska institutionen beräknats till samma belopp och för histologiska institutionen med utgångspunkt från det belopp, som för närvarande utgår till motsvarande institution i Uppsala och Lund, har jag icke funnit anledning till erinran. Anslaget, som bör givas reservationsanslags karaktär, torde således böra uppföras med 35 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Göteborg: Materiel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

[95.] **22. Medicinska högskolan i Göteborg: Utrustning.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 300 000 kronor, närmast avsett för utrustning av de provisoriska anato-

miska och histologiska institutionerna. Tillika har organisationskommittén bemyndigats att inom en kostnadsram av 490 000 kronor — motsvarande de av kommittén i dess betänkande den 9 januari 1948 beräknade sammanlagda kostnaderna för ändamålet — träffa avtal om leverans av inredning och utrustning för ifrågavarande institutioner, att likvideras före utgången av budgetåret 1949/50.

Organisationskommittén har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet till utrustning till 905 000 kronor, innefattande dels återstående utrustningskostnader för de anatomiska och histologiska institutionerna, dels ock en del av de beräknade kostnaderna för utrustning av de provisoriska fysiologiska, medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna. För dessa tre sistnämnda institutioner hade kommittén i sitt förutnämnda betänkande beräknat kostnaderna till sammanlagt omkring 845 000 kronor. Kommittén har emellertid nu upplyst, att det vid den pågående anskaffningen av utrustning visat sig, att de tidigare uppgjorda kostnadsberäkningarna hållits inom en alltför snäv ram. Kommittén hade därför, sedan en av den tekniske experten för fysiologi nyligen verkställd beräkning av kostnaderna för utrustning av denna institution givit till resultat en kostnadsökning av omkring 20 procent, funnit sig nödsakad att genomgående uppskatta kostnadsökningen för anskaffning av utrustning till de provisoriska prekliniska institutionerna till denna storleksordning. Till de anatomiska och histologiska institutionerna borde därför — utöver de 190 000 kronor, som återstode att anvisa enligt de tidigare beräkningarna — anvisas ytterligare 40 000 kronor. Kostnadsökningen för de fysiologiska, medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna kunde beräknas till 162 000 kronor och de sammanlagda kostnaderna för dessa institutioner sålunda till $(845\,000 + 162\,000 =) 1\,007\,000$ kronor. Av detta belopp syntes dock, anför kommittén, för nästa budgetår behöva anvisas blott omkring $2/3$ eller 675 000 kronor, varvid förutsattes, att återstoden, 332 000 kronor, komme att anvisas för budgetåret 1950/51. Bemyndigande syntes emellertid böra lämnas kommittén att träffa avtal om leverans av utrustning och inredning av ifrågavarande institutioner inom en kostnadsram av 1 007 000 kronor.

Sammanlagt har alltså kommittén förordat anvisande för nästa budgetår av $(190\,000 + 40\,000 + 675\,000 =) 905\,000$ kronor.

Kanslern, som icke funnit anledning till erinran mot kommitténs anslagsberäkningar i och för sig, har dock ansett tillfyllest, att för de fysiologiska, medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna för nästa budgetår anvisas 500 000 kronor, med bemyndigande för kommittén att träffa avtal om leverans av erforderlig utrustning och inredning inom en kostnadsram av 1 000 000 kronor. Kanslern har därför hemställt om anvisande av sammanlagt 730 000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgått har organisationskommittén ansett sig böra räkna med en ökning med omkring 20 procent av kostnaderna för utrustning och inredning av de provisoriska prekliniska institutionerna i förhållande till de av kommittén tidigare gjorda beräkningarna. Jag har ansett mig böra godtaga dessa nya beräkningar och uppskattar alltså det återstående medelsbehovet för de anatomiska och histologiska institutionerna till 230 000 kronor samt kostnaderna för de fysiologiska, medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna till sammanlagt i runt tal 1 000 000 kronor. För nästa budgetår torde böra anvisas dels förstnämnda belopp dels ock en del av sistnämnda belopp, lämpligen, såsom kanslern förordat, hälften eller 500 000 kronor. Tillika torde bemyndigande böra lämnas kommittén att träffa avtal om leverans av utrustning och inredning för ifrågavarande institutioner inom en kostnadsram av 1 000 000 kronor. Jag förutsätter, att återstoden av detta belopp eller 500 000 kronor kommer att anvisas för budgetåret 1950/51.

Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med 730 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Göteborg: Utrustning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 730 000 kronor.

[96.] **23. Medicinska högskolan i Göteborg: Bokinköp och bokbindning.** För innevarande budgetår har under rubriken Medicinska högskolan i Göteborg: Anskaffande av vetenskaplig litteratur till biblioteket anvisats ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

I sitt den 9 januari 1948 avgivna betänkande föreslog organisationskommittén dels ett årligt anslag av 40 000 kronor till bokinköp och bokbindning och dels ett engångsanslag av 150 000 kronor, fördelat på fem år med 30 000 kronor varje år, till bibliotekets uppbyggande. Vid anmälan av anslagsfrågan i propositionen 1948: 221 förklarade jag mig icke beredd att taga ställning till ifrågavarande förslag i dess helhet, men framhöll att jag i likhet med kanslern funnit den föreslagna medelsanvisningen väl stor vid jämförelse exempelvis med de anslagsmedel, som komme karolinska institutets bibliotek till del. För budgetåret 1948/49 förordade jag anvisande av 25 000 kronor för ändamålet.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *organisationskommittén* framhållit, att en jämförelse med förhållandena vid karolinska institutets bibliotek vore svår att göra, enär det medicinska biblioteket i Göteborg icke komme att — i varje fall tills vidare — äga möjlighet till utbyte av tidskrifter och annan litteratur, eftersom bytesmaterial till en början icke finnes. I Stockholm vore förhållandet helt annorlunda. Karolinska institutets bibliotek erhöle sålunda innevarande år 768 löpande tidskrifter, varav icke mindre än 463 tillfördes biblioteket genom bytesverksamheten.

Kommittén har vidare påpekat, att vissa ytterligare omständigheter vore ägnade att tillgodose litterartjänsten i Stockholm; bland annat plägade Nobelkommittén bidraga med betydande belopp för tidskriftsabonnemang.

Beträffande anslagsberäkningarna för nästa budgetår kunde, framhåller kommittén, övervägas om icke med hänsyn till den fortgående prisstegringen en uppräknig av det begärda engångsanslaget vore försvarlig. Av olika skäl, främst svårigheten att bedöma de möjligheter, som under en femårsperiod kunde erbjuda sig att uppdriva tidskriftssviter och annan, äldre litteratur, hade kommittén funnit en sådan åtgärd nu icke böra ifrågakomma. Däremot förordade kommittén att det beräknade engångsanslaget fördelades på tre i stället för, som tidigare föreslagits, fem år. En sådan anordning vore enligt kommitténs mening lämplig ur den synpunkten, att anskaffningen av litteratur på grund av prisstegringen icke borde uppskjutas mer än vad som vore oundgängligt. Kommitténs ståndpunkt motiverades jämväl av den omständigheten, att standardverk och annan, för referensbiblioteket avsedd litteratur borde anskaffas på tidigast möjliga stadium. Härtill komme, att möjligheterna att förvärva åtminstone en del av den absolut nödvändiga litteraturen ännu kunde bedömas såsom tämligen goda.

Av engångsanslaget har därför kommittén för nästa budgetår förordat anvisande av 50 000 kronor.

Vidkommande det årliga anslaget för bokinköp och bokbindning har kommittén för nästa budgetår beräknat medelsbehovet härför till 35 000 kronor. Kommittén har anfört följande.

Tidskriftsabonnemangen utgöra en betydande del av den årliga anskaffningen. Vidare inköpes nyutkommande litteratur och verkställes inbindning. Antalet av de i första hand behövligen tidskrifterna uppskattas till omkring 320, huvudsakligen amerikanska, engelska och franska samt de tyska, som på nytt börjat utkomma. På grund av de osäkra förhållandena på marknaden kan en kostnadsberäkning endast bliva högst approximativ. På basis av under hand införskaffade upplysningar uppskattar organisationskommittén medelpriset per tidskrift till omkring 60 kronor och beräknar därför medelsbehovet för ändamålet till i runt tal 19 000 kronor. För anskaffning av övrig litteratur torde erfordras omkring 6 000 kronor samt för inbindning omkring 10 000 kronor. Medelsbehovet skulle sålunda uppgå till 35 000 kronor.

Kanslern har tillstyrkt framställningen.

Departementschefen. För innevarande budgetår har till anskaffande av vetenskaplig litteratur till biblioteket anvisats 25 000 kronor, vilket belopp utgör en del av det engångsanslag å 150 000 kronor till bibliotekets uppbyggnad, varom organisationskommittén hemställt. Då undervisningen från och med nästa budgetår kommer att igångsättas vid högskolan, torde för detta budgetår böra anvisas — förutom ytterligare en del av förenämnda engångsanslag — jämväl vissa medel till bestridande av löpande utgifter för

bokinköp och bokbindning. Med hänsyn till vad kommittén därutinnan anfört tillstyrker jag anvisande för sistnämnda ändamål av 35 000 kronor.

Beträffande engångsanslaget till bibliotekets uppbyggande är jag icke beredd att tillmötesgå kommitténs önskemål om en uppdelning av ifrågasvarande anslagsmedel på tre i stället för som tidigare ifrågasatts fem år. Jag förordar, att för nästa budgetår anvisas 30 000 kronor. Med medelsanvisningen å 25 000 kronor för innevarande budgetår skulle alltså därefter återstå 95 000 kronor, att fördelas på budgetåren 1950/53.

I anslutning till vad som tillämpas beträffande universiteten och karolinska institutet torde nu avsedda anslagsmedel böra framdeles anvisas under rubriken Medicinska högskolan i Göteborg: Bokinköp och bokbindning. Detta anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med sammanlagt 65 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Göteborg: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[97.] **24. Medicinska högskolan i Göteborg: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid högskolans bibliotek.** Såsom framgår av propositionen 1948: 221, sid. 41 ff., har en viss samordning förutsatts komma till stånd av högskolans bibliotek med Göteborgs stadsbibliotek på sätt närmare reglerats i ett mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Göteborgs stad ingånget avtal. Bland annat har därvid bestämts, att personalen vid det medicinska biblioteket skall anställas av staden samt avlönas och pensioneras enligt för stadens tjänstemän gällande bestämmelser samt att staden skall av staten budgetårsvis i efterskott erhålla ersättning för sina utgifter i sagda hänseenden. För detta ändamål bör nu å riksstaten för nästa budgetår uppföras ett särskilt anslag under förutnämnda rubrik, avseende ersättning till staden för dess kostnader för bibliotekspersonalen under innevarande budgetår. Efter vederbörligt medgivande av kanslern har följande personal anställts, nämligen en förste bibliotekarie från den 1 oktober samt en amanuens och en assistent från den 1 november 1948. Kostnaderna för denna personal ha enligt inhämtad uppgift beräknats till 22 068 kronor. Jag förordar därför, att anslaget, som bör givas förslagsanslags karaktär, uppföres med ett avrundat belopp av 22 000 kronor. För nästa budgetår torde man kunna räkna med i huvudsak samma maximiram för personalorganisationen som för innevarande budgetår, nämligen en förste bibliotekarie, en amanuens, en förste assistent, en assistent och någon extra arbetskraft. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Göteborg: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid högskolans bibliotek* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 kronor.

[98.] **25. Medicinska högskolan i Göteborg: Organisationskommittén: Förvaltningskostnader m. m.** Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1948 skola ur detta anslag bestridas *dels* kostnaderna för organisationskommitténs egen verksamhet, *dels* ifrågakommande kostnader för skrivmateriel m. m. vid medicinska högskolans bibliotek, *dels* kostnader i samband med ärenden rörande tillsättning av professors- och andra lärarbefattningar vid högskolan, dock att ersättningar till sakkunniga i dylika befordringsärenden skola bestridas ur förslagsanslaget till Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m., *dels ock* uppkommande särskilda kostnader för Göteborgs högskola för ombesörjande genom högskolans kansli av vissa administrativa och kamerala göromål jämväl för medicinska högskolans del. Anslaget är uppfört med 50 000 kronor.

Organisationskommittén har föreslagit oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Kommittén har samtidigt ifrågasatt ändrade grunder för ersättningen åt kommitténs ordförande och ledamöter, innebärande att dessa skulle erhålla fasta årliga arvoden i stället för den ersättning i form av dagarvoden enligt kommittékungörelsen, som nu utgår.

Kanslern har tillstyrkt kommitténs förslag.

Departementschefen. Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 50 000 kronor, och disponeras för i huvudsak samma ändamål som för innevarande budgetår. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att det vid uppbyggandet av högskolan givetvis kan uppstå utgifter av olika slag, som icke på förhand kunnat förutses. Det synes lämpligt, att dylika utgifter, därest de icke på grund av sin storlek eller natur böra föranleda anvisande av särskilda anslag, kunna bestridas från förevarande anslag.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles taga ställning till de av kommittén ifrågasatta ändrade grunderna för ersättning åt kommitténs ordförande och ledamöter. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Göteborg: Organisationskommittén: Förvaltningskostnader m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[99.] **26. Bidrag till Stockholms högskola.** Såsom bidrag till Stockholms högskola ha för innevarande budgetår anvisats följande särskilda anslag:

Stockholms högskola: Bidrag till matematisk-naturvetenskapliga avdelningen		kronor	310 000
» »	Bidrag till personlig professur i meteorologi m. m.	»	26 000
» »	Bidrag till professur i internationell rätt	»	6 500

Stockholms högskola: Bidrag till vissa docentstipendier . .	kronor	79 200
» » » » psykotekniska institutet »		20 000
» » » » ryska institutet	»	11 600
» » » » täckande av driftsunder-		
skott	»	175 000
Summa kronor		628 300.

Från därför avsedda anslag under åttonde huvudtiteln utgå därutöver dyrtids- och kristillägg samt provisoriskt lönetillägg åt innehavarna av professuren i meteorologi samt omförmälda docentstipendier. Sammanlagda statsbidraget till Stockholms högskola kan därför för innevarande budgetår uppskattas till i runt tal 690 000 kronor.

Den 1 juli 1949 träder det av 1948 års riksdag godkända avtalet mellan staten, Stockholms stad och högskolan rörande högskolans finansiering i kraft. Frågan om storleken av statens bidrag i den nya ordning, som förutsättes i detta avtal, är ännu icke färdigberedd. I avvaktan på slutförandet av ärendets beredning torde i riksstatsförslaget böra under rubriken »Bidrag till Stockholms högskola» uppföras ett förslagsanslag med beräknat belopp, som jag preliminärt uppskattar till 1 500 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna till *Bidrag till Stockholms högskola* ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

[100.] **27. Bidrag till Göteborgs högskola.** Under rubriken »Göteborgs högskola» äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda två anslag å tillhoppa 121 600 kronor, det ena å 21 600 kronor, avseende bidrag till vissa docentstipendier, och det andra å 100 000 kronor, avseende allmänt bidrag till verksamheten. Docentstipendiaterna åtnjuta dessutom dyrtids- och kristillägg samt provisoriskt lönetillägg från särskilda anslag under åttonde huvudtiteln. Det sammanlagda statsbidraget till högskolan för innevarande budgetår uppgår således till omkring 136 000 kronor.

Det i fjol ingångna avtalet mellan staten, Göteborgs stad och högskolan rörande högskolans finansiering träder i kraft den 1 juli 1949. Beredningen av frågan om storleken av statens bidrag till högskolan under det budgetår, som då inledes, har ännu icke avslutats. I avvaktan härpå bör såsom bidrag till högskolan i riksstatsförslaget uppföras ett förslagsanslag, som preliminärt torde böra beräknas till 300 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna såsom *Bidrag till Göteborgs högskola* ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[101.] 28. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	950 000	953 306
1948/49 (statsliggaren s. 519 ff.)	1 297 000	
1949/50 (förslag)	1 437 000	

Universitetskanslern har för nästa budgetår föreslagit, att anslaget höjes till 1 477 000 kronor. Förslaget grundar sig huvudsakligen på en petita-skrivelse från *lärarkollegiet vid tandläkarinstitutet* (numera *tandläkarhögskolan*) i Stockholm. Sistnämnda framställning har tillstyrkts av *lärarkollegiet vid karolinska mediko-kirurgiska institutet*.

Tandläkarhögskolans lärarkollegium har inledningsvis anfört, att förhållandena vid högskolan under nästa budgetår komme att starkt påverkas av den omläggning från 4- till 5-årig studieplan, som successivt genomförts från och med höstterminen 1947. Brytningen mellan de två studieplanerna och den år 1943 genomförda ökningen av den årliga elevintagningen till 120 nödvändiggjorde en snabbare utökning av personalen i huvudsak intill den av 1944 års tandläkarutbildningssakkunniga beräknade personalkadern än som eljest varit ofrånkomlig. I enstaka fall inträdde visserligen en tillfällig minskning av elevbelastningen men för patientverksamhetens skull kunde personalen likväl icke reduceras.

I anslutning härtill må erinras, att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1948 nyintagningen vid högskolan från och med innevarande läsår begränsats från 120 till omkring 100 om året. *Lärarkollegiet* har i sina petita tagit hänsyn till denna minskning.

Den prekliniska undervisningens organisation.

Såsom närmare framgår av redogörelsen i propositionen 1948: 202 (sid. 4 ff.), har den nya studieplanen för tandläkarutbildningen icke kunnat helt genomföras beträffande det prekliniska studieåret, enär hittills föreliggande utredningar icke möjliggjort ett slutligt ställningstagande till den prekliniska undervisningens organisation. En särskild sakkunnigutredning har igångsatts i fråga om detta spörsmål. Med anledning härav tillämpas för budgetåren 1947/49 ett provisorium, innebärande i huvudsak, att den nya 5-åriga studieplanen tillämpas på den prekliniska undervisningen, dock med den begränsningen, att de med undervisningen förenade praktiska övningarna, dissektionerna och laborationerna bortfallit i fråga om den del av undervisningen, som är förlagd till karolinska institutet. Kostnaderna för arvoden under budgetåret 1948/49 till lärare i de prekliniska ämnena ävensom vissa andra hithörande men till senare studieperiod förlagda ämnen ha i avlöningsstaten för institutet för budgetåret 1948/49 beräknats under

en under arvodesposten uppförd delpost till Arvoden åt lärare och amanuenser vid vissa kurser å förslagsvis 87 890 kronor.

Tandläkarhögskolans lärarkollegium har i avvaktan på resultatet av nämnda sakkunnigutredning rörande den prekliniska undervisningens organisation i sina anslagsäskanden för nästa budgetår uppfört nyssnämnda delpost med oförändrat belopp.

Lärarpersonalen.

I propositionen 1947: 253 (s. 62 ff.) lämnades en sammanfattande redogörelse för tandläkarutbildningssakkunnigas förslag till den avsevärt ökade personalorganisation, som föranleddes av övergången till den femåriga studieplanen, samt över remissyttrandena i ärendet. Till denna redogörelse torde här få hänvisas. Beträffande de av omläggningen föranledda personalförändringarna under innevarande budgetår torde vidare få åberopas vad som anförts därom i propositionen 1948: 202 (sid. 26 ff.).

Lärarkollegiet har för nästa budgetår — i förhoppning att vederbörande ämnesrepresentanter i propositionen 1948: 202 (sid. 27) omnämnda synpunkter beträffande viss personal framdeles skulle kunna tillgodoses — beräknat lärarbehovet för propedeutisk och klinisk undervisning med utgångspunkt i tandläkarutbildningssakkunnigas förslag. Den omständigheten att under nästa budgetår två studieplaner tillämpades jämsides med varandra och det förhållandet att antalet studerande vore högre än de sakkunniga räknat med nödvändiggjorde emellertid, att personalkadern måste bli större än eljest varit behövt. Den erforderliga lärarpersonalens storlek framginge av en upprättad sammanställning över undervisningen vid högskolan under nästa budgetår (beträffande denna torde få hänvisas till handlingarna i ärendet). Då under rådande övergångstid förhållandena höstterminen 1949 icke skulle bli identiska med dem under vårterminen 1950, måste dessa terminer behandlas var för sig.

Beträffande lärarbehovet — fränsett professorer — för budgetåret 1949/50 vid de avdelningar, som icke beröras av utredningen om den prekliniska undervisningen, har lärarkollegiet anført i huvudsak följande.

Det beräknade sammanlagda lärarbehovet — fränsett professorer — för budgetåret 1949/50 för härefter angivna avdelningar framgår av följande tablå:

Avdelning för	Laboratorer		Avdelnings- tandläkare		Assistenter		Amanuenser	
	ht 49	vt 50	ht 49	vt 50	ht 49	vt 50	ht 49	vt 50
karieslära med pulpa- och rotbe- handling	2	2	3	5	7	5	10	11
proteslära	1	1	5	5	9	9	9	9
tandkirurgi	1	1	3	3	3	3	7	7
dental röntgendiagnostik	—	—	1	1	2	2	4	4
odontologisk ortopedi med barn- tandvård	—	—	2	2	3	3	3	3
bettanalys och parodontoprotetik	—	1	1	1	1	2	2	3
allmänna mottagningsavdelningen	—	—	1	1	1	1	2	2
avdelningen för materiallära . . .	—	—	1	1	1	1	1	1
avdelningen för dental histopato- logi	1	1	—	—	1	1	—	1
Summa	5	6	17 ¹	19 ¹	28	27	38	41

¹ Därav 1 med arvode (materiallära).

Följande tablå möjliggör en jämförelse mellan lärarkadern — frånsett professorerna — för de härföret angivna avdelningarna *dels* för vårterminen 1949, *dels* för budgetåret 1949/50, *dels* ock enligt tandläkarutbildnings-sakkunnigas förslag till personalstat efter den nya studieplanens fullständiga genomförande.

Lärarkategori	Vårterminen 1949	Lärarkollegiet för 1949/50		De sak- kunniga
		höstterminen	vårterminen	
laboratorer	4	5	6	7
avdelningstandläkare	15 ¹	17 ¹	19 ¹	20 ²
assistenter	28	28	27	23
amanuenser	37	38	41	45
Summa	84	88 ¹	93 ¹	95 ²

¹ Därav 1 med arvode (materiallära).

² Inklusive 1 lärare i materiallära.

Den för budgetåret 1949/50 erforderliga ökningen av lärarantalet i förhållande till vårterminen 1949 blir sålunda följande:

A. för *hela* budgetåret:

1 laborator i lönegrad Ca 31,

2 avdelningstandläkare i lönegrad Ce 22,

1 amanuens,

av vilka befattningar laboratorstjänsten är avsedd för avdelningen för dental histopatologi, 1 avdelningstandläkarbefattning för protesavdelningen, där emellertid samtidigt antalet assistenter och amanuenser minskas med

vardera 1, 1 avdelningstandläkarbefattning för avdelningen för odontologisk ortopedi samt amanuens tjänsten för sistnämnda avdelning. Härtill kommer emellertid 1 ny assistenttjänst för avdelningen för dental histopatologi och 1 ny amanuens tjänst på allmänna mottagningsavdelningen, vilka 2 befattningar uppvägas av att lika många motsvarande befattningar bortfalla å protesavdelningen.

B. från den 1 februari 1950:

- 1 laborator i lönegrad Ca 31,
 - 2 avdelningstandläkare i lönegrad Ce 22,
 - 3 amanuenser,
- varvid dock samtidigt antalet assistenter kan minskas med 1.

Sistnämnda nya befattningar äro avsedda, laboratorsbefattningen för avdelningen för bettanalys och parodontoprotetik, 1 avdelningstandläkarbefattning för avdelningen för karieslära, där dock samtidigt antalet assistenter minskas med 1, 1 avdelningstandläkarbefattning för underavdelningen för pulpa- och rotbehandling, där dock samtidigt antalet assistenter kan minskas med 1, ävensom 1 amanuensbefattning för envar av avdelningarna för karieslära, bettanalys och parodontoprotetik samt dental histopatologi. Härtill kommer 1 ny assistentbefattning för avdelningen för bettanalys och parodontoprotetik, vilken ökning dock uppväges av nyssnämnda minskning annorstädes.

Annan personal.

Ökning till följd av den nya studieplanen m. m. Lärarkollegiet har anfört, att skälen för utökning av lärarpersonalen i lika hög grad gällde med avseende å sköterske- och biträdespersonalen.

Lärarkollegiet har, efter att avdelning för avdelning ha redogjort för den för budgetåret 1949/50 erforderliga personalförstärkningen, framlagt följande tablå för jämförelse mellan här avsedda kategorier befattningshavare dels vårterminen 1949, dels för budgetåret 1949/50 enligt de gjorda beräkningarna, dels ock enligt tandläkarutbildningssakkunnigas förslag, sedan den nya studieplanen helt genomförts.

Befattningar	Vårterminen 1949	Lärarkollegiet för 1949/50		De sak- kunniga
		höstterminen	vårterminen	
avdelningstandsköterskor	2	3	3	4(5)
laboratoriebiträden	2	3	3	7
tandsköterskor	17	20	21	32
kontrollbiträden	3	4	4	4
tekniska biträden	7	9	9	10
preparatriser	1	2	2	2
skrivbiträden	5	6	6	7
Summa	37	47	48	66

Lärarkollegiet har sålunda föreslagit följande ökning av sköterske- och biträdespersonalen i förhållande till vårterminen 1949:

A. för hela budgetåret:

- 1 avdelningstandsköterska i lönegrad Ca 11 (avdelningen för betttanalys och parodontoprotetik),
- 1 laboratoriebiträde i lönegrad Ce 11 (avdelningen för materiallära),
- 3 tandsköterskor i lönegrad Ce 10 (avdelningarna för tandkirurgi samt för betttanalys och parodontoprotetik ävensom allmänna mottagningsavdelningen),
- 1 kontrollbiträde i lönegrad Ca 10 (avdelningen för odontologisk ortopedi med barntandvårdsavdelningen),
- 2 tekniska biträden i lönegrad Ce 10 (avdelningen för odontologisk ortopedi med barntandvårdsavdelningen samt avdelningen för betttanalys och parodontoprotetik),
- 1 preparatris i lönegrad Ce 11 (avdelningen för dental histopatologi),
- 1 skrivbiträde med reglerad befordringsgång (allmänna mottagningsavdelningen, med tjänstgöring även vid tandteknikerskolan).

B. från den 1 februari 1950:

- 1 tandsköterska i lönegrad Ce 10 (avdelningen för karieslära).

Beträffande den föreslagna tandsköterskan vid avdelningen för tandkirurgi har lärarkollegiet anfört:

Operationskursen enligt den nya studieplanen kommer visserligen att givas första gången först läsåret 1951/52, då under alla omständigheter en utökning av tandsköterskepersonalen är nödvändig. Erfarenheten har emellertid visat, att även dessförinnan antalet operationer, verkställda av lärare, måste bli mycket stort, därest andra avdelningars behov av remisser till tandkirurgiska avdelningen skall kunna tillgodoses. Den befintliga tandsköterskepersonalen å avdelningen har därför visat sig otillräcklig. Det måste anses såsom en konsekvens av den nya studieplanen, att avdelningen redan från budgetåret 1949/50 tilldelas ytterligare 1 tandsköterska (Ce 10).

H a n t v e r k a r e. *Lärarkollegiet* har hemställt, att ytterligare en tjänst som hantverkare i lönegrad Ce 10 måtte få inrättas. Till stöd härför har anförts:

Under senare år ha vid institutet 3 befattningar såsom hantverkare i lönegrad Ce 10 inrättats. Till följd av den starkt utökade maskinella utrustningen har det visat sig såväl rationellt som kostnadsbesparande, att institutet för underhåll och reparation av utrustning i största möjliga utsträckning anlitar egen personal i stället för dentalfirmor och verkstäder. Erfarenheten har visat, att den nuvarande personalen icke är tillräcklig. Genom att för närvarande otillräcklig löpande service kan lämnas uppstår alltför ofta avbrott i den tandvårdande verksamheten. En ordnad jourtjänst behöver därför ordnas för hantverkarpersonalen. I och med att den nu bristfälliga utrustningen för protesavdelningen successivt bättras blir behovet av tillsyn av exempelvis motorer och andra underhållsarbeten ökat i ej ringa mån.

Kontrollbiträde på röntgenavdelningen. Under åberopande av en framställning från chefen för avdelningen för dental röntgen-diagnostik har *lärarkollegiet* föreslagit, att vid avdelningen skulle inrättas en kontrollbiträdestjänst i lönegrad Ca 10. Avdelningens chef har anfört, att en av avdelningens sköterskor dagligen måste ägna sig åt mottagning av patienter och kontrollbiträdessuppgifter.

Tandteknikerkurs.

I förutnämnda proposition 1947: 253 (sid. 105 ff.) behandlades även frågan om utbildning av tandtekniker. Under hänvisning i övrigt till redogörelsen i propositionen vill jag här blott erinra, att 1944 års *tandläkarutbildningssakkunniga* (stat. off. utr. 1946: 87, sid. 62) anförde följande beträffande behovet av fortsättnings- och specialkurser för tandtekniker:

Ur det allmännas synpunkt torde detta behov främst gälla de tandtekniker, vilka på de auktoriserade laboratorierna närmast skola handleda elever under förberedande elevutbildning och under praktikanttjänstgöring. Det synes angeläget, att just dessa tandtekniker äro väl förtrogna med den moderna dentala laboratorietechnikens principer och utveckling. De sakkunniga föreslå därför, att vid tandteknikerskolorna årligen under augusti månad ordnas fortsättningskurser. De sakkunniga förutsätta, att tandtekniker, som äro anställda vid offentlig tandvård, av vederbörande huvudmän beviljas tjänstledighet med bibehållna löneförmåner under den tid, som de genomgå sådan fortsättningskurs, samt med rese- och traktamentsersättning. Åt övriga tandtekniker böra utgå stipendier av motsvarande storlek.

De sakkunniga föreslogo vidare, att yrkesarbetande tandtekniker, vilka så önskade, skulle beredas tillfälle att såsom privatister avlägga examen vid de statliga tandteknikerskolorna. Därför borde tandtekniker, som utbildats på annat sätt än genom statens försorg, beredas tillfälle att avlägga examen vid någon av statens tandteknikerskolor.

Med anledning av de sakkunnigas förslag har Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 meddelat bestämmelser om behörighetsbevis för dem som genomgått den genom statens försorg anordnade utbildningen för tandtekniker. Enligt dessa bestämmelser har även öppnats möjlighet till privatistexamen för den som önskar förvärva behörighetsbevis.

Lärarkollegiet har i sina anslagsäskanden hemställt om anvisande av medel till en fortsättnings- och kompletteringskurs för tandtekniker, därvid *lärarkollegiet* anfört:

För närvarande föreligger ett starkt behov att ordna dylika kurser för sådana utövande tandtekniker, som önska avlägga privatistexamen och därigenom förvärva behörighetsbevis såsom tandtekniker från medicinalstyrelsen. Inom institutet har upprättats förslag till kursordning härför, upptagande 90 undervisningstimmar. Anordnandet av dylika kurser skulle medföra ökad tillgång av tandtekniker för folktandvården. Starka krav här om ha sedan länge framförts.

I anslagsberäkningarna beräknar lärarkollegiet för en dylik kurs, avsedd att hållas i augusti 1949, ett belopp av 2 250 kronor. De för censorerna vid tandteknikerexamen beräknade arvoden äro bora tills vidare kunna avse även ifrågavarande privatistexamen.

Anslagsberäkningar.

I enlighet med framställning av lärarkollegiet har *kanslern* föreslagit de ändringar av avlöningsstaten för tandläkarhögskolan, som framgå av följande sammanställning.

<i>Avlöningar till ordinarie tjänstemän.</i>	Ökning eller minskning kronor
1) Automatisk ökning	+ 13 412
2) 1 tjänst som laborator på övergångsstat i lönegrad Ca 31 bortfaller	— 16 440
3) 1 laborator i Ca 31 (avdelningen för dental histopatologi) ..	+ 16 440
4) 1 laborator i Ca 31 (avdelningen för bettanalys och parodontoprotetik) fr. o. m. den 1 februari 1950	+ 6 850
5) 1 avdelningstandsköterska i Ca 11 (avdelningen för bettanalys och parodontoprotetik)	+ 5 556
6) 2 kontrollbiträden i Ca 10 (avdelningarna för odontologisk ortopedi och barntandvård samt för dental röntgendiagnostik)	+ 10 560
Summa ökning	36 378
avrundat till	37 000.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

1) Merkostnad för 3 assistenter (2 å protesavdelningen, 1 å avdelningen för tandkirurgi), för vilka avlöning nu är beräknad fr. o. m. den 1 februari 1949, $3 \times (5\,484 - 2\,285) =$	+ 9 597
2) Merkostnad för 6 amanuenser (4 å protesavdelningen, 2 å avdelningen för tandkirurgi), för vilka avlöning nu är beräknad fr. o. m. den 1 februari 1949, $6 \times (4\,032 - 1\,680) =$	+ 14 112
3) 1 amanuens (avdelningen för odontologisk ortopedi)	+ 4 032
4) 3 amanuenser (avdelningarna för karieslära, för bettanalys och parodontoprotetik samt för dental histopatologi) fr. o. m. den 1 februari 1950, $3 \times 1\,680 =$	+ 5 040
5) 1 assistent (avdelningen för karieslära) indrages fr. o. m. den 1 februari 1950	— 2 285
6) Lärare vid en fortsättningskurs vid tandteknikerskolan, 90 timmar å 25 kronor	+ 2 250
Summa ökning	32 746
avrundat till	33 000.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

1) Beräknad minskning av belastningen	— 12 120
2) Automatiska ökningar	+ 11 514
3) 2 avdelningstandläkare i Ce 22 (protesavdelningen och avdelningen för odontologisk ortopedi)	+ 18 288

4)	2 avdelningstandläkare i Ce 22 (avdelningarna för karieslära samt för pulpa- och rotbehandling) fr. o. m. den 1 februari 1950	+ 7 620
5)	1 laboratoriebiträde i Ce 11 (avdelningen för materiallära)	+ 5 556
6)	3 tandsköterskor i Ce 10 (avdelningarna för tandkirurgi samt för bettanalys och parodontoprotetik, mottagningsavdelningen)	+ 15 840
7)	1 tandsköterska i Ce 10 (avdelningen för karieslära)	+ 2 200
8)	2 tekniska biträden i Ce 10 (avdelningarna för odontologisk ortopedi och barntandvård samt för bettanalys och parodontoprotetik)	+ 10 560
9)	1 preparatris i Ce 11 (avdelningen för dental histopatologi)	+ 5 556
10)	1 skrivbiträde med reglerad befordringsgång (mottagningsavdelningen)	+ 3 804
11)	1 hantverkare i Ce 10	+ 5 280
12)	Tillfälliga arbetskrafter och vikariatsersättningar (utom beträffande laboratorstjänster)	+ 20 000
Summa ökning		94 098
avrundat till		94 000.

Rörligt tillägg.

Beräknad ökning 16 000.

Kanslern har föreslagit följande avlöningsstat för nästa budgetår:

1)	Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> kronor	338 000
2)	Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 439 000
3)	Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 589 000
4)	Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 111 000
Summa kronor		1 477 000.

Departementschefen. Den femåriga studieplan, vilken sedan läsåret 1947/48 genomföres vid tandläkarhögskolan i Stockholm, kräver större personal än den nuvarande fyraåriga studieplanen. På grund härav erfordras för de närmaste budgetåren en successiv ökning av medelsanvisningen till högskolan. Å andra sidan har genomförts en viss minskning av elevintagningen, vilken dock endast i mindre mån inverkar på förhållandena vid högskolan under nästa budgetår.

Den nya studieplanen har icke helt genomförts beträffande det prekliniska studieåret och vad därmed äger samband. Frågan om denna undervisnings definitiva organisation utredes av särskilda sakkunniga. Enligt vad jag inhämtat kan man icke räkna med, att resultatet av utredningsarbetet kommer att föreligga inom sådan tid, att en definitiv organisation av undervisningen i förevarande ämnen skall kunna genomföras för nästa läsår. Följaktligen torde det nuvarande provisoriet i fråga om berörda undervisning böra tillämpas även under nästa läsår, vilket även innebär en förskjutning framåt i tiden av undervisningen i intern medicin. Med hänsyn

härtill ifrågasätter jag icke någon annan ändring beträffande de arvoden som utgå innevarande budgetår till undervisningen i ifrågavarande ämnen än att arvoden i farmakologi och topografisk anatomi beräknas för två terminer i stället för en, vilket medför en anslagshöjning med i runt tal 3 300 kronor.

Den för nästa budgetår av lärarkollegiet föreslagna, av kanslern tillstyrkta personalökningen hänför sig huvudsakligen till den pågående omläggningen av studieplanen. Såsom av den föregående redogörelsen framgår håller sig ökningen inom ramen av den personalförstärkning, som tandläkarutbildningssakkunniga ansett behöfelig vid omorganisationens fullständiga genomförande. Jag finner icke anledning till erinran mot den föreslagna personalökningen i denna del. Jag biträder även framställningen om inrättande av ytterligare en hantverkarbefattning. Däremot anser jag mig icke nu kunna tillstyrka förslaget om inrättande av en kontrollbiträdestjänst vid avdelningen för dental röntgendiagnostik. För anordnande av en fortsättnings- och kompletteringskurs för tandtekniker, vilka önska såsom privatister avlägga tandteknikerexamen, har äskats ett arvodesbelopp av 2 250 kronor. Denna kurs, om vars anordnande tandläkarutbildningssakkunniga uttryckt önskemål, synes mig böra komma till stånd.

I fråga om anslagsbehovets storlek finner jag icke anledning till annan erinran mot kanslerns beräkning än att ordinarieposten, med hänsyn till att jag icke nu biträder förslaget att inrätta en kontrollbiträdesbefattning vid röntgendiagnostiska avdelningen, bör minskas i förhållande till kanslerns förslag med 5 300 kronor, att arvodesposten bör höjas med förutnämnda belopp om 3 300 kronor, att icke-ordinarieposten bör minskas med 25 000 kronor med hänsyn till numera fastställda grunder för arvoden åt praktikanttjänstgörande sköterskeelever samt att anslagsposten till rörligt tillägg med anledning av ifrågavarande jämkningar i anslagsberäkningarna synes kunna minskas med 13 000 kronor. Anslaget, av kanslern beräknat till 1 477 000 kronor, bör således uppföras med $(1\,477\,000 - 5\,300 + 3\,300 - 25\,000 - 13\,000 =)$ 1 437 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 140 000 kronor.

I personalförteckningen för högskolan böra vidtagas de ändringar, som föranledas av de av mig tillstyrkta nya ordinarie tjänsterna, varjämte den på övergångsstat uppförda befattningen som laborator bör utgå.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat fastställa personalförteckning för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50;

b) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	332 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	»	442 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	»	564 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	98 000
Summa kronor		1 437 000;

c) till *Tandläkarhögskolan i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 437 000 kronor.

[102.] 29. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	280 000	322 235
1948/49 (statsliggaren s. 522)	370 000	
1949/50 (förslag)	384 000	

I enlighet med framställning av *lärarkollegiet vid högskolan* har *universitetskanslern* föreslagit höjning av anslaget med 14 000 kronor på sätt framgår av följande sammanställning:

	Nuvarande belopp kronor	Föreslagen ökning eller minskning kronor
1. Sjukvård, förslagsvis	2 500	+ 1 500
2. Expenser:		
a) Bränsle, lyse och vatten, förslagsvis	95 000	— 5 000
b) Övriga expenser	125 000	+ 5 000
3. Publikationstryck, förslagsvis	500	—
4. Övriga utgifter:		
a) Biblioteket	6 000	—
b) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, förslagsvis	89 400	+ 10 000
c) Undervisnings- och åskådningsmateriel	18 000	+ 2 500
d) Högskolans vetenskapliga laboratorier..	20 000	—
e) Vissa ersättningar, förslagsvis	13 600	—
Summa	370 000	+ 14 000.

Av lärarkollegiets framställning inhämtas bland annat följande:

Ö v r i g a e x p e n s e r. Den föreslagna ökningen har huvudsakligen motiverats med inträffade kostnadsstegringar och verksamhetens vidgade omfattning. Posten har beräknats på sätt framgår av följande sammanställning:

	1948/49	1949/50
Städning	79 000	85 700
Tvätt	16 000	10 000
Telefon	12 000	16 000
Bevakning nattetid	2 400	2 700
Tandteknikerskolan	4 000	4 000
Annonsering och övriga utgifter	11 600	11 600
	Summa kronor 125 000	130 000.

M a t e r i e l. Lärarkollegiet har anfört, att behovet av ökade medel till förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet samt till undervisnings- och åskådningsmateriel hänförde sig till avdelningarna för bettanalys och parodontoprotetik samt för dental histopatologi, vilka under budgetåret 1949/50 stode under utveckling eller upprättande. För de båda avdelningarna beräknades till förbrukningsmateriel 6 000 respektive 4 000 kronor samt till undervisnings- och åskådningsmateriel 1 000 respektive 1 500 kronor.

V i s s a e r s ä t t n i n g a r. Posten är avsedd till ersättningar åt de institutioner vid karolinska institutet, där preklinisk undervisning meddelas. Lärarkollegiet har framhållit, att medelsbehovet under anslagsposten vore beroende av resultatet av utredningen rörande den prekliniska undervisningens ordnande.

Departementschefen. Framställningen om höjning av anslaget sammanhänger med den under närmast föregående punkt berörda omläggningen av tandläkarutbildningen och med inträdda kostnadsstegringar. De gjorda anslagsberäkningarna torde kunna godtagas. Jag tillstyrker följaktligen att anslaget ökas med 14 000 kronor till 384 000 kronor. Under återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 384 000 kronor.

[103.] **30. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 141 000 kronor, varav ett belopp av 30 000 kronor utgör engångsanslag till utrustning för materialforskningslaboratoriet.

Lärarkollegiet vid högskolan har hemställt om höjning av anslaget med 85 000 kronor, avseende avdelningarna för bettanalys och parodontoprotetik samt för dental histopatologi, vilka under budgetåret 1949/50 stode under utveckling respektive upprättande. För utrustning av avdelningen för bettanalys och parodontoprotetik kunde på grund av avdelningens provisoriska lokalförhållanden beräknas ett mindre belopp än eljest varit erforderligt (lägst 110 000 kronor); för nästa budgetår åskades 35 000 kronor. Kostnaderna för utrustning av avdelningen för dental histopatologi hade

av tandläkarutbildningssakkunniga år 1946 beräknats till i runt tal 70 000 kronor men torde nu på grund av prisstegringar böra uppskattas till lägst 100 000 kronor; för budgetåret 1949/50 begärdes hälften härav eller 50 000 kronor. Vidare hemställde lärarkollegiet, att förutnämnda engångsbelopp av 30 000 kronor måtte beräknas under anslaget jämväl för nästa budgetår men då för att möjliggöra en snabbare upprustning av avdelningen för proteslära. Lärarkollegiet erinrade, att i propositionen 1946: 241 (sid. 99 ff.) redogjorts för vissa allvarliga brister i denna avdelnings utrustning. För en successiv nyanskaffning till avdelningen hade sedan budgetåret 1946/47 i anslaget inräknats ett belopp av 25 000 kronor. Med oförändrade medel till avdelningens utrustning och underhållet därav skulle emellertid den nödvändiga nyanskaffningen draga ut över alltför lång tid. Den utrustning, som återstår att anskaffa, har av avdelningsföreståndaren kostnadsberäknats till 190 000 kronor; i samband med den aktuella frågan om anskaffande av nya lokaler för avdelningen beräknas ytterligare utrustningskostnader uppstå.

Universitetskanslern har tillstyrkt lärarkollegiets hemställan.

Departementschefen. De tidigare omnämnda förändringarna i högskolans organisation föranleda ökat medelsbehov även under detta anslag. För avdelningarna för bettanalys och parodontoprotetik samt dental histopatologi torde således böra anvisas tillhoppa 85 000 kronor. För protesavdelningens utrustning torde böra anvisas ytterligare 30 000 kronor. Eftersom i det nuvarande anslaget redan ingår ett engångsbelopp av 30 000 kronor, stannar den erforderliga anslagshöjningen således vid 85 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 226 000 kronor.

[104.] **31. Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar.** Detta förslagsanslag, som för budgetåret 1947/48 var uppfört med 375 000 kronor, höjdes för innevarande budgetår till 1 131 000 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår är ännu icke avslutad. I riksstatsförslaget torde därför anslaget böra uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

[105.] **32. Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader.** Detta förslagsanslag, som för budgetåret 1947/48 var uppfört med 105 000 kronor, har för innevarande budgetår höjts till 338 000 kronor.

Lärarkollegiet har i sin skrivelse inledningsvis framhållit, att det vore första gången, som kollegiet inginge med begäran om anslag för högskolan, och att detta skedde under en tid, då lärarkollegiet i det stora hela saknade erfarenhet rörande verksamheten vid högskolan. Härtill komme, att vissa omflyttningar inom högskolans fastighet och vissa provisoriska anordningar måst vidtas, något som ytterligare försvårat bedömningen av hur kostnaderna för driften av högskolan slutligt komme att ställa sig. Lärarkollegiet beräknade emellertid, att denna rörlighetsperiod i det stora hela skulle vara avslutad vid ingången av budgetåret 1949/50. Härav följde, att varje avdelning då beräknades få sina slutgiltiga lokaler med undantag av en viss rörlighet, som betingades av överbeläggning på vissa avdelningar i samband med övergången till den femåriga studieplanen. Allt eftersom nämnda studieplan genomfördes, måste nya tjänster tillsättas, och detta gällde icke endast lärartjänsterna utan framför allt hjälpkrafterna. I och med ingången av nästkommande budgetår måste sålunda i det stora hela samtliga tjänster besättas. Även omkostnadsanslaget komme att röna inverkan av den pågående utbyggnaden av högskolan.

Av följande tablå framgår storleken av *dels* de för budgetåret 1948/49 beviljade, i omkostnadsstaten upptagna särskilda anslagsposterna, *dels* de av *lärarkollegiet* för 1949/50 begärda anslagen, *dels* de av *kanslern* för sistnämnda budgetår äskade anslagsbeloppen, *dels* ock den av kanslern begärda anslagsökningen.

	Anslag för 1948/49 kronor	Lärar- kollegiet begär för 1949/50 kronor	Kanslern tillstyrker för 1949/50 kronor	Av kanslern föreslagen ökning i förhållande till 1948/49 kronor
1. Sjukvård, <i>förslagsvis</i>	1.000	2.500	2.500	+ 1.500
2. <i>Expenser, förslagsvis</i>				
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	130.000	170.000	170.000	+ 40.000
b) Övriga <i>expenser</i>	100.000	130.000	110.000	+ 10.000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	500	500	—
4. Övriga utgifter				
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	60.000	85.000	85.000	+ 25.000
b) Undervisnings- och åskådningsma- teriel	12.000	25.000	20.000	+ 8.000
c) Högskolans vetenskapliga labora- torier	6.000	20.000	15.000	+ 9.000
d) Vissa ersättningar, <i>förslagsvis</i>	13.500	43.000	15.000	+ 1.500
e) Hyresavgift till Malmö stad för tand- teknikerskolans lokaler, <i>förslagsvis</i>	15.000	15.000	15.000	—
Summa	338.000	491.000	433.000	+ 95.000

Av handlingarna i ärendet inhämtas.

Sjukvård. Højningen motiveras med den avsevärda ökningen av personalen.

Ex p e n s e r. *Lärarkollegiet* anför: Beträffande ifrågavarande anslagspost saknar lärarkollegiet för närvarande erfarenhet. Nybyggnaden är ännu icke färdig och beräknas till största delen kunna tagas i bruk först vid budgetårsskiftet 1949/50. Hitintills har värmekostnaderna i det stora hela betalats av kungl. byggnadsstyrelsen och byggnadsentreprenören. Det är emellertid för lärarkollegiet känt, att Malmö stad under hand meddelat, att ångan beräknas kosta cirka 150 000 kronor om året sedan högskolan till fullo utbyggt. Vid beräkandet av storleken av ifrågavarande anslag måste lärarkollegiet taga hänsyn till kubikinnehållet i nybyggnaden, vilket i runt tal torde röra sig om något över 80 000 m³ eller avsevärt mer än det dubbla kubikinnehållet i förhållande till tandläkarhögskolan i Stockholm. Bland annat kommer kostnaderna för värme och städning att stå i proportion till kubikinnehållet. Tvättgodsmängden torde emellertid kunna beräknas något lägre än vad som gäller för högskolan i Stockholm. Utgifterna för annonsering komma att vid högskolan ställa sig tämligen höga, då en del tjänster måste ledigförklaras och annonser riktade till patienter måste införas i dagspressen. Lärarkollegiet beräknar jämväl, att kostnader måste uppstå för bevakning nattetid av nybyggnaden. Lärarkollegiet vill emellertid beräkna anslaget till expenser till sammanlagt 300 000 kronor att fördelas sålunda:

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor 170 000
Övriga expenser, <i>förslagsvis</i>	» 130 000
Summa kronor 300 000.	

Med hänsyn till ovissheten beträffande omkostnaderna, som endast kan låta sig bedöma, sedan erfarenhet i saken vunnits, hemställer lärarkollegiet, att anslagsposten till expenser måtte angivas som förslagsanslag jämväl i den del, som avser övriga expenser.

Kanslern har anslutit sig till lärarkollegiets beräkning i fråga om bränsleposten men i fråga om delposten till övriga expenser ansett en höjning med 10 000 kronor tillräcklig. *Kanslern* har även tillstyrkt kollegiets begäran, att sistnämnda delpost måtte uppföras såsom förslagsvis beräknad.

Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet. *Kanslern* biträder lärarkollegiets begäran, att anslaget under denna delpost, nu å 60 000 kronor, måtte höjas till 85 000 kronor och erinrar därvid, att han i fråga om tandläkarhögskolan i Stockholm tillstyrkt ett anslag för här ifrågavarande ändamål å 99 400 kronor.

Undervisnings- och åskådningsmateriel. *Lärarkollegiet* har, under framhållande av att huvuddelen av undervisningsmaterielen måste nyanskaffas, anhållit, att anslaget under denna delpost måtte höjas från 12 000 kronor med 13 000 kronor till 25 000 kronor. *Kanslern* hemställer, att anslaget måtte bestämmas till 20 000 kronor eller ungefär samma belopp, som föreslagits i fråga om tandläkarhögskolan i Stockholm (20 500 kronor).

Högskolans vetenskapliga laboratorier. *Kanslern* yttrar: Lärarkollegiet har anhållit, att denna delpost måtte höjas från 6 000 kronor med 14 000 kronor till 20 000 kronor, d. v. s. samma belopp, som av mig föreslagits skola tilldelas högskolan i Stockholm. Då man knappast kan vänta sig, att det vetenskapliga arbetet vid högskolan i Malmö under kommande budgetår kommer att bedrivas i samma omfattning som vid högskolan i Stockholm, synes anslaget kunna begränsas till 15 000 kronor.

Vissa ersättningar. *Kanslern* anför: Från denna post skall utgå ersättning till vissa angivna institutioner för förbrukad materiel. Till farmakologiska institutionen utgår en ersättning av 500 kronor. Beloppet är beräknat för en kurs i ämnet farmakologi. Lärarkollegiet har hemställt, att för nämnda institution skulle beräknas 1 000 kronor, enär under läsåret 1949/50 två kurser i farmakologi skola hållas. Vidare har ett belopp av 1 000 kronor begärts för ämnet topografisk anatomi. Jag har ingen erinran att göra mot nämnda äskanden. Anslagsökningen skulle bli $(500 + 1\,000 =)$ 1 500 kronor, varför anslaget bör uppföras med ett belopp av 15 000 kronor.

Departementschefen. Jag biträder kanslerns förslag i fråga om beräkningen av detta anslag och förordar alltså en anslagshöjning med 95 000 kronor till 433 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 433 000 kronor.

[106.] **33. Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.** För att möjliggöra nyanskaffning i större utsträckning till högskolans bibliotek ävensom av eljest nödvändig undervisnings- och åskådningsmateriel anvisades för budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 20 000 kronor. För innevarande budgetår ha ytterligare 10 000 kronor anvisats för ändamålet. *Lärarkollegiet* har nu hemställt, att anslaget måtte höjas till 20 000 kronor och därvid hänvisat till en av högskolans biblioteksnämnd gjord utredning.

Kanslern, som tillstyrkt oförändrad medelsanvisning, anför:

Jag anser det vara av stor betydelse för högskolans verksamhet och särskilt för det där bedrivna forskningsarbetet, att högskolan förfogar över ett rikhaltigt bibliotek. Det är emellertid enligt min mening önskvärt, att de medel, som kunna ställas till förfogande för bibliotekets uppbyggande, fördelas på flera budgetår, så att de icke äro till stor del förbrukade redan innan högskolans ordinarie lärarkår blivit någorlunda fulltalig och lärarna haft tillfälle att sätta sig in i arbetet och bilda sig en uppfattning om behovet av litteratur i de olika ämnena. Jag hemställer därför, att anslaget för budgetåret 1949/50 begränsas till samma belopp, som anvisats för nu löpande budgetår, eller 10 000 kronor.

Departementschefen. Jag ansluter mig till kanslerns förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[107.] **34. Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 12 000 kronor, avsett för reparationer och dylikt. *Lärarkollegiet vid högskolan* har med hänsyn till storleken av den redan upphandlade och levererade materielen för nästa budgetår begärt ett anslag av 30 000 kronor, huvudsakligen för underhåll av sagda materiel. *Universitetskanslern* har föreslagit höjning av anslaget med 8 000 kronor till 20 000 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker kanslerns förslag om ökning av anslaget med 8 000 kronor till 20 000 kronor och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[108.] **35. Tandläkarhögskolorna: Bidrag till elever för anskaffande av instrument.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	312 000	166 954
1948/49 (statsliggaren sid. 527)	200 000	
1949/50 (förslag)	220 000	

I enlighet med framställning av lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö har *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget med 20 000 kronor. Medelsbehovet har beräknats till 1 200 kronor för 100 studerande i Stockholm och 80 i Malmö, alltså till sammanlagt 216 000 kronor eller avrundat 220 000 kronor.

Departementschefen. Säkra hållpunkter för beräkningen av anslagsbehovet saknas ännu. Jag biträder förslaget om uppräknig av anslaget med 20 000 kronor till 220 000 kronor och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolorna: Bidrag till elever för anskaffande av instrument* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 220 000 kronor.

[109.] **36. Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor.**

	Anslag
1948/49 (statsliggaren s. 527 f.)	150 000
1949/50 (förslag)	150 000

Detta förslagsanslag avser driftkostnaderna för tandtekniker- och tandsköterskeskolorna i Göteborg, vilka enligt avtal mellan staten och Göteborgs stad såsom en övergångsanordning upprättats av staden.

Göteborgs sjukhusdirektion har överlämnat förslag till stat för ifrågasvarande skolor för nästa budgetår, uppgjort av sjukhusdirektören i form av en promemoria. Däri har föreslagits en höjning med 2 850 kronor.

I promemorian ha utgifterna för hyra, bränsletillägg och amortering av specialinredningskostnader beräknats till i runt tal 20 500 kronor för de för båda skolorna gemensamma lokalerna, vilket innebär en ökning med 900 kronor, avseende bränsletillägg.

I fråga om staten för tandteknikerskolan har icke föreslagits annan ändring än höjning av anslagsposten till expenser med 1 400 kronor.

Vad angår staten för tandsköterskeskolan, har i promemorian beräknats en ökning med 550 kronor. I fråga om avlöningarna har därvid till vikarier upptagits förslagsvis 350 kronor mot nu 800 kronor. Beträffande omkostnaderna har räknats med en ökning av 1 000 kronor. Därvid har till reseersättningar beräknats 300 kronor mot nu 1 400 kronor, medan för expenser upptagits ett från 5 350 till 7 450 kronor förhöjt belopp.

Departementschefen. Mot de av Göteborgs sjukhusdirektion framlagda beräkningarna rörande driftkostnaderna för tandteknikerskolan och tandsköterskeskolan i Göteborg finner jag icke anledning till någon väsentlig erinran. Dock bör emellertid, vilket icke skett, medel även för nästa budgetår beräknas för bestridande av kostnaderna för elström, vatten och gas vid tandsköterskeskolan. Med inräknande av 180 kronor för sistnämnda ändamål torde medelsbehovet för driften av de båda skolorna bära uppskattas till 115 585 kronor, innebärande en ökning med 3 030 kronor.

I propositionen 1948: 202 (sid. 60) erinrades, att 1944 års tandläkarutbildningssakkunniga förordat en försöksutbildning av ett 20-tal tandsköterskor till s. k. tandhygienister, vilkas praktiska användbarhet vid offentliga tandvårdsinrättningar sedermera skulle närmare studeras. Vidare omnämndes, att 1944 års kommunala tandvårdsutredning i Stockholm gjort framställning om anordnande av en dylik kurs. I propositionen anfördes, att, därest det skulle befinnas lämpligt att under innevarande budgetår anordna berörda försöksutbildning, erforderliga kostnader torde få bestridas från förevarande anslag. Kurskostnaderna hade av tandläkarutbildningssakkunniga beräknats till 30 250 kronor men syntes kunna nedbringas något. Riksdagen framställde icke erinran mot vad sålunda anförts. Vid den numera avslutade remissbehandlingen av tandvårdsutredningens framställning har ifrågasatts ytterligare utredning av frågan om försöksutbildning av tandhygienister. I detta sammanhang ha tandläkarutbildningssakkunniga ånyo föreslagit, att lämplig person skulle beredas tillfälle att i utlandet, särskilt i U. S. A., studera undervisningen av tandhygienister samt att en tandsköterska, som sedermera skulle bli instruktionssköterska vid försökskursen, skulle få genomgå tandhygienistutbildning i U. S. A. Ifrågavarande försöksutbildning har ännu ej kommit till stånd. Om det skulle befinnas lämpligt att studier

utomlands av tandhygienistutbildningen och försöksutbildning av tandhygienister i Sverige i anslutning till föreliggande förslag komma till stånd under nästa budgetår, torde kostnaderna härför liksom avsetts för innevarande budgetår få bestridas från förevarande anslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser om försöksutbildningen och vad därmed äger samband.

I förutnämnda proposition (sid. 61) berördes också frågan om kontroll över den privata utbildningen av tandtekniker och tandsköterskor samt över elev- och praktikanttjänstgöringen hos enskilda. Därvid föreslogs, att, därest kontrollverksamheten komme att ordnas på i propositionen angivet sätt, kostnaderna härför — beräknade till 10 000 kronor per halvår — skulle få för innevarande budgetår bestridas från förevarande anslag. Även för nästa budgetår torde berörda kostnader få bestridas från detta anslag.

Med beaktande av vad jag sålunda anført rörande de kostnader, som torde böra bestridas från anslaget, beräknar jag medelsbehovet för nästa budgetår till samma belopp, varmed anslaget nu är uppfört, alltså till 150 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[110.] **37. Stipendier åt elever vid tandtekniker- och tandsköterskeskolor.** Från och med budgetåret 1947/48 utgår statsbidrag till stipendier åt elever vid statliga och statsunderstödda tandtekniker- och tandsköterskeskolor. Bidraget utgår enligt samma grunder som statsbidrag till stipendier åt elever vid statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning. Det för ändamålet anvisade förslagsanslaget har för vartdera av budgetåren 1947/48 och 1948/49 uppförts med 50 000 kronor. I enlighet med förslag av lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö har *universitetskanslern* föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår i avvaktan på närmare erfarenhet av medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål.

Departementschefen. Jag biträder kanslerns förslag om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier åt elever vid tandtekniker- och tandsköterskeskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[111.] **38. Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater.** Detta anslag, som sedan budgetåret 1941/42 varit uppfört med 12 600 kronor, torde i enlighet med av universitetskanslern framlagt förslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 12 600 kronor.

[112.] **39. Gemensamma universitetsändamål: Kurser i krigskirurgi m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 7 500 kronor. Universitetskanslern har hemställt om anvisande av oförändrat anslag för nästa budgetår. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Kurser i krigskirurgi m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 7 500 kronor.

[113.] **40. Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	6 000	13 583
1948/49 (statsliggaren sid. 529 f.)	6 000	
1949/50 (förslag)	15 000	

Från detta förslagsanslag utgår nu ersättning åt vissa opponenter vid disputationer vid något av rikets universitet och vid karolinska mediko-kirurgiska institutet. *Universitetskanslern* har föreslagit, att från detta anslag i fortsättningen jämväl skall utgå ersättning åt vissa opponenter vid Stockholms och Göteborgs högskolor, och till följd härav förordat en höjning av anslaget med 3 000 kronor. *Kanslern* anför:

I det av Stockholms högskolas styrelse med underdänig skrivelse den 11 juni 1948 överlämnade statförslaget för högskolan för budgetåret 1949/50 har icke beräknats anslag till opponentarvoden. Styrelsen har ansett, att dylik ersättning borde vid högskolan få utgå ur det anslag för ifrågavarande ändamål, som nu finnes upptaget på riksstaten under rubriken »Gemensamma universitetsändamål», och med anledning härav föreslagit en höjning av anslaget med 2 000 kronor.

Styrelsen för Göteborgs högskola har i sin underdäniga skrivelse av den 8 juni 1948 angående statförslag för högskolan för budgetåret 1949/50 icke gjort någon motsvarande framställning.

Då jag för min del anser det motiverat att anslagsmedel beviljas för ifrågavarande ändamål för Stockholms och Göteborgs högskolors vidkom-

mande får jag hemställa, att anslaget till Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer för budgetåret 1949/50 höjes med sammanlagt 3 000 kronor till 9 000 kronor. De för anslagets användning fastställda bestämmelserna böra från och med sagda budgetår gälla även för Stockholms och Göteborgs högskolor.

Departementschefen. Jag tillstyrker kanslerns förslag, att medel beräknas under förevarande anslag till ersättning åt vissa opponenter jämväl vid Stockholms och Göteborgs högskolor. Till följd härav och med hänsyn till anslagsbelastningen under sistförflutna budgetår förordar jag, att anslaget uppräknas med 9 000 kronor till 15 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern meddela bestämmelser angående anslagets disposition. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[114.] **41. Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor.** Detta reservationsanslag har sedan budgetåret 1946/47 varit uppfört med 310 000 kronor. I enlighet med förslag av universitetskanslern tillstyrker jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 310 000 kronor.

[115.] **42. Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.** Detta förslagsanslag, som nu är uppfört med 230 000 kronor, torde i enlighet med av universitetskanslern framlagt förslag böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 230 000 kronor.

[116.] **43. Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 1 340 000 kronor och disponeras på sätt framgår av sid. 531 f. i statsliggaren. Såsom där angives utgår ur anslaget stipendier av ifrågavarande slag bland annat vid tandläkarhögskolan i Stockholm. Motsvarande stipendier vid tandläkarhögskolan i Malmö utgå däremot ur reservations-

anslaget till Tandläkarhögskolan i Malmö: Bidrag till främjande av odontologisk forskning m. m., varav nämligen till stipendier för främjande av högre odontologiska studier disponeras en anslagspost av 5 000 kronor, vilken har karaktär av särskilt reservationsanslag.

Juridiska fakulteten vid universitetet i Uppsala har med instämmande av *det större konsistoriet därstädes* hemställt, att antalet juridiska doktorandstipendier måtte för universitetets del ökas från fem till åtta. Fakulteten har framhållit, att erfarenheten visat att det nuvarande antalet stipendier icke vore tillräckligt för att tillfredsställa föreliggande behov. Stipendierna hade visat sig gynnsamt medverka till att binda yngre dugande jurister vid vetenskapligt arbete och fakulteten ansåge det som en angelägenhet av första rang att erhålla möjlighet att lämna ett större antal studerande bidrag till deras vetenskapliga studier.

Organisationskommittén för medicinska högskolan i Göteborg har gjort framställning om anvisande av 10 000 kronor till två doktorandstipendier vid högskolan.

Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö har anhållit om ökning av antalet förutnämnda stipendier vid högskolan från två till fyra, innebärande en ökad medelsanvisning av 5 000 kronor.

Universitetskanslern har, med framhållande att för budgetåret 1948/49 gjorts framställning om högre antal juridiska doktorandstipendier vid Lunds universitet, tillstyrkt inrättande av ytterligare ett sådant stipendium vid vartdera av statsuniversiteten, vilket skulle innebära en merutgift av 10 000 kronor. Kanslern har förklarat sig i princip ense med organisationskommittén därom, att doktorandstipendier borde knytas jämväl till medicinska högskolan i Göteborg, men ansett därmed böra anstå, tills högskolans verksamhet stabiliserats. Vidare har kanslern föreslagit, att stipendierna för främjande av högre odontologiska studier vid tandläkarhögskolan i Malmö från och med nästa budgetår skulle utgå från här ifrågavarande anslag. Kanslern har därvid ansett nuvarande antal stipendier tillräckligt för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag är icke beredd att nu förordna någon höjning av antalet juridiska doktorandstipendier. Det för innevarande budgetår såsom en tillfällig anordning uppförda reservationsanslaget till bidrag till främjande av odontologisk forskning m. m. vid tandläkarhögskolan i Malmö äskas icke för nästa budgetår. Den i anslaget ingående anslagsposten till stipendier för främjande av högre odontologiska studier torde i enlighet med kanslerns förslag böra överföras till här ifrågavarande anslag, därvid den vid utgången av innevarande budgetår eventuellt förefintliga reservationen på anslagsposten bör få tillföras motsvarande anslagspost under förevarande anslag. Detta bör således för nästa budgetår höjas med 5 000

kronor till 1 345 000 kronor, vilket dock i realiteten innebär oförändrad medelsanvisning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 345 000 kronor.

[117.] **44. Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet.** Detta anslag, som nu är uppfört med 114 800 kronor, torde i enlighet med av universitetskanslern framlagt förslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 114 800 kronor.

[118.] **45. Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.** Till resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. vid universiteten i Uppsala och Lund samt vid karolinska mediko-kirurgiska institutet är nu anvisat ett reservationsanslag av 70 000 kronor. Såsom framgår av s. 535 f. i statsliggaren disponeras 50 000 kronor av anslaget till resestipendier åt ordinarie lärare och vissa andra tjänstemän vid nämnda läroanstalter, medan 20 000 kronor anvisats till resestipendier åt obefordrade vetenskapsidkare vid samma anstalter.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har anhållit, att även föreståndaren för medicinska Nobelinstitutets biokemiska avdelning måtte — med hänsyn till hans ställning i vetenskapligt avseende, hans lärar- och forskningsverksamhet samt hans anknytning till karolinska institutet — kunna tilldelas stipendium av ifrågavarande slag.

Styrelsen för Stockholms högskola har hemställt, att jämväl ordinarie lärare och obefordrade vetenskapsidkare vid högskolan måtte erhålla rätt till stipendier ur anslaget, vilket därför borde höjas med 20 000 kronor.

Universitetskanslern har tillstyrkt den av lärarkollegiet vid karolinska institutet gjorda framställningen. Tillika har kanslern föreslagit, att resestipendier ur anslaget skulle kunna utgå även till ordinarie lärare m. fl. vid medicinska högskolan i Göteborg samt vid de enskilda högskolorna i Stockholm och Göteborg enligt samma grunder som gällde för universiteten och karolinska institutet. I anslutning härtill har kanslern förordat höjning av anslaget med 30 000 kronor samt viss ändring av anslagsrubriken.

Departementschefen. Jag ansluter mig till kanslerns förslag, att här ifrågavarande resestipendier skola kunna tilldelas även föreståndaren för medicinska Nobelinstitutets biokemiska avdelning ävensom ordinarie lärare m. fl. vid medicinska högskolan i Göteborg samt vid Stockholms och Göteborgs högskolor. Jag kan dock icke nu tillstyrka någon höjning av anslaget. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern meddela erforderliga bestämmelser angående anslagets disposition. Anslaget torde böra uppföras under förut angivna ändrade rubrik. Vid utgången av innevarande budgetår eventuellt förefintliga reservationer på nuvarande anslagsposter under anslaget torde få tillföras motsvarande anslagsposter under anslaget för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

[119.] **46. Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 62 500 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren sid. 536 f. Kanslern för rikets universitet har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Gästföreläsningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 62 500 kronor.

[120.] **47. Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av rättsvetenskapliga arbeten.** Detta reservationsanslag är uppfört med 15 000 kronor. Kanslern för rikets universitet har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår höjes med 5 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag utan förordar oförändrad medelsanvisning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av rättsvetenskapliga arbeten* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

[121.] **48. Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till främjande av medicinsk forskning vid universiteten m. fl. läroanstalter.** Sedan budgetåret 1945/46 har riksdagen för ifrågavarande ändamål årligen anvisat ett reservationsanslag av 500 000 kronor. Såsom framgår av sid. 538 i statsliggaren utgå ur anslaget bland annat bidrag till främjande av medicinsk

forskning vid tandläkarhögskolan i Stockholm. Vid tandläkarhögskolan i Malmö utgå under innevarande budgetår motsvarande bidrag ur en anslagspost å 12 000 kronor under reservationsanslaget till bidrag till främjande av odontologisk forskning m. m. vid högskolan.

Organisationskommittén för medicinska högskolan i Göteborg har ifrågasatt anvisande av 50 000 kronor såsom bidrag till främjande av medicinsk forskning vid högskolan.

Lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö har begärt höjning av förutnämnda belopp 12 000 kronor till 50 000 kronor.

Universitetskanslern har förordat, att såsom bidrag till främjande av forskning vid medicinska högskolan i Göteborg anvisades 20 000 kronor. Vidare har kanslern föreslagit, att såsom bidrag till främjande av odontologisk forskning vid tandläkarhögskolan i Malmö skulle under förevarande anslag uppföras en anslagspost av 25 000 kronor, innebärande en ökad medelsanvisning med 13 000 kronor. I övrigt har kanslern hemställt om oförändrad medelsanvisning.

Departementschefen. Ur anslaget torde böra utgå bidrag till främjande av medicinsk forskning jämväl vid medicinska högskolan i Göteborg och vid tandläkarhögskolan i Malmö. Jag kan likväl icke tillstyrka annan höjning av förevarande anslag än som föranledes av att de nu från reservationsanslaget till bidrag till främjande av odontologisk forskning m. m. vid tandläkarhögskolan i Malmö utgående anslagsmedlen, 12 000 kronor, anvisas under förstnämnda anslag. Detta torde således böra uppföras med 512 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern fördela anslaget mellan vederbörande läroanstalter. Om någon reservation på anslagsposten till bidrag till främjande av odontologisk forskning vid tandläkarhögskolan i Malmö skulle förefinnas vid utgången av innevarande budgetår, torde den få överföras till motsvarande post under förevarande anslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till främjande av medicinsk forskning vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 512 000 kronor.

[122.] 49. Rasbiologiska institutet: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	63 000	61 960
1948/49 (statsliggaren sid. 543)	66 500	
1949/50 (förslag)	66 500	

Institutets styrelse har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 65 200 kronor, i vilket belopp emellertid icke inräknats några medel till

vikariatsersättningar och dylikt. Beträffande personalorganisationen har styrelsen därvid upprepat sitt i anslagsäskandena för innevarande budgetår framförda förslag om förändring av befattningen som rasbiolog i Cg 27 (före budgetåret 1948/49 arvodesbefattning) till laboratorstjänst. Denna tjänst föreslås emellertid nu placerad i Ce 29 i stället för såsom tidigare i Ce 30. *Kanslern för rikets universitet* har i enlighet med den standpunkt han tidigare intagit till förevarande personalfråga tillstyrkt styrelsens förslag.

Departementschefen. Jag anser mig alltjämt icke kunna tillstyrka den föreslagna omändringen av tjänsten som rasbiolog till laboratorstjänst. Ifrågavarande anslag bör uppföras med oförändrat belopp och disponeras på samma sätt som nu. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rasbiologiska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 66 500 kronor.

[123.] 50. Rasbiologiska institutet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	11 200	12 072
1948/49 (statsliggaren sid. 543)	11 200	
1949/50 (förslag)	11 200	

Institutets styrelse har för nästa budgetår föreslagit oförändrat förslagsanslag. Detta förslag har tillstyrkts av *kanslern för rikets universitet*.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 11 200 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rasbiologiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 11 200 kronor.

[124.] 51. Rasbiologiska institutet: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	34 300	34 300
1948/49 (statsliggaren sid. 544)	34 300	
1949/50 (förslag)	35 000	

Institutets styrelse har för nästa budgetår föreslagit en höjning av anslaget med sammanlagt 4 000 kronor.

Kanslern för rikets universitet har tillstyrkt *dels* att anslagsposten till inköp av böcker och tidskrifter höjes med 1 000 kronor till 3 500 kronor, *dels* ock att delposten till ersättning för material, insamlat genom andra myndigheters försorg eller med hjälp av tillfälliga biträden på annan ort,

ökas med 700 kronor till 13 700 kronor. Med hänsyn till extra biträdet Anna Myrsells förestående avgång bortfaller emellertid det under ifrågasvarande anslag uppförda beloppet å 1 000 kronor till löneförbättring åt henne, varigenom den av kanslern tillstyrkta anslagshöjningen begränsas till 700 kronor.

Departementschefen. Med biträdande av kanslerns förslag tillstyrker jag, att anslaget höjes med 700 kronor till 35 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rasbiologiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 kronor.

[125.] **52. Farmaceutiska institutet: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	155 000	159 452
1948/49 (statsliggaren s. 544)	170 000	
1949/50 (förslag)	172 000	

Personalförteckningen för farmaceutiska institutet upptar såsom tjänstemän på ordinarie stat två professorer i lönegrad Ca 33 och tre institutionsvaktmästare i Ca 11, såsom tjänstemän å övergångsstat två laboratorer i Ca 25 samt under rubriken extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24 fyra laboratorer i Ce 27. Ur den i avlöningsstaten för institutet uppförda anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, utgår bl. a. arvode till ett deltidsanställt biträde vid institutets bibliotek med 3 600 kronor.

Styrelsen för institutet har för nästa budgetår hemställt om höjning av anslaget *dels* för höjning av arvudet åt biblioteksbiträdet till 4 560 kronor *dels* för uppflyttning av laboratorerna i lönegraden Ce 27 till lönegraden Ce 29, *dels* för anställande av ytterligare två tekniska biträden i lönegraden Ce 11, *dels* för beredande av kvalificerad arbetshjälp åt rektor med 3 600 kronor, *dels ock* för beredande av annan extra arbetshjälp och för beredande av ökade medel till vikariatsersättningar. Beträffande specialläraren i farmaceutisk teknologi och farmaceutisk författningskunskap, för närvarande placerad i lönegraden Cg 27, har styrelsen anfört, att det med hänsyn till att det förstnämnda av dessa ämnen vore ett av huvudämnena i apotekarutbildningen vore synnerligen önskvärt, att ämnesområdet för denna lärarbefattning begränsades till att omfatta allenast ämnet farmaceutisk teknologi och att en särskild speciallärare anställdes i ämnet farmaceutisk författningskunskap. Därest laboratorerna uppflyttades till 29 lönegraden borde specialläraren i farmaceutisk teknologi uppflyttas till lönegraden Cg 29. För specialläraren i farmaceutisk författnings-

kunskap borde arvodet beräknas enligt samma grunder som tillämpats beträffande speciallärarna i fysik och mikrobiologi. I enlighet härmed borde för budgetåret 1949/50 beräknas ett arvode av 4 330 kronor.

Departementschefen. Farmaceututbildningssakkunniga ha den 22 september 1948 avgivit betänkande med utredning och förslag rörande organisationen av den farmaceutiska undervisningen och därmed sammanhängande frågor (SOU 1948: 46). Betänkandet är för närvarande föremål för remissbehandling. Med hänsyn till att ett förslag till omorganisation sålunda föreligger och till den nödtvungna återhållsamheten i fråga om inrättande av nya tjänster och lönegradsförhöjningar för befintliga tjänster anser jag mig icke kunna tillstyrka farmaceutiska institutets styrelses förslag i vidare mån, än att biträdestjänsten vid biblioteket ombildas till en amanuens tjänst med halvtidstjänstgöring. För denna tjänst böra gälla bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 436) angående reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst.

Ordinarieposten bör upptagas med oförändrat belopp, 53 000 kronor. Arvodesposten bör minskas med det nuvarande arvodet å 3 600 kronor till biblioteksbiträdet och bör således uppföras med (18 300 — 3 600 =) 14 700 kronor. Icke-ordinarieposten, för närvarande 83 000 kronor, bör i anledning av den föreslagna nya amanuens tjänsten vid biblioteket och inträffande löneklassuppflyttningar höjas med 5 100 kronor till 88 100 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppräknas med 500 kronor till 16 200 kronor.

Förevarande anslag bör således för nästa budgetår uppföras med 172 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 2 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för farmaceutiska institutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor	53 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förlagsvis	»	14 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	»	88 100
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	»	16 200

Summa kronor 172 000;

- b) till *Farmaceutiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 172 000 kronor.

[126.] 53. Farmaceutiska institutet: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	19 700	24 303
1948/49 (statsliggaren sid. 545)	24 000	
1949/50 (förslag)	24 000	

I enlighet med förslag av institutets styrelse torde detta förslagsanslag böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

[127.] 54. Farmaceutiska institutet: Materiel m. m. Detta reservationsanslag är uppfört med 7 500 kronor. Till bestridande av materielkostnaden får institutet även använda elevernas övningsavgifter och 8 500 kronor av inflytande terminsavgifter.

Institutets styrelse har i sina medelsäskanden för nästa budgetår upptagit ett särskilt engångsanslag (reservationsanslag) å 15 000 kronor, fördelat på tre år med 5 000 kronor per år, för komplettering av institutets bibliotek. Anslaget vore avsett att användas för att fylla uppkomna luckor i bibliotekets bok- och tidskriftsbestånd. Styrelsen har uttalat, att, under förutsättning att nämnda engångsanslag beviljades, ett materielanslag å samma belopp som för innevarande budgetår syntes vara i huvudsak tillräckligt även för det nästkommande budgetåret.

Departementschefen. Jag anser mig kunna tillstyrka, att farmaceutiska institutet för nästa budgetår såsom en första medelsanvisning beviljas ett belopp av 5 000 kronor för komplettering av institutets bibliotek. Medlen torde lämpligen böra beviljas under förevarande anslag. Materielanslaget i övrigt torde icke böra undergå någon förändring. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(7\,500 + 5\,000 =) 12\,500$ kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 12 500 kronor.

[128.] 55. Ortnamnskommissionen: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	81 000	65 961
1948/49 (statsliggaren s. 546)	76 500	
1949/50 (förslag)	77 700	

Ortnamnskommissionen har beräknat medelsbehovet för budgetåret 1949/50 under detta anslag till 77 900 kronor eller under viss förutsättning

till 85 900 kronor. *Universitetskanslern* har tillstyrkt, att anslaget höjes med 1 200 kronor till 77 700 kronor. Den föreslagna höjningen avser anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Departementschefen. Beträffande avlöningsstaten ifrågasätter jag för nästa budgetår icke någon annan ändring än en höjning av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med 1 200 kronor på grund av löneklassförändringar. Detta anslag bör därför uppföras med 77 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för ortnamnskommissionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor	3 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	67 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	7 600
Summa kronor		77 700;

b) till *Ortnamnskommissionen*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 77 700 kronor.

[129.] 56. Ortnamnskommissionen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	12 600	10 930
1948/49 (statsliggaren s. 547)	12 600	
1949/50 (förslag)	18 600	

Ortnamnskommissionen har icke ifrågasatt annan ändring beträffande detta förslagsanslag än en höjning av delposten till övriga expenser, nu 7 000 kronor, med 12 000 kronor, utgörande engångsanslag för anskaffande av 20 kartskåp. De nuvarande förvaringsskåpen vore överfyllda. De ekonomiska kartorna i skalan 1 : 10 000 finge endast användas till tjänstebbruk och måste förvaras på betryggande sätt. *Universitetskanslern* har tillstyrkt det begärda engångsanslaget, men har ansett detsamma kunna fördelas på två budgetår.

Departementschefen. I enlighet med kanslerns förslag torde den av ortnamnskommissionen begärda medelsanvisningen av 12 000 kronor för anskaffande av kartskåp böra fördelas på två budgetår. Delposten till övriga expenser bör för ändamålet för nästa budgetår höjas med 6 000 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon förändring beträffande om-

kostnadsstaten. Förevarande anslag bör alltså uppföras med 18 600 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnssamfundets kommissionen*: Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 18 600 kronor.

[130.] **57. Ortnamnssamfundets kommissionen: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 30 000 kronor, därav till ersättning för material, insamlat genom tillfälliga biträden å annan ort, 17 000 kronor.

Ortnamnssamfundets kommissionen har hemställt om höjning av nämnda anslagspost med 2 000 kronor. Kommissionen framhåller, att uppteckningsarbetet ute i orterna måste forceras, medan de sista verkliga traditionsbärarna ännu äro kvar i livet, samt att en systematisk »djupundersökning» av ortnamnen inom vissa landskap snarast måste igångsättas, om kommissionen skall kunna lämna kartverket önskat biträde med granskningen av ortnamnen på de nya ekonomiska och topografiska kartorna.

Universitetskanslern har tillstyrkt den begärda anslagshöjningen.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att detta anslag höjes med 2 000 kronor och alltså uppföres med 32 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ortnamnssamfundets kommissionen*: *Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 32 000 kronor.

[131.] **58. Bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar.** Till dessa ortnamnsundersökningar, vartill före år 1939 utgick understöd av lotterimedel, anvisades under budgetåren 1940/46 ett anslag av 2 000 kronor (dessförinnan 3 000 kronor) och för budgetåret 1946/47 ett anslag av 4 000 kronor. Från och med budgetåret 1947/48 har anslaget utgått med 6 000 kronor, varav 3 000 kronor till sydsvenska ortnamnssällskapet och 3 000 kronor till institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola.

Sydsvenska ortnamnssällskapet, som på grund av de stegrade kostnaderna för resor, vistelse å annan ort m. m. ansett sig nödsakat vidtaga en höjning av undersökarnas arvoden, har med hänsyn härtill samt för utvidgning och intensifiering av undersökningsarbetet anhållit om en ökning av anslagsmedlen för sällskapets del med 1 000 kronor.

Institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola har anhållit om en anslagshöjning till 5 300 kronor.

Universitetskanslern har tillstyrkt en höjning av anslaget till sydsvenska ortnamnssällskapet med begärda 1 000 kronor och av anslaget till Göteborgsinstitutet med 1 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu kunna tillstyrka någon höjning av anslaget utan förordar oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar*, för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 6 000 kronor.

[132.] **59. Landsmålsarkiven: Avlöningar:**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	208 600	201 294
1948/49 (statsliggaren sid. 548)	190 000	
1949/50 (förslag)	191 500	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala har hemställt, att medel måtte anvisas *dels* för anställande av en amanuensaspirant i lönegraden Cf 17 såsom biträde vid dalmålsundersökningen, *dels ock* för höjning av de till arvoden åt tillfälligt anställda arbetsbiträden avsedda medlen med 3 000 kronor till 5 000 kronor. *Universitetskanslern* har endast tillstyrkt, att sistnämnda anslagsmedel ökas med 1 000 kronor.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund har hemställt, att erforderliga medel måtte anvisas *dels* för uppflyttning av arkivchefsbefattningen från lönegraden Ce 31 till lönegraden Ce 33, *dels* för utbyte av en amanuensbefattning mot arkivariebefattning i lönegraden Ce 26, *dels ock* för beredande av erforderliga ålderstillägg åt lönegradsplacerad personal.

Kanslern, som avstyrkt förstnämnda förslag, har i övrigt tillstyrkt styrelsens förslag.

Departementschefen. De gjorda framställningarna om inrättande av nya tjänster kan jag icke nu tillstyrka. Ej heller kan jag förordas förslaget om uppflyttning av befattningen såsom arkivchef vid landsmålsarkivet i Lund i högre lönegrad. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör uppföras med nuvarande belopp, 9 700 kronor. Till icke-ordinarie personal vid Uppsala-arkivet beräknar jag oförändrat belopp, 110 800 kronor, varav 3 000 kronor till arvoden åt tillfälligt anställda arbetsbiträden. Anslagsmedlen till icke-ordinarie personal vid arkivet i Lund bör på grund av vederbörliga löneklassuppflyttningar höjas med 1 500 kronor till 51 000 kronor. Icke-ordinarieposten bör alltså höjas med 1 500 kronor till 161 800 kronor. Anslagsposten till rörligt tillägg bör upptagas med oförändrat belopp, 20 000 kronor. Anslaget i dess helhet beräknar jag alltså till 191 500 kronor, innebärande en anslagshöjning med 1 500 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för landsmålsarkiven, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	9 700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	161 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	20 000

Summa kronor 191 500;

b) till *Landsmålsarkiven*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 191 500 kronor.

[133.] 60. Landsmålsarkiven: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	13 800	15 404
1948/49 (statsliggaren s. 549)	12 500	
1949/50 (förslag)	17 000	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala har hemställt om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. *Universitetskanslern* har biträtt styrelsens förslag.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund har anhållit, att medel måtte anvisas för nästa budgetår dels med 425 kronor till inköp av skåp för förvaring av ordsamlingar, dels ock med 4 095 kronor för anskaffande av en ny apparat för uppspelning av grammofonskivor med dialektprov. I övrigt ifrågasätter styrelsen icke någon ändrad medelsanvisning. *Kanslern* tillstyrker, att för nämnda ändamål anvisas sammanlagt i runt tal 4 500 kronor.

Sammanfattningsvis innebär kanslerns förslag en höjning av förevarande anslag med 4 500 kronor till 17 000 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker den av kanslern förordade höjningen av detta anslag med 4 500 kronor till 17 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 17 000 kronor.

[134.] 61. Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	59 300	59 300
1948/49 (statsliggaren sid. 549)	63 300	
1949/50 (förslag)	63 300	

Styrelsen för landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala har hemställt om höjning av anslagsposten till reseersättningar till arkivets personal och tillfälligt anställda medarbetare, nu 10 000 kronor, med 3 000 kronor, av

anslagsposten till garagehyra, underhåll och drift av automobil m. m., nu 3 500 kronor, med 1 000 kronor samt av anslagsposten till forskningar rörande lapskt språk och lapsk kultur, nu 2 000 kronor, med 3 000 kronor. Då å andra sidan anslagsposten å 4 000 kronor till inlösen av framlidne läroverksadjunkten P. E. T. Lindkvists ordsamlingar från Gästrikland bortfaller, innebär styrelsens förslag begäran om en ökad medelsanvisning med 3 000 kronor.

Universitetskanslern har tillstyrkt höjning av anslagsposten till reseersättningar med 2 000 kronor, av anslagsposten till garagehyra m. m. med 1 000 kronor och av anslagsposten till forskningar rörande lapskt språk och lapsk kultur med 1 000 kronor. Kanslerns förslag innebär sammanfattningsvis medelsansvisning med oförändrat belopp, 48 300 kronor, till Uppsalaarkivet.

Styrelsen för landsmålsarkivet i Lund har föreslagit höjning av anslagsposten till reseersättningar till arkivets personal och tillfälligt anställda vetenskapliga medarbetare med 1 500 kronor till 2 000 kronor, av anslagsposten till tillfälliga vetenskapliga medarbetare och bearbetning av sydöstskånskt dialektmaterial med 1 000 kronor till 3 500 kronor samt ökning av anslagsposten till inlösen av samlingar, uppteckningshonorar, grammofonupptagning m. m. med 2 500 kronor till 14 500 kronor.

Kanslern har endast ansett sig böra tillstyrka en höjning av anslagsposten till reseersättningar med 500 kronor och av anslagsposten till inlösen av samlingar m. m. med 1 500 kronor.

Sammanfattningsvis innebär alltså kanslerns förslag en höjning av detta anslag med 2 000 kronor till 65 300 kronor.

Departementschefen. Jag kan icke nu tillstyrka någon anslagshöjning utan förordar, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 63 300 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av universitetskanslern meddela bestämmelser angående anslagets disposition. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsmålsarkiven: Insamling och bearbetning av vetenskapligt material* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 63 300 kronor.

[135.] **62. Bidrag till dialektforskningar vid institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola.** Detta bidrag, vilket före år 1939 utgick av lotterimedel, höjdes för budgetåret 1945/46 från 5 000 till 6 000 kronor och är sedan budgetåret 1946/47 uppfört med 6 700 kronor. *Institutet* har hemställt om en anslagsökning för nästa budgetår med 450 kronor. *Universitetskanslern* har förordat anvisande av oförändrat anslag.

Departementschefen. Jag biträder kanslerns förslag om oförändrad medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till dialektforskningar vid institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 6 700 kronor.

[136.] **63. Bidrag till institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola.** Detta anslag, som för budgetåret 1945/46 var uppfört med 11 500 kronor, har därefter höjts med 2 200 kronor, varav med 1 920 kronor för att möjliggöra en höjning av det till föreståndaren för institutets samlingar, filosofie licentiaten C. M. Bergstrand, utgående arvodet. *Institutet* har anhållit om höjning av anslaget med i runt tal 3 500 kronor. Ökningen föranledes huvudsakligen av framställt förslag om löneförhöjning åt Bergstrand, vilken anses böra i löneavseende jämsställas med arkivarie i lönegrad Ce 26. Bergstrand åtnjuter nu ett arvode av 9 120 kronor. Den ifrågasatta löneförhöjningen innebär, att arvodet skulle utgå med 12 288 kronor. *Universitetskanslern* har funnit det skäligt, att Bergstrand kommer i åtnjutande av lön efter sålunda angivna normer. Kanslern tillstyrker därför, att detta anslag för möjliggörande av denna löneförstärkning ökas med i runt tal 3 100 kronor. I övrigt anser sig kanslern icke kunna förorda någon höjning av anslaget.

Departementschefen. Jag anser mig endast såtillvida kunna biträda kanslerns förslag, att jag förordar en höjning av anslaget med 2 000 kronor till 15 700 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 15 700 kronor.

[137.] **64. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	28 000	41 144
1948/49 (statsliggaren sid. 550)	28 000	
1949/50 (förslag)	60 000	

Universitetskanslern har föreslagit, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 12 000 kronor till 40 000 kronor. Kanslern har därvid framhållit, att de kostnader, som uppkomma genom anlitande av sakkunniga i befordringsärenden avseende såväl professors- och andra lärarbefattningar vid den medicinska högskolan i Göteborg som sådana överläkar-

tjänster vid Göteborgs stads sjukhus, vilka framdeles äro avsedda att förenas med befattningar som professor eller laborator vid nämnda medicinska högskola, komma att belasta ifrågavarande anslag, vartill hänsyn icke tagits vid anslagsavvägningen för innevarande budgetår. Kanslern har vidare förordat, att kostnaderna för ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid Stockholms och Göteborgs högskolor skola bestridas från detta anslag och därvid anfört följande.

Styrelsen för Stockholms högskola har begärt, att anslaget finge disponeras även för högskolans del och med anledning härav höjas med 7 000 kronor.

Styrelsen för Göteborgs högskola har i sitt förslag till avlöningsstat under II. Vissa tjänstemän vid högskolans samlingar och inrättningar m. m. uppfört en post till särskilda arvoden å 24 600 kronor, varav 21 000 kronor avse ersättning åt sakkunniga. Styrelsen har framhållit, att sistnämnda belopp beräknats med hänsyn till dels antalet i statförslaget upptagna nya befattningar, vid vilkas besättande sakkunniga skola höras, dels ock att två av högskolans nuvarande professurer skola återbesättas.

Jag delar den uppfattning, som kommit till uttryck i Stockholms högskolas framställning, och anser förty, att de båda enskilda högskolornas kostnader för ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden lämpligen böra bestridas av förevarande anslag. Med hänsyn till att anslaget har förslagsanslags natur synes mig anslagsökningen kunna begränsas till sammanlagt 12 000 kronor, varför jag hemställer att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med 40 000 kronor.

Departementschefen. Vid anslagsavvägningen bör hänsyn tagas till att detta anslag i fortsättningen kommer att belastas av utgifter — förutom för ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten, karolinska mediko-kirurgiska institutet och tandläkarhögskolorna — jämväl för anlitande av sakkunniga i befordringsärenden avseende såväl professors- och andra lärarbefattningar vid den medicinska högskolan i Göteborg som sådana överläkartjänster vid Göteborgs stads sjukhus, som äro avsedda att förenas med befattningar som professor eller laborator vid nämnda medicinska högskola. I enlighet med kanslerns förslag torde vidare kostnaderna för ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid Stockholms och Göteborgs högskolor böra bestridas från förevarande anslag. På grund av det anförda och med hänsyn till anslagsbelastningen under sistförflutna budgetår förordar jag, att anslaget uppföres med 60 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern meddela bestämmelser angående anslagets disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[138.] **65. Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning.** Till detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 389 000 kronor, varav 166 000 kronor tilldelats institutet i Stockholm, 112 600 kronor institutet i Göteborg och 93 000 kronor institutet i Lund, medan återstoden av anslaget avse kostnader för en personlig professur i statskunskap vid institutet i Stockholm. Gällande statsbidragsbestämmelser framgå av sid. 551 f. i statsläggaren.

Styrelsen för institutet för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning i Stockholm har för nästa budgetår hemställt om höjning av de för institutet avsedda anslagsmedlen med 12 000 kronor till 178 000 kronor. Den begärda bidragshöjningen avser en ökning av det statliga stipendieanslaget från 18 000 kronor till 30 000 kronor för höjning av stipendiernas belopp och utökning av antalet stipendier.

Styrelsen för socialinstitutet i Göteborg har för sin del begärt en höjning av det nu utgående statsbidraget med 20 000 kronor till 132 600 kronor. Av den begärda ökningen motiveras sammanlagt 3 500 kronor med ökade utgifter på grund av löneklassuppflyttningar, för föreläsnings- och tentamensarvoden samt för lokaler och omkostnader i övrigt. Ett belopp av 2 500 kronor avser en ny post till resor för institutets lärare och gästföreläsare. Slutligen har räknats med en ökad medelsanvisning av 14 000 kronor till stipendier för utökning av antalet stipendier.

Styrelsen för sydsvenska socialinstitutet i Lund har hemställt om en höjning för nästa budgetår av det nuvarande statsbidraget med 22 250 kronor till 115 250 kronor. Nämnda institut har inrättats från och med budgetåret 1947/48. Institutet inleder budgetåret 1949/50 sitt tredje verksamhetsår och befinner sig sålunda under utbyggnad, vilket i första hand motiverar den begärda bidragshöjningen. För beredande av heltidsanställning åt ett kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring beräknas ett ökat medelsbehov av 2 420 kronor. Vidare beräknas en utgiftsökning med 8 690 kronor för undervisningsarvoden, med 500 kronor för bokanskaffning, med 5 300 kronor för lokalkostnader (bränsle, lyse, städning) och med 1 000 kronor för övriga expenser (inventarier, telefon, porto, kontorsmateriel). Till resor för elever har styrelsen upptagit en ny utgiftspost å 2 500 kronor. Slutligen har styrelsen räknat med ett ökat medelsbehov av 7 800 kronor till stipendier. Styrelsen beräknar å andra sidan en höjning av de kommunala bidragen med 5 750 kronor.

Styrelsen har vidare hemställt om ett tilläggsanslag av 3 800 kronor för innevarande budgetår, enär styrelsen tidigare beräknat lokalkostnaderna för lågt.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu kunna tillstyrka ökade bidrag till stipendier åt elever vid socialinstitutet. Jag har emellertid för avsikt att senare i dag förorda väsentligt ökat anslag till allmänna studie-

lånefonden, varigenom eleverna vid socialinstitutet torde erhålla större möjligheter att komma i åtnjutande av studielån. Ej heller är jag beredd att nu förorda, att medel anvisas till resor för lärare och gästföreläsare vid institutet i Göteborg eller till resor för eleverna vid institutet i Lund.

Bidraget till socialinstitutet i Stockholm torde därför bära utgå med oförändrat belopp, 166 000 kronor.

För Göteborgsinstitutets vidkommande tillstyrker jag en ökning av bidraget med 3 500 kronor till 116 100 kronor.

För socialinstitutet i Lund, som är under utbyggnad, anser jag mig bära förorda, att bidraget för nästa budgetår höjes med 18 000 kronor till 111 000 kronor. Jag kan därvid icke tillstyrka något tilläggsanslag till institutet för innevarande budgetår.

Vid bifall till vad jag föreslagit bör förevarande anslag för nästa budgetår höjas med $(3\,500 + 18\,000 =)$ 21 500 kronor till 410 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 410 500 kronor.

[139.] **66. Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst.** Detta reservationsanslag, som är uppfört med 10 000 kronor, torde för nästa budgetår bära upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[140.] **67. Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare.** Till detta ändamål anvisades för ettvarit av budgetåren 1945/47 ett anslag av 26 000 kronor. För budgetåren 1947/49 har anslaget med hänsyn till uppkommen reservation uppförts med 15 000 kronor, respektive 16 000 kronor. *Medicinalstyrelsen* har — med hänsyn till beräknad reservation å anslaget — ansett medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 20 000 kronor.

Departementschefen. Anslaget torde för nästa budgetår bära höjas med 4 000 kronor till 20 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kronor.

[141.] 68. Kostnader för statlig kreditgaranti för vissa studielån.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	20 000	—
1947/48	20 000	—
1948/49 (statsliggaren s. 553)	50 000	
1949/50 (förslag)	50 000	

Bestämmelser angående berörda statliga kreditgaranti äro meddelade i kungörelsen 1946: 676 angående statlig kreditgaranti för lån åt den, som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen, och i kungörelsen 1948: 210 angående statlig kreditgaranti för lån åt den som genomgått polisskola. Beslut om statlig garanti meddelas av en av Kungl. Maj:t tillsatt nämnd, garantilånenämnden. Utgifter för avskrivning av fordran på grund av lån med statlig kreditgaranti bestridas från nu förevarande anslag, som för innevarande budgetår är uppfört med 50 000 kronor.

Garantilånenämnden har föreslagit höjning av anslaget för nästa budgetår med 50 000 kronor. Nämnden har därvid anfört bland annat följande.

Den statliga kreditgarantin omfattade vid utgången av budgetåret 1947/48 1 570 lån på sammanlagt c:a 17 151 000 kronor och torde vid utgången av budgetåret 1948/49 icke böra beräknas omsluta högre belopp än 25 000 000 kronor.

Under innevarande budgetår ha två låntagare med en sammanlagd skuld av 25 555 kronor för vilken kreditgaranti beviljats avlidit. Då boutredningar ännu icke verkställts, kan nämnden ännu icke bedöma, i vilken utsträckning de sålunda inträffade dödsfallen kan komma att föranleda någon avskrivning av skulden. Oavsett hur förlustriskerna på längre sikt kan komma att bedömas, kan man emellertid utgå från, att förlustriskerna även under budgetåret 1949/50 kunna förväntas bli i huvudsak begränsade till sådana risker, som hänföra sig till inträffade dödsfall bland låntagarna, i vilka fall betalning genom livförsäkring eller ur dödsboet endast i begränsad omfattning torde kunna komma i fråga.

Med hänsyn till den beräknade omslutningen av kreditgarantin vid utgången av budgetåret 1947/48 och till låntagarnas ännu tämligen gynn-samma åldersfördelning föreslår nämnden, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 100 000 kronor.

Departementschefen. Jag förordar, att förevarande förslagsanslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 50 000 kronor, och hem-ställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen.

att till *Kostnader för statlig kreditgaranti för vissa stu-dielån* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[142.] 69. Bidrag till Sveriges förenade studentkårer för redigering av ett register över vissa licentiat- och doktorsavhandlingar. Till detta ändamål ha för vartdera budgetåret 1947/48 och 1948/49 anvisats 2 000 kronor. Sveriges förenade studentkårer ha anhållit om oförändrad medels-

anvisning för nästa budgetår. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Sveriges förenade studentkårer för redigering av ett register över vissa licentiat- och doktorsavhandlingar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

[143.] **70. Bidrag till föreningen kursverksamheten vid Stockholms högskola.** På förslag av Kungl. Maj:t (propositionen 1947: 272, sid. 452 ff.) anvisade 1947 års riksdag såsom bidrag till nämnda förening ett anslag av 16 400 kronor. För innevarande budgetår har anvisats samma anslag, vilket fördelats på följande sätt:

1. Bidrag till en utvidgad magisterkurs höstterminen 1948 kronor	9 200
2. Bidrag till anställande under läsåret 1948/49 av pedagogiska handledare för yngre akademiker »	7 200
Summa kronor	
16 400.	

Föreningen har för nästa budgetår hemställt om bidrag av 10 000 kronor för magisterkursen och av 18 000 kronor för pedagogiska handledare. I fråga om magisterkursen har föreningen räknat med vissa jämkningar av den nuvarande kursplanen samt med hänsyn härtill framlagt en delvis ändrad kostnadsberäkning. Vad angår handledarna, har föreningen beräknat fem handledararvoden å 3 600 kronor och anhållit om tillstånd att vid behov låta två handledare dela en handledartjänst.

Skolöverstyrelsen har — under framhållande att önskvärda modifieringar i magisterkursens uppläggning torde kunna genomföras inom nuvarande anslagsram — föreslagit oförändrat belopp till kursen. Däremot har överstyrelsen förordat höjning av anslagsposten 2 till 10 800 kronor, motsvarande tre handledararvoden å 3 600 kronor. Överstyrelsen har nämligen ansett envar av följande ämnesgrupper, nämligen dels språk, dels naturvetenskapliga ämnen, dels litteratur, konst och musik, böra vara företrädade genom en handledare. Av praktiska skäl — framför allt hänsyn till svårigheten att inom den tredje ämnesgruppen finna en kompetent handledare — har överstyrelsen funnit skäligt, att ett handledararvode vid behov kunde uppdelas på sätt föreningen föreslagit.

Departementschefen. Såsom bidrag till en utvidgad magisterkurs förordar jag oförändrad medelsanvisning, 9 200 kronor. För anställande av pedagogiska handledare för yngre akademiker tillstyrker jag i enlighet med skolöverstyrelsens förslag, att medel anvisas till tre handledararvoden å 3 600 kronor, och har icke något att erinra mot att handledararvode vid behov uppdelas på mer än en person. Vad jag sålunda

förordat medför en höjning av detta anslag med 3 600 kronor till 20 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom *Bidrag till föreningen kursverksamheten vid Stockholms högskola* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

[144.] **71. Kurser för utbildande av laboratoriebiträden.** För vardera av budgetåren 1947/48 och 1948/49 har anvisats ett anslag av 10 000 kronor till kurser för utbildande av laboratoriebiträden. Anslagen ha fördelats på följande sätt:

1. Kurs vid karolinska institutet för utbildande av laboratoriebiträden vid anatomiska och histologiska institutioner	kronor	7 000
2. Bidrag till svenska laboratrisföreningens kursverksamhet	»	3 000
Summa kronor		10 000.

Det under 1. angivna beloppet å 7 000 kronor förvaltas av en kursnämnd, bestående av tre medlemmar av karolinska institutets lärarkollegium och tre medlemmar av svenska preparatrisföreningens styrelse. *Nämnda styrelse* har anhållit, att 7 000 kronor måtte anvisas även för nästa budgetår, då avsikten vore att även då anordna en kurs av samma slag som för innevarande budgetår.

Det under 2. angivna beloppet avser fortbildning för i yrket redan anställda laboratriser. Kursverksamheten står under överinseende av överstyrelsen för yrkesutbildning. *Preparatrisföreningens styrelse* har hemställt om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har tillstyrkt framställningen.

Departementschefen. Jag förordar, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 10 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildande av laboratoriebiträden* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[145.] **72. Bidrag till viss akademisk undervisning i statskunskap.** Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1948: 303 (bilagan 4, punkten 4) har riksdagen å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår för nämnda ändamål anvisat ett anslag av 10 000 kronor. Ur anslaget har avsetts skola utgå ersättning åt förre tjeckoslovakiske ministern i Stockholm Edvard Táborský för meddelande av akademisk undervisning i statskunskap vid Stockholms högskola eller eljest enligt universitetskanslerns närmare bestämmande. Såsom framgår av nämnda proposition har medels-

behovet för helt år beräknats till 12 000 kronor. Jag förordar, att till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår äskas anslag med sistnämnda belopp. Jag hemställer således att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till viss akademisk undervisning i statskunskap* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 12 000 kronor.

F. Tekniska högskolor.

[146.] **1. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar.** Detta anslag är nu uppfört med 46 300 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat framgå av s. 554 i statsliggaren. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna har föreslagit oförändrad avlöningsstat och medelsanvisning för nästa budgetår. Med biträdande av detta förslag hemställer jag att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 46 300 kronor.

[147.] **2. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader.** Av detta förslagsanslag, som nu är uppfört med 9 200 kronor, disponeras förslagsvis 4 000 kronor till reseersättningar. *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna* har med utgångspunkt från belastningen av sagda anslagspost under budgetåret 1947/48 och med hänsyn till den stegring av biljettpri-serna, som skett i början av år 1948, ansett en uppräknings av anslagsposten med 3 800 kronor till 7 800 kronor påkallad.

Departementschefen. Jag förordar den föreslagna uppräknings av anslagsposten till reseersättningar med 3 800 kronor. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande omkostnadsstaten, bör detta anslag uppföras med 13 000 kronor. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 13 000 kronor.

[148.] **3. Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar. 4. Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader. 5. Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.** Dessa anslag äro för innevarande budgetår uppförda, avlöningsanslaget med 2 649 000 kronor, omkostnadsanslaget med 590 000 kronor och materielanslaget med 1 400 000 kronor. Beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår är ännu icke avslutad, varför anslagen

böra uppföras i riksstatsförslaget med beräknade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna

a) till *Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar* ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor;

b) till *Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader* ett förslagsanslag av 700 000 kronor;

c) till *Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 1 450 000 kronor.

[149.] **6. Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.** Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 55 000 kronor. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna har föreslagit oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

[150.] **7. Tekniska högskolan i Stockholm: Stipendier.** Detta anslag, som nu är uppfört med 22 000 kronor, torde i enlighet med av överstyrelsen för de tekniska högskolorna framlagt förslag böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Stipendier* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 22 000 kronor.

[151.] **8. Tekniska högskolan i Stockholm: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 1 800 000 kronor. Till ifrågavarande ändamål förordar jag senare denna dag i samband med behandlingen av frågan om investeringsanslag för nästa budgetår till Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm en medelsanvisning av 1 300 000 kronor, innebärande en anslagssänkning med 500 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000 kronor.

[152.] **9. Tekniska högskolan i Stockholm: Fortsättningskurs i stadsbyggnad.** Till detta ändamål har tidigare anvisats för budgetåret 1945/46 ett reservationsanslag av 11 000 kronor och för budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 7 000 kronor.

Kollegienämnden har hemställt om ett motsvarande anslag för budgetåret 1949/50 av 8 500 kronor. Till stöd därför har bland annat anförts:

Båda de tidigare kurserna blevo övertecknade och förfrågningar om ny kurs ha förekommit. I anledning härav har genom en enkät i hämtats önskemålen beträffande uppläggning, ämnen och tid för en framtida kurs. Därvid ha framkommit bl. a. önskemål om något mindre deltagarantal samt om en snar upprepning av kursen. Flera av dem, som redan deltagit i kurser av detta slag, ha förklarat, att de även önska delta i den nya kurs, som eventuellt kommer att anordnas år 1949/50.

Behovet av utbildade stadsplanefackmän har numera betydligt ökats genom den nya byggnadslagens tillkomst och man måste räkna med att allt fler erfarna arkitekter, ingenjörer och lantmätare komma att övergå till mer eller mindre renodlat planeringsarbete och att de i samband härmed vilja komplettera sina kunskaper i hithörande ämnen. Behovet av en ny fortbildningskurs i ämnet stadsbyggnad torde sålunda vara väl vitsordat. En sådan kurs torde därför böra anordnas höstterminen 1949 enligt plan, som i stort sett ansluter till programmet för 1947 års kurs.

Kostnaderna för 1949 års kurs i stadsbyggnad skulle enligt följande preliminära specifikation uppgå till 11 000 kronor.

Arvoden till föreläsare	kronor	2 400
Arvoden till kursledaren och övriga föredragshållare för förberedelse av seminarieövningar m. m.	»	2 600
Arvoden till assistenter och biträdande personal	»	2 500
Utarbetande av meddelanden från högskolans institution för stadsbyggnad om forskningsresultat eller aktuella spörsmål, tryckning och distribution	»	1 500
Expeditionskostnader, kartor, bildmaterial, städning samt diverse oförutsett	»	2 000

Summa kronor 11 000.

Med en beräknad kursavgift av 50 kronor per deltagare, skulle under sådana förhållanden vid 50 deltagare erfordras ett statsanslag för kursens genomförande av 8 500 kronor.

Överstyrelsen finner det i hög grad önskvärt, att en kurs av här avsedd art kommer till stånd under nästa budgetår med hänsyn till de goda erfarenheter, som tidigare liknande kurser vid högskolan givit och den aktualitet till kursen hörande frågor för närvarande äger. Mot det föreslagna programmet, som nära ansluter sig till 1947 års, har överstyrelsen intet att erinra. Då enligt vad överstyrelsen inhämtat en reservation av omkring 1 500 kronor förefinnes å det för budgetåret 1947/48 till ändamålet anvisade anslaget, torde det nya anslaget kunna inskränkas till 7 000 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att medel nu anvisas för anordnande av en ny fortsättningskurs i stadsbyggnad. Mot de beräknade kostnaderna för kursen, 8 500 kronor, har jag ingen erinran. Till bestridande härav torde — på sätt överstyrelsen föreslagit — i första hand få disponeras återstående medel, omkring 1 500 kronor, å det för budgetåret 1947/48 för ändamålet anvisade anslaget. Jag tillstyrker således, att för ändamålet härutöver an-

visas ett belopp av 7 000 kronor såsom reservationsanslag. Inkomster av försålda meddelanden m. m. till andra än kursdeltagare torde bära tillgodo-föras anslaget att användas på sätt Kungl. Maj:t bestämmer.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Försättningskurs i stadsbyggnad* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 kronor.

[153.] **10. Chalmers tekniska högskola: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 328 000	1 171 292
1948/49 (statsliggaren s. 561)	1 428 000	
1949/50 (förslag)	1 534 000	

Högskolans kollegienämnd har hos överstyrelsen gjort framställningar som, därest de bifallits, hade medfört en anslagshöjning av i runt tal 650 000 kronor. *Överstyrelsen* har förordat kollegienämndens anslagsäskanden endast i begränsad utsträckning och tillstyrkt anslagshöjningar om tillhoppa 241 000 kronor.

I det följande redogör jag mera utförligt endast för de framställningar, vilka jag funnit mig kunna biträda helt eller delvis.

A. Lärarpersonal.

1. Uppdelning av professuren i byggnadsstatik och brobyggnad. *Överstyrelsen*, som förordar, att professuren uppdelas i två, en i byggnadsstatik och en i brobyggnad, har härom anfört följande.

Högskolan förfogar för undervisningen inom här ifrågavarande ämnesområden över en professor, som till hjälp vid undervisningen har en biträdande lärare med ett arvode av 8 750 kronor. Antalet undervisningstimmar uppgår för närvarande enligt gällande läro- och timplan till sammanlagt i genomsnitt 10 föreläsnings- och 10 övningstimmar i veckan under hela läroåret, varav 8 föreläsningar och 7 övningar per vecka åvila professorn.

Vid tekniska högskolan i Stockholm finns däremot en särskild professur i byggnadsstatik och en i brobyggnad, och det synes icke rimligt, att båda dessa sinsemellan avgränsade ämnesområden i fortsättningen skola vid Chalmers tekniska högskola vara sammanförda till en gemensam professur. Den nuvarande anordningen medför även en undervisningsskyldighet för professurens innehavare, som väsentligt överstiger den för en professor normala. Enligt överstyrelsens mening är det därför i hög grad önskvärt, att ifrågavarande professur jämväl vid denna högskola uppdelas på en professur i byggnadsstatik och en i brobyggnad. *Överstyrelsen* förutsätter härvid, att den nuvarande befattningen som biträdande lärare i dessa ämnen samtidigt skall indragas.

Professorens nuvarande innehavare, S. Hultin, har förklarat, att han vid

en uppdelning av professuren i enlighet med vad sålunda förordats önskar för sin del erhålla den nya professuren i byggnadsstatik. Vid bifall till föreliggande förslag torde därför för Hultin gällande fullmakt böra ändras till att avse sistnämnda professur.

2. *Professur i kemisk apparatteknik* i stället för en speciallärtjänst i ämnet med arvode av 4 750 kronor. *Överstyrelsen* har till stöd för ett inrättande av denna professur anfört följande.

Kemiavdelningen vid Chalmers tekniska högskola är i fråga om professurer betydligt sämre tillgodosedd än motsvarande avdelning vid tekniska högskolan i Stockholm. Vid den senare högskolan finnes sålunda professurer i kemisk apparatteknik, i värmeteknik och maskinlära samt i teknisk elektrokemi, vilka ämnena vid Chalmers tekniska högskola endast äro representerade av speciallärare. Vidare förekomma vid tekniska högskolan i Stockholm en professur i teknisk organisk kemi och en i teknisk oorganisk kemi, vilka vid Chalmers tekniska högskola endast motsvaras av en professur i teknisk kemi. Härjämte förekomma vid tekniska högskolan i Stockholm flera professurer i tekniska tillämpningsämnena, vilka sakna motsvarighet vid Chalmers tekniska högskola. Enligt överstyrelsens mening kan denna disproportion mellan lärarkrafterna vid de båda högskolornas kemiavdelningar icke anses tillfredsställande, då ju samma krav måste ställas på utbildningen vid dessa avdelningar. Överstyrelsen tillåter sig erinra, att detta förhållande nyligen också påtalats i en framställning i oktober månad 1947 till ecklesiastikdepartementet från ett antal företrädare för vårt lands kemiska industrier, vilken framställning överlämnats till överstyrelsen från departementet den 27 november 1947.

Kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola har nu hos överstyrelsen begärt en avsevärd förstärkning av lärarpersonalen vid kemiavdelningen och därvid bland annat föreslagit ett inrättande av här ifrågakommande professur. Detta förslag har överstyrelsen funnit sig böra biträda såsom särskilt angeläget med hänsyn till den stora vikt, som enligt överstyrelsens mening måste tillmätas undervisningen och forskningen inom den kemiska apparattekniken. Detta ämnesområde får nämligen allt större betydelse för den kemiska industrien. För kemister, som arbeta som driftingenjörer, är detta ett bland deras viktigaste tillämpningsämnena. Inom den kemiska apparattekniken behandlas sålunda exempelvis frågor rörande apparater för materialseparering, sintring, smältning, brikettering, emulgering, frågor rörande de material, varav kemiskt tekniska apparater skola förfärdigas, frågor rörande driftkontroll och driftreglering samt apparaters lämpliga inplacering i anslutning till de kemiska fabrikationsprocesserna. Härtill kommer att den kemiska apparattekniken är icke minst viktig för de kemistuderandes rent ingenjörsmässiga utbildning därför, att de här komma mer i beröring med rent konstruktiva uppgifter än i andra ämnena.

3. *Laboratorsbefattning i kemi*. *Överstyrelsen* förordar, att en dylik tjänst nu inrättas och liksom motsvarande tjänst vid tekniska högskolan i Stockholm placeras i lönegraden Ca 30.

4. *Befattning som observator*. *Kollegienämnden* har — under åberopande av en av föreståndaren för institutionen för elektronik,

professorn Olof Rydbeck, därom till kollegienämnden gjord framställning — hemställt om inrättande av en tjänst som observator vid högskolan i lönegraden Ce 29.

Institutionsföreståndaren har till stöd för detta förslag i huvudsak anfört:

År 1942 uppfördes vid högskolan ett jonosfärobservatorium med anslag från Wallenbergs stiftelse. Den huvudsakliga delen av instrumentutrustningen inrymmes i en vid Stora Askim uppförd mätstation. Utrustningen i denna har undan för undan kompletterats, så att observatoriet nu är ett av de modernast utrustade i Europa. Under de senaste åren har verksamheten i observatoriet betydligt utvidgats till att omfatta inte bara undersökningar av de längre radiovägornas utbredning och jonosfärens fysik, utan även troposfärens fysik, mikrovågornas utbredning och radiometeorologi i allmänhet.

Observatoriets mätstation har särskilt utrustats för detta ändamål och är inmonterad i en körbar redskapsvagn, som för närvarande är uppställd i Hisings-Kärra 14 km norr om Göteborg.

Dessutom har observatoriet under vintern 1947—48 tagit en ny paviljong, belägen å en bergknalle med vid utsikt utanför staden, i anspråk för den radiometeorologiska avdelningens magnetronsändare. Den nya sändarbyggnaden på nya Chalmers har därjämte försetts med en vertikal registrerande radaranläggning för molnmätningar, undersökningar av temperaturinversioner i troposfären m. m.

Med anslag från Kiruna stad och från statens naturvetenskapliga forskningsråd är ett större filialobservatorium nyligen uppfört å kronomark utanför Kiruna. Detta observatorium kommer intimt att samarbeta med moderobservatoriet i Göteborg.

Det är givet, att koordinationer av denna vittomfattande och internationellt betydelsefulla observationsverksamhet måste ledas av en under professorn ställd specialutbildad observator. Denne har att ansvara för, att samtliga observationer förlöpa programenligt på de olika graderna samt att observatoriet och de radiometeorologiska stationernas omfattande apparatur får regelbundet och riktigt underhåll. Dessutom skall observatorn leda tabelleringen av observationsmaterialet och bearbetningen av detsamma, bearbetningen av kritiska frekvensdata för radioprognosarbetet m. m. Han skall vidare vara kontaktman mellan observatorierna och de meteorologiska stationerna, sjökarteverkets jordmagnetiska avdelning och vetenskapsakademins observatorium i Saltsjöbaden. Med sistnämnda två institutioner uppehålls en intim kontakt, och sedan Saltsjöbadsobservatoriet börjat en regelbunden solövervakning, kan man räkna med att denna kontakt och därmed följande samarbete ytterligare fördjupas och blir av bestående värde inte bara för radiotekniken utan för den geofysiska forskningen i allmänhet.

Överstyrelsen, som tillstyrker ifrågavarande förslag, anför följande.

Överstyrelsen finner vägande skäl ha anförts för inrättandet av ifrågavarande befattning. Det synes nämligen överstyrelsen motiverat, att staten på detta sätt lämnar stöd till denna betydelsefulla vetenskapliga verksamhet, som hitintills huvudsakligen finansierats genom bidrag från enskilt och

kommunalt håll. I överensstämmelse med vad som gäller i fråga om andra statliga observatorstjänster torde den här sålunda förordade tjänsten i enlighet med vad som föreslagits från högskolans sida böra placeras i lönegraden 29, tills vidare som extra ordinarie. Av befattningens innehavare synes nämligen böra fordras teknologie eller filosofie licentiatexamen i till dess område hörande ämnen. Med avseende å tillsättningsförfarandet torde slutligen i tillämpliga delar böra gälla vad som i högskolestadgarna är föreskrivet i fråga om laborator.

5 och 6. Speciallärarbefattningar i nationalekonomi och i rättskunskap, med arvoden av 2 250, respektive 1 800 kronor. *Överstyrelsen* har erinrat, att motsvarande befattningar sedan länge finnas vid tekniska högskolan i Stockholm.

7. Speciallärarbefattning i läran om transportanordningar med arvode av 5 000 kronor. *Överstyrelsen* erinrar, att — då vid 1948 års riksdag principbeslut fattades om en omreglering från och med den 1 juli 1949 av den nuvarande professuren i maskinelement jämte hiss och transportanordningar vid högskolan till en professur i läran om maskinelement — det förutsattes, att från och med nästa budgetår en särskild speciallärartjänst skulle inrättas för undervisningen i transportanordningar. Det nu framförda förslaget vore alltså betingat av den redan beslutade omregleringen av förenämnda professur.

8. Speciallärarbefattning i svetsteknik med arvode av 2 000 kronor. *Kollegienämnden* har — under återopande av ett av 1940 års sakkunniga därom framfört förslag — till stöd för befattningens inrättande i huvudsak anført:

Specialundervisning i svetsteknik har hittills icke meddelats vid Chalmers tekniska högskola. Svetstekniken har berörts inom föreläsningarna i mekanisk teknologi samt i materiallära och metallografi; därvid ha främst arbetsförfarandena samt materialets förändringar beskrivits. Inom ämnet järnbyggnadslära hava konstruktionsprinciper samt beräkning av svetsförbindningar, tillåtna påkänningar m. m. varit föremål för studium. Det har länge varit ett önskemål att dels sammanföra denna uppdelade undervisning till ett läroämne, dels införa praktiska övningar i svetsning och provning av svetsade förbindningar.

Det föreslås nu, att speciell undervisning i detta ämne införas i samma omfattning som vid tekniska högskolan i Stockholm. Undervisningen, som förlägges till 4:e årskursen, bör vara obligatorisk för grupperna maskinkonstruktörer och produktionsteknici inom avdelningen för maskinteknik samt för skeppsbyggare. Frivilligt deltagande i kursen bör vara möjligt för studerande inom övriga fack i den mån utrymmet tillåter.

Överstyrelsen har anslutit sig till förslaget om inrättande av ifrågavarande befattning, varvid överstyrelsen förutsatt, att arvodet för specialläraren i materiallära samtidigt skall minskas från 5 900 till 4 950 kronor och arvodet för specialläraren i järnbyggnadslära från 3 600 till 3 550 kronor.

9. Speciallärarbefattning i telefon- och stationsteknik med arvode av 1 750 kronor. *Överstyrelsen* har med hänsyn till ifrågavarande ämnes stora vikt för svagströmsteknikerna, varvid denna utbildnings betydelse för telegrafverket särskilt framhållits, anslutit sig till ett av kollegienämnden framlagt förslag om inrättande av en dylik lärarbefattning.

10. Speciallärarbefattning i värmeteknik och maskinlära med arvode av 6 000 kronor. *Kollegienämnden* har härom bland annat anfört:

Särskild undervisning i detta läroämne har hittills icke funnits vid Chalmers tekniska högskola. En del av ämnet har ingått i den nuvarande undervisningen i beskrivande maskinlära och en annan del i undervisningen i ämnet mekanisk värmeteori. Det är emellertid önskvärt, att de studerande i avdelningen för kemi ej längre skola delta i den med avdelningarna för maskinteknik, skeppsbyggnad och elektroteknik gemensamma undervisningen i detta ämne utan erhålla en för dem bättre avpassad kurs.

Då värmeteknik är ett för utbildningen av kemiingenjörer synnerligen vitalt ämne och det kan väntas möta betydande svårigheter att i Göteborg erhålla kvalificerad kraft för att besätta en så krävande speciallärarbefattning vill kollegienämnden i första hand föreslå en professur i värmeteknik och maskinlära och i andra hand en speciallärartjänst.

Överstyrelsen har för egen del anfört följande.

Överstyrelsen förordade för sin del i sina i fjol framlagda anslagsäskanden en speciallärartjänst i ämnet och fann sålunda att med den av kollegienämnden föreslagna professuren tills vidare borde kunna anstå. *Överstyrelsen*, som vidhåller sin då intagna ståndpunkt, tillåter sig att nu upprepa sitt tidigare förslag om inrättande av en speciallärartjänst i värmeteknik och maskinlära, vilken befattning också på sin tid föreslogs av 1940 års sakkunniga. Vid bifall härtill torde arvodet för speciallärartjänsten i kylteknik, till vilken undervisningen i mekanisk värmeteori hör, böra minskas från 5 450 till 4 200 kronor.

11. Speciallärarbefattning i geoteknik med arvode av 3 050 kronor. *Kollegienämnden* har — under åberopande av en av avdelningsrådet för avdelningen för väg- och vattenbyggnad vid högskolan därom gjord framställning — föreslagit inrättande i första hand av en professur i detta ämne och i andra hand en speciallärarbefattning. *Överstyrelsen* har visserligen funnit en professur i ämnet vid högskolan vara ett angeläget önskemål med hänsyn till de speciella behov av forskning på förevarande område, som föreligger för västra Sveriges del. Emellertid har överstyrelsen tills vidare stannat vid att hemställa om inrättandet av en speciallärartjänst i ämnet.

12. Befattning som biträdande lärare i byggnadsteknik med arvode av 1 900 kronor. *Kollegienämnden* har till stöd för ett inrättande av denna befattning anfört:

För att avlasta professuren i byggnadsteknik övertogs för två år sedan den del av denna undervisning, som ligger i andra årskursen (2 veckotimmar föreläsningar och 2 veckotimmar övningar under vårterminen), av en särskild lärare, betalad av assistentmedel. Denna tillfälliga anordning synes nu böra avvecklas, varför kollegienämnden hemställer, att en särskild biträdande lärartjänst inrättas för detta ändamål. Efter inrättandet av denna biträdande lärarbefattning får professorn i byggnadsteknik enligt lärarkollegiets förslag till program kvar en undervisningsskyldighet av i medeltal 5 timmar föreläsningar och 6 timmar övningar per vecka.

Överstyrelsen har ansett vägande skäl tala för ett inrättande av ifrågavarande lärartjänst och har anslutit sig till kollegienämndens förslag, vilket endast innefattade en slutgiltig reglering av en redan provisoriskt genomförd åtgärd.

13. Utökad undervisning för biträdande lärare i elektrisk anläggningsteknik II (elektrisk installations-teknik) med en höjning av arvudet från 2 650 till 5 400 kronor. *Kollegienämnden* har i huvudsak anfört:

Ifrågavarande befattning är avsedd endast för installationsteknik men sedan ett par år tillbaka har undervisningen utökats till att omfatta jämväl belysningsteknik, varvid de därav ökade kostnaderna bestritts av assistentmedel. Professorn i elektrisk anläggningsteknik, till vars ämnesområde belysningstekniken hör, har nämligen det oaktat en undervisningsskyldighet av 4.5 föreläsningstimmar och 6 övningstimmar i veckan. Undervisningen i belysningsteknik, som sålunda överförts till den biträdande läraren, omfattar 1.5 föreläsningstimmar i veckan.

Överstyrelsen, som anslutit sig till kollegienämndens förslag, har föreslagit, att vid bifall därtill ifrågavarande befattning erhåller benämningen elektrisk anläggningsteknik II liksom motsvarande befattning vid tekniska högskolan i Stockholm.

14. Ändrad benämning å vissa befattningar som biträdande lärare.

Överstyrelsen har härom anfört följande.

Vid högskolan finnes för närvarande två befattningar som biträdande lärare i matematik, av vilka en är förenad med ett arvode av 2 200 kronor och en med ett arvode av 6 450 kronor. För särskiljande av dessa befattningar vill *överstyrelsen* förorda, att den förra erhåller benämningen matematik II och den senare matematik III.

15. Tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter. *Överstyrelsen* anför:

Kollegienämnden har funnit sig böra begära en synnerligen avsevärd uppräknings av högskolans anslagsmedel för ifrågavarande ändamål, nämligen med omkring 344 000 kronor till i runt tal 792 000 kronor från nuvarande belopp av 448 100 kronor. *Överstyrelsen*, som icke funnit

sig övertygad om behovet av den sålunda av kollegienämnden begärda anslagsförstärkningen, har likväl funnit en viss ökning av medelsanvisningen till dessa ändamål erforderlig. Vid bifall till överstyrelsens förslag om en uppdelning av professuren i byggnadsstatik och brobyggnad samt om inrättande av en professur i kemisk apparatteknik kräves sålunda två nya befattningar som förste assistent, vilket medför ett ökat medelsbehov av i runt tal 17 600 kronor. Härtill kommer, att det erfordras en förstärkning av anslagsmedlen med hänsyn till de från och med den 1 juli 1948 ökade ersättningarna vid bestridande av med professur eller laboratorstjänst för- enade göromål under vakans och vid tjänstledigheter. Jämväl i övrigt äro högskolans assistentmedel för närvarande hårt ansträngda. På grund av det anförda får överstyrelsen förorda en uppräknig av ifrågavarande anslagsmedel med omkring 62 000 kronor till 510 000 kronor.

Överstyrelsen förutsätter härvid att inkomstposten *avgifter från de studerande* för nästa budgetår upptages till oförändrat belopp, 210 000 kronor.

B. Bibliotekspersonal.

Kollegienämnden har hemställt om en avsevärd förstärkning av amanuens- och biträdespersonalen vid högskolans bibliotek, innebärande ytterligare två amanuenser, en biblioteksassistent, ett kanslibitråde, ett kontorsbitråde, en expeditiionsvakt ävensom en lönegradsuppflyttning av en expeditiionsvakt. Till stöd härför har i huvudsak anförts:

Det i tidigare sammanhang anmälda behovet av förstärkning av bibliotekets personalorganisation kvarstår och har under innevarande budgetår accentuerats ytterligare. För varje år ställes från såväl industriens som högskolans sida allt större krav på biblioteket. Den samlade utlåningen har visat en fortsatt stegring från 69 782 band budgetåret 1945/46 till 78 632 band budgetåret 1946/47. Ännu mer iögonenfallande är den starkt stegrade s. k. interurbanutlåningen till industriföretag och institutioner utanför Göteborg. Under budgetåret 1946/47 steg denna utlåning, som budgetåret 1945/46 utgjorde 6 407 band, till 9 318 band. Såsom en jämförelse kan nämnas, att motsvarande utlåning från universitetsbiblioteket i Uppsala budgetåret 1945/46 (sista tillgängliga redovisningsår) uppgick till 8 859 band.

Bibliotekets avdelningar arbeta sålunda med direkt brist på fastare anställda befattningshavare. Personalbehovet har hittills kunnat nödtorftigt tillgodoses medelst anställning av sex personer såsom extra arbetskraft. Det alltmer omfattande arbetet inom biblioteket har nödvändiggjort tillfällig anställning av personal, motsvarande det föreliggande behovet. Till större delen har denna personal avlönats av medel, som ställts till förfogande av olika Göteborgs-industrier. En dylik från privat håll lämnad hjälp är emellertid att betrakta såsom en tillfällig nödhjälpsåtgärd, som icke kan påräknas i fortsättningen.

Kollegienämnden har funnit, att ökningen av personalorganisationen i första rummet bör omfatta amanuens- och biträdespersonal men därjämte expeditiionsvaktpersonal. Den starkt stegrade postexpeditionen ävensom ar-

betet med insättning och uttagning av litteratur i samband med låneverksamheten nödvändiggör sålunda inrättandet av ytterligare en expeditiionsvaktbefattning i lönegrad Ce 11.

Överstyrelsen har erinrat, att *överstyrelsen* redan i anslagsäskandena för innevarande budgetår förordat en viss förstärkning av bibliotekspersonalen vid högskolan. Förslaget härom hade emellertid bifallits endast i vad det samma avsåg en förstärkt medelsanvisning för tillfällig arbetskraft med 4 000 kronor till 9 000 kronor. *Överstyrelsen* hade nu sett sig nödsakad att återkomma till personalfrågan. *Överstyrelsen* förordar en personalförstärkning med en amanuens, ett kanslibitråde, ett kontorsbiträde och en expeditiionsvakt. *Överstyrelsen* anför:

Till belysande av omfattningen av verksamheten vid de båda högskolornas bibliotek har *överstyrelsen* införskaffat vissa statistiska uppgifter för budgetåret 1946/47, vilka återfinnas i en till *överstyrelsens* framställning fogad bilaga. Såsom därav framgår har biblioteksrörelsen i stort sett samma omfattning vid båda högskolorna. I fråga om i läsesal från samlingarna utlämnade band företer visserligen biblioteket vid Chalmers tekniska högskola väsentligt högre siffror, men härtill må anmärkas, att vid tekniska högskolan i Stockholm cirka 90 procent av bibliotekets tidskrifter äro i läsesalen direkt tillgängliga för besökande under det att de vid Chalmers tekniska högskola förvaras i samlingarna och sålunda måste hämtas från och redovisas vid varje särskilt tillfälle. Detta medför emellertid för Chalmers tekniska högskolas del ett ökat personalbehov i förhållande till tekniska högskolan i Stockholm, betingat av de synnerligen otillfredsställande lokalförhållandena vid den förstnämnda högskolans bibliotek.

Vidare har såsom bilaga till *överstyrelsens* förevarande framställning fogats en sammanställning över för närvarande förekommande statliga befattningshavare vid högskolornas bibliotek med angivande av vederbörandes arbetsuppgifter m. m.

En på grundval av dessa sammanställningar gjord jämförelse mellan verksamhetens omfattning och antalet befattningshavare vid biblioteken ådagalägger enligt *överstyrelsens* mening, att en förstärkning av personalen vid Chalmers tekniska högskolas bibliotek är i hög grad motiverad. För tillgodoseende av de mest trängande behoven i detta hänseende vill *överstyrelsen* därför förorda, att bibliotekspersonalen vid Chalmers tekniska högskola utökas med en amanuensbefattning, vilken vid anslagsberäkning torde böra hänföras till lönegraden Ce 24, ett kanslibitråde i lönegraden Ce 11, ett kontorsbiträde i lönegraden Ce 8 och en expeditiionsvakt i lönegraden Ce 10.

C. Kansli- och kontorspersonal.

Överstyrelsen har förordat följande förändringar:

1. Uppflyttning av en kontoristtjänst i Ca 13 till befattning som kassör i Ca 15;
2. Inrättande av ytterligare en kanslibiträdesbefattning på kansliet (Ce 11);

3. Uppflyttning av de sex kontorsbiträden med reglerad befordringsgång, som tjänstgöra på fackavdelningarna, till kanslibiträden (Ce 11);

4. Inrättande av ytterligare en kanslibiträdestjänst (Ce 11) för fackavdelningarna.

Till stöd för de under 2—4 berörda förslagen har anförts i huvudsak följande.

Ytterligare en kanslibiträdesbefattning på kansliet. Kollegienämnden anför:

Kanslibiträdet, som bör vara rutinerad stenograf, kunnig i engelska och tyska, avses tjänstgöra såsom sekreterare åt högskolesekreteraren, vilken icke kan påräkna att annat än i undantagsfall disponera rektors sekreterare. I övrigt skulle ankomma på kanslibiträdet att vid sammanträden med lärarkollegiet, kollegienämnden och lokalstyrelsen föra stenografiska anteckningar, att efter högskolesekreteraren lämnade anvisningar uppsätta protokoll från sammanträden, på egen hand uppsätta enklare skrivelser m. m.

Överstyrelsen yttrar för egen del följande.

Visserligen erhöll högskolans kansli en i och för sig värdefull förstärkning av biträdespersonalen från och med den 1 juli 1948, men erfarenheten har redan givit vid handen, att behovet av biträdespersonal därstädes icke därigenom blivit i erforderlig mån tillgodosett. Av en jämförelse mellan denna personal vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola torde framgå, att — även med beaktande av den senare högskolans mindre storlek — en förstärkning av biträdespersonalen vid denna högskolas kansli alltjämt är motiverad, för att högskolorna skola i detta hänseende bli likvärdigt utrustade. Överstyrelsen ansluter sig därför till kollegienämndens förslag om inrättande av ytterligare en befattning som kanslibiträde i lönegraden Ce 11 vid högskolans kansli.

Kanslipersonalen på fackavdelningarna. Kollegienämnden har — under framhållande av att högskolan för skrivhjälp å de olika avdelningarna för närvarande disponerade sex icke-ordinarie biträden med reglerad befordringsgång, varav ett för envar av avdelningarna för maskinteknik, elektroteknik, väg- och vattenbyggnad, kemi och allmänna vetenskaper samt ett gemensamt för avdelningarna för skeppsbyggnad och arkitektur — bland annat hemställt om ett ytterligare biträde, så att jämväl sistnämnda avdelningar kunde erhålla var sitt. Detta biträde har kollegienämnden, som även förordat lönegradsuppflyttning av ett antal andra här avsedda biträdesbefattningar, föreslagit placerat i lönegraden Ce 13. Till stöd för sina här återgivna förslag har kollegienämnden i huvudsak anført:

Med hänsyn till att vardera av avdelningarna för skeppsbyggnad och arkitektur hava en nyinrättad professur under tillsättning och i övrigt äro stadda i utveckling är det enligt kollegienämndens mening ofrånkomligt, att avdelningarna erhålla var sitt biträde. Den nu befintliga befattningen avses utnyttjas uteslutande av avdelningen för arkitektur under det att den nya befattningen torde få tillföras avdelningen för skeppsbyggnad. Med hänsyn till den tämligen vidlyftiga korrespondens i tekniskt-vetenskapliga

spörsmål med utländska institutioner, som redan nu förekommer å avdelningen, och som torde komma att ökas i och med att den nya professuren i maskinlära bliver besatt, ävensom till de anspråk, som böra ställas på den vid avdelningar och institutioner tjänstgörande biträdespersonalen, hemställer kollegienämnden att för ändamålet inrättas en kontoristbefattning i lönegraden Ce 13.

Överstyrelsen har anfört följande.

Överstyrelsen vill tillstyrka, att den utrustning av högskolans olika avdelningar med biträden för skrivgöromål, som under senare år successivt ägt rum, nu fullföljes, så att även avdelningarna för skeppsbyggnad och arkitektur erhålla var sitt dylikt biträde. I fråga om löneställningen för detta och övriga här avsedda biträden får överstyrelsen förorda en placering som kanslibiträden i lönegraden Ce 11. I enlighet härmed får överstyrelsen föreslå inrättandet av en ny tjänst som kanslibiträde i lönegraden Ce 11 och uppflyttning av sex biträden med reglerad befordringsgång till kanslibiträden i lönegraden Ce 11.

D. Institutionsvaktmästare m. m.

Kollegienämnden har begärt en avsevärd förstärkning av institutionsvaktmästarpersonalen vid högskolan och därvid bland annat föreslagit nya institutionsvaktmästartjänster för nedan angivna institutioner ävensom en medelsanvisning av 2 400 kronor för anställande av ett kontorsbud. Till stöd för ifrågavarande förslag har i huvudsak anförts:

För institutionen för ultrakortvåg- och mikrovågteknik erfordras en institutionsvaktmästare, som skall vara finmekaniker med högt uppdriven yrkesskicklighet. Institutionen arbetar med precisionsmätningar och mikrovågor, med högeffektgenerering av dylika vågor, med acceleratorprojekt med megawattgeneratorer för mikrovågor och dylikt. Ultrakortvåg- och mikrovågtekniken fordrar en synnerligen högt uppdriven mekanisk teknik, i det all behövligen apparatur måste tillverkas med högsta precision. Kollegienämnden har funnit det vara av stor vikt, att institutionen för sina betydelsefulla forskningsarbeten får möjlighet att såsom institutionsvaktmästare erhålla en skicklig finmekaniker.

För den nyligen tillsatta professuren i vattenbyggnad har någon institutionsvaktmästartjänst hittills ej begärts. Vid en uppdelning av professuren i byggnadsstatik och brobyggnad erfordras vidare en ny institutionsvaktmästartjänst för brobyggnadsinstitutionen, vartill kommer behovet av en institutionsvaktmästare för jonosfärobservatoriet om den begärda observatorstjänsten kommer till stånd.

Högskolans äldre lokaler äro belägna omkring 20 minuters gångtid från institutionerna å det nya området. På grund härav föreligger ett ständigt behov av hjälp för budskickning, vilket behov under de senare årens utbyggnad alltmer ökats. De två vaktmästarna, varav den ene tjänstgör i rektorsexpeditionen och byggnaden åt Storgatan i övrigt och den andre i byggnaden åt Vasagatan, äro fullt upptagna med dem åliggande göromål. De kunna således icke avses för budskickning utom området. Det föreligger ett stort behov av ett kontorsbud härför ävensom för andra enkla göromål.

Överstyrelsen har förordat inrättandet av här berörda institutionsvaktmästartjänster, av vilka den för institutionen för ultrakortvåg- och mikrovågteknik avsedda tills vidare borde placeras i lönegraden Ce 13 och de tre övriga i lönegraden Ce 11. Härjämte har *överstyrelsen* hemställt om den av kollegienämnden begärda medelsanvisningen å 2 400 kronor för anställande av ett kontorsbud.

E. Laboratoriebiträden.

Kollegienämnden har äskat en medelsanvisning av 30 000 kronor för anställandet av laboratoriebiträden, därvid kollegienämnden anför:

Från ett flertal institutioner (för fysik, elektronik, telegrafi och telefoni, jonosfärobservatoriet, elektricitetslära och elektrisk mätteknik samt för organisk kemi) ha önskemål framställts om anställande av särskilda laboratoriebiträden, och dessa skulle därvid kunna utföra sådana arbeten, för vilka förste assistenterna äro helt överkvalificerade, men för vilka institutionsvaktmästarna icke kunna tagas i anspråk. Det synes kollegienämnden, som om anslag för anställande av sådana laboratoriebiträden skulle vara ett verksamt medel att utöka den på de större institutionerna otillräckliga personalen.

Överstyrelsen anser det rimligt, att även Chalmers tekniska högskola kommer i åtnjutande av en särskild medelsanvisning för ifrågavarande ändamål i likhet med vad som gäller beträffande tekniska högskolan i Stockholm. Under hänvisning till att vid sistnämnda högskola vunnits värdefulla erfarenheter av dessa biträden har *överstyrelsen* därför hemställt, att ett belopp av 25 000 kronor ställes till Chalmers tekniska högskolas förfogande för anställande av laboratoriebiträden.

Departementschefen. Det statsfinansiella läget har föranlett *överstyrelsen* för de tekniska högskolorna att vidtaga mycket betydande nedskärningar i kollegienämndens anslagsäskanden för nästa budgetår. Samma skäl tvingar mig till ytterligare väsentliga reduktioner. Att jag likväl anser mig kunna tillstyrka vissa av de föreliggande förslagen sammanhänger med den betydelse som måste tillmätas ingenjörs- och arkitektutbildningen ävensom den tekniska forskningen i samband med de ansträngningar som de närmaste åren måste göras för främjande av produktionen.

Jag har funnit bärande skäl förebragta för en uppdelning på sätt *överstyrelsen* föreslagit av professuren i byggnadsstatik och brobyggnad i två professorer, den ena i byggnadsstatik och den andra i brobyggnad. Uppdelningen torde böra genomföras från och med nästa budgetår. Samtidigt bör arvodet, 8 750 kronor, för en biträdande lärare i byggnadsstatik och brobyggnad indragas.

Den kemiska industriens allt mer ökade betydelse för vårt lands näringsliv har i många sammanhang betonats. Detta förhållande har också vid åt-

skilliga tillfällen återspeglats i de beslut, som de senare åren fattats rörande utbyggnad av de kemiska avdelningarna vid de tekniska högskolorna. Chalmers tekniska högskola ligger dock i detta avseende alltjämt ett gott stycke efter tekniska högskolan i Stockholm. Med hänsyn härtill är det förklarligt, att överstyrelsen ansett sig böra föreslå inrättande av dels en ny professur och dels en laboratorsbefattning för kemiska avdelningen vid den förra högskolan. Jag anser mig böra på så sätt biträda överstyrelsens förslag, att jag förordar, att från och med den 1 juli 1950 inrättas en ny professur i kemisk apparatteknik i stället för befattningen som speciallärare i ämnet. Tillsättningsförfarandet torde därvid få inledas redan under nästa budgetår. Däremot anser jag mig icke kunna tillstyrka, att den föreslagna laboratorstjänsten i kemi nu inrättas.

De forskningar inom radiometeorologiens område, som bedrivs av professorn i elektronik, O. Rydbeck, ha rönt en betydande uppmärksamhet och förtjäna utan tvivel ur såväl rent vetenskaplig som praktisk synpunkt det stöd från statens sida, som ett bifall till förslaget om inrättande av en observatorsbefattning skulle innebära. Jag har därför ansett mig böra biträda detta förslag. Befattningen torde böra placeras i lönegraden Ce 29. Vad överstyrelsen anfört beträffande kompetensvillkor för innehavaren m. m. föranleder icke någon erinran från min sida.

Vad beträffar de av överstyrelsen föreslagna speciallärartjänsterna så följer av 1948 års beslut om ändring från och med den 1 juli 1949 av professuren i maskinelement jämte hiss- och transportanordningar till en professur i enbart läran om maskinelement, att en speciallärartjänst i läran om transportanordningar nu måste inrättas. Arvodet bör i enlighet med överstyrelsens förslag fastställas till 5 000 kronor. Vidare tillstyrker jag överstyrelsens förslag om inrättande från och med nästa budgetår av en speciallärarbefattning i svetsteknik (arvode 2 000 kronor; samtidigt böra i enlighet med vad överstyrelsen anfört två andra speciallärararvoden minskas med sammanlagt 1 000 kronor) samt en i värmeteknik och maskinlära (arvode 6 000 kronor; samtidigt minskas arvodet för specialläraren i kylteknik med 1 250 kronor). Däremot är jag icke nu beredd att i övrigt förorda bifall till överstyrelsens förslag i fråga om speciallärarbefattningar. Vid bifall till mitt förslag med avseende på nu ifrågavarande tjänster erfordras en anslagshöjning med 10 750 kronor.

Överstyrelsens förslag beträffande biträdande lärarbefattningar anser jag mig böra biträda; den erforderliga anslagshöjningen vid bifall härtill stannar vid 4 650 kronor.

Till ersättningar åt tillfälliga lärare, förste assistenter och assistenter har för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 448 100 kronor. Även om jag inser, att högskolans behov av dylik personal är stort, kan jag likväl icke för närvarande tillstyrka en höjning av ifrågavarande anslagsmedel i

vidare mån är att jag förordar, att anslagsbeloppet avrundas uppåt till 450 000 kronor.

Biblioteken vid de båda tekniska högskolorna förfoga för närvarande över följande av statsmedel avlönade personal:

Befattning	Tekniska högskolan i Stockholm	Chalmers tek- niska högskola
Överbibliotekarie, Ca 31	1	1
Förste bibliotekarie, Ca 29	1	1
Bibliotekarie, Ca 26, Ce 26	3	2
Amanuens	3	1
Biblioteksassistent Ca 15, Ce 15	2	1
Kanslibiträde, Ca 11, Ce 11	3	2
Kontorsbiträde	3	1
Förste expeditionsvakt, Ca 11	1	1
Expeditionsvakt, Ca 10, Ce 9—10	2	1
Arvodist	2	1
	Summa 21	12

Chalmers tekniska högskola ligger sålunda i fråga om bibliotekspersonal långt efter tekniska högskolan i Stockholm. Förstnämnda högskolas bibliotek har under det senaste decenniet genomgått en utomordentligt snabb utveckling och utredningen i ärendet visar, att arbetsbördan vid detta bibliotek numera är fullt i nivå med motsvarande bibliotek i Stockholm. Personalorganisationen vid det senare är ingalunda tilltagen i överkant. Det torde således icke vara någon överdrift, då situationen vid Chalmers tekniska högskolas bibliotek betecknats såsom ohållbar. I själva verket har man ju också, såsom av redogörelsen framgått, i icke obetydlig utsträckning måst anställa extra arbetskraft — för närvarande 6 personer — vilket möjliggjorts genom tillfälliga bidrag från olika Göteborgsindustrier. Då således behovet av en personalförstärkning tydligen är trängande, har jag ansett mig böra på så sätt biträda överstyrelsens förslag, att jag tillstyrker en höjning av anslagsmedlen till övrig icke-ordinarie personal med 20 000 kronor i syfte att möjliggöra anställande av ytterligare en amanuens (i befördringsgången), ett kanslibiträde (Ce 11) och en expeditionsvakt (Ce 10).

Beträffande kansli- och kontorspersonalen anser jag mig under hänvisning till vad överstyrelsen anfört kunna tillstyrka, att medel för nästa budgetår anvisas för anställande av ytterligare ett kanslibiträde på kansliet och ytterligare ett kontorsbiträde för fackavdelningarna. Båda befattningarna böra inrättas såsom icke-ordinarie. För kontorsbiträdestjänsten böra gällande bestämmelser om reglerad befördringsgång tillämpas. Vid bifall till vad jag förordat erfordras en höjning av icke-ordinarieposten med i runt

tal 10 000 kronor. Frågorna om ändrad löneställning för viss personal anser jag mig icke för närvarande kunna upptaga till prövning.

Pågående utbyggnad av högskolan torde nödvändiggöra en viss förstärkning av institutionsvaktmästarpersonalen och jag förordar i sådant hänseende en höjning av icke-ordinarie posten med 17 000 kronor för att möjliggöra anställande av tre nya institutionsvaktmästare, nämligen en i Ce 13 för institutionen för ultrakortvåg- och mikrovågteknik samt två i Ce 11 för institutionerna för vattenbyggnad och brobyggnad. För laboratoriebiträden torde ett belopp av 15 000 kronor böra anvisas.

Slutligen erfordras en höjning av icke-ordinarieposten med 1 800 kronor med hänsyn till utgående ålderstillägg ävensom — vid bifall till vad jag i det föregående förordat — en uppräkningspost till rörligt tillägg med 5 800 kronor.

Förevarande anslag bör således för nästa budgetår beräknas på följande sätt. Ordinarieposten, nu 600 500 kronor, bör uppräknas med i runt tal 15 000 kronor till 615 500 kronor. Delposten till arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, nu 205 564 kronor, bör å ena sidan minskas med 8 750 kronor men å andra sidan ökas med $(10\,750 + 4\,650 =)$ 15 400 kronor och således uppföras med 212 214 kronor, eller för vinnande av lämplig avrundning av avlöningsstaten, 212 264 kronor. Då jag icke ifrågasätter någon ändring av delposten till övriga arvoden och särskilda ersättningar, 38 936 kronor, bör arvodesposten således uppföras med sammanlagt $(212\,264 + 38\,936 =)$ 251 200 kronor. — Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, nu 662 000 kronor, bör höjas med 78 500 kronor till 740 500 kronor. — Anslagsposten till rörligt tillägg slutligen bör i enlighet med vad jag förut anfört höjas med 5 800 kronor till 136 800 kronor. — I fråga om de särskilda uppbördsmedlen, nu 210 000 kronor, ifrågasätter jag icke någon ändring.

Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(615\,500 + 251\,200 + 740\,500 + 136\,800 - 210\,000 =)$ 1 534 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 106 000 kronor.

I personalförteckningen böra vidtagas de förändringar, som föranledas dels av fjolårets beslut om ändring av professuren i maskinelement jämte hiss- och transportanordningar till en professur i läran om maskinelement dels ock av vad jag i det föregående förordat.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1949/50, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola, som föranledas av vad jag i det föregående anfört;

b) besluta, att vid Chalmers tekniska högskola skall från och med den 1 juli 1950 inrättas en professur i kemisk apparatteknik;

c) godkänna följande avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	615 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt speci- allärare och biträ- dande lärare, för- slagsvis	kronor	212 264
b. Övriga arvoden och särskilda er- sättningar	»	38 936
		» 251 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	740 500
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	»	136 800
Summa kronor		1 744 000

Särskilda uppbördsmedel:

Avgifter från de studerande	kronor	210 000
Nettoutgift kronor		1 534 000;

d) till *Chalmers tekniska högskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 534 000 kronor.

[154.] 11. Chalmers tekniska högskola: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	259 600	251 875
1948/49 (statsliggaren s. 564)	260 000	
1949/50 (förslag)	320 000	

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna har för nästa budgetår hemställt om en höjning av detta förslagsanslag med 106 500 kronor till 366 500 kronor. Höjningen fördelar sig på olika poster på sätt framgår av följande sammanställning:

Anslagsändamål	Medelsanvisning för budgetåret 1948/49, kronor	Av överstyrelsen föreslagen medelsanvisning för budgetåret 1949/50, kronor	Ökning, respektive minskning i förhållande till budgetåret 1948/49, kronor
<i>Utgifter:</i>			
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	1 000	1 500	+ 500
2. <i>Expenser, förslagsvis:</i> Bränsle m. m., <i>förslagsvis</i>	160 000	160 000	—
Övriga <i>expenser:</i> Biblioteket	5 500	6 500	+ 1 000
Högskolan i övrigt	84 000	118 000	+ 34 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	15 000	20 000	+ 5 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	10 500	15 600	+ 5 100
5. Övriga utgifter	—	60 900	+ 60 900
Summa utgifter	276 000	382 500	+106 500
<i>Avgår:</i> <i>Särskilda uppbördsmedel:</i>			
1. Ersättning för bränsle m.m.	15 500	15 500	—
2. Hyror	500	500	—
Summa uppbördsmedel	16 000	16 000	—
Nettoutgift	260 000	366 500	+106 500

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Ö v r i g a e x p e n s e r: Biblioteket. Højningen av denna delpost har ansetts behövlig med hänsyn till bibliotekets snabba utveckling och omfattande rörelse.

Ö v r i g a e x p e n s e r: Högskolan i övrigt. Av den under denna delpost begärda højningen hänför sig största delen — 25 400 kronor — till en ökning av städningskostnaderna, vilken beräknats erforderlig med hänsyn till att nya lokaler med en golvyta av omkring 10 000 kvadratmeter redan tagits eller komma att tagas i bruk. Även tillkomsten av nya lärarbefattningar beräknas medföra ökade expensutgifter.

P u b l i k a t i o n s t r y c k. De stegrade tryckningskostnaderna ha ansetts motivera en højning med 2 000 kronor, medan højningen i övrigt för-
anletts av att en ny studiehandbok skall utgivas under budgetåret.

R e s e e r s ä t t n i n g a r. Højda biljettpriser och tillkomsten av nya lärarbefattningar ha medfört en till 2 600 kronor beräknad ökning av medelsbehovet till rese- och traktamentsersättningar åt lärare för ledande av studieresor m. m. Därjämte har överstyrelsen föreslagit, att medel skola från och med nästa budgetår anvisas jämväl till rese- och traktamentsersättningar åt högskolans lärare eller andra tjänstemän vid högskolan vid resor i högskolans angelägenheter mellan Göteborg och Stockholm eller annan ort där högskolan tillhörig institution är belägen. Överstyrelsen har därför för nästa budgetår beräknat en delpost om 3 000 kronor till rese-

ersättningar åt högskolans rektor m. fl. för vissa resor i högskolans ärenden. I denna post ha inräknats nu utgående anslagsmedel (500 kronor) till rese- och traktamentsersättningar åt lokalstyrelsens ordförande och högskolans rektor.

Övriga utgifter. Överstyrelsen har föreslagit anvisande av en särskild anslagspost om 60 900 kronor till övriga utgifter. Denna post är avsedd till bestridande av vissa särskilda utgifter av engångsnatur nämligen för iordningställande av lärarrum för professorn i husbyggnadslära ävensom reparations- och ändringsarbeten i ritsal för eleverna i avdelningen för arkitektur, för inredande av torkrum m. m. avsett för vissa bostadslägenheter i Gamla Chalmers, för reparation av högskolans äldre byggnader, för upptagande av fönster i skeppsbyggnadsavdelningens verkstad samt för utförande av hyllinredning å bibliotekets vind. De föreslagna arbetena avse högskolans gamla byggnader och överstyrelsen har framhållit, att reparationer och provisoriska förbättringar av ifrågavarande lokaler blivit oundvikliga till följd av den försenade utbyggnadstakten för högskolan.

Departementschefen. Med hänsyn främst till högskolans utbyggnad synes en viss uppräknig av delposten till övriga expenser vara erforderlig. Jag tillstyrker därför en höjning av denna post med 26 000 kronor, varav till biblioteket 1 000 kronor och till högskolan i övrigt 25 000 kronor. Överstyrelsens förslag om en höjning av anslagsposten till publikationstryck med 5 000 kronor har icke givit mig anledning till erinran. Likaså har jag funnit en viss ökning av anslagsmedlen till reseersättningar böra vidtagas. I sådant hänseende föreslår jag en höjning med 4 000 kronor. Såsom överstyrelsen föreslagit böra reseersättningar kunna utgå även för tjänsteresor, som företagas av lärare och andra tjänstemän vid högskolan. Vad slutligen angår överstyrelsens förslag om anvisande av en särskild anslagspost till övriga utgifter, avsedd till bestridande av vissa engångsutgifter för reparationer och provisoriska förbättringar inom högskolans gamla byggnader, vill jag erinra om att dessa icke redovisas å statens allmänna fastighetsfond. Erforderliga medel till reparation och underhåll av dessa byggnader måste därför anvisas på driftbudgeten. För egen del vill jag icke rikta någon erinran mot att de av överstyrelsen föreslagna reparations- och ändringsarbetena komma till stånd. Arbetena synas emellertid böra genomföras successivt och jag förordar därför, att för ändamålet för nästa budgetår anvisas ett belopp av 25 000 kronor.

Utöver de förslag, som jag nu framlagt, ifrågasätter jag icke någon ändring av förevarande anslag, som därför för nästa budgetår bör uppföras med 320 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 60 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen meddela erforderliga bestämmelser angående anslagets disposition. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola*: Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

[155.] 12. Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	425 000	387 224
1947/48	700 000	554 417
1948/49 (statsliggaren s. 565)	700 000	
1949/50 (förslag)	750 000	

Högskolans kollegienämnd har för nästa budgetår hemställt om anslag till materiel m. m. i enlighet med följande sammanställning, i vilken tillika anges av överstyrelsen för här avsedda ändamål förordad medelsanvisning och anslagsökning i förhållande till innevarande budgetår:

Ändamål	Av kollegienämnden äskad medels- anvisning, kronor	Av överstyrelsen förordad medels- anvisning, kronor	Av överstyrelsen förordad ökning i förhållande till budgetåret 1948/49, kronor
Samlingar och laborationer	458 300	419 000	+ 34 000
Tekniska licentiatarbeten	15 000	15 000	+ 5 000
Nyanskaffning av apparater m. m.	515 200	400 000	+ 95 000
Summa kronor	988 500	834 000	+ 134 000

Den av *överstyrelsen* beräknade stegringen i medelsbehovet till samlingar och laborationer är föranledd av inrättandet från och med den 1 juli 1948 av en ny professur i maskinlära samt av överstyrelsens förslag om inrättande därutöver av ett antal nya lärarbefattningar. I fråga om de tekniska licentiatarbetena har överstyrelsen framhållit, att en ökning härvidlag vore behövlig med hänsyn till ökningen i antalet licentiander. Högskolans tillväxt har slutligen ansetts böra föranleda en ökning av anslagsmedlen till nyanskaffning av apparater m. m.

Departementschefen. Med hänsyn till vad överstyrelsen anfört tillstyrker jag en höjning av förevarande anslag med 50 000 kronor till 750 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen besluta om den närmare fördelningen av här avsedda anslagsmedel.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor.

[156]. 13. Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	45 000	42 721
1948/49 (statsliggaren s. 566)	45 000	
1949/50 (förslag)	50 000	

Överstyrelsen har under hänvisning till utvecklingen av biblioteksverksamheten hemställt, att detta reservationsanslag för nästa budgetår måtte höjas till 55 000 kronor eller samma belopp som vid tekniska högskolan i Stockholm.

Departementschefen. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 5 000 kronor till 50 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[157.] **14. Chalmers tekniska högskola: Stipendier.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 11 000 kronor. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår. Jag biträder detta förslag och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Stipendier* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 11 000 kronor.

[158.] **15. Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 265 000 kronor och disponeras på sätt framgår av sid. 566 i statsliggaren.

Överstyrelsen har — med tillstyrkan av en därom av *högskolans kollegienämnd* gjord framställning — förordat ett anslag av 65 000 kronor för nästa budgetår såsom ytterligare medelsanvisning till utrustning av den nya tillbyggnaden för fysikinstitutionen och därvid anfört följande.

Kollegienämnden vid högskolan har i anslutning till ett av Chalmerska byggnadskommittén hos överstyrelsen därom framlagt förslag hemställt om ett anslag till inredning och utrustning av nya lokaler för nästa budgetår av 65 000 kronor för elektriska specialinstallationer i den nya tillbyggnaden för fysikinstitutionen, vilket belopp av byggnadskommittén redan tagits i anspråk av det för nämnda institutionsbyggnad förut anvisade utrustningsanslaget av 314 000 kronor, ehuru ifrågavarande post icke medtagits i de ursprungliga kostnadskalkylerna för denna utrustning. Från högskolans sida har framhållits att detta berott på ett förbiseende och att det varit nödvändigt att det oaktat disponera beloppet ifråga för här avsedda installationsarbeten, då dessa måste utföras i omedelbar anslutning till byggnadsarbetena. Genom detta beklagliga misstag har sålunda uppkommit en motsvarande merkostnad för utrustning av tillbyggnaden för fysikinstitutionen, vilken merkostnad härigenom torde vara ofrånkomlig. Överstyrelsen anser sig därför böra hemställa, att till inredning och utrustning av nya lokaler för högskolan för nästa budgetår upptages ett reservationsanslag av 65 000 kronor för här avsett ändamål. I övrigt är ingen medelsanvisning under detta anslag erforderlig med hänsyn till förefintliga reservationer.

Departementschefen. Jag förordar, att detta anslag i enlighet med överstyrelsens förslag för nästa budgetår uppföres med 65 000 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 200 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[159.] **16. Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre tekniska studier.** Detta reservationsanslag är i gällande riksstat uppfört med 60 000 kronor, varav 40 000 kronor anvisats till tekniska högskolan i Stockholm och 20 000 kronor till Chalmers tekniska högskola. För närvarande utgå ifrågavarande stipendier med ett belopp av 2 500 kronor och antalet stipendier utgör 16 vid den förra och 8 vid den senare högskolan.

Överstyrelsen har upprepat sin för innevarande budgetår gjorda framställning om att stipendierna för främjande av högre tekniska studier måtte, liksom motsvarande stipendier vid universiteten, uppdelas i licentiestipendier à 2 500 kronor och doktorandstipendier à 5 000 kronor. Antalet licentiestipendier och doktorandstipendier skulle enligt förslaget bestämmas till respektive 24 och 2 vid tekniska högskolan i Stockholm samt till respektive 8 och 1 vid Chalmers tekniska högskola. I anslutning härtill har överstyrelsen hemställt om höjning av anslaget med 35 000 kronor.

Departementschefen. Jag kan icke heller i år förorda någon ändring beträffande ifrågavarande stipendiens storlek och antal utan föreslår oförändrad medelsanvisning, 60 000 kronor, till här avsett ändamål. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre tekniska studier* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[160.] **17. Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 000	1 220
1948/49 (statsliggaren s. 567 f.)	11 000	
1949/50 (förslag)	11 000	

Såsom framgår av statsliggaren har Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 meddelat nya bestämmelser angående ifrågavarande tryckningsbidrag. Bestämmelserna innebära bland annat, att utgifter för översättning eller språk-

granskning ej må inräknas i de kostnader för tryckning av avhandling, till vilkas bestridande statsbidrag utgår.

Statens tekniska forskningsråd, som utdelar tryckningsbidragen, har gjort framställning om sådan ändring av nämnda bestämmelser, att statsbidrag må kunna utgå även för översättning och språkgranskning av avhandling.

Överstyrelsen har tillstyrkt ändring av bestämmelserna i den av forskningsrådet angivna riktningen. Anslaget borde, framhåller överstyrelsen, i brist på närmare erfarenheter rörande medelsbehovet vid de nya bestämmelsernas tillämpning uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen. Frågan om statsbidrag för översättning och språkgranskning av doktorsavhandlingar äger motsvarighet även för universitetens m. fl. läroanstalters vidkommande och torde därför böra upptagas till övervägande först i ett vidare sammanhang. I enlighet med överstyrelsens förslag torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 kronor.

[161.] **18. Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden.**

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	10 000	17 083
1946/47	16 000	22 156
1947/48	16 000	46 516
1948/49 (statsliggaren s. 568)	16 000	
1949/50 (förslag)	30 000	

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna har föreslagit, att detta förslagsanslag uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Med hänsyn till belastningen under de senast förflutna tre budgetåren synes en uppräknig av detta anslag vara påkallad. Då det väsentliga anslagsöverskridandet för budgetåret 1947/48 synes vara av mera tillfällig natur, torde det vara tillräckligt, att anslaget höjes med 14 000 kronor till 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[162.] **19. Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl.** Till Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare är nu uppfört ett reservationsanslag av 56 000 kronor, varav 35 000 kronor anvisats till tekniska högskolan i Stockholm och 21 000 kronor till Chalmers tekniska högskola.

Kollegienämnden vid tekniska högskolan i Stockholm har — under framhållande av att vid utgången av ansökningstiden till stipendier för innevarande budgetår förelegat ansökningar från 27 lärare vid högskolan, varav 11 professorer, 2 t. f. professorer, 2 docenter, 4 speciallärare och biträdande lärare, 6 förste assistenter och 2 assistenter, till ett sammanlagt belopp av 75 500 kronor — hemställt om en till 50 000 kronor ökad medelsanvisning till högskolan.

Kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola har hemställt om en medelsanvisning för denna högskolas vidkommande av 30 000 kronor.

Överstyrelsen har förordat en anslagsökning för nästa budgetår till 80 000 kronor. Överstyrelsen har därvid anfört, att överstyrelsen funne det vara av utomordentlig betydelse, att lärarna vid de tekniska högskolorna i största möjliga utsträckning bereddes tillfälle att följa utvecklingen utomlands inom sina olika ämnesområden och knyta personliga förbindelser med kollegor i främmande länder. Med hänsyn härtill och med beaktande jämväl av lärarpersonalens ökning förordade överstyrelsen en höjning av ifrågavarande anslag för nästa budgetår med 24 000 kronor till 80 000 kronor, varav 50 000 kronor till tekniska högskolan i Stockholm och 30 000 kronor till Chalmers tekniska högskola. Överstyrelsen förordar vidare sådan ändring av bestämmelserna för anslagets disposition, att — i likhet med vad som gällde beträffande motsvarande anslag vid universiteten — jämväl överbibliotekarie och förste bibliotekarie må kunna komma i åtnjutande av ifrågavarande stipendier.

Departementschefen. Då jag icke nu är beredd att tillstyrka höjning av anslaget, föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 56 000 kronor. Däremot biträder jag överstyrelsens framställning om att stipendium ur anslaget även skall kunna utgå till överbibliotekarie och förste bibliotekarie vid teknisk högskola. Med hänsyn härtill torde anslaget böra erhålla den ändrade benämning, som i rubriken angivits. Vid utgången av innevarande budgetår eventuellt förefintliga reservationer på anslagsposterna under det nuvarande anslaget torde få överföras till motsvarande anslagsposter under anslaget för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 56 000 kronor.

G. Skolöverstyrelsen.

[163.] 1. Skolöverstyrelsen: Avlöningar. Detta anslag är nu uppfört med 1 733 000 kronor och disponeras enligt personalförteckning och avlöningsstat, som återfinnas å sid. 569 ff. i statsliggaren.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med 1 854 100 kronor, innebärande en ökning med 121 100 kronor. I ärendet ha utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd*.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän. *Överstyrelsen* har beräknat en höjning av denna post, nu 737 000 kronor, med 75 000 kronor till 812 000 kronor. Höjningen betingas av förslag om *dels* ordinariesättning av en extra ordinarie undervisningsråds- och en extra ordinarie byråchefs-tjänst, båda i Ce 33, *dels* ock inrättande av två byråsekreterartjänster i Ca 24 i stället för två befintliga i Ce 24, en kansliskrivartjänst i Ca 15, en kontoristtjänst i Ca 13 och två kanslibiträdestjänster i Ca 11, de fyra sist-nämnda tjänsterna i stället för lika många nuvarande kanslibiträdes-tjänster i Ce 11.

Statskontoret har med hänsyn till pågående utredning rörande anställnings- och avlöningsförhållandena för viss biträdespersonal samt förestående utredning om skolöverstyrelsens organisation ansett, att det bör anstå med inrättandet av ordinarie tjänster som undervisningsråd, kansliskrivare och kontorist. Då behovet av den administrativa avdelningen inom överstyrelsen tillfullo styrkts av erfarenheterna, ville ämbetsverket däremot icke motsätta sig överförande på ordinarie stat av den extra ordinarie byråchefs-befattningen därstädes. Statskontoret har icke heller funnit anledning till erinran mot förslaget om ordinariesättning av två extra ordinarie byråsekreterar- och två extra ordinarie kanslibiträdestjänster.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Denna anslagspost har av *överstyrelsen* beräknats till 51 700 kronor, innebärande en höjning med 15 100 kronor. Överstyrelsen har därvid upprepat sitt i anslagsäskandena för innevarande budgetår fram-förda förslag om uppräknings med 25 procent av arvoden till hos överstyrelsen deltidanställda inspektörer och konsulenter (+ 5 100 kronor) samt anvisande av 10 000 kronor för möjliggörande av ersättning för de

löneförmåner vid deras egna befattningar, som de hade att avstå för fullgörande av uppdrag såsom inspektörer eller konsulenter. Överstyrelsen framhåller, att det vore av den största betydelse för överstyrelsens verksamhet, att inspektörs- och konsulentbefattningarna innehades av skickliga fackmän, som en längre tid kvarstode i tjänst. De löneförmåner, som nu vore förenade med befattningarna, vore ur dessa synpunkter otillräckliga och dessutom olämpligt konstruerade. Genom att ersättning för avstådda löneförmåner å den egna befattningen ej utginge komme nämligen den ersättning, vederbörande erhöle för sitt uppdrag såsom inspektör eller konsulent, att reduceras i samma mån som vederbörande ägnade mer tid åt uppgiften.

Statskontoret framhåller, att den av överstyrelsen framlagda utredningen icke vore tillfyllest för bedömande av frågan om skäligheten av nu gällande arvoden och att motivering saknades, varför ifrågavarande bisysslearvoden framför andra inom statsförvaltningen skulle bli föremål för generell höjning och detta trots att ersättning samtidigt föresloges skola utgå för avstådda löneförmåner. Statskontoret ville understryka, att ämbetsverket i och för sig icke hade något att erinra mot att ersättning lämnades i sistnämnda hänseende. Det vore emellertid uppenbart att medgivande härtill måste förutsätta en grundlig omprövning av det tidigare arvodet, vilket ansetts inkludera ersättning för mistad lön. En närmare undersökning vore således ofrånkomlig. Då en sådan måste beröra spørgsmålet om inspektionsverksamhetens ordnande och omfattning, syntes hela problemet böra upptagas i samband med utredningen om överstyrelsens omorganisation.

Statens lönenämnd har icke funnit anledning att tillägga något utöver vad nämnden anført i utlåtande över överstyrelsens i anslagsäskandena för innevarande budgetår gjorda framställning i ämnet. I nämnda utlåtande framhöll lönenämnden, att, ehuru skäl talade för en viss uppräknings av de nu utgående ersättningarna till inspektörer och konsulenter, nämnden dock icke ansett sig på grundval av i ämnet föreliggande uppgifter kunna taga ställning till frågan om en arvodesreglering för dessa tjänstemän. Vidkommande förslaget om ersättning för mistade löneförmåner erinrade nämnden om att nämnden i samband med motsvarande spørsmål beträffande den pedagogiska inspektören för sinnesslöanstalterna i princip icke funnit något att invända mot att dylik gottgörelse finge utgå.

Arvoden och särskilda ersättningar till inspektörer och sakkunniga biträden m. m. *Överstyrelsen* har föreslagit en höjning av denna post med 5 400 kronor till 25 000 kronor och därvid räknat *dels* med ett på grund av belastningen med 200 kronor höjt belopp till ersättning åt tandvårdsinspektörer, *dels ock* med en ökning av de anslagsmedel, som stå till förfogande för tillfälligt anlitan av sakkunniga, från nu 7 000 kronor till 12 200 kronor. *Statskontoret* har icke ansett sig kunna tillstyrka överstyrelsens hemställan.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Överstyrelsen har beräknat denna anslagspost, som nu är uppförd med 767 000 kronor, till 775 000 kronor. Därvid har överstyrelsen, å ena sidan, räknat med en minskning av posten till följd av det föreslagna inrättandet av flera ordinarie befattningar i stället för nuvarande extra ordinarie och, å andra sidan, med en ökning av densamma, föranledd av följande av överstyrelsen framlagda förslag:

1) inrättande av två extra ordinarie förste byråsekreterartjänster i Ce 27,

2) uppflyttning från Ce 26 till Ce 29 av konsulenttjänsten för husligt arbete,

3) inrättande av en tjänst som pressombudsman i Ce 27,

4) fortsatt anställning av en extra föredragande i Cg 31,

5) inrättande av en tjänst som skolsköterskekonsulent i Cg 24,

6) beräkning av visst anslagsbelopp (10 000 kronor) för möjliggörande av prognosarbete för lärarkårerna.

Beträffande de olika förslagen inhämtas av handlingarna i ärendet i huvudsak följande.

I fråga om de förordade förste byråsekreterartjänsterna har statskontoret anfört, att ämbetsverket icke kunde förneka, att visst fog syntes föreligga för en utökning av antalet befattningshavare i förste byråsekreterares löneställning. Statskontoret ville därför icke motsätta sig, att i varje fall en Ce 24-tjänst förvandlades till befattning i Ce 27, avsedd närmast för den administrativa avdelningen.

Förslaget om uppflyttning av konsulenttjänsten för husligt arbete i högre lönegrad framfördes av överstyrelsen i anslagsäskandena även för innevarande budgetår. Statskontoret och statens lönenämnd ha — under hänvisning till sina tidigare ställningstaganden till frågan — ansett en omprövning av löneställningen för ifrågasvarande befattningshavare icke för närvarande böra ske.

Förslag om inrättande av en befattning som pressombudsman med ett årligt arvode av 5 000 kronor framfördes av överstyrelsen i anslagsäskandena för budgetåret 1947/48. I utlåtanden över förslaget förklarade sig statskontoret icke vara övertygat om angelägenheten av att ställa medel till förfogande för detta ändamål, medan allmänna lönenämnden fann frågan böra upptagas till prövning i samband med ett mera allmänt övervägande av frågan om inrättande i andra verk av liknande befattningar. I propositionen 1947: 205 föreslogs inrättande av befattningen i enlighet med överstyrelsens förslag. Förslaget vann emellertid icke riksdagens bifall (skrivelse 1947: 308).

Överstyrelsen har nu förnyat sitt förslag om inrättande av en pressombudsmansbefattning och därvid förordat en heltidstjänst i Ce 27. Statskontoret har icke funnit skäl till ändrat ståndpunktstagande i frågan och därför ånyo avstyrkt bifall till förslaget. Även statens lönenämnd har vidhållit sin tidigare deklarerade uppfattning i ärendet men framhållit, att, därest likväl en tjänst som pressombudsman skulle anses böra komma till stånd från och med budgetåret 1949/50, denna icke borde placeras högre

än tjänsterna som stabsredaktör i försvarsstaben, vilka vore hänfödda till lönegraden Ce 26. Vidare syntes det lönenämnden lämpligast, att den nya tjänsten till en början åsattes beteckningen Cg.

Det ånyo framförda förslaget om inrättande av en befattning som s k o l s k ö t e r s k e k o n s u l e n t i Cg 24 har avstyrkts av *statskontoret*, medan *statens lönenämnd* har ansett, att befattningen bör placeras i högst 23 lönegraden.

I sitt den 30 oktober 1947 avgivna utlåtande över studentsociala utredningens betänkande angående inrättande av ett prognosinstitut för intellektuell arbetskraft förklarade sig överstyrelsen beredd att, därest de ekonomiska förhållandena skulle lägga hinder i vägen för ett omedelbart realiserande av utredningens förslag, åtaga sig *prognosarbetet* för lärarkårernas del och kontinuerligt föra detsamma vidare. För detta ändamål skulle överstyrelsen emellertid behöva viss förstärkning av sina arbetskrafter. Under hänvisning till vad sålunda anförts har *överstyrelsen* nu hemställt att, därest berörda prognosinstitut icke skulle komma till stånd, för ifrågavarande ändamål måtte beräknas en höjning av förevarande anslagspost med 10 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig böra biträda förslagen om ordinarie-sättning av den extra ordinarie byråchefstjänsten å administrativa avdelningen, om förändring av två amanuens tjänster till ordinarie byråsekreterartjänster i Ca 24 samt om ordinarie-sättning av två kanslibiträdestjänster i Ce 11. Däremot synes av skäl, som statskontoret anför, med ett realiserande av överstyrelsens övriga förslag till inrättande av ordinarie tjänster böra tills vidare anstå. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör med hänsyn till vad jag sålunda anför höjas med 48 000 kronor och alltså uppföras med $(737\,000 + 48\,000 =) 785\,000$ kronor.

Beträffande överstyrelsens förslag om förbättrade anställningsförhållanden för hos överstyrelsen deltidsanställda inspektörer och konsulenter vill jag framhålla, att starka skäl synas mig tala för att möjlighet beredes till ersättning åt nämnda befattningshavare för de löneförmåner vid deras egna tjänster, som de nödgas avstå vid tjänstledighet för fullgörande av uppdrag såsom inspektörer eller konsulenter. Statskontoret och statens lönenämnd ha icke heller i princip haft något att invända mot en sådan anordning. Jag förordar därför, att under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppföres en delpost å 10 000 kronor för ifrågavarande ändamål, vilken icke bör få överskridas utan medgivande av Kungl. Maj:t. Någon höjning av de till inspektörerna och konsulenterna utgående arvodena kan jag däremot icke tillstyrka. Nyssnämnda anslagspost bör därför höjas med 10 000 kronor och uppföras med $(36\,600 + 10\,000 =) 46\,600$ kronor.

Med hänsyn till belastningen torde till ersättning åt tandvårdsinspektörer böra beräknas ytterligare 200 kronor. Däremot är jag icke beredd att nu tillstyrka en ökning av de anslagsmedel, 7 000 kronor, som stå till överstyrelsens förfogande för tillfälligt anlitande av sakkunniga. Anslags-

posten till arvoden och särskilda ersättningar till inspektörer och sakkunniga biträden m. m. beräknar jag därför för nästa budgetår till $(19\,600 + 200 =) 19\,800$ kronor.

En viss förstärkning av den administrativa personalen i förste byråsekreterares löneställning synes av behovet påkallad. Jag biträder därför såtillvida överstyrelsens förslag härom, att jag i likhet med statskontoret förordar förvandling av en amanuens tjänst till en extra ordinarie förste byråsekreterartjänst i Ce 27.

Såsom jag tidigare uttalat bör med en omprövning av löneställningen vid den extra ordinarie tjänsten som konsulent i husligt arbete anstå till den allmänna översynen av överstyrelsens personalorganisation.

Med hänsyn till den ställning riksdagen år 1947 intog till ett då framlagt förslag om inrättande av en befattning som pressombudsman hos överstyrelsen och till rådande ekonomiska förhållanden anser jag mig nu icke böra ånyo framlägga förslag i ämnet.

Under en följd av år har med hänsyn till den arbetsbörda, som åvilar folkskolavdelningens byggnadsrotel, en extra föredragande varit knuten till nämnda rotel. Denne är sedan den 1 januari 1949 placerad i Cg 31. Såsom överstyrelsen framhållit torde även för nästa budgetår en dylik befattningshavare böra förordnas. Jag vill emellertid erinra, att medel för ändamålet beräknats i avlöningsstaten redan för innevarande budgetår, varför någon höjning av anslaget av denna anledning nu icke bör ske.

Den föreslagna befattningen som skolsköterskekonsulent kan jag icke heller i år tillstyrka.

Några särskilda medel till prognosarbete för lärarkårerna torde icke nu böra beräknas.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde vid bifall till vad jag i det föregående förordat kunna minskas med 40 000 kronor och alltså uppföras med $(767\,000 - 40\,000) = 727\,000$ kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde för avrundning av anslagets slutsumma böra uppföras med 172 600 kronor.

Hela anslaget beräknar jag sålunda till $(785\,000 + 46\,600 + 19\,800 + 727\,000 + 172\,600) = 1\,751\,000$ kronor, vilket innebär en anslaghöjning med 18 000 kronor. I detta sammanhang må framhållas att, enligt vad jag inhämtat, överstyrelsen har för avsikt att inom den närmaste tiden inkomma med förslag om utvidgning av ämbetsverket med en särskild avdelning för organiserande och ledande av försöksverksamhet inom skolväsendets område. Skulle prövningen av detta förslag anses böra föranleda framställning redan till årets riksdag, torde jag få återkomma därtill senare under riksdagen. Tills vidare räknar jag dock med att så icke kommer att bli fallet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för skolöverstyrelsen, som föran-

ledas av vad jag i det föregående anført, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50;

b) godkänna följande avlöningsstat för skolöverstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor	785 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förlags- vis	»	46 600
3. Arvoden och särskilda ersättningar till inspektörer och sakkunniga biträ- den m. m., förlagsvis	»	19 800
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	727 000
5. Rörligt tillägg, förlagsvis	»	172 600

Summa kronor 1 751 000;

c) till Skolöverstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 751 000 kronor.

[164.] 2. Skolöverstyrelsen: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	288 500	314 053
1948/49 (statsliggaren s. 571)	298 500	
1949/50 (förslag)	357 500	

Skolöverstyrelsen har hemställt att detta förslagsanslag måtte uppföras med 454 500 kronor, innebärande en höjning med 156 000 kronor, fördelad på olika ändamål på sätt framgår av efterföljande sammanställning.

	Förslag	
1. Sjukvård m. m., förlagsvis	8 500	(+ 2 000)
2. Reseersättningar, förlagsvis	70 000	(+ 15 000)
3. Tjänstgöringstraktamenten åt vika- rierande undervisningsråd, förlagsvis	35 000	(+ 10 000)
4. Bränsle, lyse och vatten, förlagsvis	21 000	(+ 2 000)
5. Övriga expenser	190 000	(+ 45 000)
6. Publikationstryck, förlagsvis	115 000	(+ 67 000)
7. Statistiska utredningar av tillfällig natur	15 000	(+ 15 000)
	454 500	(+ 156 000).

Den ökade medelsanvisningen till övriga expenser har motiverats med att belastningen å delposten för budgetåret 1947/48 utgjort i runt tal 185 000 kronor samt med den fortgående utvidgningen av överstyrelsens arbetsuppgifter. Av den förordade höjningen av anslagsposten till publikationsstryck hänföra sig 22 000 kronor till utgivandet av den publikationsserie för tjänstemeddelanden från överstyrelsen, som med stöd av 1948 års riksdags beslut igångsatts innevarande budgetår, men vartill medel icke beräknats för budgetåret.

Statskontoret har icke funnit förutsättningar i nuvarande läge föreligga för den begärda avsevärda förstärkningen av anslagsposten till publikationsstryck samt för anvisande av särskilda medel till statistiska utredningar av tillfällig natur.

Departementschefen. Jag förordar en höjning av anslagsposten till sjukvård m. m. med 2 000 kronor till 8 500 kronor, av anslagsposten till reseersättningar med 5 000 kronor till 60 000 kronor och av delposten till övriga expenser med 30 000 kronor till 175 000 kronor. Anslagsposten till tjänstgöringstraktamenten åt vikarierande undervisningsråd och delposten till bränsle, lyse och vatten torde däremot böra uppföras med oförändrade belopp, 25 000 kronor respektive 19 000 kronor. Beträffande anslagsposten till publikationsstryck får jag erinra, att Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i fjol uttalade mening lämnat skolöverstyrelsen medgivande att utge en publikationsserie för tjänstemeddelanden från överstyrelsen. Kostnaderna härför ha uppskattats till omkring 22 000 kronor per år. Medel för ändamålet ha ej beräknats under anslaget för innevarande budgetår men så bör ske för nästa budgetår. Då jag icke därutöver anser mig kunna ifrågasätta någon höjning av nämnda anslagspost, bör densamma uppföras med $(48\,000 + 22\,000 =) 70\,000$ kronor.

Jag är icke beredd att tillstyrka någon särskild medelsanvisning till statistiska utredningar av tillfällig natur.

Vad jag sålunda förordat innebär en höjning av förevarande anslag med $(2\,000 + 5\,000 + 30\,000 + 22\,000 =) 59\,000$ kronor till 357 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skolöverstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 357 500 kronor.

[165.] **3. Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m.** Under denna rubrik har *skolöverstyrelsen* för nästa budgetår hemställt om anvisande av ett reservationsanslag av 100 000 kronor. Överstyrelsen har därvid anført bland annat följande.

Till överstyrelsens förfogande finnes för närvarande intet allmänt anslag för främjande av försöks- eller annan dylik verksamhet i fråga om undervisning och undervisningsmedel vid de under överstyrelsens inseende stå-

ende läroanstalterna. Endast ett mindre belopp, 10 000 kronor, till stöd åt nya bildningsformer inom det folkliga bildningsarbetet har för budgetåret 1948/49 ställts till överstyrelsens disposition.

Behovet av dylikt allmänt anslag är emellertid påtagligt och torde under de närmaste åren bliva alltmer kännbart. Det har förekommit, att händelse till överstyrelsen gjorts från lokala myndigheter om stöd för anordnande av försök med viss undervisning. Så påkallar t. ex. den i folkskolan bedrivna undervisningen i engelska i vissa skolformer sådana anordningar, som kräva särskilda kostnader från kommunernas sida, ehuru det får anses vara ett statligt intresse att försöken komma till stånd. Ett stående anslag av nu ifrågakommande karaktär skulle även göra det möjligt för överstyrelsen att på grundval av erfarenheter och iakttagelser bland annat från inspektionsbesök i skolorna stimulera intresset för och tillvarata initiativ och uppslag, som kunna vara värda stöd från det allmännas sida.

I åtskilliga fall kunna understöd ifrågakomma till utgivande av skrift eller till framställning av undervisningsmateriel, som befinnas för undervisningen lämpliga och eljest ej kunna beräknas bli tillgängliga. Enligt sin instruktion skall överstyrelsen i detta avseende verka för att vid undervisningen behövlig litteratur samt lämplig undervisningsmateriel finnes att tillgå. Överstyrelsen erinrar i detta sammanhang om sin framställning den 2 december 1947 om bidrag för anordnande av försök med ljudfilm vid språkundervisningen. I synnerhet när det gäller filmens användning i undervisningens tjänst, är det önskvärt att genom överstyrelsens försorg försök anställas. Som exempel må nämnas, att instruktionsfilmer saknas inom ett så betydelsefullt område som lärarutbildningens. Olika ämnen kunna här ifrågakomma: övningsämnen gymnastik, sång, teckning, slöjd, men också läs- och skrivämnen, särskilt beträffande sådana moment, som kräva speciell miljö (t. ex. exkursionsteknik) eller vilkas metodik behöver åskådliggöras på lärorummet genom exempel från det dagliga skolarbetet. I flera andra länder ha instruktionsfilmer av detta slag åstadkommit, och försök med dylika borde även här komma till stånd. Filmerna kunna ej beräknas ge en sådan avkastning att de framställas på privat initiativ. Kostnaderna för framställning av kortare filmer av detta slag kunna beräknas till 20 000 à 25 000 kronor per film.

Medelsbehovet för nästa budgetår har av överstyrelsen uppskattats till sammanlagt 100 000 kronor, varvid överstyrelsen räknat med att minst två kortare instruktionsfilmer skulle framställas och för fortsatta försök med ljudfilm vid språkundervisningen och för annan försöksverksamhet disponeras omkring 50 000 kronor.

Överstyrelsen erinrar, att det äskade beloppet motsvarar 0,025 % av statsverkets kostnader för läroverken och folkundervisningen och att inom andra verksamhetsområden statsmedel ställts till förfogande för försöksverksamhet o. d. i en helt annan omfattning än här ifrågasatts för undervisningsväsendets del.

Statskontoret har för sin del icke funnit förutsättningar i nuvarande läge föreligga för ett realiserande av ifrågakommande förslag.

Departementschefen. Vad överstyrelsen i förevarande sammanhang anfört synes mig värt allt beaktande. Det är givet, att på ett så omfattande och i ständig utveckling varande verksamhetsområde som skolväsendet ett starkt behov måste föreligga att genom praktiska försök pröva värdet av sådana nya metoder och uppslag, som kunna förtjäna stöd från det allmännas sida. Det synes därför angeläget att söka skapa de ekonomiska förutsättningarna för en dylik försöksverksamhet. Detta synes, såsom överstyrelsen framhållit, lämpligen böra ske genom att i riksstaten under avdelningen Skolöverstyrelsen uppföres ett särskilt anslag för ändamålet. Anslaget, som bör givas reservationsanslags karaktär och ställas till överstyrelsens förfogande, torde för nästa budgetår böra uppföras med 50 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser angående anslagets disposition, som må finnas erforderliga. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skolöverstyrelsen: Försöksverksamhet m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

H. Allmänna läroverken m. m.

[166.] 1. **Allmänna läroverken: Avlöningar.** Detta anslag är nu uppfört med 55 882 000 kronor. Beredningen av denna anslagsfråga har ännu icke slutförts, varför anslaget torde böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna till *Allmänna läroverken: Avlöningar* ett förslagsanslag av 60 000 000 kronor.

[167.] 2. Allmänna läroverken: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	202 500	266 900
1948/49 (statsliggaren s. 589)	232 500	
1949/50 (förslag)	279 000	

Det nuvarande anslaget å 232 500 kronor disponeras sålunda:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	190 000
2. Rese- och flyttningersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	40 000
3. Bidrag till biblioteks- och materielkassan vid statens normalskola	»	2 500
		Kronor 232 500.

Skolöverstyrelsen har föreslagit *dels* att anslagsposterna 1 och 2 måtte med hänsyn till belastningen under budgetåret 1947/48 och den fortgående utvidgningen av läroverksorganisationen höjas med 40 000 kronor respektive 20 000 kronor och sålunda uppföras med 230 000 kronor respektive 60 000 kronor, *dels ock* att i stället för den nuvarande anslagsposten 3 måtte uppföras en ny anslagspost, benämnd Diverse utgifter, i vilken skulle ingå följande delposter:

a) bidrag till biblioteks- och materielkassan vid statens normalskola	kronor	2 500
b) utrustning för skolhälsovård	»	1 500
c) skyddsbeklädnad och förbrukningsartiklar för skolhälsovården	»	24 000
d) övriga utgifter	»	20 000
		Kronor 48 000.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Anslagsposterna 1 och 2. *Statskontoret* har ansett en uppräknig av ifrågavarande poster till 220 000 respektive 55 000 kronor tillfyllest.

Anslagsposten 3, delposten b. Medel till utrustning för skolhälsovård vid de allmänna läroverken ha från och med budgetåret 1945/46 anvisats under reservationsanslaget Allmänna läroverken: Utrustning för skolhälsovård. För budgetåret 1948/49 är detta anslag uppfört med 10 500 kronor, varav 9 000 kronor beräknats för anskaffande av utrustning till läkarrummen vid sådana kommunala mellanskolor, vilka stå under förstatligande från och med budgetåret, och 1 500 kronor för komplettering av redan befintlig utrustning för skolhälsovården vid de allmänna läroverken. *Överstyrelsen* framhåller nu, att ifrågavarande anslag enligt överstyrelsens uppfattning vore av den karaktär, att det borde ingå som en post i de allmänna läroverkens omkostnadsstat. Enär *överstyrelsen* icke komme att föreslå förstatligande av någon kommunal mellanskola från och med budgetåret 1949/50, behöfve för ändamålet endast beräknas 1 500 kronor för komplettering av instrumentutrustningen i de allmänna läroverkens läkarrum. *Statskontoret* har biträtt *överstyrelsens* förslag.

Delposten c. *Överstyrelsen* har hemställt att medel måtte anvisas till skyddsbeklädnad (skyddsrockar) åt skolläkare och deltidsanställda skol-sköterskor vid samtliga under *överstyrelsens* inseende stående statliga läroanstalter, där för skolhälsovården särskilt avsedd lokal anvisats. De heltidsanställda skolsköterskorna vore redan genom bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente tillförsäkrade samma förmån. Kostnaderna för de allmänna läroverkens del ha av *överstyrelsen* uppskattats till 19 500 kronor, varvid räknats med tre skyddsrockar för varje skolläkare respektive deltidsanställd sköterska.

Kostnaderna för förbrukningsartiklar för skolhälsovården vid de allmänna läroverken bestridas nu av läroverkens biblioteks- och materielkassor. *Överstyrelsen* föreslår att utgifterna härför, beräknade till 4 500 kronor, få bestridas av medel, anvisade under förevarande delpost.

Statskontoret anser, att kostnaderna för den föreslagna skyddsbeklädnaden böra bestridas från läroverkens biblioteks- och materielkassor. Därest emellertid Kungl. Maj:t skulle anse, att dessa kassor icke borde anlitas härför, kunde *statskontoret* icke motsätta sig, att medel anvisades på sätt *överstyrelsen* hemställt. Kostnaderna för förbrukningsartiklar för skolhälsovården syntes däremot icke böra gäldas i annan ordning än nu skedde.

Delposten d. *Överstyrelsen* har framhållit, att åttonde huvudtiteln reservationsanslag till extra utgifter vore det enda anslag, som stode till buds för bestridande av sådana oförutsedda utgifter vid de allmänna läroverken, som ej kunde gäldas ur läroverkens kassor. Stora olägenheter vore förknippade härmed och gjorde sig med särskild styrka gällande under exceptionella förhållanden. Det syntes icke onaturligt, att inom en så omfattande organisation som det statliga läroverksväsendet särskilda medel funnes disponibla för oförutsedda behov, såsom fallet vore med en mångfald andra statsinstitutioner.

I samband härmed har *överstyrelsen* vidare förordnat, att Kungl. Maj:t måtte av riksdagen utverka bemyndigande att för bestridande av kostnaderna för erforderliga sammanträden med rektorerna vid de allmänna läroverken få disponera dels ifrågavarande särskilda medel för oförutsedda ut-

gifter (för med sammanträdena förknippade organisationskostnader) dels ock den under läroverkens omkostnadsanslag uppförda anslagsposten till rese- och flyttningersättningar (för vederbörliga rese- och traktementsersättningar åt deltagarna i sammanträdena). Bemyndigande borde vidare utverkas att bestrida motsvarande kostnader för möten med rektorerna vid de kommunala mellanskolorna och flickskolorna ur förslagsanslagen till bidrag till dessa skolor. Överstyrelsen framhåller, att det vore angeläget, att sammanträden av denna art anordnas med icke alltför långa mellanrum, varigenom det torde bli möjligt att för en relativt begränsad kostnad för statsverket främja arbetet vid de högre skolorna och i hög grad underlätta genomförandet av beslutade eller under prövning varande reformer av olika slag. Då det vore vanskligt att långt i förväg avgöra, när rektorsmöten borde sammankallas, syntes det lämpligast, att bemyndigande utverkades att få disponera befintliga anslag för ändamålet.

Statskontoret, som väl insåge angelägenheten av att särskilda medel funnes disponibla för oförutsedda behov, har dock icke kunnat förorda, att denna fråga löstes i av överstyrelsen föreslagen ordning. Lämpligare syntes vara, att en särskild, för hela skolväsendet gemensam anslagspost ställdes till överstyrelsens förfogande att disponeras enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kunde finna skäl meddela.

Förslaget om utverkande av bemyndigande för överstyrelsen att få disponera förevarande anslag för bestridande av kostnaderna i samband med förekommande rektorsmöten har avstyrkts av statskontoret, som särskilt framhållit, att belastningen å anslagsposten till rese- och flyttningersättningar därigenom skulle komma att avsevärt överstiga den beräknade medelsåtgången. Statskontoret har i stället förordat, att, därest rektorsmöten ansåges böra komma till stånd, särskilt anslag för ändamålet uppfördes å riksstaten.

Departementschefen. Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till rese- och flyttningersättningar torde i enlighet med statskontorets förslag böra uppräknas med 30 000 kronor respektive 15 000 kronor till 220 000 kronor respektive 55 000 kronor.

Överstyrelsens förslag om anvisande av särskilda medel till skyddsbeklädnad åt skolläkare och deltidanställda skolsköterskor vid under överstyrelsens inseende stående statliga läroanstalter anser jag mig icke kunna biträda. Tillräckliga skäl synas ej heller föreligga att nu överflytta kostnaderna för förbrukningsartiklar för skolhälsovården vid de allmänna läroverken från läroverkens biblioteks- och materielkassor till en särskild delpost under förevarande anslag.

Beträffande den förordade medelsanvisningen till oförutsedda behov vid de allmänna läroverken vill jag framhålla, att vissa skäl enligt min mening tala för den av statskontoret ifrågasatta anordningen, att en särskild anslagspost skulle ställas till skolöverstyrelsens förfogande till bestridande av oförutsedda utgifter vid hela skolväsendet. I nuvarande läge är jag dock icke beredd att framlägga något förslag i angiven riktning.

Jag delar överstyrelsens uppfattning om lämpligheten av att kunna disponera förefintliga anslagsmedel för bestridande av kostnader för erfor-

derliga sammanträden med rektorerna vid de allmänna läroverken och de högre kommunala skolorna. Därest riksdagen ej framställer erinran där- emot, torde därför Kungl. Maj:t få medgiva, att kostnader för samman- träden med rektorer vid de allmänna läroverken må bestridas, såvitt avser rese- och traktamentsersättningar, från den under förevarande anslag upp- förda anslagsposten till rese- och flyttningersättningar, vilken är förslagsvis betecknad. För de högre kommunala skolornas del torde motsvarande kost- nader få bestridas från vederbörande förslagsanslag till bidrag till dessa skolor och för seminariernas vidkommande från vederbörande omkostnads- anslag. Skulle behov uppstå av särskilda medel för bestridande av organisa- tionskostnader m. m. i samband med dylika sammanträden, torde frågan om anvisande av medel härför få upptagas till särskild prövning.

För närvarande är i riksstaten uppfört ett särskilt reservationsanslag till utrustning för skolhälsovården vid de allmänna läroverken. Jag delar överstyrelsens uppfattning, att denna medelsanvisning framdeles lämpligen bör inrymmas under förevarande anslag. För ändamålet bör en ny anslags- post (4) å 1 500 kronor uppföras i omkostnadsstaten. Jag förutsätter där- vid, att den nuvarande anslagsposten 3, avseende bidrag till biblioteks- och materiellkassan vid statens normalskola, bibehålles.

Vad jag sålunda förordat innebär en anslagshöjning med (30 000 + + 15 000 + 1 500 =) 46 500 kronor, varför anslaget torde böra uppföras med 279 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riks- dagen

att till *Allmänna läroverken: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av kronor 279 000.

[168.] **3. Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen torde detta anslag, som nu är uppfört med 132 000 kronor, böra för nästa budgetår höjas med 6 000 kronor till 138 000 kronor med hänsyn till den nya samrealskolan i Brännkyrka och det fort- gående förstatligandet av kommunala mellanskolor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna läroverken: Bokinköp och bokbindning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 138 000 kronor.

[169.] **4. Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	800 000	1 589 147
1948/49 (statsliggaren s. 590)	1 000 000	
1949/50 (förslag)	1 500 000	

Skolöverstyrelsen framhåller, att anslagsbehovet alltjämt ökades till följd av det fortgående förstatligandet av kommunala mellanskolor samt upprättandet av nya och utvidgningen av redan befintliga läroverk. An-

förda förhållanden vore emellertid av underordnad betydelse i jämförelse med andra omständigheter, vilka nu icke kunde bedömas, framförallt bränslepriserna. Med hänsyn till det betydande belopp, med vilket anslaget överskridits sistlidna budgetår, syntes en ökning av anslagsmedlen vara påkallad. Överstyrelsen ansåge, att denna borde bestämmas till 500 000 kronor och anslaget alltså uppföras med 1 500 000 kronor.

Departementschefen. Jag ansluter mig till överstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

[170.] **5. Allmänna läroverken: Ersättning för djäknepennningar m. m.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen tillstyrker jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 8 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna läroverken: Ersättning för djäknepennningar m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 8 500 kronor.

[171.] **6. Arvoden åt lärarkandidater under provårstjänstgöring.** Detta anslag är nu uppfört med 320 000 kronor. Arvode utgår med 2 000 kronor till lärarkandidat, som genomgår provår under helt läsår, och med 1 000 kronor till lärarkandidat, som genomgår provår under en termin. I en till ecklesiastikdepartementet den 3 december 1948 inkommen skrivelse har skolöverstyrelsen föreslagit vissa ändrade grunder för ifrågavarande arvoden, vilket beräknats föranleda en höjning av förevarande anslag med i runt tal 700 000 kronor. Med hänsyn till den stora utgiftsökning för statsverket, varom här är fråga, anser jag mig icke under rådande ekonomiska förhållanden böra för 1949 års riksdag framlägga något förslag i ämnet utan torde med en närmare prövning av ärendet böra anstå till ett kommande år. För nästa budgetår förordar jag oförändrad medelsanvisning, 320 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arvoden åt lärarkandidater under provårstjänstgöring* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 320 000 kronor.

[172.] **7. Bidrag till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk.** Direktionen, som fullgör vissa — huvudsakligen kamerala — uppgifter för allmänna och enskilda läroverk i Stockholm, disponerar för sin verksamhet räntemedel från Allmänna undervisningsverkens fond. Då ränte-

medlen visat sig otillräckliga, har direktionen sedan flera år tillbaka understötts med statsmedel. Sedan budgetåret 1940/41 har ett anslag för ändamålet varit uppfört på riksstaten. Anslaget är nu uppfört med 10 000 kronor. Genom beslut den 30 juni 1948 har vidare Kungl. Maj:t, efter framställning av direktionen, anvisat ett belopp av 2 800 kronor från attonde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter för förstärkning av direktionens biträdespersonal. Denna består nu, förutom av sekreteraren och kamreraren, av en kansliskrivare och en vaktmästare. Kungl. Maj:t har för budgetåren 1944/49 medgivit, att arvodena till sekreteraren och kamreraren må, om de för ändamålet tillgängliga medlen därtill förslå, utgå med respektive 2 400 och 4 500 kronor.

Direktionen har beräknat utgifterna för nästa budgetår till 20 700 kronor och inkomsterna till 6 600 kronor samt hemställt om ett anslag å 14 100 kronor, innebärande en anslagshöjning med 4 100 kronor. Vid utgiftsberäkningen har direktionen räknat med samma förstärkning av biträdespersonalen, som möjliggjorts genom den extra medelsanvisningen för innevarande budgetår, samt med höjning av arvodena till kamreraren och sekreteraren med respektive 1 000 och 600 kronor.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt direktionens framställning.

Departementschefen. Direktionen för Stockholms stads undervisningsverk, vilken tillkom år 1819, har under en lång följd av år bland annat handhaft löneutbetalningarna vid läroverken med flera statliga läroanstalter i Stockholm. Detta arbete har till följd av den växande läroverksorganisationen med åren fått en allt större omfattning. Källskattereformen har dessutom medfört en avsevärt ökad arbetsbelastning för direktionen. Det må nämnas, att under budgetåret 1947/48 av direktionen utbetalats löner å i runt tal 8,5 miljoner kronor och verkställets skatteavdrag å sammanlagt omkring 1,7 miljoner kronor.

I skrivelse den 29 april 1948 hemställde direktionen, under framhållande att direktionen icke längre ansåge sig med tillgängliga medel kunna fullgöra uppdraget med utbetalning av avlöningar till befattningshavare vid läroverken med flera statliga läroanstalter i Stockholm, att denna uppgift måtte överflyttas på annan myndighet, förslagsvis statskontoret eller skolöverstyrelsen, samt att, i avvaktan på en sådan överflyttning, ett ytterligare belopp av 2 800 kronor för år måtte ställas till direktionens förfogande för anställande av ett heltidsanställt kvalificerat biträde. I utlåtande över framställningen framhöll statskontoret bland annat, att, därest ämbetsverket skulle övertaga bestyret med ifrågavarande löneutbetalningar, en ökning av personalbehovet med en revisor i Ca 24 och ett kvinnligt biträde vore erforderlig. Skolöverstyrelsen uttalade för sin del, att arbetet med löneutbetalningarna icke borde förläggas till överstyrelsen, enär dennas kamerala organisation ännu icke vore avpassad för dylika arbets-

uppgifter. Genom beslut den 30 juni 1948 beviljade Kungl. Maj:t direktionen den begärda medelförstärkningen, att utgå från åttonde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter.

Efter överbägande av vad som i ärendet förekommit har jag kommit till den uppfattningen, att det lämpligaste och för statsverket ekonomiskt fördelaktigaste är att direktionen alltjämt handhar löneutbetalningarna vid läroanstalterna i Stockholm. En förutsättning härför är dock givetvis, att till direktionens förfogande ställas anslagsmedel av sådan storleksordning, att direktionen kan till sig knyta kvalificerad personal i erforderlig utsträckning. Jag anser mig därför böra tillstyrka den förhållandevis obetydliga anslagshöjning, som av direktionen begärts för nästa budgetår. Genom denna torde möjliggöras fortsatt anställning av ett kvalificerat heltidsanställt biträde ävensom viss höjning av arvoden till kamreraren och sekreteraren. Jag förordar alltså, att anslaget uppföres med 14 100 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 14 100 kronor.

[173.] **8. Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.** Detta anslag är nu uppfört med 225 000 kronor. Av efterföljande sammanställning framgår anslagets storlek och disposition under budgetåren 1946/49 samt *skolöverstyrelsens* förslag med avseende å nästa budgetår.

Läroanstalt	Understöd budgetåret			Överstyrelsens förslag för budgetåret 1949/50
	1946/47	1947/48	1948/49	
Komm. gymn. i Arvika	15 000	30 000	45 000	45 000
» » » Söderhamn	15 000	30 000	45 000	45 000
» » » Karlshamn	—	15 000	30 000	45 000
» » » Kiruna	—	30 000	60 000	90 000
» » » Karlskoga	—	—	15 000	30 000
» » » Mariestad	—	—	—	15 000
» » » Trelleborg	—	—	—	30 000
Realskollinjen vid komm. flickskolan i Karlstad	—	20 000	20 000	20 000
Realskollinjen vid komm. flickskolan i Uppsala	—	—	10 000	10 000
Summa	30 000	125 000	225 000	330 000

Departementschefen. I anslutning till de synpunkter, som varit vägledande för statsmakternas ställningstagande till frågan om understöd åt vissa kommunala gymnasier, torde höjda understöd för nästa budgetår böra beräknas till de kommunala gymnasierna i Karlshamn, Kiruna och Karl-

skoga. Jag förordar, att dessa understöd må utgå med av överstyrelsen föreslagna belopp, 45 000, 90 000 respektive 30 000 kronor. Vid de kommunala gymnasier i Mariestad och Trelleborg har studentexamen för första gången anordnats våren 1948. Jag finner därför skäligt, att även dessa gymnasier nu komma i åtnjutande av statsunderstöd. Då gymnasiet i Mariestad endast är organiserat med reallinje, medan Trelleborgs-gymnasiet har både latin- och reallinje, förordar jag, att understöden för nästa budgetår bestämmas till 15 000 kronor respektive 30 000 kronor. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande förevarande anslag, bör detsamma i enlighet med överstyrelsens förslag uppföras med 330 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 105 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 330 000 kronor.

[174.] **9. Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor. 10. Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala mellanskolor. 11. Kommunala läroverk: Bidrag till praktiska mellanskolor.** Den från och med den 1 juli 1943 genomförda löneregleringen för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och praktiska mellanskolor har icke varit tillämplig å övningslärarna. För dessa ha gällt provisoriska avlöningsbestämmelser, för innevarande budgetår meddelade genom kungörelsen 1948: 572. Statsbidrag till avlönning av lärare vid ifrågavarande skolor utgår alltsedan budgetåret 1939/40 med 78 procent av vederbörande löneförmåner.

I besparingssyfte ha även för innevarande budgetår meddelats bestämmelser om höjning av elevantalet i vissa klassavdelningar, begränsning av antalet nybörjaravdelningar, inskränkning av rätten till uppdelning av klassavdelning vid nybörjarundervisning i modersmålet och av rätten att anordna första årskurs av praktisk linje vid kommunal mellanskola, utsträckning av tjänstgöringsskyldigheten för ämneslärare och lärare i yrkesämne samt reduktion av arvodena till tillsynslärare. Dessa bestämmelser ansluta sig till de för de allmänna läroverken meddelade.

Förevarande anslag äro för innevarande budgetår uppförda med följande belopp, nämligen till kommunala flickskolor 9 000 000 kronor, till kommunala mellanskolor 3 500 000 kronor och till praktiska mellanskolor 5 200 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att anslagen måtte för nästa budgetår uppföras med respektive 7 760 000 kronor, 2 000 000 kronor och 4 300 000 kronor. Vid anslagsberäkningarna har överstyrelsen räknat med oförändrat antal (47) kommunala flickskolor, ett på grund av det fortgående förstatligandet av kommunala mellanskolor från 50 till 33 minskat antal dylika

skolor samt oförändrat antal (18) praktiska mellanskolor. Överstyrelsen framhåller, att endast obetydliga ändringar i timantalet för frivillig teckning, instrumentalmusik och hållningsrättande gymnastik beräknats, vilka ändringar enbart föranletts av att skolor, som tidigare icke haft undervisning i vederbörande ämne, nu begärt sådan eller av att stegringen av elevantalet klart påkallat en viss ökning.

Departementschefen. Såsom framgår av vad chefen för finansdepartementet under för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført, avses icke den av fjolårets riksdag i princip beslutade löneregleringen för övningslärare, omfattande bland annat övningslärarna vid de högre kommunala skolorna, skola träda i kraft till budgetåret 1949/50. Med hänsyn härtill torde de för innevarande budgetår gällande avlöningsbestämmelserna för dessa lärare böra i huvudsak erhålla giltighet även för nästa budgetår.

Statsbidraget till avlöning av lärare vid de högre kommunala skolorna utgår även för innevarande budgetår med 78 procent av vederbörande löneförmåner. Det må erinras om att chefen för finansdepartementet i propositionen 1947:294 framhöll, att vissa skäl kunde anses tala för en sänkning av statsbidragsprocenten för budgetåret 1947/48 med hänsyn till övergången från brutto- till nettolönesystem i samband med genomförandet från och med sagda budgetår av ny lönereglering för samtliga lärare vid ifrågakvarande skolor utom övningslärarna. Då emellertid dessa senare lärare förutsattes tills vidare kvarbliva å äldre bestämmelser och det icke utan närmare utredning kunde fastställas, vilken inverkan den angivna övergången från brutto- till nettolönesystem borde få på lönekostnadernas fördelning mellan staten och kommunerna, syntes, framhöll chefen för finansdepartementet, de dithillsvarende bestämmelserna om statsbidrag till avlönande av lärare vid de högre kommunala skolorna böra givas förlängd giltighet för budgetåret 1947/48. Av enahanda skäl ha sedermera ifrågakvarande bestämmelser förklarats skola gälla även för budgetåret 1948/49. Enär alltjämt de förut angivna skälen för ett uppskov med ändring av statsbidragsgrunderna föreligga, torde de nuvarande statsbidragsbestämmelserna i huvudsak böra givas förlängd giltighet jämväl för nästa budgetår.

Beträffande beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag vill jag erinra, att en tillfällig väsentlig höjning av anslagen för innevarande budgetår föranletts av att den nya löneregleringen för andra lärare än övningslärare med hänsyn till gällande förskottsbestämmelser kommit att i dubbel måtto påverka anslagen för detta budgetår. För nästa budgetår blir därför medelsbehovet åter mindre. Jag har icke funnit anledning till erinran beträffande överstyrelsens anslagsberäkningar och förordar därför, att anslagen uppföras med respektive 7 760 000 kronor, 2 000 000 kronor och 4 300 000 kronor, innebärande minskningar med respektive 1 240 000 kronor, 1 500 000 kronor och 900 000 kronor eller med sammanlagt

3 640 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1949/50 anvisa

a) till *Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala flickskolor* ett förslagsanslag av 7 760 000 kronor;

b) till *Kommunala läroverk: Bidrag till kommunala mellanskolor* ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor;

c) till *Kommunala läroverk: Bidrag till praktiska mellanskolor* ett förslagsanslag av 4 300 000 kronor.

[175.] **12. Kommunala läroverk: Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 70 000 kronor. Statsbidrag till avlönande av skolläkare och skolsköterskor vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor och praktiska mellanskolor utgår enligt kungörelsen 1944:584 med belopp motsvarande hälften av kostnaderna för ifrågavarande personal tillkommande minimiavlöning. Efter en i fjol i enlighet med riksdagens beslut verkställd ändring av nyssnämnda kungörelse är denna minimiavlöning fastställd efter samma grunder, som gälla för motsvarande ersättning vid de allmänna läroverken.

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår, i överensstämmelse med ett liknande förslag beträffande de allmänna läroverken, hemställt, att såsom villkor för nu ifrågavarande statsbidrag skall gälla, att såsom minimiavlöning för deltidsanställd skolsköterska skall utgå arvode med 4 kronor 75 öre (nu 3 kronor 75 öre) per tjänstgöringstimme vid tjänstgöring av mindre omfattning än en vecka samt att det sammanlagda elevantalet för heltidsanställd sköterska skall utgöra 1 200 — 1 700 (nu 1 500 — 2 500).

Departementschefen. Överstyrelsens i det föregående redovisade förslag till ändrade grunder för ifrågavarande statsbidrag anser jag mig icke böra tillstyrka. Beträffande anslagsberäkningen vill jag erinra, att de ökade kostnader, som föranletts av de av fjolårets riksdag beslutade ändringarna av vissa statsbidragsvillkor, med hänsyn till gällande utbetalningsföreskrifter för statsbidraget komma att påverka först nästa budgetårs anslag. Å andra sidan torde en viss minskning av anslagsbehovet kunna förutses till följd av det fortgående förstatligandet av kommunala mellanskolor. Anslaget synes därför lämpligen böra uppföras med oförändrat belopp, 70 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala läroverk: Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

[176.] **13. Privatläroverk: Bidrag till högre goss- och samskolor.** Detta anslag är nu uppfört med 870 500 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren sid. 597. Av anslaget utgå 20 000 kronor som bidrag till beredande av friplatser åt stipendiater vid Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk; som villkor för bidragets utgående gäller, att läroverket skall såsom helt avgiftsfria elever mottaga minst 30 statsstipendiater med högsta inackorderingsbidrag eller, i den mån fullt antal dylika statsstipendiater icke kan erhållas eller mottagas, andra statsstipendiater med behovsprövat inackorderingsbidrag, dock att Kungl. Maj:t, på framställning av läroverkets styrelse, äger medgiva de lättnader i angivna villkor som må befinnas påkallade.

Skolöverstyrelsen har — med utgångspunkt från nu gällande grunder för avlöning av lärare vid privatläroverken — hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med 10 000 kronor, avseende nyssnämnda anslagspost till beredande av friplatser vid Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk. Överstyrelsen framhåller, att dessa friplatser vore av utomordentlig betydelse men att det därmed förknippade villkoret blivit ekonomiskt betungande för läroverket. På grund av den starka stegringen av läroverkets utgifter hade årsavgiften under de två sista åren måst höjas med 800 kronor per elev, vilket innebure, att läroverkets egna kostnader för frieleverna, om dessa uppginge till ett antal av 30, stigit med 24 000 kronor. En höjning av bidraget med 10 000 kronor vore därför enligt överstyrelsens uppfattning motiverad.

Departementschefen. Såsom framgår av vad chefen för finansdepartementet under för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört, torde något förslag om genomförande under budgetåret 1949/50 av lönerreglering för privatläroverkens lärare på grundval av det av 1944 års lönekommitté för privatläroverken avgivna betänkandet i ämnet icke komma att föreläggas årets riksdag. Med hänsyn härtill utgår jag vid behandlingen av privatläroverkens anslagsfrågor från nu gällande grunder för lärarnas avlöande.

Jag anser mig böra biträda överstyrelsens förslag om en höjning med 10 000 kronor av det till Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk utgående bidraget till beredande av friplatser åt stipendiater. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring beträffande förevarande anslag, bör detsamma för nästa budgetår uppföras med 880 500 kronor. Jag förutsätter, att gällande bestämmelser angående statsbidrag åt statsunderstödda enskilda läroanstalter skola äga huvudsaklig tillämpning jämväl för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Privatläroverk: Bidrag till högre goss- och samskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 880 500 kronor.

[177.] **14. Privatläroverk: Bidrag till högre flickskolor.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen torde detta förslagsanslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 278 900 kronor. Någon ändring beträffande anslaget disposition ifrågasätter jag icke. Jag erinrar, att av det nuvarande anslaget 30 000 kronor disponeras såsom bidrag till nedbringande av terminsavgifterna vid vissa högre flickskolor i Stockholm. Vid detta bidrag är fäst det villkoret, att Stockholms stad för samma ändamål anvisar motsvarande belopp. Riksdagen har varje år sedan 1939 medgivit, att Stockholms stads tillskott må användas till löneförbättring åt personalen vid de skolor, som erhålla del av tillskottet. Då anledningen till medgivandet alltjämt kvarstår, förordar jag, att sådant lämnas jämväl för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Privatläroverk: Bidrag till högre flickskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 278 900 kronor,

därav 30 000 kronor skola användas till nedbringande av terminsavgifter under läsåret 1949/50 vid vissa högre flickskolor i Stockholm under villkor, att Stockholms stad för samma tid bidrager med enahanda belopp på sätt angivits i propositionen nr 252 till 1939 års lagtima riksdag och i det föregående.

[178.] **15. Privatläroverk: Bidrag till enskilda mellanskolor.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen torde detta anslag, som nu är uppfört med 67 300 kronor, böra för nästa budgetår höjas med 1 300 kronor och sålunda uppföras med 68 600 kronor. Höjningen, som är av automatisk natur, hänför sig till anslagsposten till tilläggsunderstöd på grund av stegrade bränslekostnader m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Privatläroverk: Bidrag till enskilda mellanskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 68 600 kronor.

[179.] **16. Privatläroverk: Bidrag till Högländsskolan i Stockholm.** Denna skola åtnjuter från och med budgetåret 1942/43 understöd av statsmedel. Anslaget är nu uppfört med 40 000 kronor. *Stiftelsen Högländsskolan* har gjort framställning om ett till 50 000 kronor förhöjt anslag för nästa budgetår. *Skolöverstyrelsen* har tillstyrkt framställningen.

Departementschefen. Jag tillstyrker en höjning av anslaget med 10 000 kronor till 50 000 kronor samt hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Privatläroverk: Bidrag till Högländsskolan i Stockholm* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

[180.] **17. Privatläroverk: Bidrag till Franska skolan i Stockholm.** Detta anslag, som är nytt för innevarande budgetår, är uppfört med 30 000 kronor. En redogörelse för skolans organisation, ekonomiska förhållanden m. m. har lämnats i 1948 års åttonde huvudtitel, s. 224 ff.

Skolöverstyrelsen har hemställt om en höjning av anslaget för nästa budgetår till 50 000 kronor, under förutsättning att Stockholms stad anslår lägst samma belopp. Överstyrelsen har därvid, efter att ha erinrat om att skolans styrelse för nästa budgetår räknat med ett underskott å 109 000 kronor, anfört i huvudsak följande.

Föreliggande uppgifter utvisa, att en höjning av statsbidraget är väl motiverad. Sålunda föreligger ett starkt behov av en höjning av lärarlönerna. Ett timlärararvode beräknas *efter* den höjning, varmed styrelsen nu räknat, till min. 6,25, max. 8 kronor, utom för 2 manliga lärare, som avlönas (för resp. 2 och 4 timmar) med resp. 12,50 och 10 kronor per timme. Helt anställda lärarinnor med tjänstgöring i elementarklasserna, lägst 11 timmar, högst 30 timmar, beräknas för denna tjänstgöring få resp. 200 kronor och 512 kronor 50 öre i månaden, utgående endast för tjänstgöringsmånad. Totala lönen blir sålunda i lägsta fallet 1 800 kronor, i högsta 5 062 kronor 50 öre. Det ligger i öppen dag, att dessa avlöningar ingalunda kunna anses för högt tilltagna. Mot denna utgiftsökning svarar endast den ökade inkomst, som ett stigande elevantal kan medföra. Detta antal måste emellertid av utrymmesskäl bli begränsat och torde för innevarande år redan ha nått sin toppunkt. Det anslag från franska staten, som utgått under senare år, är en till summan obestämd post, som i varje fall icke kan beräknas ökad. Under sådana förhållanden finner överstyrelsen ett starkare stöd från svenska statens sida, kombinerat med bidrag från staden, av behovet påkallat.

Överstyrelsen erinrar om att det växande behovet av tillgång till högre undervisning, vilket icke kan tillgodoses av de allmänna skolorna, icke minst i huvudstaden leder till att större anspråk måste ställas på privatläroverken och motiverar en ökning av statsunderstödet till dessa läroanstalter. Överstyrelsen vill även framhålla, att vid privatläroverken ej sällan bedrivs en värdefull pedagogisk försöksverksamhet. För Franska skolans del kan särskilt erinras om dess metoder för undervisning i levande språk, varigenom konversation och fri uppsatsskrivning utvecklats i högre grad än i allmänna skolor. Den har också genom att anordna en lekskola fyllt ett allt starkare framträdande behov av undervisning av barn i förskoleåldern.

Vad storleken av statsbidraget angår, anser sig överstyrelsen icke kunna föreslå full täckning av det nämnda beräknade underskottet 109 000 kronor. Det synes överstyrelsen, att skolor, som icke äro privatskolor med reglerade lönebidrag, icke böra komma i åtnjutande av ett bidragsbelopp, som närmar sig det sammanlagda bidragsbeloppet för de senare. Närmast jämförlig med Franska skolans ställning är Höglandsskolans, som också uppbär statsunderstöd med ett fixerat belopp. De båda skolorna hade senaste läsåret ungefär samma elevantal: Franska skolan hade inalles 388 elever, Höglandsskolan 340, på elementarstadiet resp. 210 och 208. I höst räknar Franska skolan ett högre antal: totalt 434, i elementarskolan 220, Höglandsskolan totalt 299, i elementarskolan 189. De ha båda rätt att utfärda

avgångsbetyg med normalskolekompetens. Överstyrelsen finner det skäligt att i anslagshänseende likställa Franska skolan med Höglandsskolan och vill därför för nästa budgetår föreslå samma belopp för dessa båda skolor eller 50 000 kronor. Under förutsättning att staten anslår detta belopp, torde Franska skolan, enligt vad överstyrelsen under hand erfarit, kunna påräkna bidrag från Stockholms stad med motsvarande belopp.

Departementschefen. Under hänvisning till vad överstyrelsen i ärendet anført anser jag mig böra tillstyrka en höjning av bidraget till Franska skolan med 20 000 kronor till 50 000 kronor. Jag räknar därvid med, att ett anslag av minst samma storlek kommer att ställas till skolans förfogande från Stockholms stads sida. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de ändringar i de nuvarande villkoren för statsbidragets utgående, som må befinnas påkallade i samband med detsammias höjning till det av mig förordade beloppet. Sålunda torde, enligt vad jag inhämtat, en modernisering av räkenskapsföringen vid skolan vara av nöden. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Privatläroverk: Bidrag till Franska skolan i Stockholm* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

[181.] **18. Privatläroverk: Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 3 800 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Privatläroverk: Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 800 kronor.

[182.] **19. Privatläroverk: Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 12 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Privatläroverk: Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

[183.] **20. Statens skolköksseminarium och hushållsskola: Avlöningar.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 110 000 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren sid. 602.

Skolöverstyrelsen, som vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår utgått ifrån att löneregleringen för övningslärare skall träda i kraft

den 1 juli 1949, har föreslagit en höjning av anslaget med 51 300 kronor till 161 300 kronor. Överstyrelsen har därvid, under återopande av en av 1941 års lärarlönesakkunniga verkställd, i deras betänkande angående lönereglering för övningslärare redovisat provorganisation av undervisningen i hushållsgöromål vid seminariet, förordat inrättande av ytterligare en ordinarie lärarinnetjänst i nämnda ämne.

Departementschefen. Då löneregleringen för övningslärare icke avses träda i kraft från och med nästa budgetår, torde medelsbehovet under förevarande anslag böra beräknas enligt nu gällande bestämmelser. Härvid förutsättes även, att med inrättandet av ytterligare en ordinarie lärarinnetjänst i hushållsgöromål skall tills vidare anstå. Jag ifrågasätter icke någon ändring beträffande anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän, till arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, och till rörligt tillägg, vilka poster alltså böra uppföras med 45 400, 2 200 respektive 10 500 kronor. Däremot torde en viss höjning, beräknad till 4 000 kronor, böra ske av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med hänsyn bland annat till ökat behov av undervisningstimmar i hushållsgöromål. Denna anslagspost torde alltså böra uppföras med $(51\,900 + 4\,000 =)$ 55 900 kronor och hela anslaget med 114 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens skolköksseminarium och hushållsskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor	45 400
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t ..	»	2 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förlagsvis	»	55 900
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	»	10 500

Summa kronor 114 000;

b) till *Statens skolköksseminarium och hushållsskola*:
Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förlagsanslag av 114 000 kronor.

[184.] **21. Statens skolköksseminarium och hushållsskola: Omkostnader.** Detta anslag är nu uppfört med 22 000 kronor, varav 16 500 kronor disponeras till övriga expenser.

Skolöverstyrelsen har hemställt om en anslagshöjning med 8 700 kronor och därvid å ena sidan räknat med en ökning av nyssnämnda delpost med 10 000 kronor, varav 8 000 kronor skulle anses som engångsanslag, och å

andra sidan med en minskning av expensposten med 1 300 kronor med hänsyn till att viss medelsanvisning till barnavårdsundervisningen i kursen för utbildande av hemföreståndarinnor icke längre skall utgå från omkostnadsstaten. Det ökade medelsbehovet till övriga expenser har motiverats med att utrustningen vid seminariet genomgående vore i starkt behov av nyanskaffning och komplettering. Bland annat behövde anskaffas en gas-spis, en tvättork, ett avhärdningsfilter, diverse armatur, husgeråd, möbler m. m.

Departementschefen. En viss höjning av förevarande anslag synes mig oundgängligen nödvändig. Jag förordar, att anslaget uppföres med 26 000 kronor, vilket innebär en ökning med 4 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skolköksseminarium och hushållsskola:*
Omkostnader för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslags-
anslag av 26 000 kronor.

[185.] **22. Statens skolköksseminarium och hushållsskola: Stipendier.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 3 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skolköksseminarium och hushållsskola:*
Stipendier för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av
3 000 kronor.

[186.] **23. Understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd.** Detta anslag är nu uppfört med 31 200 kronor, varav 12 130 kronor utgå till Maria Nordenfelts högre handarbetslärarinneseminarium i Göteborg och återstoden, 19 070 kronor, till föreningen Handarbetets vänner och Andrea Eneroths högre handarbetsseminarium i Stockholm.

Skolöverstyrelsen har förordat en höjning av anslaget för nästa budgetår med i runt tal 2 100 kronor till 33 300 kronor. Beträffande Göteborgs-seminariet har överstyrelsen därvid icke ifrågasatt någon ändring, utan den föreslagna höjningen faller helt på Stockholms-seminariet. Överstyrelsen framhåller, att skillnaden i statsbidrag, beräknat per veckotimme, vore stor mellan å ena sidan Göteborgs-seminariet och å andra sidan Stockholms-seminariets båda avdelningar. Medan sålunda statsbidraget till först-nämnda seminarium utgjorde 190 kronor per veckotimme och 14 elever, uppginge det vid Handarbetets vänner seminarieavdelning till 97 kronor och vid Andrea Eneroths seminarieavdelning till 114 kronor. Även om det kunde anses motiverat, att seminariet i Göteborg, där undervisningen helt och hållet skedde i grupper om 14 elever, erhöile ett jämförelsevis högre

statsbidrag än seminariet i Stockholm, där vid de teoretiska lektionerna i regel 28 elever undervisades samtidigt, syntes dock skillnaden omotiverat stor, särskilt om hänsyn toges till att Stockholm tillhörde ortsgrupp 5 och Göteborg ortsgrupp 4 och att den i statsunderstödet ingående tillfälliga löneförbättringen beräknats med hänsyn därtill. Överstyrelsen har därför förordat en höjning av bidraget till Handarbetets vännerns seminarieavdelning med 960 kronor till 4 200 kronor och av bidraget till Andrea Eneroths avdelning med 1 140 kronor till 16 970 kronor. Härigenom skulle understödet till dessa avdelningar komma att utgå med cirka 125 kronor per veckotimme och 14 elever.

Departementschefen. Jag anser mig böra tillstyrka den av skolöverstyrelsen föreslagna höjningen av bidraget till Stockholms-seminariets båda avdelningar. Då jag i likhet med överstyrelsen icke ifrågasätter någon ändring av bidraget till Göteborgs-seminariet, bör alltså anslaget för nästa budgetår höjas med $(960 + 1\,140 =) 2\,100$ kronor till 33 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 33 300 kronor.

[187.] **24. Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.** Detta anslag är nu uppfört med 125 300 kronor, varav 7 000 kronor utgöra bidrag till kostnaderna för utökning av elevantalet i den tvååriga lärarinnekurs i huslig ekonomi med lanthushållning vid fackskolan, vilken tog sin början hösten 1947.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om en anslagshöjning med 22 500 kronor. Härav avse 7 500 kronor fortsatt utökning av elevantalet i nämnda kurs och 15 000 kronor stegrade omkostnader i allmänhet. Beträffande sistnämnda ändamål framhåller överstyrelsen, att skolan hade att kämpa med stora ekonomiska svårigheter. För budgetåret 1949/50 beräknades en brist av 23 800 kronor uppkomma. Överstyrelsen ansåge det vara av synnerlig vikt, att fackskolan, som för närvarande vore vårt lands största utbildningsanstalt inom sitt område, erhöle ett så avpassat statsbidrag, att icke utbildningens kvalitet äventyrades.

Departementschefen. Det nuvarande bidraget å 7 000 kronor till utökning av elevantalet i lanthushållslärarinnekursen vid fackskolan avser närmast andra årskursen av den kurs, som började hösten 1947. För utökning av elevantalet i den kurs, som började hösten 1948, har Kungl. Maj:t för budgetåret 1948/49 beviljat ett belopp av 7 480 kronor ur åttonde huvudtiteln reservationsanslag till extra utgifter. Då bristen på lanthushållslärarinnor alltså är mycket stor och en utökning av elevantalet bör

komma till stånd även i den kurs, som avses taga sin början hösten 1949, torde i enlighet med överstyrelsens förslag för sistnämnda ändamål böra anvisas ett avrundat belopp av 7 500 kronor. Därutöver har jag funnit motiverat att genom ytterligare någon höjning av anslaget kompensera fackskolan för den betydande stegringen av de allmänna omkostnaderna under senare år. Jag är dock icke beredd att tillstyrka hela det av överstyrelsen i sådant hänseende föreslagna beloppet utan förordar för egen del en höjning med 7 200 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(125\,300 + 7\,500 + 7\,200 =)$ 140 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 140 000 kronor.

[188.] **25. Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål.** Under denna rubrik var för budgetåret 1947/48 uppfört ett anslag av 17 200 kronor, varav 11 000 kronor utgingo till Ateneums skolköksseminarium och 6 200 kronor till Göteborgs skolköksseminarium. Av anslagsposten till Ateneums skolköksseminarium utgjorde 3 500 kronor bidrag till en förberedande skolkökslärarinnekurs och 7 500 kronor bidrag till själva lärarinnekursen. Då nyssnämnda seminarium med utgången av vårterminen 1948 nedlagt sin verksamhet, har för innevarande budgetår under rubriken Understöd till Göteborgs skolköksseminarium uppförts ett anslag av 10 800 kronor.

Skolöverstyrelsen har hemställt *dels* om höjning av bidraget till Göteborgs skolköksseminarium med 600 kronor till 11 400 kronor, *dels ock* om anvisande av 7 500 kronor som bidrag till ett av Västerbottens läns landsting från och med hösten 1948 upprättat skolköksseminarium i Umeå. Beträffande sistnämnda medelsanvisning har överstyrelsen erinrat, att förslag om anvisande av medel till ett nytt statligt skolköksseminarium, eventuellt förlagt till Umeå, framlagts såväl av överstyrelsen i dess anslagsäskanden för innevarande budgetår som ock i vid 1948 års riksdag väckta motioner, vilka förslag dock icke föranlett någon åtgärd från statsmakternas sida. Genom det av landstinget upprättade seminariet hade den minskning av antalet utexaminerade lärarinnor, som eljest blivit följden av nedläggandet av Ateneums skolköksseminarium, kunnat undvikas. Landstinget, som icke ifrågasatt något understöd av statsmedel till seminariet för verksamhetsåret 1948/49, hade nu inkommit med en framställning om statsbidrag för budgetåret 1949/50 med 7 500 kronor eller samma belopp, som tidigare utgått till Ateneums skolköksseminarium för dess lärarinnekurs. Kostnaderna för seminariet, vilket vore förlagt till folkskoleseminariets i Umeå lokaler, beräknades för budgetåret 1948/49 uppgå

till 25 000 kronor och för budgetåret 1949/50 till ungefär samma belopp. Undervisningen vid seminariet vore kostnadsfri, varför landstinget icke hade någon inkomst av elevavgifter.

Departementschefen. Jag tillstyrker den begärda höjningen med 600 kronor av bidraget till Göteborgs skolköksseminarium.

Med hänsyn till den rådande bristen på hushållslärarinnor, särskilt i de norra delarna av landet, synes den av Västerbottens läns landsting vidtagna åtgärden att igångsätta ett skolköksseminarium i Umeå utgöra ett erkännansvärt initiativ. Det synes mig väl motiverat, att staten bidrager till kostnaderna för detta seminarium, beräknade till 25 000 kronor, med i varje fall samma belopp, 7 500 kronor, som budgetåren 1946/48 utgått till det nu nedlagda Ateneums skolköksseminariums lärarinnekurs. Jag förordar därför anvisande av nämnda belopp för ändamålet. Anslaget, som åter torde böra uppföras under sin gamla rubrik, bör alltså beräknas till $(10\,800 + 600 + 7\,500 =)$ 18 900 kronor, innebärande en ökning med 8 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom *Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål* för budgetåret 1949/50 anvisa att anslag av 18 900 kronor.

[189.] **26. Särskilt lönetillägg åt lärare vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.** Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 408 000 kronor. Från anslaget bestridas utgifter för särskilt lönetillägg åt vissa lärare vid privatläroverk samt privata handarbets- och skolköksseminarier jämlikt kungörelsen 1947:381. Ifrågavarande lönetillägg bör utgå jämväl för nästa budgetår enligt samma grunder som för innevarande budgetår. Det för ändamålet erforderliga anslaget torde i enlighet med skolöverstyrelsens beräkningar böra höjas med 67 000 kronor till 475 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilt lönetillägg åt lärare vid statsunderstödda enskilda läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 475 000 kronor.

[190.] **27. Läroboksnämnden.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen bör detta förslagsanslag för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 31 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läroboksnämnden* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 31 000 kronor.

[191.] **28. Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet.** Detta förslagsanslag, som icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, är nu uppfört med 15 000 kronor. *Centralnämnden* har för nästa budgetår hemställt om höjning av anslaget till 24 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har tillstyrkt framställningen.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu böra förorda någon höjning av detta anslag utan föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 15 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[192.] **29. Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter.** Alltsedan år 1940 har viss försöksverksamhet pågått med provningsfri intagning vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. För bestridande av kostnaderna för i samband med denna försöksverksamhet inrättade intagningsnämnder har å riksstaten anvisats ett särskilt anslag. Detta anslag, som tidigare varit obetecknat men från och med budgetåret 1947/48 erhållit förslagsanslags karaktär, dock med föreskrift att det icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, har sedan budgetåret 1944/45 varit uppfört med 2 000 kronor. Enligt vad jag under hand erfarit, avser skolöverstyrelsen att inom en nära framtid till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till ersättande av de nuvarande inträdesprövningarna i modersmålet och matematik med en helt på folkskolebetygen grundad intagning. Ett genomförande av förslaget kommer givetvis att medföra ett ökat medelsbehov under förevarande anslag. Då storleken härav ännu icke låter sig med säkerhet bedöma men i varje fall icke torde komma att uppgå till mera avsevärda belopp, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i händelse av bifall till förslaget medgiva erforderliga överskridanden av anslaget. För nästa budgetår torde anslaget därför böra uppföras med oförändrat belopp, 2 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

[193.] **30. Fortbildningskurser i hygien för lärare, skolläkare och skol-sköterskor.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen torde detta anslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 25 000 kronor, avseende en fortbildningskurs i skolhygien för lärare, en för skolläkare och en för skolsköterskor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortbildningskurser i hygien för lärare, skolläkare och skolsköterskor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[194.] **31. Kurser för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 16 500 kronor och disponeras av skolöverstyrelsen. *Överstyrelsen*, som förklarat sig ämnat disponera ifrågavarande anslag till en fortbildningskurs i biologi med hälso-lära och en i modersmålet, har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas till 100 000 kronor. Överstyrelsen har därvid beräknat, att minst 4 fortbildningskurser skola anordnas under budgetåret 1949/50. Såsom exempel på ämnen, vari behovet av dylika kurser vore stort, har överstyrelsen nämnt samhällslära, biologi (naturstudier), fysik och gymnastik med lek och idrott. Överstyrelsen funne det emellertid mindre ändamålsenligt att redan nu fixera ämnena för fortbildningskurserna, då åtskilliga omständigheter kunde påverka ämnesvalet. Det syntes därför alltjämt böra läggas i överstyrelsens hand att bestämma, vilka kurser som borde anordnas. Det vore vidare, framhåller överstyrelsen, önskvärt att bereda flera lärare möjlighet att deltaga i kurserna antingen genom en utökning av antalet deltagare eller genom dubblering av vissa kurser.

Överstyrelsen har därjämte ifrågasatt vissa ändringar i grunderna för ersättning åt kursdeltagarna, innebärande att maximibeloppet av traktement för deltagare, som ej är bosatt å kursorten, skulle höjas från 7 till 10 kronor samt att resebidrag, som nu kan utgå endast för enkel resa från hemorten till kursorten, skulle kunna erhållas för resa såväl till som från kursorten.

Slutligen har överstyrelsen i detta sammanhang, under hänvisning till av olika lärarföreningar gjorda framställningar i ämnet, föreslagit, att överstyrelsen skulle äga att från förevarande anslag tilldela dylik förening medel såsom bidrag till täckande av resekostnader, kostnader för hållande av föredrag m. m. i samband med av föreningen anordnad konferens.

Statskontoret har, under hänvisning till att det ekonomiska läget icke ansetts kunna medgiva en höjning för innevarande budgetår av förevarande anslag och att gynnsammare förutsättningar för en ökad medelsanvisning icke nu syntes förefinnas, föreslagit, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Härvid har statskontoret förutsatt, att ersättningsgrunderna för deltagande i kursverksamheten icke ändras samt att särskilda resebidrag m. m. vid av lärarförening anordnad konferens icke ställas till förfogande.

Departementschefen. Ehuru den fortbildning av lärare, som är syftet med förevarande anslag, får anses vara av stor betydelse för undervisningen, anser jag mig dock på grund av de rådande förhållandena icke heller för nästa budgetår kunna förorda någon ökad medelsanvisning för ända-

målet. Anslaget torde därför böra uppföras med oförändrat belopp, 16 500 kronor. Jag förutsätter därvid, att nu gällande bidragsgrunder för deltagande i kursverksamheten komma att tillämpas även under nästa budgetår, ävensom att medel icke komma att ställas till förfogande såsom resebidrag m. m. vid av lärarförening anordnad konferens. Beträffande bidragsgrunderna för deltagande i ifrågavarande kurser vill jag dock framhålla, att vissa skäl synas tala för en jämkning av desamma. Samma spörsmål gör sig emellertid gällande även i fråga om andra av överstyrelsen anordnade kurser. En allmän översyn av hithörande bestämmelser synes därför böra verkställas av överstyrelsen. Härvid synes böra övervägas, om och i vad mån olika bidragsgrunder kunna vara motiverade vid olika kurser, såsom med hänsyn till kurstidens längd, kursernas förläggning till pågående läsår eller ferier m. m. Det torde även vara av intresse att undersöka de bidragsgrunder, som tillämpas vid av andra myndigheter än skolöverstyrelsen anordnade kurser. Jag förutsätter, att överstyrelsen i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1950/51 skall kunna framlägga de förslag, som nämnda översyn må giva anledning till.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 16 500 kronor.

[195.] **32. Fortbildningskurser för folkskollärare och övningslärare.**

Under denna rubrik har å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1947/48 anvisats ett reservationsanslag av 36 000 kronor. Kurserna, som kommit till stånd till följd av rådande lärarbrist i de naturvetenskapliga ämnena, äro avsedda att inom ramen för realskolans undervisningsplan ge metodisk och experimentell fortbildning för lärare, som tidigare erhållit en för andra undervisningsuppgifter avsedd lärarutbildning. Anslaget har använts till tre kurser i fysik och kemi, vilka sommaren 1948 anordnats i Lund, Uppsala och Umeå. *Skolöverstyrelsen* har, under framhållande av att ytterligare kurser av ifrågavarande slag vore erforderliga, hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag å 48 000 kronor, avsett för fyra kurser. Förutom i fysik och kemi syntes, framhåller överstyrelsen vidare, ett visst behov av dylik kursverksamhet förefinnas även i biologi med hälso- lära och i matematik.

Departementschefen. Ifrågavarande kursverksamhet torde under nuvarande förhållanden med brist på lärare i de naturvetenskapliga ämnena ha en viktig uppgift att fylla. Jag biträder därför överstyrelsens förslag om anvisande för nästa budgetår av ett reservationsanslag av 48 000 kronor till anordnande av fyra fortbildningskurser för folkskollärare och övningslärare. Det torde böra få ankomma på överstyrelsen att avgöra, vilka äm-

nen kurserna böra omfatta. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortbildningskurser för folkskollärare och övningslärare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 48 000 kronor.

[196.] **33. Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 60 000 kronor. Ur anslaget skall, jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, utgå bidrag till folkuniversitetets nämnd för av nämnden anordnad undervisning i tyska, engelska och franska språken vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. Bidraget skall utgöra högst 10 kronor för varje av språkassistent bestridd undervisningstimme. Vidare må av anslaget disponeras ett belopp av högst 25 000 kronor till bestridande av resekostnads- och traktamentsersättningar åt ifrågavarande språkassistenter.

Folkuniversitetets styrelse har upprepat sin i anslagsäskandena för innevarande budgetår gjorda hemställan, att anslaget måtte höjas till 109 000 kronor. Av detta belopp avses 60 000 kronor till arvoden åt språkassistenter, 45 000 kronor till resekostnads- och traktamentsersättningar och 4 000 kronor såsom bidrag till folkuniversitetets administrationskostnader för assistentverksamheten. Styrelsen har framhållit, att styrelsen saknade möjlighet att utan bidrag i sistnämnda avseende efter utgången av budgetåret 1948/49 administrera förmedlingen av språkassistenter till skolorna.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt den begärda anslagshöjningen.

Departementschefen. Jag är alltjämt icke beredd att tillstyrka en ökad medelsanvisning för utvidgning av undervisningsverksamheten eller anvärande av ytterligare medel såsom bidrag till folkuniversitetets administrationskostnader, utan förordar, att anslaget även för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 60 000 kronor. Av detta belopp torde dock högst 3 000 kronor få utgå såsom bidrag till administrationskostnaderna för ifrågavarande verksamhet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[197.] **34. Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.** Detta anslag är nu uppfört med 50 000 kronor samt disponeras till resestipendier åt lärare i främmande levande språk vid allmänna läroverk, kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor och privatläroverk.

Skolöverstyrelsen har upprepat sin i anslagsäskandena för innevarande budgetår gjorda hemställan, att anslaget måtte höjas till 115 000 kronor. Anslaget skulle enligt överstyrelsens förslag disponeras med 100 000 kronor till resestipendier åt lärare i moderna främmande språk vid allmänna läroverk, kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor, högre folkskolor och privatläroverk, med 12 000 kronor till andra lärare vid allmänna läroverk än lärare i moderna främmande språk, särskilt vid provårsläroverk, och med 3 000 kronor till resestipendier åt övningslärare vid allmänna läroverk. I fråga om resestipendier åt lärare vid högre folkskolor innebär överstyrelsens förslag, att medel för detta ändamål skulle anvisas under förevarande anslag i stället för såsom nu under anslaget till resestipendier åt lärare vid vissa till folkundervisningen hörande läroanstalter.

Departementschefen. Jag anser mig icke heller för nästa budgetår kunna tillstyrka ökad medelsanvisning för här ifrågavarande ändamål utan förordar, att förevarande anslag uppföres med oförändrat belopp, 50 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[198.] **35. Psykologisk-pedagogiska institutet: Avlöningar.** Detta anslag är nu uppfört med 15 000 kronor och disponeras för utbetalning av arvoden å 1 000 kronor och 500 kronor till institutets direktor respektive vetenskaplige expert samt avlöning åt institutets sekreterare, vilken är placerad i Ce 27.

Institutets styrelse har för nästa budgetår, under hänvisning till institutets alltmer omfattande verksamhet, hemställt om höjning av direktorsarvudet med 2 000 kronor till 3 000 kronor och om förändring av sekreterarbefattningen till ordinarie tjänst i Ca 29.

Departementschefen. Jag erinrar, att sekreterarbefattningen vid institutet så sent som i fjol förändrats från arvodesbefattning till lönegradsplacerad tjänst och därvid i enlighet med statskontorets och statens lönenämnds förslag hänförts till lönegraden Ce 27. Tillräckliga skäl synas icke föreligga för att löneställningen vid ifrågavarande tjänst nu upptages till förnyad omprövning. Jag är ej heller beredd att för närvarande förorda en höjning av arvudet till institutets direktor. Anslaget torde därför bära för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 15 000 kronor, och disponeras på enahanda sätt som för innevarande budgetår.

Fråga har vidare uppkommit om vissa jämkningar i styrelsens för institutet sammansättning dels med anledning av den beslutade klyvningen av

vissa pedagogikprofessurer och dels till följd av framkomna önskemål om komplettering av styrelsen med representanter för barnpsykiatrisk sakkunskap. Skulle vid närmare prövning av denna fråga befinnas lämpligt att vidtaga dylika jämkningar, torde Kungl. Maj:t få meddela erforderliga beslut i ämnet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Psykologisk-pedagogiska institutet: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[199.] **36. Psykologisk-pedagogiska institutet: Omkostnader.** I enlighet med förslag av institutets styrelse bör detta anslag för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 7 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Psykologisk-pedagogiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 7 100 kronor.

[200.] **37. Psykologisk-pedagogiska institutet: Undersökningar och kurser.** Detta anslag är nu uppfört med 65 000 kronor. *Institutets styrelse* har hemställt om höjning av anslaget med 30 000 kronor.

Departementschefen. Jag anser mig icke nu kunna förorda någon ökad medelsanvisning till förevarande ändamål. Anslaget bör därför uppföras med oförändrat belopp, 65 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Psykologisk-pedagogiska institutet: Undersökningar och kurser* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kronor.

[201.] **38. Vissa kostnader för student- och realexamina.** Detta anslag är nu uppfört med 350 000 kronor och disponeras på följande sätt:

1. Arvoden åt sakkunniga för uppgörande och bearbetning av förslag till examensarbeten	kronor	11 000
2. Arvoden för granskning av examensarbeten i realexamen och praktisk realexamen	»	20 000
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	»	319 000

Anm.: Ur förestående anslagspost skola bestridas kostnader för ombud, som av skolöverstyrelsen förordnas att vid enskild läroanstalt övervaka och leda realexamen, för censorer samt för gransknings- och examensnämnder i enlighet med bestämmelser, som äro eller må varda av Kungl. Maj:t meddelade, ävensom kostnader för ersättningar jämlikt § 82 mom. 4 och § 110 mom. 5 läroverksstadgan.

Summa kronor 350 000.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår hemställt, att anslaget måtte uppföras med 463 000 kronor, innebärande en höjning med 113 000 kronor.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår ifrågasatte överstyrelsen en höjning av flertalet av de arvoden, vilka nu utgå från detta anslag. Vid anmälan av ärendet i 1948 års åttonde huvudtitel (punkt 179, sid. 240 ff.) uttalade jag, under erinran om att ifrågavarande arvoden och andra ersättningar bestämdes till beloppet av Kungl. Maj:t och att beloppen mestadels varit oförändrade sedan lång tid tillbaka, att skäl givetvis kunde anföras för en översyn av dem men att en generell höjning eller omreglering i enlighet med överstyrelsens förslag i dåvarande ekonomiska läge mötte starka betänkligheter. Det kunde dock vid närmare övervägande finnas ofrånkomligt att på en eller annan punkt göra vissa justeringar. Det syntes få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles taga definitiv ställning till de av överstyrelsen ifrågasatta justeringarna. Vid beräkningen av medelsbehovet för innevarande budgetår ansåg jag mig dock böra utgå från då gällande arvodesgrunder. Riksdagen lämnade vad jag sålunda anfört utan erinran.

I anledning av förnyad framställning från överstyrelsen meddelade sedermera Kungl. Maj:t den 16 april 1948 beslut angående anslagets disposition för innevarande budgetår. Därvid medgavs en höjning av censorsarvodet från 1 400 till 1 600 kronor under vårterminens och från 400 till 500 kronor under höstterminens examensperiod ävensom viss höjning av arvoden till ordförande och ledamöter i gransknings- och examensnämnder. Härigenom komma enligt överstyrelsens uppskattning utgifterna under anslagsposten 3 att för budgetåret 1948/49 uppgå till 379 000 kronor mot beräknade 319 000 kronor.

Den av överstyrelsen beräknade anslagshöjningen för nästa budgetår betingas i huvudsak — förutom av nyssnämnda av Kungl. Maj:t redan för innevarande budgetår medgivna höjningar av vissa arvoden — av ånyo framförda förslag om höjda arvoden och andra ersättningar, hänförande sig till anslagsposterna 1 och 2.

Posten 1. Ur denna post utgå ersättningar för uppgörande av förslag till uppgifter för den skriftliga prövningen i real- och studentexamen samt examensarbeten i praktisk realexamen ävensom för granskning och bearbetning av nämnda förslag. Ersättning utgår med högst 100 kronor för förslag till skriftliga uppgifter i studentexamen och till uppgifter i praktiskt examensarbete samt med högst 75 kronor för förslag till skriftliga uppgifter i realexamen och till uppgifter i beskrivande maskin- och byggnadslära. Ersättningen för granskning av förslag till uppgifter i real- och studentexamen utgår med högst 50 kronor. Överstyrelsen föreslår nu en höjning av dessa ersättningar med 50 procent, vilket skulle medföra en kostnadsökning av 5 500 kronor.

Därjämte föreslår överstyrelsen, att från denna anslagspost jämväl må utgå ersättning till sakkunniga, som av överstyrelsen anlitas för utarbetande av anvisningar till bedömande av skriftliga prov, som under vårter-

minens student- och realexamen givas i moderna språk, matematik och fysik. Överstyrelsen framhåller, att detta arbete fram till vårterminen 1948 utförts utan någon som helst ersättning, oaktat det vore mycket krävande och tidsödande, och det hade visat sig allt svårare att få det utfört utan ersättning. Ersättning föreslås utgå med i genomsnitt 75 kronor för varje uppdrag, vilket beräknas föranleda en sammanlagd kostnad av 1 500 kronor.

Anslagsposten 1 föreslås alltså höjd med $(5\,500 + 1\,500 =) 7\,000$ kronor till $(11\,000 + 7\,000 =) 18\,000$ kronor.

Statskontoret har förklarat sig icke för närvarande berett tillstyrka en uppräknning av arvoden för uppgörande och bearbetning av förslag till examensarbeten, enär svårigheter icke syntes föreligga att med nu utgående arvoden förvärva kompetenta krafter härför. Däremot har överstyrelsens hemställan, att ersättning måtte utgå till sakkunniga för utarbetande av anvisningar för bedömande av vissa prov, icke givit statskontoret anledning till erinran.

Posten 2. Av följande sammanställning framgå dels dessa arvodens nuvarande storlek per examensarbete och den timersättning, dessa arvoden motsvara, dels ock de av överstyrelsen förordade beloppen och däremot svarande timersättningar:

	Nuvarande grunder		S Ö:s förslag	
	arvode kronor	motsvarar en timersättn. av	arvode kronor	motsvarar en timersättn. av
svenska	0,60	3: 60	1,05	6: 30
tyska, engelska	0,30	3: 60	0,55	6: 60
matematik	0,85	3: 50	0,60	6: —
fysik	0,40	3: 20	0,75	6: —
stenografi	0,45	—	0,60	—
bokföring	0,60	7: 20	0,60	7: 20
beskrivande maskin- och byggnads- lära	—	—	0,80	—

Examensarbeten i beskrivande maskin- och byggnadslära ha hittills blott en gång varit föremål för eftergranskning. Överstyrelsen räknar nu med att sådan hädanefter skall verkställas varje år.

Överstyrelsen har vid bifall till sina förslag räknat med ett medelsbehov under förevarande anslagspost av 33 000 kronor, innebärande en ökning med 13 000 kronor. Vid oförändrade grunder har medelsbehovet uppskattats till 21 500 kronor på grund av emotsedd ökning av antalet examinandor.

Statskontoret har med hänsyn till erhållna uppgifter angående den tid, som erfordras för genomgång av skriftliga prov i realexamen, blivit övertygat om att de härför utgående ersättningarna vore hållna i underkant, varför statskontoret icke ville motsätta sig bifall till vad överstyrelsen i detta avseende föreslagit.

Posten 3. Den genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 april genomförda höjningen av censorernas arvoden i förening med en ökning av antalet cen-

sorer under vårterminen från 60 till 63 har av överstyrelsen beräknats medföra ett ökat medelsbehov för censorsarvoden av 20 400 kronor.

Kostnaderna för gransknings- och examensnämnder samt för ersättningar till rektorer och lärare för arbetet med den skriftliga prövningen i privatistexamen ha av överstyrelsen beräknats till 150 320 kronor, innebärande en ökning med 24 270 kronor. Denna ökning sammanhänger dels med de för innevarande budgetår höjda arvoden till ordförande och ledamöter i gransknings- och examensnämnder och dels med att överstyrelsen föreslagit, att ersättning till rektor och lärare, som deltaga i omprövning för studentexamen jämlikt § 107 B läroverksstadgan i dess lydelse enligt kungörelsen 1948: 577, skall utgå enligt samma grunder, som gälla vid fyllnadsprövning (läroverksstadgan § 117 mom. 3). Utgifterna härför ha beräknats uppgå till i runt tal 3 000 kronor. — *Statskontoret* har motsatt sig dylik gottgörelse till lärare vid statlig läroanstalt beträffande elev, som tillhör eller senast tillhört sådan anstalt, men har icke rest invändning mot att ersättning utgår i sådana fall, då lärjunge vid annan läroanstalt av överstyrelsen hänvisats till statligt läroverk för omprövning. I det senare fallet ansåg statskontoret emellertid, att avgifter borde upptagas av den omprövande eleven. Några utgifter för omprövningen skulle sålunda icke behöva åsamkas statsverket. — *Statens lönenämnd* däremot, som icke funnit anledning att i förevarande hänseende göra skillnad mellan omprövning och fyllnadsprövning, har ansett sig böra tillstyrka överstyrelsens förslag.

Slutligen har överstyrelsen, med hänvisning till den höjning av traktamentsersättningarna, som trätt i kraft den 1 januari 1947, den under innevarande budgetår fastställda höjningen av biljettpriserna å järnvägarna samt den av den allmänna löneregleringen förorsakade ökningen av ersättningarna för mistade löneförmåner åt censorer, ledamöter av granskningsnämnder m. fl. ansett sig böra förorda en ytterligare uppräknings av förevarande anslagspost med i runt tal 48 200 kronor.

Överstyrelsen har följaktligen beräknat medelsbehovet under posten 3 till (319 000 + 20 400 + 24 270 + 48 200 =) 411 870 kronor eller i runt tal 412 000 kronor.

Departementschefen. Såsom av den lämnade redogörelsen framgått har Kungl. Maj:t för innevarande budgetår fastställt vissa ändrade grunder för dispositionen av förevarande anslag, innebärande en förhöjning av arvoden till censorer vid studentexamen samt till ordförande och ledamöter i gransknings- och examensnämnder i enlighet med ett av skolöverstyrelsen framlagt förslag. Emellertid kvarstå alltså vissa från förevarande anslag utgående arvoden oförändrade sedan lång tid tillbaka, nämligen arvoden till sakkunniga för uppgörande och bearbetning av förslag till examensarbeten samt för granskning av examensarbeten i realexamen och praktisk realexamen. Otvivelaktigt tala vissa skäl för en höjning även av dessa arvoden. Jag utgår emellertid vid anslagsberäkningen för nästa budgetår från nu gällande grunder för desamma men vill framhålla, att det måhända framdeles kan finnas erforderligt, bland annat på grund av svårigheter att med nuvarande arvodessättning förvärva lämpliga personer för uppdragens fullgörande, att företaga vissa jämkningar av arvoden. Det torde

liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att taga definitiv ställning till dessa spörsmål.

I likhet med statskontoret har jag icke funnit anledning till erinran mot att ersättning framdeles må utgå jämväl till sakkunniga för utarbetande av anvisningar för bedömande av vissa skriftliga prov och beräknar därför under anslagsposten 1 ett belopp av 1 500 kronor för ändamålet. Denna post bör till följd härav uppföras med 12 500 kronor.

Anslagsposten 2 bör med hänsyn till beräknad ökning av antalet examinander ökas med 1 500 kronor till 21 500 kronor.

Jag delar statens lönenämnds uppfattning, att någon skillnad icke bör göras mellan omprövning och fyllnadsprövning i studentexamen med avseende på frågan om ersättning bör utgå till rektor och lärare, som deltaga i dylika förrättningar. Jag beräknar därför under anslagsposten 3 ett belopp av 3 000 kronor till ersättningar av ifrågavarande slag i samband med omprövning. I övrigt bör nämnda anslagspost uppräknas med i runt tal 90 000 kronor med hänsyn till de för innevarande budgetår vidtagna arvodeshöjningarna samt behovet av ökade medel till reseersättningar, ersättningar för mistade löneförmåner m. m. Jag beräknar således anslagsposten 3 till $(319\,000 + 3\,000 + 90\,000 =) 412\,000$ kronor.

Hela anslaget bör alltså uppföras med $(12\,500 + 21\,500 + 412\,000 =) 446\,000$ kronor, vilket innebär en höjning med 96 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för student- och realexamina* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 446 000 kronor.

[202.] **39. Stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	8 000 000	7 873 256
1948/49 (statsliggaren s. 610) ..	8 000 000	
1949/50 (förslag)	9 800 000	

Till s. k. behovsstipendier må under innevarande budgetår användas dels högst 3 250 000 kronor av förevarande anslag, dels förefintlig reservation, i runt tal 283 000 kronor, å det för budgetåret 1945/46 anvisade reservationsanslaget av 1 900 000 kronor till stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter.

Studielånenämnden, åt vilken Kungl. Maj:t den 6 december 1946 uppdrog att verkställa utredning rörande statens studiehjälp åt den studerande ungdomen, har i avvaktan på en eventuell ändring av stipendiegrunderna beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår enligt nu gällande bestämmelser till 9 950 000 kronor. Nämnden har hemställt, att fastställandet av visst högstbelopp för utdelning av behovsstipendier måtte upphöra; om detta ej kunde bifallas, borde högstbeloppet för behovsstipendier höjas till

3 750 000 kronor. Till stöd för sin framställning har nämnden anfört huvudsakligen följande.

Stipendierna utdelas i två omgångar. Den ena omfattar huvuddelen av eleverna och har för innevarande budgetår slutförts den 30 juni 1948, den andra avser lärjungar, som inskrivits höstterminen 1948 samt elever i tekniska läroverk och handelsgymnasier. Ansökningarna till höstutdelningen 1948 utgöra 12 039.

Genom nämndens beslut den 30 juni 1948 utdelades 6 392 000 kronor, fördelade med 3 498 000 i grundstipendier och 2 894 000 kronor i behovsstipendier. I jämförelse med den utdelning, som skedde den 30 juni 1947, innebära de nu utdelade summorna, att beloppet för grundstipendier ökat med 9.6 procent och för behovsstipendierna med 20 procent. Ökningen är för både grund- och behovsstipendier beroende dels på ökning i elevantalet, dels ock på att nämnden år 1948 bedömt studielämpligheten efter något generösare grunder än tidigare. Den huvudsakliga anledningen till den kraftiga ökningen i behovsstipendierna är emellertid den, att nämnden ansett sig böra i viss mån anpassa grunderna för beräkning av stipendiebeloppen till den nya och förmånligare inkomstskala, som överstyrelsen för yrkesutbildning och skolöverstyrelsen infört för yrkesskole- respektive folkhögskolestipendier efter det nämndens beräkning av medelsbehovet gjorts. På grund av den föreskrivna begränsningen av anslagsbeloppet till behovsstipendier har nämnden dock icke kunnat annat än delvis göra denna anpassning, varför innevarande budgetår utdelningen till elever i läroverken är något ogynnsammare än till bland annat yrkesskolornas och folkhögskolornas elever i samma ekonomiska förhållanden.

Resultatet av höstens stipendieutdelning kan ännu icke fastställas utan måste beräknas. Den 3 december 1947 utdelade nämnden i grundstipendier 2 102 000 kronor och i behovsstipendier 424 000 kronor. Den stora skillnaden mellan de två summorna beror därpå, att största antalet stipendiater vid höstutdelningen är elever i läroverkens begynnelseklasser, i vilka endast grundstipendier kunna erhållas. Därest samma procentuella ökning, som tidigare konstaterats i vad avser vårutdelningen år 1948, skulle inträda även vid höstutdelningen, skulle till grundstipendier åtgå 2 300 000 kronor och till behovsstipendier 500 000 kronor eller ialles 2 800 000 kronor, allt i runda tal. En av de faktorer, som verkade höjande vid vårens utdelning, eller den generösare bedömningen av studielämpligheten inverkar emellertid mindre, enär huvuddelen av de sökande, d. v. s. eleverna i begynnelseklasserna, bedömas på samma sätt som år 1947. Antalet sökande är dock drygt 15 procent större. Nämnden har därför anledning antaga, att nyss angivna summa, 2 800 000 kronor, kommer att visa sig erforderlig. Totalt skulle sålunda budgetåret 1948/49 utdelas omkring 9 200 000 kronor, varav i grundstipendier 5 800 000 kronor och i behovsstipendier 3 400 000 kronor. Behovsstipendierna böra således hålla sig inom ramen för därtill anslagna medel eller 3 533 000 kronor (begränsat anslag 3 250 000 + reservation 283 000). Det i budgeten upptagna anslaget torde däremot komma att överskridas med omkring 900 000 kronor. Genom återgång till statsverket av indragna stipendiebelopp torde denna summa dock slutligen bli cirka 100 000 kronor mindre.

Beräkningen av anslaget för budgetåret 1949/50 utgår från ovan angivna stipendieutdelning 1948/49. Härvid bör först beaktas den automatiska ökningen av elevantalet, vilken enligt gjorda beräkningar kan upp-

skattas till 5 procent och som verkar på både grund- och behovsstipendierna. Detta innebär en ökning å hela stipendiesumman med omkring 400 000 kronor. För att inhämta tidigare berörda försprång, som bland annat yrkesskolornas elever fått genom från nämndens utdelningsgrunder avvikande beräkning av stipendiebeloppen, och ställa läroverkens elever i paritet med dessa bör en ökning av behovsstipendierna ske med 350 000 kronor. Vid sådant förhållande skulle anslaget uppgå till $(9\,200\,000 + 400\,000 + 350\,000 =)$ 9 950 000 kronor. Tillämpas icke samma inkomstskala som för övriga stipendiekategorier, blir den erforderliga summan 9 600 000 kronor.

Anslaget har karaktären av förslagsanslag. Av anslaget har emellertid viss del, innevarande budgetår 3 250 000 kronor, begränsats för utdelning av behovsstipendier. Någon sådan begränsning finnes icke för de övriga stora stipendieanslagen, nämligen anslagen till stipendier åt elever i folkhögskolor och yrkesskolor, ehuru dessa stipendier också äro behovsprövade. Nämnden kan icke finna motiverat, att denna skillnad upprätthålles mellan behovsprövade stipendier till olika elevkategorier, utan föreslår, att begränsningen i förslagsanslaget till stipendier åt lärjungarna vid högre läroanstalter bortfaller. Bibehålles begränsningen, torde till behovsstipendier böra reserveras 3 750 000 kronor.

Departementschefen. Den översyn av den statliga studiehjälpen till studerande ungdom, som uppdragits åt studielånenämnden, kan förväntas vara avslutad inom den närmaste tiden. Ett därpå grundat förslag till 1949 års riksdag torde dock icke böra ifrågasättas. För nästa budgetår bör således nu gällande stipendiesystem i huvudsak alltjämt tillämpas.

Jag är ense med studielånenämnden om att samma inkomstskala bör ligga till grund för utdelningar av behovsstipendier som den för yrkesskole- och folkhögskolestipendier tillämpade. Vad nämnden i övrigt anfört rörande behovsstipendierna synes icke ge anledning till annan erinran, än att frågan om ett eventuellt slopande av maximeringen av anslagsmedlen till behovsstipendier torde böra prövas först i samband med förutnämnda översyn. För nästa budgetår bör i anslutning till nämndens förslag högstbeloppet för utdelning av behovsstipendier fastställas till 3 750 000 kronor. Behovet av medel till grundstipendier torde kunna uppskattas till 6 050 000 kronor. Anslaget torde därför för nästa budgetår böra uppföras med 9 800 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 9 800 000 kronor, varav högst 3 750 000 kronor må användas till behovsstipendier.

[203.] **40. Stipendier för studier genom korrespondens och vid enskilda realskolor med kombinerad undervisning.**

	Anslag	Reservation
1945/46	135 000	134 800
1946/47	225 000	303 315
1947/48	250 000	458 945
1948/49 (statsliggaren s. 610)	100 000	
1949/50 (förslag)	100	

Bestämmelser angående de med anslaget avsedda stipendierna äro meddelade i kungörelsen 1946: 552.

Studielånenämnden har — i avbidan på den ifrågasatta omorganisationen av statens studiehjälpsverksamhet — för nästa budgetår föreslagit sänkning av anslaget med 50 000 kronor till 50 000 kronor. Nämnden har därvid anført följande.

För budgetåret 1948/49 är upptaget ett anslag å 100 000 kronor. Beräkningen av anslaget utgick ifrån, att å reservationsanslagen för 1946/47 och 1947/48 funnes icke disponerade medel å sammanlagt 110 000 kronor. För utdelning 1948/49 ha alltså sammanlagt 210 000 kronor stått till förfogande.

Genom beslut den 3 november 1948 har nämnden utdelat 523 stipendier å tillhopa 112 580 kronor. Antalet sökande var 766. Flertalet av de avslagna ansökningarna hade avstyrkts av vederbörande brevkolas ledning. Den nedgång i antalet sökande och stipendier, som nämnden anmälde år 1947, har år 1948 fortsatt. I förhållande till år 1947 är antalet sökande och stipendiater 27 procent mindre och det utdelade beloppet, trots exakt samma procent beviljade ansökningar, 30 procent lägre. Minskningen torde liksom i fjol huvudsakligen bero på nedgång i antalet elever vid realskolor med kombinerad undervisning. Åtskilliga av dessa skolors elever ha övergått till de allmänna realskolorna och där sökt stipendier från anslaget till stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter.

Beräkningen av anslag för budgetåret 1949/50 måste ske uppskattningsvis. Nedgången i antalet sökande kan visserligen fortsätta, men nämnden anser det säkrast att räkna med, att omkring 600 stipendier å i medeltal 225 kronor skola kunna utdelas. Härför skulle behövas omkring 135 000 kronor. Av reservationsanslagen för föregående år återstå efter 1948 års utdelning omkring 97 000 kronor. Tillskott skulle därför erfordras med omkring 36 000 kronor. Då emellertid beräkningen innehåller osäkra faktorer, synes anslaget böra upptagas med 50 000 kronor för att icke kompetenta sökande skola behöva avvisas på grund av otillräckliga medel.

Departementschefen. Beträffande den av studielånenämnden berörda frågan om studiehjälps omorganisation hänvisar jag till vad jag därom anført under närmast föregående punkt.

De nu ifrågavarande stipendierna utbetalas i regel icke förrän stipendiaten avlagt den avsedda examen eller eljest uppnått sitt studiemål. På grund härav har såsom härförut angivits en betydande reservation uppstått å anslaget. För nästa budgetår torde därför endast ett nominellt anslag å 100 kronor böra uppföras i riksstaten. Emellertid bör riksdagen med hän-

syn till det framtida anslagsbehovet fatta beslut om huru stort belopp — utöver för utdelning disponibel del av reservationen — som studieläenämnden för nästa budgetår skall få utdela. Detta belopp torde böra bestämmas till 50 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att för budgetåret 1949/50 må till stipendier, som under denna punkt avses — utöver för utdelning disponibel del av behållningen å förevarande reservationsanslag — utdelas ytterligare högst 50 000 kronor;

b) till *Stipendier för studier genom korrespondens och vid enskilda realskolor med kombinerad undervisning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[204.] **41. Bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter.** Detta anslag är nu uppfört med 500 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har förordat oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Överstyrelsen har därvid erinrat, att för ifrågavarande ändamål hittills anvisats sammanlagt 2 250 000 kronor, av vilket belopp 1 189 000 kronor återstode odisponerade. Överstyrelsen hade emellertid tillstyrkt statsbidrag till inrättande av ytterligare skolhem med belopp, som med omkring 640 000 kronor överstege sistnämnda belopp. Med hänsyn till den rådande situationen på byggnadsmarknaden syntes dock en förhöjning av anslaget icke erforderlig.

Departementschefen. I likhet med överstyrelsen förordar jag, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[205.] **42. Bidrag till avlönande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen torde detta anslag böra för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 30 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlönande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

I. Folkundervisningen.

Anstalter för lärarutbildning m. m.

[206.] 1. Folkskoleseminarierna: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	6 121 200	5 784 046
1948/49 (statsliggaren s. 610)	7 078 000	
1949/50 (förslag)	8 300 000	

Skolöverstyrelsen har hemställt om höjning av anslaget för nästa budgetår med 1 902 000 kronor till 8 980 000 kronor. I ärendet ha utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *statens lönenämnd*.

Seminarieorganisationen.

Sedan de av 1947 års riksdag beslutade nya provisoriska seminarierna i Härnösand och Linköping trätt i verksamhet från och med innevarande budgetår, omfattar folkskoleseminarieorganisationen för närvarande sammanlagt 19 seminarier. Hösten 1948 ha i seminariernas första klass intagits sammanlagt 53 klassavdelningar, varav 27 på den 4-åriga linjen och 26 på studentlinjen, med högst 32 elever i varje avdelning.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår redogjorde överstyrelsen utförligt för de beräkningar rörande lärarbehovet, som under år 1947 utförts av överstyrelsens statistiska avdelning. Beträffande dessa beräkningar torde få hänvisas till propositionen 1948: 155 (s. 3 ff.). Under hänvisning till nämnda utredning har överstyrelsen föreslagit en elevintagning år 1949 av samma omfattning som år 1948. Överstyrelsen har icke ansett sig kunna nu framlägga definitivt förslag till hur avdelningarna böra fördelas på de olika seminarierna. Det syntes liksom för innevarande budgetår böra få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma såväl härom som om fördelningen av manliga och kvinnliga elever på seminarierna.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Denna anslagspost, som nu är uppförd med 3 400 000 kronor, har av *överstyrelsen* för nästa budgetår beräknats till 3 882 000 kronor, innebärande en ökning med 482 000 kronor. Höjningen betingas i huvudsak av löneregleringen för övningslärare, som av överstyrelsen förutsatts skola

träda i kraft den 1 juli 1949, samt av följande av överstyrelsen framlagda förslag:

1) uppflyttning av rektorerna vid seminarierna i Härnösand, Jönköping och Kristianstad, vilka seminarier läsåret 1949/50 komma att omfatta minst sex klassavdelningar, från avlöningsgrupp II (Cb 12) till grupp III (Cb 13),

2) inrättande av 11 nya ordinarie lektorstjänster, varav en tjänst beräknats för ett vart av seminarierna i Gävle, Göteborg (kv.), Härnösand, Linköping (kv.) och Växjö samt två tjänster för vart och ett av seminarierna i Jönköping, Kristianstad och seminariet för manliga elever i Stockholm,

3) inrättande av en ordinarie lärarinnetjänst i kvinnlig slöjd vid övnings-skolan vid seminariet för manliga elever i Göteborg i stället för den lärarinnetjänst i kvinnlig slöjd vid seminariet, som genom beslut av 1948 års riksdag överflyttats till seminariet för kvinnliga elever i Göteborg,

4) uppflyttning av de ordinarie lärarna i trädgårdsskötsel från Ca 21 till Ca 23 eller samma lönegrad, som lärarna i manlig slöjd vid folkskoleseminarium komma att tillhöra enligt den beslutade löneregleringen för övningslärarna,

5) inrättande av tre nya ordinarie övningsskollärartjänster, varav en vid seminariet i Karlstad och två vid seminariet i Kristianstad, samt

6) inrättande av en ordinarie vaktmästartjänst i Ca 11 vid seminariet i Gävle, varvid förutsatts, att den nuvarande innehavaren av den befintliga tjänsten i Ca 10 erhåller den nya tjänsten utan dennas ledigförklarande samt att den nuvarande vaktmästaren i Ca 10 erhåller den därvid ledigblivande tjänsten i Ca 10.

Överstyrelsen har vidare föreslagit överflyttning av den kvinnliga gymnastiklärartjänsten och lärarinnetjänsten i hushållsgöromål vid det nuvarande seminariet för manliga elever i Göteborg till seminariet för kvinnliga elever därstädes.

Därjämte må här anmärkas, att i den av överstyrelsen beräknade summan för ifrågavarande anslagspost även ingår ett belopp av 46 000 kronor, motsvarande den kostnad, som ett av överstyrelsen framlagt, i det följande redovisat förslag om högre lönegradsplacering för vissa lärare vid provårseminarierna skulle medföra.

Statskontoret har icke funnit något att erinra mot den föreslagna uppflyttningen av vissa rektorer till högre avlöningsgrupp. — Beträffande förslaget om inrättande av nya lektors- och övningsskollärartjänster har statskontoret ansett, att i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till frågan om folkskoleseminariernas framtida organisation nya ordinarie tjänster ej nu borde uppföras i staten, i synnerhet icke vid de provisoriska seminarierna. Statskontoret har därför förordat, att endast extra ordinarie befattningar till erforderligt antal inrättas. — Frågan om en löneförbättring för lärarna i trädgårdsskötsel syntes statskontoret böra anstå tills vidare i avvaktan på att klarhet vunnits rörande detta läroämnes ställning efter en beslutad omorganisation av seminariutbildningen. — Yrkandet om ytterligare en ordinarie vaktmästartjänst vid seminariet i Gävle har stats-

kontoret icke ansett sig kunna biträda med hänsyn till att vid övriga provisoriska seminarier dylika befattningar ej förekomma.

Statens lönenämnd, som icke haft något att erinra mot den föreslagna uppflyttningen av vissa rektorer till högre avlöningsgrupp, har på närmare anförda skäl ansett sig icke böra framställa erinran mot förslaget om förhöjd löneställning för lärarna i trädgårdsskötsel.

*Arvoden och särskilda ersättningar,
bestämda av Kungl. Maj:t.*

Enligt överstyrelsens beräkningar skulle denna anslagspost, nu 178 000 kronor, böra höjas med 148 000 kronor till 326 000 kronor.

Delposten till *arvoden åt seminaryläkare m. m.*, nu uppförd med 55 000 kronor, beräknas av *överstyrelsen*, med tillämpning av samma grunder för dessa arvodens utgående som för innevarande budgetår, till 58 300 kronor. Vid bifall till av överstyrelsen ånyo framfört förslag om höjning av timarvudet för seminariesköterskorna från 3 kronor 75 öre till 4 kronor 75 öre skulle ett ytterligare ökat medelsbehov av 3 000 kronor uppstå. — Sistnämnda förslag har avstyrkts av *statskontoret*.

Delposten till *arvoden åt seminariebibliotekarier*, som nu är upptagen med 29 400 kronor, har av *överstyrelsen* beräknats till 38 200 kronor. För närvarande utgå dessa arvoden med 800 kronor vid vardera seminariet i Härnösand och seminariet för kvinnliga elever i Linköping, 1 200 kronor vid seminariet för kvinnliga elever i Göteborg samt vid ett vart av seminarierna i Hälsingborg, Jönköping, Kristianstad och Växjö, 1 600 kronor vid ett vart av seminarierna i Falun, Gävle, Kalmar, Karlstad, Luleå, Umeå samt seminarierna för manliga elever i Linköping och Stockholm samt 2 000 kronor vid vart och ett av seminarierna i Lund och Uppsala, seminariet för manliga elever i Göteborg samt seminariet för kvinnliga elever i Stockholm. Ur delposten utgå vidare 1 000 kronor till komplettering av ämneskatalogen vid seminariet för kvinnliga elever i Stockholm.

Överstyrelsen har nu begärt *dels* 1 000 kronor för ämneskatalogisering även vid seminariet i Umeå, *dels ock* höjning av arvodena, så att dessa skulle komma att utgå med 3 000 kronor vid seminariet för kvinnliga elever i Stockholm, 2 400 kronor vid vart och ett av de övriga nio permanenta seminarierna, 1 600 kronor vid seminariet i Gävle och seminariet för manliga elever i Stockholm samt 1 200 kronor vid vart och ett av de övriga sju provisoriska seminarierna.

Statskontoret har ej ansett sig kunna förorda en allmän uppräkningsbibliotekariearvodena. En mindre ökning av denna delpost, förslagsvis till 30 000 kronor, syntes dock erforderlig för att i vissa undantagsfall — varmed närmast åsyftades seminariet för kvinnliga elever i Stockholm — möj-

liggöra en höjning av arvodet. I nyssnämnda summa skulle då icke ingå något belopp för ämneskatalogisering, för vilket ändamål ämbetsverket liksom tidigare icke funnit särskild medelsanvisning påkallad.

Beträffande delposten till arvoden åt biträden på rektorsexpeditionerna, vilken nu är uppförd med 19 700 kronor och ur vilken utgå arvoden å 800 kronor vid vart och ett av fyra seminarier och 1 100 kronor vid ett vart av övriga femton seminarier, har överstyrelsen, under förutsättning av oförändrade beräkningsgrunder, för budgetåret 1949/50 räknat med ett ökat medelsbehov av 1 200 kronor med hänsyn till att dessa arvoden på grund av organisationens utvidgning framdeles borde utgå med det högre beloppet vid samtliga seminarier. Emellertid har överstyrelsen förutsatt, att särskilda åtgärder nu skulle vidtagas i anslutning till det av särskilda sakkunniga den 20 december 1947 avgivna förslaget angående organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. I sitt den 13 februari 1948 avgivna utlåtande över nämnda förslag har överstyrelsen förordat vissa jämkningar i det samma. Vid ett genomförande av förslaget med de av överstyrelsen förordade jämkningarna har överstyrelsen beräknat medelsbehovet under förevarande delpost, vilken framdeles borde benämnas Arvoden åt sekreterare m. m., till 165 000 kronor. Härvid vore dock att märka, att en minskning samtidigt kunde ske av icke-ordinarieposten med de nuvarande kostnaderna för avlöning åt kvinnliga biträden och för renskrivning vid provårsseminarierna, vilka kostnader sammanlagt uppginge till i runt tal 81 000 kronor.

Statskontoret, som i utlåtande över förutnämnda sakkunnigas förslag ansett ökade anslag icke motiverade med avseende å folk- och småskoleseminarierna, har icke heller nu ansett sig böra förorda annan ändring i de gällande bestämmelserna än att vid samtliga seminarier arvodena till biträden å rektorsexpeditionerna borde utgå med 1 100 kronor.

Särskilda arvoden vid provårsseminarier. Beträffande dessa arvoden har överstyrelsen upprepat sina förslag från anslagsäskandena för innevarande budgetår, innebärande dels höjning av arvodet till provårsföreståndare från 1 200 kronor till 2 000 kronor, dels att i stället för nuvarande arvode å 360 kronor till ordinarie och extra ordinarie ämnes- och övningsskollärare vid provårsseminarierna dessa lärare skulle placeras en lönegrad högre än vid övriga seminarier, alltså lektor i Ca (Ce) 31, övningsskollärare i Ca (Ce) 24 och e. o. adjunkt i Ce 25, dels ock höjning av ersättningarna till handledare från 300 kronor till 450 kronor för enterminkandidat och från 180 kronor till 300 kronor per termin för tvåterminkandidat. Ett genomförande av förslagen skulle medföra ett minskat medelsbehov under förevarande delpost med 22 400 kronor samt ett ökat medelsbehov under ordinarieposten och icke-ordinarieposten med 46 000 kronor respektive 7 000 kronor. Med tillämpning av oförändrade grunder har över-

styrelsen beräknat medelsbehovet till 51 000 kronor, innebärande en ökning med 1 400 kronor.

Statskontoret har icke heller denna gång ansett sig kunna tillstyrka överstyrelsens ifrågavarande förslag.

Statens lönenämnd har icke velat motsätta sig att arvodet åt provårsföreståndare vid provårsseminarium höjes till 2 004 kronor eller samma belopp, som nämnden tidigare tillstyrkt för provårsläroverkens del. Där emot har lönenämnden på närmare anförda skäl icke ansett sig kunna tillstyrka förslaget om högre lönegradsplacering för ordinarie och extra ordinarie ämneslärare vid provårsseminarierna än vid övriga seminarier men har icke haft något att erinra mot en höjning av det nuvarande arvodet, förslagsvis till 504 kronor för år. Förslaget om höjda arvoden åt handledare har tillstyrkts av lönenämnden.

Delposten till tilläggsarvoden åt lärare vid kurser för utbildande av kyrkomusiker, som nu är uppförd med 12 200 kronor, motsvarande en undervisning av sammanlagt 50 veckotimmar, har av överstyrelsen för nästa budgetår föreslagits uppförd med 22 200 kronor. Därvid har räknats dels med en till 75 veckotimmar utökad undervisning dels ock med att den beslutade löneregleringen för övningslärare, innebärande även en höjning av timarvodena, skall träda i kraft den 1 juli 1949. *Statskontoret* har icke funnit anledning till erinran mot överstyrelsens beräkning av denna delpost.

Arvoden vid kurser för utbildande av hjälpklasslärare. Överstyrelsen har erinrat om det av särskilda sakkunniga avgivna betänkandet rörande utbildningen av bland annat hjälpklasslärare (SOU 1947: 69). I avvaktan på statsmakternas ställningstagande till nämnda förslag har överstyrelsen beräknat förevarande delpost till oförändrat belopp, 12 100 kronor.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Denna anslagspost är för närvarande uppförd med 2 850 000 kronor och föreslås av överstyrelsen för nästa budgetår höjd med 1 026 000 kronor till 3 876 000 kronor. Höjningen betingas — förutom av löneregleringen för övningslärare — i huvudsak av följande förslag:

1) inrättande av 13 nya extra ordinarie lektorstjänster, varav två tjänster avses för vardera seminariet i Gävle och seminariet för kvinnliga elever i Göteborg samt en tjänst vid vart och ett av seminarierna i Hälsingborg, (i stället för en nu befintlig extra ordinarie adjunktstjänst), Härnösand, Jönköping, Karlstad, Kristianstad, Umeå, Växjö och seminarierna för manliga och kvinnliga elever i Linköping,

2) uppflyttning av de extra ordinarie lärarna i trädgårdsskötsel från Ce 20 till Ce 21,

3) inrättande av en extra ordinarie lärartjänst i trädgårdsskötsel vid seminariet i Kristianstad,

4) inrättande av 25 nya extra ordinarie övningsskollärartjänster, varav 2 inrättas »vid seminarium» och 23 »vid folkskola»; tillika föreslås på närmare anförda skäl en omfördelning av de extra ordinarie övningsskollärartjänsterna vid seminariet för kvinnliga elever i Stockholm, så att i stället för nuvarande 3 sådana tjänster »vid seminarium» och 7 »vid folkskola» skulle finnas 7 »vid seminarium» och 3 »vid folkskola»,

5) ökning av anslagsmedlen, nu 41 000 kronor, till förläggande av vissa lektionsövningar, särskilt de s. k. serieövningarna, till klassavdelningar vid folkskolorna på seminarieorterna (+ 9 000 kronor),

6) ökning av anslagsmedlen, nu 41 000 kronor, till studiebesök av seminarieeleverna i andra skolor, särskilt B2- och B3-skolor (+ 9 000 kronor),

7) inrättande vid seminarierna i Härnösand och Kristianstad samt seminariet för kvinnliga elever i Göteborg av en extra ordinarie vaktmästartjänst i Ce 10 (den i Göteborg föreslagna i stället för en där befintlig extra vaktmästartjänst).

Statskontoret har, som förut nämnts, icke ansett sig böra nu tillstyrka en löneförbättring för lärarna i trädgårdsskötsel. Av samma skäl, som därvid anförts, har frågan om inrättande av en extra ordinarie tjänst i trädgårdsskötsel vid seminariet i Kristianstad synts statskontoret böra ställas på framtiden. Mot förslaget om inrättande av extra ordinarie vaktmästartjänster vid seminarierna i Härnösand, Kristianstad och Göteborg har statskontoret icke haft något att erinra.

Departementschefen. Jag förordar i likhet med skolöverstyrelsen, att elevintagningen vid folkskoleseminarierna hösten 1949 gives samma omfattning som innevarande läsår, d. v. s. 53 klassavdelningar, varav 27 på den 4-åriga linjen och 26 på studentlinjen. Med ett högsta antal elever i varje klassavdelning av 32 skulle alltså sammanlagt kunna intagas 1 696 elever. Den närmare fördelningen av intagningen på olika seminarier, däri inbegripen även uppdelningen mellan manliga och kvinnliga elever, torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa.

Ordinarieposten. Rektorerne vid de provisoriska seminarierna i Härnösand, Jönköping och Kristianstad torde, med hänsyn till att ifrågavarande seminarier läsåret 1949/50 komma att omfatta minst sex klassavdelningar, böra uppflyttas från avlöningsgrupp II (Cb 12) till avlöningsgrupp III (Cb 13).

Den alltjämt pågående utvidgningen av seminarieorganisationen — för nästa läsår beräknad till 17 nya seminarieavdelningar och 28 nya övnings-skolavdelningar — nödvändiggör en fortsatt förstärkning av lärarkrafterna. Jag anser mig böra tillstyrka inrättande i enlighet med överstyrelsens förslag av 11 nya ordinarie lektorstjänster. Därest ej Kungl. Maj:t skulle finna skäl till ändring därutinnan, torde de böra fördelas på olika seminarier på sätt överstyrelsen ifrågasatt.

Jag biträder vidare förslaget om inrättande av tre nya ordinarie övnings-skollärartjänster, varav en vid seminariet i Karlstad och två vid seminariet

i Kristianstad. Jag har icke heller funnit anledning till erinran mot att den kvinnliga gymnastiklärartjänsten och lärarinnetjänsten i hushållsgöromål vid det nuvarande seminariet för manliga elever i Göteborg överflyttas till seminariet för kvinnliga elever därstädes. Däremot anser jag mig icke nu kunna biträda förslaget om inrättande av en ordinarie lärarinnetjänst i kvinnlig slöjd vid övningsskolan vid seminariet för manliga elever i Göteborg.

Med hänsyn till att löneregleringen för övningslärare icke avses träda i kraft nästa budgetår torde med en omprövning av löneställningen för de ordinarie och extra ordinarie lärarna i trädgårdsskötsel böra tills vidare anstå.

Någon ytterligare ordinarie vaktmästartjänst vid det provisoriska seminariet i Gävle anser jag mig i likhet med statskontoret icke böra förorda.

Medelsbehovet under ordinarieposten blir med hänsyn dels till att de nuvarande avlöningsbestämmelserna för övningslärare alltjämt skola tillämpas och dels till mitt ställningstagande i det följande till förslaget om högre löneplacering för vissa lärare vid provårsseminarierna väsentligt mindre än överstyrelsen beräknat. För egen del uppskattar jag medelsbehovet till 3 650 000 kronor, vilket innebär en ökning med 250 000 kronor.

Arvodesposten. Då jag icke för närvarande anser mig böra ifrågasätta någon höjning av timarvodet till de deltidsanställda seminariesköterskorna, bör delposten till arvoden åt seminarieläkare m. m. blott uppräknas med 3 300 kronor på grund av ökat elevantal och sålunda uppföras med 58 300 kronor.

Någon allmän höjning av bibliotekariearvodena torde icke nu böra vidtagas. En mindre ökning av anslagsmedlen till nämnda arvoden torde dock böra ske för att i ett eller annat fall möjliggöra någon höjning. Jag beräknar i likhet med statskontoret för ändamålet 30 000 kronor. För ämneskatalogisering torde därutöver böra anvisas 1 000 kronor till vartdera seminariet för kvinnliga elever i Stockholm och seminariet i Umeå. Delposten till arvoden åt seminariebibliotekarier bör alltså uppföras med 32 000 kronor, innebärande en ökning med 2 600 kronor.

Med skrivelse den 20 december 1947 ha de särskilda sakkunniga, vilka tillkallats för utredning rörande organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter, avgivit betänkande med förslag i ämnet. Förslaget, som berör de allmänna läroverkens, folk- och småskoleseminariernas samt de tekniska läroverkens rektorsexpeditioner, har varit föremål för vederbörlig remissbehandling. Då ett genomförande av de förordade åtgärderna skulle medföra en avsevärd utgiftsökning för statsverket, har jag icke i nuvarande ekonomiska läge ansett mig böra förorda, att för riksdagen framlägges något på betänkandet grundat förslag. Delposten till arvoden åt biträden på rektorsexpeditionerna

bör alltså beräknas enligt nu gällande grunder, varvid jag dock i likhet med statskontoret finner skäligt, att ifrågavarande arvoden utgå med 1 100 kronor vid samtliga seminarier. Härigenom föranledes en kostnadsökning av 1 200 kronor, varför posten bör uppföras med 20 900 kronor.

Jag är icke heller i år beredd att tillstyrka en eljest i och för sig välmotiverad förbättring av de nuvarande arvoden vid provårseminarierna. Medelsbehovet under delposten till särskilda arvoden vid provårseminarierna torde därför, med tillämpning av nuvarande arvodesgrunder, böra uppföras med 51 000 kronor, vilket innebär en ökning med 1 400 kronor.

Delposterna till tilläggsarvoden åt lärare vid kurser för utbildande av kyrkomusiker och till arvoden vid kurser för utbildande av hjälpklasslärare torde böra uppföras med 18 300 kronor och 12 100 kronor, vilket beträffande förstnämnda delpost innebär en ökning med 6 100 kronor och beträffande sistnämnda delpost oförändrad medelsanvisning.

Arvodesposten i dess helhet beräknar jag alltså till $(58\,300 + 32\,000 + 20\,900 + 51\,000 + 18\,300 + 12\,100 =)$ 192 600 kronor, vilket innebär en höjning med 14 600 kronor.

Icke-ordinarieposten. Jag tillstyrker förslaget om inrättande av 13 nya extra ordinarie lektorstjänster med den huvudsakliga placering vid olika seminarier, som av överstyrelsen beräknats. Jag förutsätter därvid, att en extra ordinarie adjunktstjänst samtidigt indrages vid seminariet i Hälsingborg. Vidare biträder jag förslagen om inrättande av en extra ordinarie lärartjänst i trädgårdsskötsel vid seminariet i Kristianstad, vilken tjänst med hänsyn till vad jag förut anfört bör placeras i Ce 20, samt av 25 nya extra ordinarie övningsskollärartjänster. Av dessa senare tjänster torde två böra inrättas »vid seminarium» och 23 »vid folkskola». Jag har icke heller funnit anledning till erinran mot att av de vid seminariet för kvinnliga elever i Stockholm befintliga extra ordinarie övningsskollärartjänsterna fyra dylika tjänster »vid folkskola» förändras till tjänster »vid seminarium».

Med hänsyn till mitt ställningstagande till sakkunnigförslaget angående organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna böra under icke-ordinarieposten medel även för nästa budgetår beräknas för avlönande av kontorsbiträdespersonal och för renskrivningsgöromål vid provårseminarierna. För närvarande må anställas ett heltidstjänstgörande biträde vid ett vart av 13 seminarier och ett halvtidstjänstgörande biträde vid vart och ett av de återstående 6 seminarierna. Med hänsyn till expeditionsgöromålens ökade omfattning torde nu ytterligare fyra seminarier, nämligen i Härnösand Jönköping, Kristianstad och Linköping (för kvinnliga elever) böra erhålla heltidstjänster.

Jag har icke funnit anledning till erinran mot förslaget om inrättande av en vaktmästartjänst i Ce 10 vid ett vart av seminarierna i Härnösand och Kristianstad samt seminariet för kvinnliga elever i Göteborg. Vid sist-

nämnda seminarium torde därvid den nuvarande extra vaktmästartjänsten böra indragas.

I enlighet med överstyrelsens förslag torde för nästa budgetår ytterligare 18 000 kronor böra anvisas för förläggande av vissa lektionsövningar, särskilt de s. k. serieövningarna, till klassavdelningar vid folkskolorna på seminarieorterna samt för beredande av möjlighet för seminarieeleverna att göra studiebesök i andra skolor, särskilt B2- och B3-skolor.

Det sammanlagda medelsbehovet under icke-ordinarieposten beräknar jag till 3 700 000 kronor, vilket innebär en ökning med 850 000 kronor. Jag har därvid räknat med att det kan visa sig erforderligt att medgiva en mindre ökning av antalet extra ordinarie övningslärartjänster vid seminarieerna.

Rörligt tillägg. Denna anslagspost torde böra uppräknas med 107 400 kronor till 757 400 kronor.

Hela avlöningsanslaget bör vid bifall till vad jag i det föregående förordat uppföras med 8 300 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 1 222 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1949/50, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för folkskoleseminarierna, vilka föranledas av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för folkskoleseminarierna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,
förslagsvis kronor 3 650 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar,
bestämda av Kungl. Maj:t:
 - a) Arvoden åt seminarieläkare m. m., för
slagsvis kronor 58 300
 - b) Arvoden åt seminariebibliotekarier .. » 32 000
 - c) Arvoden åt biträden
på rektorsexpeditionerna » 20 900
 - d) Särskilda arvoden
vid provårseminarier » 51 000

e) Tilläggsarvoden åt lärare vid kurser för utbildande av kyrko- musiker, <i>förslagsvis</i> kronor	18 300	
f) Arvoden vid kurser för utbildande av hjälpklasslärare .. »	12 100 kronor	192 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	3 700 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	757 400
Summa kronor		8 300 000;

c) till *Folkskoleseminarierna*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 8 300 000 kronor.

[207.] **2. Folkskoleseminarierna: Omkostnader.** Detta anslag är nu uppfört med 821 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 973 000 kronor, innebärande en ökning med 152 000 kronor, enligt följande sammanställning:

U t g i f t e r:

Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	20 000	(— 200)
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> ..	»	370 000	(+ 41 000)
Övriga expenser	»	413 000	(+ 77 000)
Trädgårdarnas underhåll och skötsel, <i>förslagsvis</i>	»	105 000	(+ 17 600)
Särskilda kurser och föreläsningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	40 800	(+ 9 800)
Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	»	500	
Dagtraktamenten åt deltagare i kurser för utbildande av hjälpklasslärare ..	»	7 800	
Bidrag till seminarieelevernas studiebe- sök vid skolor av lägre skolform, <i>för- slagsvis</i>	»	60 000	(+ 10 000)
Bidrag till anordnande av studie- och idrottsutfärder	»	7 500	(+ 1 300)
Summa kronor		1 024 600	(+ 156 500)

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l:

Upplåtelse av lokaler, ersättning för lyse m. m.	kronor	7 600	(+ 600)
Inkomster av trädgårdarna	»	44 000	(+ 3 900)
Summa kronor		51 600	(+ 4 500)
Nettoutgift kronor		973 000	(+ 152 000).

Höjningen av delposten till övriga expenser har motiverats med den alltjämt fortgående utvidgningen av seminarieorganisationen och stegrade kostnader för städning. Av det föreslagna beloppet avses vidare 2 500 kronor för anskaffande och tvätt av skyddsbeklädnad för seminarieläkarna och de deltidsanställda seminariesköterskorna.

Särskilda kurser och föreläsningar m. m. Överstyrelsen har beräknat medelsbehovet sålunda:

kurser i skolhygien (19 × 300)	kronor	5 700
» » tal- och röstvård (19 × 500)	»	9 500
föreläsningar i skilda ämnen, undervisningsfilm (19 × 500)	»	9 500
socialpedagogisk föreläsningskurs vid seminariet för kvinnliga elever i Stockholm	»	1 800
psykotekniska inträdesprov	»	5 200
simundervisning och bad	»	7 600
förhyrning av idrottslokaler	»	1 500
		kronor 40 800.

För anordnande av psykotekniska prov i samband med inträdesprovingarna ha för innevarande budgetår anvisats 600 kronor till seminariet för kvinnliga elever i Stockholm och 300 kronor till seminariet i Lund, varjämte må för ändamålet användas ytterligare sammanlagt högst 2 000 kronor, att av överstyrelsen fördelas mellan de övriga seminarier, som göra framställning därom. Överstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit anvisande av sammanlagt 5 200 kronor för ifrågavarande ändamål, varav 600 kronor till Stockholms-seminariet, 850 kronor till Lunda-seminariet, 1 750 kronor till ytterligare fyra seminarier, som gjort framställning därom, samt 2 000 kronor till överstyrelsens förfogande att fördelas mellan seminarier, som ännu icke gjort framställning om medel men kunde komma att göra det.

Departementschefen. Delposterna till bränsle, lyse och vatten samt till övriga expenser torde med hänsyn till seminarieorganisationens pågående utvidgning böra undergå vissa höjningar; dock torde dessa kunna begränsas till 20 000 kronor respektive 50 000 kronor och posterna alltså uppföras med 349 000 kronor och 386 000 kronor. Därvid har jag beträffande delposten till övriga expenser, i överensstämmelse med den ståndpunkt jag i det föregående intagit till frågan om skyddsbeklädnad för skolläkare och deltidsanställda skolsköterskor vid de allmänna läroverken, icke beräknat några medel för nämnda ändamål vid folkskoleseminarierna. Till trädgårdarnas underhåll och skötsel torde böra anvisas ett bruttobelopp av 97 500 kronor, innebärande en ökning med 10 100 kronor. Då överstyrelsen emellertid beräknat inkomsterna av trädgårdarna till 44 000 kronor eller 3 900 kronor mer än för innevarande budgetår, blir nettoökningen för detta ända-

mål endast 6 200 kronor. Mot beräkningen av delposten till särskilda kurser och föreläsningar m. m. har jag icke funnit anledning till annan erinran än att till psykotekniska prov torde böra anvisas sammanlagt 3 500 kronor, varav till seminariet för kvinnliga elever i Stockholm och seminariet i Lund förutsätts utgå 600 kronor respektive 850 kronor och återstoden stå till överstyrelsens förfogande för fördelning mellan övriga seminarier, som önska anordna dylika prov. Delposten bör alltså höjas med 8 100 kronor till 39 100 kronor. Delposten till bidrag till anordnande av studie- och idrottsutfärder torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra uppräknas med 1 300 kronor till 7 500 kronor. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande omkostnadsstatens utgiftssida.

Överstyrelsens uppskattning av de särskilda uppbördsmedlen, vilkas summa beräknats öka med 4 500 kronor, har icke givit mig anledning till erinran.

Med hänsyn till det anförda torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med 85 000 kronor och sålunda uppföras med 906 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskoleseminarierna: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 906 000 kronor.

[208.] **3. Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.** Detta anslag är nu uppfört med 240 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har föreslagit en höjning av anslaget till 300 000 kronor och därvid framhållit, att redan den pågående utvidgningen av seminarieorganisationen — antalet klassavdelningar komme nästa läsår att ökas från 130 till 147 — motiverade en förstärkning av anslaget. Därtill komme, att de ökade fordringarna på moderna arbetsmetoder och mera individuell undervisning ställde större krav på seminariernas materiel- och biblioteksutrustning. Med hänsyn till den omfattande elevintagningen och det stora elevantalet i klassavdelningarna, varigenom ett gott utbildningsresultat försvårades, vore det angeläget, att utbildningen icke därjämte hindrades på grund av otillräcklig eller otillfredsställande undervisningsmateriel.

Departementschefen. En höjning av förevarande anslag torde vara erforderlig med hänsyn bland annat till det ökade antalet klassavdelningar. Jag förordar för egen del, att anslaget uppföres med 270 000 kronor, innebärande en förstärkning med 30 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 kronor.

[209.] **4. Folkskoleseminarierna: Utrustning.** Detta anslag är nu uppfört med 315 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt om höjning av anslaget med 210 000 kronor till 525 000 kronor och därvid framhållit, att den alltjämt pågående utvidgningen av seminarieorganisationen krävde avsevärda belopp även under nästkommande budgetår för ofrånkomlig utrustning av nya lokaler, varjämte vid samtliga seminarier åtskilliga förbättringar av utrustningen vore nödvändiga, om seminarierna skulle i utrustningshänseende kunna fylla de krav, som måste ställas på moderna lärarutbildningsanstalter. I sina anslagsäskanden har *överstyrelsen* närmare redogjort för de ändamål vid de olika seminarierna, vilka borde tillgodoses ur anslaget; härutinnan torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Departementschefen. Tillkomsten av nya lokaler i och med seminarieorganisationens fortgående utbyggnad och behovet av förbättrad och moderniserad utrustning vid de gamla seminarierna nödvändiggöra alltjämt anvisande av betydande anslagsmedel till utrustning. Jag anser mig dock icke i betraktande av de avsevärda belopp, som under de senare budgetåren anvisats för ändamålet, och med hänsyn till de rådande ekonomiska förhållandena kunna ifrågasätta en så kraftig anslagshöjning, som den *överstyrelsen* ansett önskvärd. Jag förordar för egen del, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 400 000 kronor, innebärande en ökning med 85 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskoleseminarierna: Utrustning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[210.] **5. Småskoleseminarierna: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 223 000	2 240 131
1948/49 (statsliggaren s. 617)	2 367 000	
1949/50 (förslag)	2 495 000	

Skolöverstyrelsen har hemställt om höjning av anslaget för nästa budgetår med 481 000 kronor till 2 848 000 kronor. I ärendet har *statskontoret* avgivit utlåtande.

Seminarieorganisationen.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår redogjorde *överstyrelsen* utförligt för de beräkningar rörande lärarbehovet, som utförts av *överstyrelsens* statistiska avdelning. Dessa beräkningar, beträffande vilka torde få hänvisas till propositionen 1948:155 (s. 8 ff.), visade, att småskoleseminariernas dåvarande examinationskapacitet var otillräcklig för att

möta det stora lärarbehovet i början av 1950-talet. För tillgodoseende av detta behov beräknade överstyrelsen, att sex nya klassavdelningar utöver de 28, som organisationen var avsedd för, borde intagas under vart och ett av åren 1948—1950. Av dessa sex nya avdelningar beräknades fyra kunna intagas vid redan befintliga seminarier, medan för de återstående två avdelningarna ett nytt provisoriskt seminarium föreslogs inrättat i Karlstad.

Vid anmälan av ärendet i propositionen 1948:155 tillstyrkte jag överstyrelsens förslag utom beträffande inrättandet av det nya seminariet i Karlstad, och riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Då de två avdelningar, som överstyrelsen tänkt sig förlagda till Karlstad, icke kunnat beredas plats vid övriga seminarier, har hösten 1948 i första klassen intagits sammanlagt 32 klassavdelningar mot av överstyrelsen beräknade 34.

Överstyrelsen har nu, under hänvisning till förutnämnda beräkningar rörande lärarbehovet, ansett sig böra ånyo föreslå, att ett provisoriskt småskoleseminarium upprättas i Karlstad. Överstyrelsen har förvissat sig om att staden fortfarande vore villig att ställa erforderliga lokaler för två klassavdelningar till förfogande. Överstyrelsen har alltså föreslagit en intagning nästa läsår av 34 avdelningar, varav 33 på tvåårig linje och 1 (i Haparanda) på treårig linje, samt framhållit, att denna intagning vore erforderlig oberoende av frågan om småskollärarinnornas tjänstgöring i tredje klassen.

Statskontoret, som tidigare avstyrkt överstyrelsens förslag om inrättande av ett seminarium i Karlstad, har nu intagit samma ståndpunkt och förordat, att andra utvägar sökas för att motverka den brist å lärarkrafter, som beräknades framdeles uppstå.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Denna anslagspost, som nu är uppförd med 1 308 000 kronor, har av överstyrelsen för nästa budgetår beräknats till 1 472 000 kronor. Höjningen, 164 000 kronor, betingas i huvudsak dels av den beslutade löne-regleringen för övningslärare, dels ock av följande av överstyrelsen föreslagna åtgärder:

- 1) inrättande av en rektorstjänst i avlöningsgrupp II (Cb 8) vid seminariet i Karlstad,
- 2) uppflyttning av fyra på övergångsstat i Ca 23 uppförda ämneslärare till Ca 24,
- 3) inrättande av en ny ordinarie övningsskollärartjänst vid seminariet i Haparanda.

Beträffande förslaget under 2) framhåller överstyrelsen, att ifrågavarande ämneslärare visserligen endast avlagt folkskollärarexamen men undervisade i seminarieklasserna och hade samma undervisningsskyldighet och ansvar som adjunkterna. Överstyrelsen har vidare erinrat, att ämneslärare i teoretiska läroämnen vid högre kommunala skolor, av vilka åtskilliga icke

hade högre utbildning än nu ifrågavarande lärare, åtnjöte lön enligt Ca 24, vilket likaledes vore fallet med ämneslärarinnor vid de allmänna läroverken. — *Statskontoret* har avstyrkt förslaget med hänsyn till de konsekvenser en lönegradsuppflyttning för dessa ämneslärare skulle medföra, särskilt i fråga om övningskollärarna.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Enligt överstyrelsens beräkningar skulle denna anslagspost, nu 45 000 kronor, böra höjas med 56 000 kronor till 101 000 kronor.

Beträffande delposten till arvoden åt seminarieläkare m. m. har överstyrelsen, liksom i fråga om folkskoleseminarierna, ånyo framlagt förslag om höjning av timarvodet för seminariesköterska vid deltidstjänstgöring från 3 kronor 75 öre till 4 kronor 75 öre. Vid bifall härtill och till förslaget om inrättande av ett seminarium i Karlstad har överstyrelsen beräknat medelsbehovet under denna delpost, som nu är uppförd med 23 200 kronor, till 25 300 kronor.

I fråga om delposten till arvoden åt seminariebibliotekarier, nu 11 600 kronor, har överstyrelsen med hänsyn till Karlstadseminariet m. m. räknat med en höjning med 900 kronor till 12 500 kronor.

Delposten till arvoden åt biträden på rektorsexpeditionerna, som nu är uppförd med 7 000 kronor, har av överstyrelsen med tillämpning av oförändrade arvodesgrunder beräknats till 7 600 kronor. Emellertid har överstyrelsen, liksom beträffande folkskoleseminarierna, räknat med ett genomförande av det av särskilda sakkunniga framlagda förslaget om organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter med av överstyrelsen tidigare förordade jämkningar i nämnda förslag. Medelsbehovet under denna delpost skulle då uppgå till 58 600 kronor, varvid emellertid samtidigt en minskning av icke-ordinarieposten skulle kunna ske med de nuvarande kostnaderna för tre halvtidsanställda kontorsbiträden och skrivhjälp på rektorsexpeditionerna, vilka kostnader uppgå till i runt tal 15 000 kronor.

Delposten tilläggsarvoden åt lärare i trädgårdsskötsel är nu uppförd med 1 400 kronor. Ur densamma utgå arvoden med 350 kronor vid vart och ett av fyra seminarier. *Överstyrelsen* har, under framhållande att arvodet varit oförändrat under många år och icke syntes motsvara de uppgifter, som arbetet med de stora seminarieträdgårdarna medförde, hemställt om höjning av delposten med 200 kronor för möjliggörande av någon förhöjning av ifrågavarande arvoden.

Arvodet åt ett biträde för matlagningen vid seminariet i Lycksele utgår nu med 1 800 kronor. *Överstyrelsen* har föreslagit en höjning av arvodet till 3 000 kronor och därvid framhållit, att det nuvarande arvodet vore så lågt, att elevhushållet måst gå emellan,

vilket i sin tur nödvändiggjort en höjning av matpriserna för eleverna. — Statskontoret har icke velat motsätta sig förslaget.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Denna anslagspost, som nu är uppförd med 781 000 kronor, har av överstyrelsen föreslagits höjd med 200 000 kronor till 981 000 kronor. Förutom av löneregleringen för övningslärare betingas höjningen huvudsakligen av följande förslag:

- 1) inrättande av tre nya extra ordinarie adjunktstjänster i Ce 24, varav två vid det föreslagna seminariet i Karlstad och en vid seminariet i Haparanda,
- 2) ökning av anslagsmedlen till handledararvoden med 6 800 kronor, varav 2 400 kronor belöpa på seminariet i Karlstad,
- 3) inrättande av en vaktmästartjänst i Ce 9 vid seminariet i Stockholm; samtidigt bortfaller nu utgående belopp av 2 000 kronor för vaktmästarhjälp vid seminariet,
- 4) anvisande av 1 600 kronor för anställande av vaktmästare vid Karlstad-seminariet.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot förslagen, såvitt de ej avse det ifrågasatta seminariet i Karlstad.

Rörligt tillägg.

Denna anslagspost har av överstyrelsen beräknats höjd från 233 000 kronor till 294 000 kronor.

Departementschefen. Då jag i fjol hade att taga ställning till det av överstyrelsen nu ånyo framförda förslaget om upprättande av ett provisoriskt småskoleseminarium i Karlstad, framhöll jag bland annat, under erinran om 1946 års skolkommissions väntade principbetänkande om skolväsendets framtida organisation, att det syntes lämpligt att icke vidtaga några åtgärder, som skulle kunna innebära ett föregripande av statsmakternas ställningstagande till ifrågavarande betänkande och närmast den del därav, som avsåge lärarutbildningens anordnande. I detta läge borde, uttalade jag vidare, frågan om en utvidgning av seminarieorganisationen med nya seminarier tills vidare anstå. Sedan dess har skolkommissionen avlämnat sitt betänkande, vars remissbehandling inom kort kan väntas avslutad. Det synes emellertid icke möjligt att slutföra beredningen av detta synnerligen omfattande material i sådan tid, att på betänkandet grundade förslag skola kunna föreläggas 1949 års riksdag. Då de tidigare anförda skälen för en avvaktande hållning i fråga om utvidgning av seminarieorganisationen med nya seminarier sålunda allttjämt äro för handen, är jag icke heller i år beredd att tillstyrka inrättandet av ett nytt seminarium i Karlstad. Jag räknar därför med en elevintagning nästa läsår

av samma storleksordning som för innevarande läsår eller 32 klassavdelningar, varav 31 på tvåårig linje och 1 på treårig linje.

Ordinarieposten. Vid småskoleseminarierna finnas på övergångsstat uppförda fyra ämneslärare i Ca 23, vilka icke ha formell adjunktskompetens men som ha samma undervisningsskyldighet och ansvar som adjunkterna. Två av lärarna inneha för övrigt förordnanden som seminarierektorer. Det synes skäligt, att dessa lärare med hänsyn till löneställningen för icke adjunktskompetenta ordinarie ämneslärare vid de högre kommunala skolorna placeras i Ca 24. Jag vill därför förorda, att de å övergångsstat uppförda ämneslärartjänsterna vid småskoleseminarierna från och med nästa budgetår placeras i Ca 24.

Jag tillstyrker inrättandet av en ny ordinarie övningsskollärartjänst vid seminariet i Haparanda.

Det av överstyrelsen uppskattade medelsbehovet under ordinarieposten kan minskas med vad som beräknats för en rektor vid ett seminarium i Karlstad och för löneregleringen för övningslärare. Jag förordar, att posten uppföres med 1 343 000 kronor, innebärande en ökning med 35 000 kronor.

Arvodesposten. Under hänvisning till min ståndpunkt i samma fråga beträffande folkskoleseminarierna kan jag icke biträda förslaget om höjning av timarvudet för sköterskorna vid småskoleseminarierna. Delposten till arvoden åt seminarieläkare m. m. torde därför bära uppföras med oförändrat belopp, 23 200 kronor.

Delposterna till arvoden åt seminariebibliotekarier och till arvoden åt biträden på rektorsexpeditionerna bära höjas med 400 kronor respektive 300 kronor till 12 000 kronor respektive 7 300 kronor.

Jag biträder vidare förslagen om höjning av delposterna till tilläggsarvoden åt lärare i trädgårdsskötsel och till arvode åt ett biträde för matlagningen vid seminariet i Lycksele med 200 kronor respektive 1 200 kronor till 1 600 kronor respektive 3 000 kronor.

Hela arvodesposten beräknar jag alltså till $(23\,200 + 12\,000 + 7\,300 + 1\,600 + 3\,000 =) 47\,100$ kronor, vilket innebär en ökning med 2 100 kronor.

Icke-ordinarieposten. Vid seminariet i Haparanda torde i enlighet med överstyrelsens förslag bära inrättas en extra ordinarie adjunktstjänst och vid seminariet i Stockholm en vaktmästartjänst i Ce 9, varvid samtidigt nu utgående belopp av 2 000 kronor till anställande av vaktmästare vid seminariet bortfaller. Anslagsmedlen till handledararvoden torde bära ökas med 4 400 kronor.

Med hänsyn till expeditionsgöromålens ökade omfattning vid vissa seminarier torde medel bära beräknas för anställande av ett halvtidstjänstgörande kontorsbiträde även vid seminariet i Strängnäs, varjämte till överstyrelsens förfogande bör ställas ett belopp av 1 000 kronor för möjlig-

görande av ytterligare biträdeshjälp vid de seminarier, som ej ha kontorsbiträden.

Icke-ordinarieposten beräknar jag med utgångspunkt från överstyrelsens förslag och efter avdrag av de medel, som beräknats för icke-ordinarie personal vid seminariet i Karlstad och för löneregleringen för övningslärare, till 861 000 kronor, innebärande en ökning med 80 000 kronor.

Rörligt tillägg. Denna anslagspost torde bära höjas med 10 900 kronor till 243 900 kronor.

Hela avlöningsanslaget bör alltså uppföras med (1 343 000 + 47 100 + + 861 000 + 243 900 =) 2 495 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 128 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1949/50, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för småskoleseminarierna, som föranledas av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för småskoleseminarierna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,
förlagsvis kronor 1 343 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar,
bestämda av Kungl. Maj:t:
 - a) Arvoden åt seminarieläkare m. m.
förlagsvis kronor 23 200
 - b) Arvoden åt seminariebibliotekarier » 12 000
 - c) Arvoden åt biträden på rektorsexpeditionerna » 7 300
 - d) Tilläggsarvoden åt lärare i trädgårdsskötsel » 1 600
 - e) Arvode åt ett biträde för matlagningen vid seminariet i Lycksele... » 3 000 kronor 47 100

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie	
personal, <i>förslagsvis</i>	kronor 861 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 243 900
	Summa kronor 2 495 000;

c) till *Småskoleseminarierna*: *Avlöningar* för budget-
året 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 495 000 kronor.

[211.] 6. **Småskoleseminarierna: Omkostnader.** Detta anslag är nu uppfört med 250 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 317 000 kronor, innebärande en ökning med 67 000 kronor, enligt följande sammanställning:

U t g i f t e r:

Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 5 600	(+ 1 300)
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	» 137 000	(+ 32 000)
Övriga expenser	» 133 000	(+ 27 000)
Trädgårdarnas underhåll och skötsel, <i>förslagsvis</i>	» 23 100	(+ 3 700)
Särskilda kurser och föreläsningar m. m. . .	» 26 200	(— 2 400)
Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	» 500	
Underhåll och förnyelse av inventarierna i elevbostadsrummen vid seminariet i Lycksele, <i>förslagsvis</i>	» 360	
Bidrag till seminarieelevernas studiebesök vid andra skolor samt anordnande av studie- och idrottsutfärder	» 8 000	(+ 6 000)
	Summa kronor 333 760	(+ 67 600).

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l:

Upplåtelse av lokaler, ersättning för lyse kronor	5 600	(+ 600)
Inkomster av trädgårdarna	» 10 800	
Elevavgifter till underhåll och förnyelse av inventarierna i elevbostadsrummen vid seminariet i Lycksele	» 360	
	Summa kronor 16 760	(+ 600)
	Nettoutgift kronor 317 000	(+ 67 000).

Av det till övriga expenser beräknade beloppet avses bland annat 1 500 kronor för anskaffande och tvätt av skyddsbeklädnad åt seminarieläkarna och de deltidsanställda seminariesköterskorna.

Särskilda kurser och föreläsningar m. m. Överstyrelsen har beräknat medelsbehovet sålunda:

kurser i skolhygien (11×300)	kronor	3 300
» » tal- och röstvård (11×500)	»	5 500
föreläsningar i skilda ämnen, undervisningsfilm (11×300)	»	3 300
simundervisning och bad samt förhyrning av idrottsplan..	»	3 300
preparandkurs vid seminariet i Haparanda	»	8 300
psykotekniska inträdesprov	»	2 500
		kronor 26 200.

Ur förevarande anslagspost utgå för innevarande budgetår till preparandkurs och kurser i hushållsgöromål vid seminariet i Haparanda 8 200 kronor respektive 5 100 kronor. Sistnämnda belopp har erfordrats under en följd av år, enär kurserna i hushållsgöromål av lokalskäl måst förläggas till sommarferierna. Då seminariet nu erhållit möjlighet att anordna dem under pågående termin, bortfaller behovet av denna medelsanvisning. Däremot bör anslag fortfarande utgå för anordnande av preparandkurs. För ändamålet har beräknats 8 300 kronor.

För anordnande av psykotekniska prov i samband med inträdesprövingarna utgår för innevarande budgetår ett belopp av högst 1 500 kronor, att av överstyrelsen fördelas mellan de seminarier, som hos överstyrelsen göra framställning härom. Enär enbart vid seminariet i Stockholm utgiften härför kunde beräknas till 800 kronor, har överstyrelsen ansett en medelsanvisning av 2 500 kronor erforderlig.

Till bidrag till anordnande av studie- och idrottsutfärder ha för innevarande budgetår anvisats 2 000 kronor. Överstyrelsen framhåller, att beloppet vore alltför ringa. Särskilt stora vore kostnaderna vid seminarierna i Haparanda och Lycksele på grund av de långa avstånden till studiemålen. Överstyrelsen har därför föreslagit, att till vardera av dessa seminarier beräknas 2 000 kronor och till fördelning mellan övriga seminarier 4 000 kronor eller sammanlagt 8 000 kronor.

Departementschefen. Anslagsposten till sjukvård m. m. torde i enlighet med skolöverstyrelsens förslag böra höjas med 1 300 kronor till 5 600 kronor. Däremot torde med hänsyn bland annat till mitt ställningstagande i det föregående till frågan om inrättande av ett nytt seminarium i Karlstad till expenser böra anvisas ett något lägre belopp än överstyrelsen föreslagit. Jag förordar sålunda, att delposterna till bränsle, lyse och vatten samt övriga expenser uppföras med 130 000 kronor respektive 121 000 kronor, innebärande ökningar med 25 000 kronor respektive 15 000 kronor. Till trädgårdarnas underhåll och skötsel torde böra anvisas 22 500 kronor eller 3 100 kronor mer än för innevarande budgetår. Delposten till särskilda kurser och föreläsningar m. m. torde böra minskas med 4 800 kronor och alltså uppföras med 23 800 kronor. Jag har därvid beräknat oförändrat belopp eller 1 500 kronor till anordnande av psykotekniska prov. Till bidrag till anordnande av studie- och idrottsutfärder torde böra anvisas ett med 2 000 kronor till 4 000 kronor förhöjt belopp. I övrigt förutsätter jag icke någon ändring beträffande omkostnadsstatens utgiftssida.

Överstyrelsens uppskattning av de särskilda uppbördsmedlen, vilkas summa beräknats öka med 600 kronor, har icke givit mig anledning till erinran.

Med hänsyn till det nu anförda torde förevarande anslag för nästa budgetår böra höjas med 41 000 kronor och sålunda uppföras med 291 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Småskoleseminarierna: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av kronor 291 000.

[212.] **7. Småskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.** Detta anslag är nu uppfört med 59 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har för nästa budgetår hemställt om en höjning av anslaget med 14 000 kronor, varav 4 000 kronor beräknats för det föreslagna nya seminariet i Karlstad.

Departementschefen. Med hänsyn bland annat till att jag icke tillstyrkt förslaget om upprättande av ett seminarium i Karlstad torde det vara tillfyllest, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 5 000 kronor och alltså uppföres med 64 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Småskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 64 000 kronor.

[213.] **8. Småskoleseminarierna: Utrustning.** Detta anslag är nu uppfört med 400 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har för nästa budgetår beräknat ett medelsbehov av 170 000 kronor, innebärande en minskning med 230 000 kronor. Av det föreslagna anslagsbeloppet avse 10 000 kronor det ifrågasatta nya seminariet i Karlstad, 65 000 kronor de nya lokalerna vid seminariet i Landskrona och återstoden komplettering av utrustningen vid övriga seminarier, för att de i utrustningshänseende skola kunna motsvara nutida krav.

Departementschefen. *Skolöverstyrelsens* anslagsberäkning har icke givit mig anledning till annan erinran än att viss ytterligare reduktion av medelsanvisningen bör kunna ske bland annat med hänsyn till att jag icke ansett mig böra föreslå något nytt seminarium i Karlstad. Jag beräknar sålunda för egen del medelsbehovet för nästa budgetår till 150 000 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 250 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Småskoleseminarierna: Utrustning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

[214.] **9. Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläro- utbildning.** Stiftelsen har till ändamål att genom fortsatt utbildning av lärare verka för uppfostran i allmänhet och särskilt för användande därvid av den pedagogiska slöjden. Vid sidan av denna sin egentliga uppgift har stiftelsen kommit att — i brist på ett statligt slöjdläroseminarium — bli en anstalt för utbildning av facklärare i manlig slöjd, den enda i landet. Då stiftelsen råkat i ekonomiska svårigheter, erhöll den för vartdera av budgetåren 1941/42 och 1942/43 ett statsanslag av 5 000 kronor såsom bidrag till avlönande av lärare i manlig slöjd. Sedan utredning angående stiftelsens verksamhet och ekonomi m. m. verkställts av sakkunniga, beslöt 1943 års riksdag vissa åtgärder för sanering av stiftelsens ekonomi. Sålunda beslöts, att stiftelsen skulle erhålla ett räntefritt statslån av 90 000 kronor för vissa byggnadsarbeten m. m. och ett årligt statsbidrag av 8 500 kronor för slöjdläroutbildningen. Med hänsyn till kostnadsstegringar beviljade 1945 års riksdag stiftelsen ytterligare ett räntefritt statslån av 19 000 kronor för nämnda byggnadsarbeten. Det årliga statsbidraget blev av 1947 års riksdag för höjning av vissa lärarlöner ökat med 2 200 kronor till 10 700 kronor, med vilket belopp anslaget utgår även för innevarande budgetår.

Stiftelsens styrelse har hemställt *dels* om ett engångsanslag av 10 000 kronor till förnyelse av inventariebeståndet i slöjdsalarna, *dels* om höjning av det årliga statsbidraget med 5 400 kronor, enär styrelsen ansett sig nödsakad att höja lärarpersonalens löner i anslutning till den allmänna höjningen av lönenivån, *dels ock* om anvisande av medel till stipendier åt lärare för beivrande av fortbildningskurser vid stiftelsen.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt, att det till anskaffande av inventarier äskade beloppet ställdes till stiftelsens förfogande antingen som utökning av tidigare statslån eller som reservationsanslag. Vad angår den begärda anslagsökningen för höjning av lärarlönerna, har överstyrelsen förordat en anslagsökning av 3 600 kronor, avseende vad som belöpte på överlärare och lärare i manlig slöjd. Vidare har överstyrelsen föreslagit, att till stipendier åt lärare måtte anvisas 15 000 kronor.

Statskontoret har erinrat, att i förutnämnda statslån på 90 000 kronor ingått 4 000 kronor för nyanskaffning av inventarier för slöjdundervisningen. Statskontoret, som i annat sammanhang påkallat en undersökning av stiftelsens ekonomiska förhållanden, vore icke berett att förorda en medelsanvisning för ytterligare inventarieanskaffning. Den föreslagna arvodesuppräknings avstyrktes med hänsyn till höjningen år 1947. Ej heller kunde ämbetsverket förorda anslag till stipendier åt lärare. Då de folkskollärare, som genomgått slöjdkurs å Nääs, efter genomförandet av löneregleringen för övningslärare komme att erhålla en väsentligt förbättrad ersättning för slöjdundervisningen, ansåge statskontoret det ligga i lärarnas eget intresse att själva bestrida de förhållandevis ringa kostnader, som vore förenade med genomgåendet av en dylik kurs.

Departementschefen. De år 1943 vidtagna åtgärderna för förbättring av stiftelsens ekonomi ha icke medfört den stabilisering, som avsetts. Bokslutet har de senaste åren utvisat underskott och stiftelsen har åsamkat sig betydande skulder. Jag har därför för avsikt att inom snar framtid utverka bemyndigande att låta verkställa en ny utredning rörande stiftelsens ekonomi och fortsatta verksamhet. Jag är med hänsyn härtill icke beredd att nu biträda stiftelsens förutnämnda framställningar i vidare mån än att jag förordar, att förevarande anslag, som endast må användas till avlöande av lärare i manlig slöjd, i enlighet med skolöverstyrelsens förslag höjes med 3 600 kronor till 14 300 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 14 300 kronor.

[215.] **10. Fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor.** Detta reservationsanslag, som var indraget för budgetåren 1940/46, utgick för budgetåret 1946/47 med 20 000 kronor och har därefter uppförts med 30 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har hemställt om ökning av anslaget med 107 000 kronor. Härav avser ett belopp av 14 000 kronor en kurs för slöjdlärarinnor och ett sammanlagt belopp av 58 000 kronor kurser i medborgarkunskap. Återstoden av den begärda höjningen eller 35 000 kronor har motiverats med det starka intresset för kursverksamhet av här ifrågasvarande slag.

Departementschefen. Ehuru jag anser en ökad medelsanvisning för ifrågavarande ändamål motiverad, kan jag likväl icke nu tillstyrka någon anslagshöjning utan förordrar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

[216.] **11. Fortbildningskurs för föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor.** Till detta ändamål anvisades för budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 12 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att till en sådan fortbildningskurs måtte för budgetåret 1949/50 anvisas ett reservationsanslag av 8 000 kronor. Kostnaderna för kursen ha beräknats till 10 750 kronor, varav 2 750 kronor skulle bestridas genom ianspråktagande av en reservation på anslaget för budgetåret 1947/48. Överstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Det stora antalet sökande till den hållna kursen utvisar, att kursen från början omfattades med stort intresse av den befattningshavargrupp, för vilken den var avsedd. Erfarenheterna av kursen ha bekräftat, att denna kursverksamhet är av största värde för befattningshavarnas fortbildning. Överstyrelsen finner därför angeläget, att genom fortsatt kursverksamhet ytterligare ett antal föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor beredas tillfälle att deltaga.

Enligt överstyrelsens mening bör en andra kurs anordnas under sommaren 1950. I huvudsak torde denna kurs böra uppläggas efter samma linjer som den första kursen. Antalet kursdagar torde kunna begränsas till 18. Antalet deltagare torde kunna utökas till 35.

Kostnaderna för den planerade kursen har överstyrelsen beräknat till sammanlagt 10 750 kronor enligt följande uppställning. Överstyrelsen har därvid bland annat ansett sig böra räkna med större utgift för lokalhyra än under den första kursen.

Arvoden till föreläsare och kursledare	kronor	2 300
Rese- och traktamentsersättningar till föreläsare och kursledare	»	1 200
Rese- och traktamentsersättningar till kursdeltagare	»	6 250
Studiebesök, övningsmateriel, lokalhyra, administration ..	»	750
Oförutsedda utgifter	»	250
Summa kronor		10 750.

Departementschefen. På grund av bristen på arbetskraft ha vid skolen och arbetsstugor i många fall anställts föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor utan den kompetens, som tidigare ansetts önskvärd för dessa befattningar. Särskilt med hänsyn härtill är den föreslagna fortbildningskursen behövlig. Jag tillstyrker fördenskull överstyrelsens förslag om anvisande av 8 000 kronor för anordnande av en sådan kurs. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av skolöverstyrelsen meddela närmare föreskrifter rörande anslaget disposition. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortbildningskurs för föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 kronor.

[217.] **12. Resestipendier åt lärare vid vissa till folkundervisningen hörande läroanstalter.** Ur detta anslag, som är uppfört med 25 000 kronor, utgå resestipendier åt lärare i främmande levande språk vid folk- och småskoleseminarier, folk- och fortsättningsskolor samt högre folkskolor.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget måtte höjas till 50 000 kronor och avses för stipendier även åt andra lärare än sådana i främmande levande språk samt åt lärare vid småskolor, mindre folkskolor och rikets abnormskolor ävensom åt statens folkskolinspektörer. Å andra sidan har

överstyrelsen under åberopande av ärendesfördelningen inom överstyrelsen föreslagit, att resestipendier till lärare vid högre folkskolor skulle hänföras till anslaget till resestipendier åt läroverkslärare m. fl.

Departementschefen. Från förevarande anslag utgå nu resestipendier åt lärare i främmande levande språk vid folk- och småskoleseminarier, vid folk- och fortsättningsskolväsendet samt vid högre folkskolor. Under åberopande av den ståndpunkt jag i det föregående intagit vid behandlingen av frågan om anslag till resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter är jag icke beredd att nu tillstyrka skolöverstyrelsens förslag om reseunderstöd även till andra än först berörda lärare och till statens folkskolinspektörer samt om ökad medelsanvisning för ifrågavarande ändamål utan förordrar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag utgår härvid från att resestipendier till lärare vid högre folkskolor alltjämt skola bestridas i hittillsvarande ordning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt lärare vid vissa till folkundervisningen hörande läroanstalter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

[218.] **13. Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska.** Till detta ändamål har för vartdera av budgetåren 1947/49 anvisats ett förslagsanslag av 150 000 kronor. Med hänvisning till belastningen av anslaget under sistförflutna budgetår, omkring 76 000 kronor, har *skolöverstyrelsen* föreslagit minskning av anslaget med 50 000 kronor.

Departementschefen. I överensstämmelse med överstyrelsens förslag torde anslaget kunna sänkas till 100 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[219.] **14. Bidrag till Ericastiftelsen.** Detta anslag, som tidigare varit uppfört under femte huvudtiteln, är nu i riksstaten upptaget med 35 000 kronor. Beträffande stiftelsens ändamål och verksamhet torde jag få hänvisa till 1942 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, sid. 274 ff.).

Stiftelsens styrelse har gjort framställning om ett med 13 500 kronor till 48 500 kronor förhöjt anslag för nästa budgetår. Utgifterna för stiftelsens verksamhet, vilka under verksamhetsåret 1947/48 utgjort 112 800 kronor, ha beräknats för verksamhetsåret 1949/50 komma att uppgå till 133 000 kronor. I sistnämnda belopp ingå två nya anslagsposter, nämligen dels

6 000 kronor för avlöning åt en psykologiskt skolad socialassistent, som styrelsen beslutat anställa från och med den 1 september 1948, dels 5 000 kronor till stipendier åt elever.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt en höjning av anslaget med 6 000 kronor, avseende lön åt förutnämnda socialassistent, och förordar sålunda, att anslaget uppföres med 41 000 kronor.

Departementschefen. Anslaget har åren 1946 och 1947 höjts med sammanlagt 15 000 kronor. För närvarande anser jag mig icke kunna tillstyrka ytterligare ökning av statsanslaget till stiftelsen utan förordar oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till Ericastiftelsen* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 35 000 kronor.

Folkskolinspektionen.

[220.] 15. **Folkskolinspektionen: Avlöningar.** 16. **Folkskolinspektionen: Omkostnader.** Dessa förslagsanslag äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda med 1 050 000 kronor respektive 287 000 kronor. Då beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår ännu icke avslutats, torde anslagen i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra uppföras med beräknade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna

a) till *Folkskolinspektionen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 050 000 kronor;

b) till *Folkskolinspektionen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

Skolmåltider.

[221.] 17. Bidrag till anordnande av skolmåltider.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	10 000 000	9 653 871
1948/49 (statsliggaren s. 626)	14 000 000	
1949/50 (förslag)	14 000 000	

Bestämmelser angående detta statsbidrag äro meddelade i kungörelsen 1946: 553 (ändr. 1947: 30). Jämlikt dessa bestämmelser utgår statsbidrag för redovisningsår omfattande tiden 1 juli—30 juni. Som huvudregel gäller, att bidrag skall, efter rekvisition, utbetalas i efterskott. Dock må 40 procent av det statsbidragsbelopp, som kan beräknas komma att utgå för redovis-

ningsåret, utbetalas i förskott under redovisningsåret. Från ett för budgetåret 1949/50 beviljat anslag för detta ändamål skola således bestridas kostnaderna för *dels* de bidrag, som belöpa på redovisningsåret 1948/49 men icke utbetalats under detta redovisningsår, *dels ock* förskott å de bidrag, som belöpa på redovisningsåret 1949/50.

Skolöverstyrelsen har föreslagit höjning av anslaget för nästa budgetår till 15 300 000 kronor. Därvid har överstyrelsen för innevarande budgetår beräknat antalet deltagare i bespisningen till omkring 200 000 (ökning cirka 22 000) och anslagsbehovet till i runt tal 12 700 000 kronor. För nästa budgetår har överstyrelsen uppskattat antalet deltagare till 225 000 (ökning 25 000). Kostnadsökningar ha vidare beräknats till följd av ökade förskottsrekvisitioner, ökat antal bespisingdagar och frångående av billigare måltidstyper; å andra sidan har överstyrelsen räknat med anslagsminskning till följd av ökade skatteunderlag.

I detta sammanhang har överstyrelsen även berört frågan om kommunernas kostnader för skolmåltidsverksamheten och spörsmålet om kommunernas utgifter för bespising av barn från andra kommuner. Överstyrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Överstyrelsen har verkställt en undersökning av kostnaderna för skolmåltidsverksamheten och dess anordnande under läsåret 1947/48, omfattande 116 skoldistrikt och 24 kommuner med skolmåltider vid högre skolor.

Enligt statsbidragskungörelsen skall bidragsunderlaget för skolmåltid, som består av lagad rätt med smörgås och mjölk, i regel utgöra 60 öre. I de 106 av undersökningen omfattade skoldistrikt, där sådan måltid serverades, utgjorde totalkostnaden per serverad måltid hos 84.9 procent av distriktet över 60 öre och hos 61.3 procent över 70 öre. Undersökningen utvisar icke någon skillnad i kostnader mellan städer och landsbygd. Vid de 22 högre skolor, där lagad rätt med mjölk och smörgås serverades, överstego totalkostnaderna i 17 fall 60 öre. De stegrade priserna, främst på arbetskraft men även på varor, ha sålunda medfört, att kostnaderna för en skolmåltid numera i flertalet fall och oberoende av skolortens belägenhet överstiga 60 öre. Skäl kunna således finnas för en höjning av bidragsunderlaget. En höjning med 10 öre skulle emellertid medföra en ökning av det beräknade statsbidraget med 2 550 000 kronor. Med hänsyn härtill och till att kostnaderna dock i ett icke ringa antal fall ligga under 70 öre samt att i vissa fall en rationellare anordning av verksamheten, efterhand som lokalförhållandena ordnas, torde kunna nedbringa kostnaderna — detta gäller främst de fall, där skolmåltiderna icke anordnas i skoldistriktens egen regi — önskar överstyrelsen icke för närvarande föreslå någon höjning av bidragsunderlaget.

Vad angår kommuns kostnad för »främmande» barns deltagande i skolmåltiderna, så torde de höjda måltidskostnaderna kunna medföra, att kommuner med högre skolor, vid vilka ett stort antal elever från andra kommuner undervisas, icke vilja ikläda sig avsevärda kostnader för dessa lärjungars skolmåltider. Skolmåltidsverksamhetens utbyggnad skulle på grund härav kunna hämmas. Enligt departementschefens yttrande i 1948

års åttonde huvudtitel kan emellertid höjt bidragsunderlag medgivas kommun »vid utspisning av främmande barn». Överstyrelsen anser icke, att medgivande av högre bidragsunderlag av denna anledning kan komma att få sådan omfattning, att någon uppräknings av anslaget behöver ske.

Departementschefen. Vad angår storleken av det bidragsunderlag, varå statsbidrag till skolmåltider beräknas, ansluter jag mig till skolöverstyrelsens uppfattning, att någon allmän höjning icke bör ske för närvarande. Förevarande anslag torde i avvaktan på att närmare erfarenhet vinnes rörande anslagsbehovet böra uppföras med oförändrat belopp och beräknas till 14 miljoner kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av skolmåltider* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 000 kronor.

[222.] **18. Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider.** För detta ändamål anvisades för budgetåret 1946/47 ett förslagsanslag av 200 000 kronor. Statsbidraget utbetalas i regel i efterskott, men 40 procent av det beräknade bidragsbeloppet må kunna utgå i förskott. För budgetåret 1947/48 höjdes anslaget till 500 000 kronor, avseende återstående bidrag för budgetåret 1946/47 och förskott för budgetåret 1947/48. Även för innevarande budgetår har anslaget uppförts med 500 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har anfört, att den stora anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48, nära 4,5 miljoner kronor, berott på speciella övergångsförhållanden och att någon jämförlig medelsåtgång i fortsättningen icke vore att vänta. Då förskotten för budgetåret 1947/48 utgjort cirka 233 000 kronor, torde anslaget för innevarande budgetår komma att överskridas med 100 000 kronor. Under förutsättning att skolmåltidsverksamheten utbyggdes i oförminskad takt har överstyrelsen ansett anslaget för nästa budgetår böra höjas till 600 000 kronor.

Departementschefen. Jag biträder överstyrelsens förslag om ökning av anslaget med 100 000 kronor till 600 000 kronor för nästa budgetår och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[223.] **19. Kurser för utbildande av personal för skolmåltider.** Till detta ändamål har riksdagen anvisat 51 000 kronor för budgetåret 1946/47 och 85 000 kronor för vartdera av budgetåren 1947/49.

Skolöverstyrelsen har hemställt om ett till 91 500 kronor förhöjt anslag för nästa budgetår. Enligt den därvid framlagda planen för kursverksam-

heten skulle 16 kurser för 216 deltagare anordnas. Totalkostnaderna härför ha beräknats till nyssnämnda belopp. Av överstyrelsens framställning inhämtas i övrigt bland annat följande.

Under våren och sommaren 1948 ha 19 kurser anordnats i olika delar av landet, delvis med anlitanade av anslaget från budgetåret 1947/48. Cirka 240 personer ha utbildats. Omkring 40 sökande ha icke kunnat antagas. Behovet av dessa kurser synes vara stort.

Med anledning av löneregleringen för övningslärare torde lärararvodena böra omräknas. Tidigare har vid de kurser för skolmåltidspersonal, som förlagts till landsbygd, beräknats ett arvode av i medeltal 5 kronor per timme och vid kurser, förlagda till städer, ett arvode av i medeltal 6 kronor per timme. Då det är av synnerlig vikt att till kurserna erhålla väl kvalificerade lärarinnor i hushållsgöromål, föreslår överstyrelsen ett arvode av 7 kronor 50 öre per timme på landsbygden och av 8 kronor 50 öre i städer, innebärande en kostnadsstegring med cirka 9 000 kronor.

Inackorderingsavgiften vid internatskola på landsbygden har tidigare beräknats till 85 kronor per elev och månad. Dessa skolors egna elever få nu i många fall erlägga högre avgifter, varför avgiften vid ifrågavarande kurser beräknats till 90 kronor, vilket medför en höjning med cirka 650 kronor.

Då priset på järnvägsbiljetter numera höjts, ha resekostnaderna uppräknats med en femtedel eller med cirka 1 300 kronor.

De flesta kurserna torde behöva påbörjas redan under budgetåret 1948/49.

Departementschefen. Även för nästa budgetår torde anslag till kurser för skolmåltidspersonal böra anvisas. Skolöverstyrelsens förslag innebär någon minskning av kursverksamheten men likväl ökning av anslagsbeloppet till följd av den av 1948 års riksdag i princip beslutade löneregleringen för övningslärare och ökade resekostnader m. m. Då nämnda lönereglering icke avses skola genomföras från och med nästa budgetår, bör det av överstyrelsen föreslagna anslaget, 91 500 kronor, kunna minskas till 82 500 kronor, vilket innebär en anslagssänkning med 2 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för utbildande av personal för skolmåltider* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 82 500 kronor.

Folkskoleväsendet.

[224.] 20. Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	175 600 000 ¹	179 355 228
1948/49 (statsliggaren sid. 627 f.)	225 600 000	
1949/50 (förslag)	216 600 000	

¹ Härav å tilläggsstat II 37 000 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit sänkning av anslagsposten 1 med cirka 9 miljoner kronor, medan överstyrelsen förordat oförändrade belopp i fråga om övriga anslagsposter.

P o s t e n 1 (avlöning åt lärare vid folk- och småskolor; nu förslagsvis 224 995 000 kronor). I anslutning till av 1941 års lärarlönesakkunniga verkställda beräkningar (proposition 1947: 322 sid. 6) uppskattade överstyrelsen vid bedömande av anslagsbehovet för budgetåret 1948/49 den sammanlagda avlöningskostnaden för redovisningsåret 1947/48 vid 12 procents höjning av grundlönebeloppen till 231 miljoner kronor (1948 års statsverksproposition, bil. 10, sid. 259). Statsbidraget härtill beräknades till 203,5 miljoner kronor.

Enligt av överstyrelsen verkställda beräkningar angående lärarbehovet kommer vid början av läsåret 1948/49 antalet folkskollärartjänster att ökas med omkring 920 och antalet småskollärartjänster med omkring 120. Statsbidraget till bestridande av kostnaderna för dessa tjänster torde kunna beräknas till omkring 6,5 miljoner kronor.

Statens utgifter för lärarlönerna under budgetåret 1948/49 kunna sålunda beräknas till 210 miljoner kronor. Under samma budgetår utgående förskott å statsbidraget kan beräknas till $(0,9 \times 203,5 =)$ 183 miljoner kronor. Kostnaden för slutreglering av statsbidraget för budgetåret skulle sålunda uppgå till $(210 - 183 =)$ 27 miljoner kronor.

För budgetåret 1949/50 skulle enligt dessa beräkningar delposten belastas med följande belopp.

Slutreglering av statsbidraget för budgetåret 1948/49	kronor	27 000 000
Under budgetåret 1949/50 utgående förskott å statsbidraget $(0,9 \times 210 =)$	 »	189 000 000
Summa kronor		216 000 000.

Statskontoret och *riksräkenskapsverket* ha icke funnit anledning till erinran mot skolöverstyrelsens anslagsberäkningar.

Departementschefen. Detta förslagsanslag torde i enlighet med skolöverstyrelsens förslag, som tillstyrkts av statskontoret och riksräkenskapsverket, för nästa budgetår böra uppföras med 216 600 000 kronor, innebärande en sänkning med 9 000 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få beröra ett par frågor av mera allmän betydelse för folkskoleväsendet.

Sedan en längre tid har med vederbörligt tillstånd vid småskolor av a-form i ett 50-tal skoldistrikt tillämpats timplaner för första klassen och i vissa fall även andra klassen, vilka upptaga lägre lärjungetimal än vad undervisningsplanen för rikets folkskolor föreskriver. I samband härmed har medgivande lämnats till uppdelning under visst antal lärartimmar av läraravdelning i två grupper med skild undervisning. I skrivelse den 30 november 1948 har skolöverstyrelsen gjort framställning om åtgärder i syfte att skapa vidare möjligheter för tillämpning av denna anordning. Över

framställningen har Sveriges småskolläraryrkesförbund yttrat sig. Jag vill för egen del framhålla, att den hittills bedrivna verksamheten med reducerad timplan och gruppundervisning givit så goda erfarenheter såväl med avseende å det pedagogiska resultatet som med hänsyn till önskvärdheten av att minska elevernas arbetsbelastning, att tiden nu synes mogen för en mera allmän tillämpning av ifrågavarande försöksanordning. Hur detta i praktiken lämpligast bör ske synes böra bli föremål för ytterligare överväganden, varefter det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utforma de erforderliga bestämmelserna i ämnet.

Den årliga lästiden vid folk- och småskolan skall enligt folkskolestadgan utgöra antingen $36\frac{4}{7}$ eller 39 veckor. I 4 § 2 mom. avlöningsreglementet för folkskolan den 30 juni 1948 (nr 437) stadgas vidare, att ordinarie, extra ordinarie och extra lärare skola mot åtnjutande av de i reglementet angivna avlöningsförmånerna meddela undervisning under högst 39 veckor varje redovisningsår, varvid undervisningsskyldigheten skall uppgå till 30 veckotimmar för folkskollärare, lärare vid mindre folkskola, biträdande lärare och sådan ordinarie eller extra ordinarie småskollärare, som har sin tjänstgöring förlagd till skola med kortare årlig lästid än 39 veckor, samt 28 veckotimmar för annan ordinarie eller extra ordinarie småskollärare än nyss sagts ävensom för extra småskollärare.

Föreskriften, att lärare skall meddela undervisning »under högst 39 veckor varje redovisningsår» har ansetts innebära, att lärare är skyldig tjänstgöra varje vecka under läsåret. Detta har även ansetts utgöra en förutsättning för att skoldistrikt skall erhålla statsbidrag till avlöning av folk- och småskollärare.

Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t har skolöverstyrelsen den 5 augusti 1948 fastställt vissa särskilda tim- och kursplaner för klasserna 7 och 8 i Marstrands skoldistrikt, att försöksvis tillämpas intill utgången av läsåret 1950/51. Dessa tim- och kursplaner upptaga för läsårets sex första veckor koncentrerad undervisning i slöjd och hushållsgöromål. Någon annan undervisning förekommer icke under denna tid. Undervisningen i övriga ämnen, vilken ombesörjes av folkskollärare, meddelas under ett utökat antal timmar per vecka under återstoden av läsåret. Folkskollärarna tjänstgöra sammanlagt lika många undervisningstimmar som i vanliga fall, ehuru tjänstgöringen fördelas på ett färre antal veckor än läsåret omfattar.

Genom beslut den 3 december 1948 har Kungl. Maj:t med anledning av en av skolstyrelsen i nyssnämnda skoldistrikt gjord framställning medgivit, dels att statsbidrag enligt kungörelsen 1920: 572 angående statsbidrag för undervisning i slöjd vid folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola samt kungörelsen 1920: 573 angående statsbidrag för undervisning i hushållsgöromål vid folkskola eller särskild anstalt må utgå till Marstrands skoldistrikt utan hinder därav att undervisningen i nämnda ämnen under

viss del av läsåret pågår i större omfattning än i kungörelserna avses, *dels ock* att statsbidrag må utgå till avlönande av folkskollärare, som meddelar undervisning i klasserna 7 och 8, utan hinder därav att läraren under läsårets sex första veckor fullgör en undervisning för vecka, som understiger den honom enligt gällande bestämmelser åliggande undervisningsskyldigheten, dock under villkor att han för helt läsåret fullgör det antal undervisningstimmar, som för läsåret må åligga honom.

Det nu nämnda fallet synes mig utgöra ett belysande exempel på hur det reformarbete inom skolans område, som aktualiserats av planerna på en kommande skolreform, kan komma i viss formell konflikt med gällande bestämmelser. Det är sannolikt, att icke så få fall av liknande art kunna uppstå, då det kan befinnas påkallat att göra vissa avvikelser från bestämmelser, som tillkommit med riksdagens medverkan, för att möjliggöra försöksanordningar inom skolväsendets område. Därest riksdagen icke framställer erinran däremot, torde Kungl. Maj:t böra äga att i dylika fall lämna erforderliga medgivanden.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 216 600 000 kronor.

[225.] **21. Folkskolor m. m.: Bidrag till hälsovården vid folk- och småskolor.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	720 000	743 088
1948/49 (statsliggaren sid. 629)	720 000	
1949/50 (förslag)	820 000	

Det nuvarande förslagsanslaget är uppdelat på en anslagspost till bidrag till arvoden åt skolläkare å förslagsvis 600 000 kronor och en anslagspost till bidrag till avlönande av skolsköterskor å förslagsvis 120 000 kronor.

Enligt statsbidragsbestämmelserna skola i skoldistrikt med högst 20 000 invånare distriktssköterskorna vara skolsköterskor, distriktet dock obehaget att anställa särskild skolsköterska. I städer med mer än 20 000 invånare böra särskilda skolsköterskor anställas, varvid på varje skolsköterska med full tjänstgöring bör ankomma vården av högst 1 500 barn. Till arvode åt skolsköterska utgår statsbidrag i efterskott med en krona för varje vid vårterminens slut inskriven lärjunge, dock med högst hälften av distriktets verkliga kostnader för skolsköterskans avlönande. Beträffande deltidsanställd skolsköterska i distrikt med högst 20 000 invånare gäller vidare, att statsbidraget ej heller må överstiga hälften av ett belopp, motsvarande arvode efter 100 kronor för vecka vid heltidstjänstgöring i början av höst-

terminen under visst, av skolöverstyrelsen bestämt antal veckor och efter 3 kronor 75 öre för timme vid tjänstgöring under återstoden av läsåret.

Skolöverstyrelsen har med utgångspunkt från det beräknade elevantalet höstterminen 1949 och vid oförändrade statsbidragsgrunder beräknat en automatisk ökning av förutnämnda anslagposter med 87 000 kronor respektive 30 000 kronor. Härjämte har överstyrelsen upprepat en i anslags-äskandena för innevarande budgetår gjord framställning om att antalet elever per skolsköterska med full tjänstgöring skulle begränsas till 1 000—1 300 samt att förutnämnda för deltidsanställda skolsköterskor fastställda maximibelopp av 3 kronor 75 öre för timme måtte höjas till 4 kronor 75 öre. Ett bifall härtill skulle enligt överstyrelsens beräkning medföra ett ytterligare medelsbehov av 40 000 kronor.

Departementschefen. Under hänvisning till den ståndpunkt jag i det föregående intagit till frågan om en minskning av omfattningen av de heltidstjänstgörande skolsköterskornas uppgifter och om en höjning av timarvudet för de deltidsanställda sköterskorna vid vissa högre kommunala skolor, är jag icke beredd tillstyrka motsvarande förslag beträffande skolsköterskorna vid folkskoleväsendet. Med utgångspunkt i det beräknade elevantalet under innevarande läsår finner jag en höjning av anslaget för nästa budgetår med 100 000 kronor till 820 000 kronor påkallad. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till hälsovården vid folk- och småskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 820 000 kronor.

[226.] **22. Folkskolor m. m.: Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor.** Detta anslag är uppfört med 125 000 kronor. Under åberopande av att medelsåtgången under de två senast förflutna budgetåren endast utgjort respektive omkring 68 000 och 60 000 kronor har *skolöverstyrelsen* föreslagit sänkning av anslaget till 75 000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag ansluter mig till överstyrelsens förslag om minskning av anslaget med 50 000 kronor till 75 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Resekostnadsersättningar åt skolläkare vid folk- och småskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[227.] **23. Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdskolor.**

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	2 800 000	2 898 751
1946/47	3 625 000	3 841 522
1947/48	4 025 000	4 346 291
1948/49 (statsliggaren s. 629 f.)	4 250 000	
1949/50 (förslag)	4 350 000	

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit oförändrat anslagsbelopp.

Enligt gällande bestämmelser angående här ifrågavarande statsbidrag kan statsbidrag för undervisning i gosslöjd eller flickslöjd vid en skola icke utgå för mer än en avdelning, om antalet i goss- respektive flickslöjden deltagande lärjungar understiger 25.

Sveriges slöjdläraryrkesförening har gjort framställning om sådan ändring av statsbidragsbestämmelserna, att vad angår kvinnlig slöjd uppdelning av lärjungarna på avdelningar skulle kunna, liksom vid undervisning i hushållsgöromål vid folkskola och i kvinnlig slöjd vid högre skolformer, ske vid ett elevantal av 17.

Med anledning härav har *överstyrelsen* anfört, att vid början av innevarande läsår antalet slöjdavdelningar vid folkskolor med endast en avdelning i gosslöjd eller en avdelning i flickslöjd eller en avdelning av vardera slaget uppgått till 8 267. Om uppdelning i två avdelningar hade fått ske vid ett lärjungeantal av 20 eller 17, hade avdelningarnas antal kommit att ökas med respektive 849 och 1 579. Kostnadsökningen hade blivit högst respektive 217 344 och 404 224 kronor. Överstyrelsen funne det förra alternativet önskvärt men ansåge sig dock på grund av den därmed förenade kostnadsökningen böra förorda, att två slöjdavdelningar skulle få inrättas, när lärjungeantalet uppginge till 20.

Departementschefen. På grund av rådande förhållanden anser jag mig icke nu kunna förorda någon ändring av statsbidragsvillkoren för de i slöjd deltagande lärjungarnas fördelning på två avdelningar. Med hänsyn till medelsåtgången under sistförflutna budgetår torde anslaget för nästa budgetår böra uppräknas med 100 000 kronor till 4 350 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdskolor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 4 350 000 kronor.

[228.] 24. Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	400 000	409 736
1948/49 (statsliggaren sid. 630)	425 000	
1949/50 (förslag)	425 000	

Skolöverstyrelsen har framlagt förslag om oförändrat förslagsanslag till detta ändamål för nästa budgetår. Med biträdande av detta förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 425 000 kronor.

[229.] 25. Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare för vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 440 000 kronor. Jag biträder av skolöverstyrelsen framlagt förslag om oförändrat anslag för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt lärare för vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 440 000 kronor.

[230.] 26. Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter m. m. Detta anslag, som alltsedan budgetåret 1945/46 varit uppfört med 300 000 kronor, torde i enlighet med av skolöverstyrelsen framlagt förslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[231.] 27. Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 625 000 kronor. Skolöverstyrelsen har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår. Med biträdande av detta förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 625 000 kronor.

[232.] 28. **Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning.** Detta anslag är nu uppfört med 8 100 kronor. Skolöverstyrelsen har föreslagit sänkning av anslaget med 3 000 kronor till 5 100 kronor till följd av två understödsberättigade lärarinnors pensionering. Jag har intet att erinra mot överstyrelsens förslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 100 kronor.

[233.] 29. **Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	2 050 000	2 175 202
1948/49 (statsliggaren sid. 634)	2 250 000	
1949/50 (förslag)	2 250 000	

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att detta förslagsanslag uppföres med oförändrat belopp. Överstyrelsen har därvid erinrat om den ökning i förhållande till budgetåret 1947/48 av medelsbehovet, som betingas av den från och med den 1 januari 1948 vidtagna höjningen av det belopp, som i statsbidragshänseende skall anses motsvara dagskostnaden för inackordering av skolbarn i skolhem eller arbetsstuga.

Departementschefen. Detta anslag bör i enlighet med skolöverstyrelsens förslag uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 250 000 kronor.

[234.] 30. **Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	4 800 000	5 659 275
1948/49 (statsliggaren s. 634)	6 500 000	
1949/50 (förslag)	9 000 000	

Skolöverstyrelsen har föreslagit höjning av anslaget för nästa budgetår till 10 000 000 kronor och därvid anført i huvudsak följande.

Enligt från folkskolinspektörerna inhämtade uppgifter utgjorde totalkostnaderna för skjutsarna under budgetåret 1947/48 omkring 8 390 000 kronor och beräknas för budgetåret 1948/49 komma att uppgå till omkring 12 475 000 kronor. Den sålunda beräknade starka kostnadsökningen torde delvis ha sin förklaring i tilläggsskatten på bensin men beror framförallt på den betydande ökning av skjutsverksamheten, som möjliggjorts av de nya statsbidragsbestämmelserna. Den alltjämt ökade centraliseringen av den sjunde årsklassen medför också inrättandet av ett stort antal nya skjutsar. Då statsbidraget normalt utgår med 80 procent av kostnaderna, kan med hänsyn till rekvisitionsbestämmelserna medelsbehovet för budgetåret 1949/50 beräknas till i runt tal 10 000 000 kronor.

Departementschefen. Jag finner i likhet med överstyrelsen en betydande anslagshöjning erforderlig. Det synes emellertid tillräckligt om anslaget uppräknas med 2 500 000 till 9 000 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skol-skjutsar för skolpliktiga barn* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 9 000 000 kronor.

[235.] **31. Folkskolor m. m.: Bidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fria läroböcker m. m.** Till detta ändamål har för vartdera av budgetåren 1947/49 anvisats ett förslagsanslag av 5 500 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har med hänsyn till beräknad ökning av antalet lärjungar i folk- och småskolor, övningsskolor samt skolor vid sjukvårdsanstalter och barnhem uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 5 950 000 kronor.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens förslag torde anslaget för nästa budgetår böra ökas med 450 000 kronor till 5 950 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fria läroböcker m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 950 000 kronor.

[236.] **32. Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa byggnadsarbeten. 33. Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten.**

	Anslag	Nettoutgift
<i>Bidrag till vissa byggnadsarbeten:</i>		
1947/48	12 000 000	13 500 411
1948/49 (statsliggaren sid. 634 f.)	16 000 000	
1949/50 (förslag)	22 000 000	

Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten:

1947/48	2 000 000	1 474 813
1948/49 (statsliggaren sid. 635)	2 000 000	
1949/50 (förslag)	2 200 000	

Från det förra anslaget avförs dels bidrag, som utbetalas jämlikt kungörelsen 1945: 882, dels — med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1948/49 — bidrag, som utgå enligt kungörelsen 1948: 438. Från det senare anslaget avförs bidrag, som utgå med tillämpning av den äldre kungörelsen 1936: 45. Avgörande för de äldre eller nyare bestämmelsernas tillämpande är i princip, huruvida ett ärende företagits till avgörande före eller efter den 1 januari 1946. Dock ha vissa övergångsbestämmelser tillskapats, möjliggörande bland annat viss omprövning av förut fattade beslut med tillämpning av de nya, genom kungörelsen 1945: 882 fastställda grunderna.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit en höjning av anslaget till bidrag till vissa byggnadsarbeten med 14 000 000 kronor till 30 000 000 kronor. Överstyrelsen har därvid bland annat räknat med, att statsbidragsberättigade skolbyggnadsföretag — provisoriska skollokaler inberäknade — för en sammanlagd kostnad av minst 80 000 000 kronor skulle komma till utförande under budgetåret. Överstyrelsen har framhållit, att läget i fråga om folkskolans lokalförhållanden vore synnerligen allvarligt samt att förhållandena komme att bli fullständigt ohållbara, om byggnadsverksamheten icke kunde avsevärt ökas.

Vad angår anslaget till bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten har överstyrelsen på närmare angivna skäl förordat, att detsamma uppföres med 2 200 000 kronor.

Departementschefen. Det synes tyvärr icke möjligt att räkna med en skolbyggnadsverksamhet av den omfattning, som skolöverstyrelsen utgått från vid beräkningen av medelsbehovet under anslaget till bidrag till vissa byggnadsarbeten. Jag anser mig böra föreslå, att anslaget höjes med 6 miljoner kronor till 22 miljoner kronor.

Anslaget till bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra ökas med 200 000 kronor till 2 200 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1949/50 anvisa

a) till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till vissa byggnadsarbeten ett förslagsanslag av 22 000 000 kronor;

b) till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten ett förslagsanslag av 2 200 000 kronor.

[237.] **34. Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler.** Detta anslag är nu uppfört med 1 000 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med 900 000 kronor. Vid sin anslagsberäkning har överstyrelsen utgått från anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48 och tagit hänsyn till den minskning av medelsbehovet i jämförelse härmed, som för budgetåret 1949/50 föranledes av att bidragstiden då utgått för sådana undervisningslokaler, som första gången togos i bruk under något av redovisningsåren 1923/25.

Departementschefen. Jag biträder överstyrelsens förslag om sänkning av anslaget med 100 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[238.] **35. Folkskolor m. m.: Hyresbidrag för undervisningslokaler m. m.** Detta anslag är nu uppfört med 500 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har, under återopande av att enligt uppgifter av statens folkskolinspektörer hyreskostnaderna för ifrågavarande lokaler för innevarande budgetår beräknats till omkring 1 250 000 kronor, föreslagit ökning av anslaget till 625 000 kronor.

Departementschefen. Mot överstyrelsens beräkningar finner jag icke anledning till erinran. Anslaget torde således böra höjas med 125 000 kronor till 625 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Hyresbidrag för undervisningslokaler m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 625 000 kronor.

[239.] **36. Folkskolor m. m.: Bidrag till undervisningsmateriel.** Detta anslag är nu uppfört med 2 700 000 kronor. Medelsåtgången under budgetåret 1947/48 utgjorde omkring 2 636 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår beräknat en ökning av antalet läraravdelningar med 880 och med utgångspunkt häri föreslagit höjning av anslaget med 100 000 kronor.

Departementschefen. Anslaget torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra ökas till 2 800 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till undervisningsmateriel* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

[240.] **37. Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder. 38. Folkskolor m. m.: Övergångsbidrag till tjänstebostäder.** Från och med budgetåret 1947/48 tillämpas det nya statsbidragssystem beträffande tjänstebostäder för folkskolans lärare, som beslöts vid 1946 års riksdag (proposition 1946: 356 och riksdagens skrivelse 1946: 546). De nya bestämmelserna innebära i korthet, att det *förutvarande tjänstebostadsbidraget* indragits med utgången av budgetåret 1946/47 och att i stället ett nytt, egentligt tjänstebostadsbidrag, kallat *byggnadsbidrag*, införts att utgå till skoldistrikt vid nybyggnad av tjänstebostad eller vid inköp av hus, avsett att användas som tjänstebostad, ävensom, under vissa förutsättningar, vid om- eller tillbyggnad eller mera omfattande ändringsarbeten å redan befintlig tjänstebostad. Till skoldistrikt, som under de sistförflutna 20 åren verkställt nybyggnad av tjänstebostad eller nedlagt mera avsevärda kostnader på om- eller tillbyggnad av tjänstebostad, skall vidare övergångsvis, intill dess 20 år förflutit från det att ifrågavarande byggnadsåtgärder vidtagits, utgå ett tjänstebostadsbidrag, kallat *övergångsbidrag*, med visst belopp för varje av byggnadsåtgärderna berörd tjänstebostad.

Under budgetåret 1947/48, som var det nya systemets första år, beviljades dels anslag till det förutvarande tjänstebostadsbidraget, vilket rekvirerades och utbetalades budgetårsvis i efterskott, dels ock anslag till byggnadsbidrag enligt det nya systemet. Det sistnämnda anslaget uppfördes med 100 000 kronor. På grund av att byggnadsarbete, för vilket byggnadsbidrag avses utgå, icke får igångsättas innan Kungl. Maj:ts beslut i statsbidragsfrågan föreligger, samt byggnadsbidraget utbetalas först då bostaden är färdig och vederbörligen avsynad, blev belastningen å anslaget första budgetåret endast 4 280 kronor.

För innevarande budgetår har anslaget till det förutvarande tjänstebostadsbidraget utgått och i stället tillkommit anslag till övergångsbidrag till tjänstebostäder. Anslaget till byggnadsbidrag är för innevarande budgetår uppfört med 1 000 000 kronor och anslaget till övergångsbidrag med 475 000 kronor. Det sammanlagda belopp av byggnadsbidrag, som Kungl. Maj:t må under budgetåret bevilja, är av riksdagen för innevarande budgetår maximerat till 4 miljoner kronor.

Skolöverstyrelsen har — med utgångspunkt från antalet av de av Kungl. Maj:t under budgetåret 1947/48 beviljade byggnadsbidragen — uppskattat anslagsbehovet för byggnadsbidrag under nästa budgetår till minst 2 000 000 kronor vid oförändrade statsbidragsbelopp (12 000 kronor till tjänstebostad för ordinarie folkskollärare och 8 000 kronor till tjänstebostad för annan lärare). Överstyrelsen har emellertid samtidigt föreslagit höjning med 25 procent av nämnda statsbidragsbelopp och på grund därav angivit medelsbehovet till 2,5 miljoner kronor. Den summa, varmed byggnadsbidrag till tjänstebostäder sammanlagt högst må av Kungl. Maj:t beviljas, har trots detta föreslagits bestämd till 4 miljoner kronor även för

nästa budgetår. Beträffande övergångsbidraget har skolöverstyrelsen — med hänsyn till den automatiska minskningen av antalet fall där detta kan utgå — föreslagit att anslaget för nästa budgetår minskas med 25 000 kronor till 450 000 kronor.

I utlåtande över skolöverstyrelsens framställning har *statskontoret* förklarat sig icke kunna för närvarande förorda bifall till förslaget om 25 procent förhöjning av bidragsbeloppen, medan *byggnadsstyrelsen* i anledning av nämnda förslag inskränkt sig till att erinra om att den allmänna bostadskostnadsstegringen under tiden från hösten 1945, som torde vara den senaste tidpunkt på vilken statsbidragsbeloppens beräkning kunnat grundas, av byggnadsstyrelsen vid begäran om tilläggsanslag i andra sammanhang upptagits till 22 procent. Byggnadsstyrelsen har i detta sammanhang också föreslagit omläggning av sättet för bestämmande av hyresbeloppen, så att hyran komme att bestämmas till visst belopp per kvadratmeter i stället för såsom nu till visst efter normalstorleken beräknat belopp.

I detta sammanhang torde jag ock få anmäla *resultatet av granskningen rörande utfallet av den allmänna klassificeringen av tjänstebostäderna för folkskolans lärare*.

Våren 1947 verkställdes en allmän klassificering av samtliga då befintliga tjänstebostäder för folk- och småskollärare. Syftet med denna klassificering var att åstadkomma ett underlag för den hyresdifferentiering efter bostädernas olika beskaffenhet, som skulle genomföras från och med den 1 juli 1947 enligt den av Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande (prop. 1946: 356; r.skr. 1946: 546) den 30 december 1946 utfärdade boställsordningen för folkskolans lärare. I skrivelse den 14 juli 1947, nr 482, i anledning av Kungl. Maj:ts den 30 maj 1947 dagtecknade proposition (nr 305) angående hyresavdrag för folk- och småskollärarnas tjänstebostäder uttalade riksdagen, bland annat, att riksdagen funne det önskvärt, att, sedan det material, varpå klassificeringen av tjänstebostäderna för folkskolans lärare grundats, komme att bli samlat och tillgängligt, en närmare undersökning — förslagsvis en stickprovsundersökning — vidtoges i syfte att utröna, huruvida på vissa håll bostäderna blivit placerade i lägre klass än skäligen bort äga rum samt huruvida uppenbara olikheter föreläge inom olika delar av landet beträffande tillämpningen av de principer, som legat till grund för klassificeringen. Skulle det härvid visa sig att väsentligt fog för erinringar föreläge, borde det enligt riksdagens mening tagas under övervägande, om icke en förnyad klassificering av ifrågasvarande bostäder på vissa håll kunde befinnas påkallad.

I anledning av detta uttalande av riksdagen bemyndigade Kungl. Maj:t den 17 oktober 1947 chefen för finansdepartementet att tillkalla högst fyra utredningsmän med uppdrag att granska utfallet av den allmänna klassi-

ficeringen av tjänstebostäderna för folkskolans lärare. För uppdragets fullgörande tillkallade chefen för finansdepartementet undervisningsrådet D. E. Andersson, tillika ordförande, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren G. Falla, jägmästaren C. G. L. H. Tamm och dåvarande förste kanslisekreteraren i finansdepartementet G. B. Öhman. Utredningsmännen, vilka antogo benämningen Klassificeringsutredningen, ha den 29 april 1948 avlämnat en till statsrådet och chefen för finansdepartementet ställd skrivelse och samtidigt anmält, att de slutfört sitt uppdrag.

I skrivelsen har klassificeringsutredningen anmält, att den under sammanlagt 17 dagar företagit granskningsresor inom 17 inspektionsområden. Därvid har utredningen besökt tillhopa 390 bostäder, nämligen 46 A-bostäder, 96 B-bostäder, 181 C-bostäder och 67 underkända bostäder. Utredningen har uttalat, att, även om antalet av utredningen besiktigade tjänstebostäder utgjorde endast en ringa del av hela antalet klassificerade bostäder, resorna dock omfattat ungefär en tredjedel av samtliga inspektionsområden inom skilda delar av landet. Klassificeringsutredningen ansåge därför, att den verkställda stickprovsundersökningen varit så omfattande, att densamma borde kunna läggas till grund för ett bedömande av frågan, huruvida de i den angivna riksdagsskrivelsen ifrågasatta åtgärderna kunde vara motiverade.

Klassificeringsutredningen har framhållit, att det arbete, som förelades synenämnderna, onekligen var förenat med betydande svårigheter. Särskilt påpekas den oerhört stora kvalitetsvariation, som förefanns bland de äldre tjänstebostäderna. Denna variation har, uttalar utredningen, helt naturligt medfört, att de över 14 000 beslut, som fattats av de 52 synenämnderna, icke kunnat erhålla den enhetlighet, som självfallet framstått som det idealiska resultatet av klassificeringen. Utredningen har funnit vissa smärre variationer i bedömningsgrunderna i vissa hänseenden, framför allt i fråga om vilken hänsyn, som borde tagas till en tjänstebostads belägenhet bredvid, över eller under skollokal, samt i fråga om möjligheten att hänföra tjänstebostad, som ligger över skollokal, till klass A. Utredningen diskuterar dessa frågor i sin skrivelse och framlägger sin synpunkt på spörsmålen. Efter redogörelse för ytterligare ett par förhållanden, som utredningen observerat under sina resor, *uttalar klassificeringsutredningen som ett sammanfattande allmänt omdöme* rörande utfallet av klassificeringen,

»att klassificeringen i det stora hela utförts med stor noggrannhet och att väsentligt fog för erinringar beträffande tillämpningen av de principer, som legat till grund för densamma, icke föreligger,

samt att, även om i här förut berörda fall något skiftande bedömningsgrunder synas ha tillämpats och det i undantagsfall kunnat ifrågasättas, huruvida bostad hänförs till vederbörlig klass, utredningen dock icke funnit sådana omständigheter föreligga, som kunna giva anledning till att frågan om ny klassificering skulle behöva tagas under övervägande».

Departementschefen. Med hänsyn till vad klassificeringsutredningen anført anser jag tillräckliga skäl icke föreligga för vidtagande av ytterligare åtgärder i klassificeringsfrågan.

Den av skolöverstyrelsen föreslagna höjningen av byggnadsbidragsbeloppen kan jag icke nu tillstyrka. Ej heller är jag för närvarande beredd att tillstyrka omläggning av sättet för hyresbeloppens bestämmande, på sätt byggnadsstyrelsen föreslagit.

En inom ecklesiastikdepartementet verkställd beräkning av det antagliga medelsbehovet till byggnadsbidrag för nästa budgetår, vid vilken beräkning hänsyn tagits även till de av Kungl. Maj:t under hösten 1948 beviljade statsbidragen, har utvisat, att det av skolöverstyrelsen vid oförändrade statsbidragsvillkor uppskattade beloppet, 2 000 000 kronor, torde vara erforderligt. Anslaget torde därför böra upptagas med detta belopp, vilket innebär en höjning med 1 000 000 kronor. I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår torde Kungl. Maj:t böra äga att under nästa budgetår bevilja byggnadsbidrag till tjänstebostäder med tillhoppa högst 4 000 000 kronor. — Den föreslagna sänkningen av anslaget till övergångsbidrag från 475 000 kronor till 450 000 kronor synes vara motiverad.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1949/50 bevilja byggnadsbidrag till tjänstebostäder för folkskolans lärare med tillhoppa 4 000 000 kronor;

b) till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor;

c) till *Folkskolor m. m.: Övergångsbidrag till tjänstebostäder* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kronor.

[241.] **39. Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna.**

Detta förslagsanslag är nu uppfört med 21 900 kronor. Jag tillstyrker av skolöverstyrelsen avgivet förslag om oförändrat anslag för nästa budgetår och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 21 900 kronor.

[242.] **40. Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning. 41. Folkskolor m.m.: Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning.** Sedan budgetåret 1945/46 ha pågått försök med kombinerad korrespondens- och radioundervisning i engelska för folkskolelever. Syftet härmed har varit att undersöka, i vad mån genom en dylik undervisningsmetod elever i folkskolor, där under-

visning i engelska ej förekommer, skulle kunna bibringas grundläggande kunskaper i språket, ägnade att underlätta fortsatta studier för real-examen m. m.

Försöken ha huvudsakligen gällt studiebegåvade lärjungar i femte och sjätte klasserna (i mindre utsträckning dock även alla lärjungar i vissa klasser). Undervisningen har omfattat två läsår. Lärjungarna ha erhållit viss ledighet från den ordinarie skolundervisningen. Deras studier ha övervakats av särskilda handledare (vanligen lärare i folkskolan), vilka även haft rådgivande funktion. Försöksverksamheten har också innefattat granskning av provskrivningar, instruktionssammanträden och inspektion. Såväl korrespondens- som radioundervisningen har ombesörjts av Aktiebolaget Radiotjänsts skolradioavdelning i samråd med och under överinseende av skolöverstyrelsen. De omkostnader för verksamheten, vilka bestritts av statsmedel, ha utgjorts av dels Radiotjänsts utgifter för själva undervisningen, dels telegrafverkets kostnader för radioutsändningarna, dels ock kostnaderna för handledare. Till avlönande av handledare, vilka anställas av skoldistriktet, utgår statsbidrag såsom för timlärare, dock för högst två lärartimmar i veckan vid en och samma skola.

Försöksverksamheten omfattade läsåret 1945/46 en nybörjarkurs för omkring 500 elever, huvudsakligen i sjätte klassen och tillhörande 78 skolor inom 5 inspektionsområden runt Stockholm. För ändamålet anvisades för budgetåret 1945/46 under förut angivna rubriker ett reservationsanslag av 60 000 kronor respektive ett förslagsanslag av 20 000 kronor. Lsåret 1946/47 anordnades en fortsättningskurs för elever i nybörjarkursen; för ändamålet anvisades för budgetåret 1946/47 anslag med samma belopp som för budgetåret 1945/46. Under läsåret 1947/48 utvidgades försöken till att omfatta en nybörjarkurs för cirka 1 000 elever, främst i femte klassen och tillhörande omkring 150 skolor inom 15 inspektionsområden i olika delar av landet. Anslagen höjdes för budgetåret 1947/48 till 77 000 kronor respektive 40 000 kronor. Samma anslag ha anvisats för innevarande budgetår för en fortsättningskurs.

Styrelsen för Sveriges folkskolläraryrke har med instämmande av *styrelsen för Sveriges folkskollärarinneförbund* hemställt, att statsbidrag till avlönande av handledare måtte få utgå för det verkliga antalet veckotimmar.

1946 års *skolkommision* har hemställt, att försöken med kombinerad korrespondens- och radioundervisning måtte få fortsätta under nästa budgetår i väsentligt utökad omfattning samt efter ändrade riktlinjer. Kommissionens förslag omfattar olika alternativ för utvidgningen. Framställningen innehåller i huvudsak följande.

Målsättningen och omfattningen. Skolkommisionen har funnit, att den pågående försöksundervisningen givit sådana positiva resul-

tat, att den vore förtjänt av att ytterligare prövas, varvid de hittills vunna erfarenheterna från denna undervisningsform kunde kompletteras. Med anledning av de riktlinjer för språkundervisningen i den kommande enhets-skolan, som skolkommissionen för övrigt föreslår, borde sådana fortsatta försök få ske i vidgad omfattning och med i vissa fall något ändrade direktiv. Alltjämt böra dock försöken börja i folkskolans femte klass och pågå under minst två läsår.

De hittills företagna försöken med radio- och korrespondensundervisning ha i regel endast omfattat elever, som enligt lärarens omdöme varit lämpliga att deltaga i sådan undervisning. Då skolkommissionen nu ansett sig böra förordna ett successivt införande av engelska som obligatoriskt undervisningsämne, medför detta en förskjutning av målet för språkundervisningen, innebärande en starkare betoning av förmågan att förstå och tala det främmande språket, medan mindre betydelse tillmätas färdigheten av skriftlig översättning till detsamma. Detta förutsätter en förändring av metoder och arbetssätt. Det synes därför kommissionen önskvärt, att den nu bedrivna radioundervisningen får fortsätta, men under dessa delvis ändrade förutsättningar, och därvid vidgas till att omfatta flera inspektionsområden och ett större antal läraravdelningar. I ett antal av dessa skola samtliga eller flertalet elever beredas tillfälle att deltaga. I de fall endast ett urval av elever skall deltaga bör uttagningen av dessa ägnas stor uppmärksamhet. Då det är önskvärt att få pröva detta arbetssätt under så olikartade förhållanden som möjligt, bör antalet grupper från varje inspektionsområde icke vara alltför ringa.

Det bör i detta sammanhang framhållas, att genom en vidgad och mera brett lagd radio- och korrespondenskurs i engelska möjliggöres för ett stort antal barn på landsbygden att redan nu kunna få åtnjuta en kvalificerad undervisning i detta språk. Slutligen torde man på detta sätt genom radion i stor utsträckning kunna sprida kännedom om effektivare metoder för undervisning i engelska, motiverade av den ändrade målsättningen för densamma. Därvid kan övervägas, om icke, inom ramen för skolradions ordinarie sändningar, program på engelska språket böra anordnas för folkskolor med egen undervisning i engelska, eventuellt som försök även kombinerade med någon form av provuppgifter.

Om engelska språket, som kommissionen föreslår, skall mera allmänt införas som läroämne i folkskolor samt omfatta flertalet elever från och med femte klassen, kan man förutse, att särskilda svårigheter kunna uppstå i de flerklassiga läraravdelningarna. Därför böra bland annat de schematiska frågorna närmare utredas och prövas i praktisk verksamhet i skolor av B1- eller B2-form. Undersökas bör också, i vilken omfattning klasslärarna utom sin ordinarie tjänstgöring kunna väntas åtaga sig tjänstgöring som handledare för eleverna vid radioundervisningen och om denna handledning kan anses erforderlig som förstärkningsanordning. Styrelserna för Sveriges folkskolläraryrkeförbund och Sveriges folkskollärarinneförbund ha hemställt, att antalet veckotimmar, för vilka timlärararvode vid sådan handledning skall utgå, bör höjas från nuvarande två till tre. Starka pedagogiska skäl synes kommissionen tala för att man tillmötesgår detta önskemål och att tiden för elevernas s. k. tysta övningar i så fall minskas med en timme. Vidare bör uppmärksammas, hur schematekniska och andra organisatoriska problem böra lösas vid en utbyggd radioundervisning, då denna kommer att omfatta två grupper på olika stadier inom en och samma

läraravdelning. Slutligen böra uppmärksammas de svårigheter, som kunna uppstå i skoldistrikt, där skolskjutsar förekomma, om barnen i större utsträckning sluta skoldagen på olika tider.

De nya försök, som av kommissionen här föreslås, böra omfatta övervägande B1- och B2-skolor på landsbygden. Ett så rikt nyanserat material som möjligt bör därvid insamlas från ur geografisk och social synpunkt olikartade områden och det torde därför vara lämpligt, att elever från samtliga inspektionsområden beredas tillfälle att deltaga. Därigenom skulle även över hela landet kunna spridas kännedom om mål och medel för folkskolans undervisning i engelska.

Skolkommissionen förutsätter, att resultaten av denna verksamhet noga följas genom på lämpligt sätt anordnade undersökningar.

Skolkommissionen räknar i fråga om omfattningen med två alternativ: i det ena fallet (alternativ I) med högst 500 skolor och 5 000 elever, i det andra fallet (alternativ II) med 250 skolor och högst 2 500 elever, varvid kommissionen för sin del vill förordna det förstnämnda alternativet, som avses omfatta samtliga folkskolinspektörsområden. Om endast vissa inspektionsområden skola utväljas, bör detta ske i samråd mellan skolöverstyrelsen och radiotjänsts skolradioavdelning.

K o s t n a d e r n a. Vid en upprepning av försöken torde en del av det nu använda *studiematerialet* kunna komma till användning efter omarbetning. Kostnaderna för omarbetning och för nya provuppgifter kunna icke nu exakt angivas, men då radioprogrammen kunna förutsättas dra högre kostnader än tidigare, har summan beräknats oförändrad till 11 200 kronor. Skolkommissionen förutsätter att studiematerialet även i fortsättningen blir det allmännas egendom och kan tjäna som underlag för radioundervisning även av annan lärare än författaren av breven och även i viss omfattning försäljas utan royalty till författaren. Genom en sådan anordning, varvid ett antal skolor utanför försöken med tillgång även till lärare med formell kompetens kunde följa radioundervisningen och erlägga avgift för breven, torde en viss inkomst på denna försäljning kunna uppstå. Även övriga lyssnare böra genom radiotjänsts försorg beredas möjlighet att mot avgift erhålla studiematerialet. Då emellertid omfattningen av sådan försäljning icke nu kan förutses, har kostnaden för det tryckta materialet med hänsyn till det ökade elevantalet beräknats stiga med 5 000 kronor för alternativ I respektive 3 000 kronor för alternativ II. Häri beräknas även kunna inrymmas vissa engångskostnader för inspelning av några grammofonskivor med de engelska språkljuden och några läsestycken, avsedda att ställas till försöksklassernas förfogande mot en nedsatt avgift.

Vid ökning av elevantalet stiga kostnaderna för *granskning av elevernas provuppgifter* något, men om efter undersökningar ett standardiserat rättningsförfarande i viss utsträckning skulle finnas lämpligt, torde kostnadsökningen kunna begränsas till 4 000 respektive 2 000 kronor. Kostnaderna för fortlöpande *instruktions- och inspektionsresor* beräknas öka med 3 700 kronor, varför den sammanlagda ökningen uppgår till 7 700 respektive 5 700 kronor.

Lokal-, material- och expeditiionskostnader beräknas på grund av förändrad prisnivå öka med 4 650 respektive 1 750 kronor. Då i en sådan utvidgad försöksverksamhet ett antal handledare komma att deltaga, som icke förut ha kännedom om arbetssättet, är det önskvärt, att även dessa genom korta *instruktionskurser* bli informerade om metoden. Ett anslag på

4 000 kronor, avsett som resebidrag och traktamenten för handledare och kursledare, föreslås därför.

Som ovan anförts böra resultaten av verksamheten nog följask genom undersökningar, som under den nya försöksperiodens första år kunna beräknas kräva en kostnad av 5 000 kronor.

De tekniska kostnaderna, om de flesta av radions sändarstationer måste tagas i anspråk, bli i stort sett lika vare sig försöket utvidgas till att omfatta 26 eller 52 inspektionsområden. Om ersättning för telegrafstyrelsens tekniska kostnader skulle utgå efter samma grunder som tidigare, torde beloppet härför stanna vid 20 000 kronor. Emellertid har telegrafstyrelsens radiobyrå meddelat, att telegrafverket har för avsikt att för dessa nya försök tillämpa andra principer än tidigare vid beräkningen av dessa kostnader, som då skulle stiga till 50 000 kronor. Telegrafstyrelsen har bland annat i motsats mot tidigare även medräknat de fasta kostnaderna för sändningarna. Möjligen kan någon reducering av utsändningskostnaderna ske, om icke samtliga radiosändare erfordras samt om den årliga undervisningstiden endast omfattar 32 veckor eller sammanlagt 64 timmar, som här i övrigt föreslagits, men kommissionen har i nedanstående kostnadsberäkning utgått från det belopp, som telegrafstyrelsen nu angivit. Underhandlingar om lämpliga sändarstationer kunna senare föras mellan telegrafstyrelsen och radiotjänst.

En ökning av relevantat medför slutligen, att ett större antal läraravdelningar beröras av försöken och kommissionen beräknar därvid, att om cirka 500 skolor deltaga i samtliga inspektionsområden (alternativ I) kostnaderna för *handledningen* stiga från nuvarande 40 000 till 230 000 kronor för två lärartimmar per vecka samt för 250 skolor med deltagande från minst halva antalet inspektionsområden (alternativ II) till 115 000 kronor (timlärararvodet beräknat efter 7 kronor per timme under 32 veckor). Därest framställningen om utökning av antalet veckotimmar från två till tre bifalles, komma kostnaderna för handledare att stiga för alternativ I till 340 000 och för alternativ II till 170 000 kronor.

Kostnaderna för den föreslagna nybörjarkursen läsåret 1949/50 kunna sammanfattas sålunda:

<i>Alternativ I</i>	<i>Alternativ II</i>
högst 5 000 elever och 500 skolor	högst 2 500 elever och 250 skolor
kronor	kronor

*Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens-
och radioundervisning.*

A. Radiotjänsts kostnader.

1. Radioprogram, omarbetning av textmaterial samt provuppgifter	11 200	11 200
2. Tryckningskostnader, grammofonskivor	12 650	10 650
3. Personal, korrigering, instruktion genom konsulenter, inspektion m. m.	41 000	39 000
4. Kontors-, expeditions-, material- och portokostnader	11 500	8 600
5. Instruktionskurser för handledare	4 000	4 000
6. Undersökningar av resultaten	5 000	5 000
7. Oförutsedda utgifter	9 650	6 550
	95 000	85 000

B. Telegrafverkets kostnader.

	50 000	50 000
Summa	145 000	135 000

Folkskolor m. m.:Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning.

2 veckotimmar	230 000	115 000
3 veckotimmar	340 000	170 000

Skolöverstyrelsen har anfört, att de redan vunna erfarenheterna av den kombinerade korrespondens- och radioundervisningen finge anses giva vid handen, att den borde kunna bli ett gott hjälpmedel vid undervisningen i främmande språk i folkskolan. Överstyrelsen har anslutit sig till skolkommissionens förslag, därvid överstyrelsen förordat det större alternativet. Härvid har överstyrelsen även tillstyrkt förutnämnda särskilda framställning om ökning av antalet handledartimmar. Önskemål om en sådan ökning ha också framförts av representanter för överstyrelsen i granskningsrapporter rörande undervisningen.

Styrelsen för Aktiebolaget Radiotjänst har tillstyrkt skolkommissionens förslag och därvid uttalat önskemål om att alternativ I måtte genomföras med utökning av antalet veckotimmar för handledning till tre.

Departementschefen. De hittills vunna erfarenheterna av försöken med kombinerad korrespondens- och radioundervisning i engelska i folkskolan tala för en fortsatt försöksverksamhet. I enlighet med skolkommissionens förslag torde försöken böra erhålla ändrad utformning och betydligt ökad omfattning. De erfarenheter, som komma att vinnas genom den sålunda förändrade och utvidgade försöksverksamheten, torde bli särskilt värdefulla med hänsyn till planerna att allmänt införa undervisning i engelska språket i folkskolan. Kommissionens kostnadsberäkningar ha icke givit mig anledning till erinran. Jag anser mig i likhet med skolöverstyrelsen och Radiotjänst böra förorda det alternativ, som avser höjning av anslaget till anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning med 68 000 kronor till 145 000 kronor samt ökning av anslaget till handledning vid samma undervisning med 300 000 kronor till 340 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1949/50 anvisa

a) till *Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning* ett reservationsanslag av 145 000 kronor;

b) till *Folkskolor m. m.: Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning* ett förslagsanslag av 340 000 kronor.

[243.] 42. Nomadskolor: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	324 000	307 756
1948/49 (statsliggaren s. 637 f.)	398 000	
1949/50 (förslag)	449 300	

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår hemställt om en anslagshöjning med 62 000 kronor, varav 2 500 kronor hänföra sig till ordinarietposten, 2 600 kronor till arvodesposten och 56 900 kronor till icke-ordinarietposten.

Av handlingarna inhämtas i huvudsak följande.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän. I fråga om denna anslagspost har skolöverstyrelsen föreslagit utbyte av en befattning som lärare vid visteskola (Ca 13) mot en motsvarande befattning vid byskola (Ca 21). Utbytet, som uppgivits vara av automatisk karaktär, har avsetts skola ske i samband med att innehavarinnan av förstnämnda befattning avgår med pension, vilket beräknas ske den 30 juni 1949.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Ur denna anslagspost bestridas bland annat arvoden åt vissa tillsynsmän vid nomadskolorna. Jämlikt gällande bestämmelser må dylikt arvode utgå med högst 100 kronor per år åt tillsynsman, som icke är ordinarie lärare vid byskola, medan däremot arvode icke utgår åt tillsynsman, som samtidigt är ordinarie lärare. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1948/49 förordade överstyrelsen, i enlighet med förslag av nomadskolinspektören och domkapitlet i Luleå, bland annat sådana ändringar av bestämmelserna, att arvode finge utgå jämväl i de fall, då uppdraget som tillsynsman innehades av ordinarie lärare vid byskola, samt att arvoden skulle utgå med olika belopp allt efter vederbörande skolas storlek. Kungl. Maj:t tog ej ställning till dessa yrkanden utan anbefallde överstyrelsen att vid avgivandet av sina anslagsäskanden beträffande nomadskolorna för budgetåret 1949/50 taga i övervägande, huruvida förutsättningar funnes för att helt eller delvis anförtro de på tillsynsmännen vid nomadskolorna ankommande uppgifterna åt skolmyndigheterna inom det skoldistrikt, inom vilket skolan låge. I de nu föreliggande anslagsäskandena har skolöverstyrelsen uttalat, att den ifrågasatta ändrade anordningen av principiella skäl (nomadskolorna äro statliga, medan skolstyrelserna äro kommunala organ) knappast kunde genomföras i form av åläggande för skoldistriktet, samt att den, där den kunde genomföras efter överenskomelse med skolstyrelserna, icke syntes medföra några som helst fördelar i ekonomiskt hänseende eller i övrigt. Skolöverstyrelsen har i anledning härav förnyat sin hemställan från föregående år. Bifall till hemställan syntes böra medföra höjning av anslagsposten med 2 600 kronor till 26 600 kronor.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Överstyrelsen har föreslagit inrättande av en extra ordinarie lärartjänst i lönegrad Ce 19, avsedd för nomadskolan i Jokkmokk. För avlöningar åt kokerskor, biträden, pannskötare och gårdskarlar samt för städning har överstyrelsen beräknat ett belopp av 93 000 kronor, innebärande en höjning med omkring 37 000 kronor. Överstyrelsen har framhållit, att domkapitlet i Luleå i yttrande i ärendet uttalat, att nämnda avlöningar för

närvarande betydligt understege de löner, som för motsvarande tjänster utginge på den allmänna arbetsmarknaden. Därest icke en ökning av lönebeloppen med det snaraste komme till stånd, förefunnes, enligt vad domkapitlet hade sig bekant, allvarlig risk för att nomadskolornas biträdespersonal överginge till annan verksamhet. — Vidare har överstyrelsen beräknat ytterligare omkring 11 000 kronor för vikariatsersättningar. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle således enligt överstyrelsens förslag uppföras med 134 900 kronor.

Statens lönenämnd har i anledning av förslaget om arvodesreglering för tillsynsmännen uttalat, att även enligt nämndens mening skäl kunde tala för att möjlighet bereddes ordinarie nomadskollärare att komma i åtnjutande av särskild ersättning för uppdrag att vara tillsynsman. Detta förutsatte dock ändring i stadgan angående nomadundervisningen, enligt vilken sådan lärare vore skyldig att, i den mån hans tjänstgöringstid icke utfylldes, tjänstgöra såsom tillsynsman utan särskild gottgörelse. Inom nämnden har särskilt yttrande avgivits av ledamoten K. G. Rosberg, vilken ansett tillsynsman i allmänhet böra vara lärare och därför böra erhålla åtminstone hälften av de arvoden, som överstyrelsen föreslagit åt annan tillsynsman än ordinarie nomadskollärare.

Departementschefen. Jag biträder skolöverstyrelsens förslag om utbyte av en befattning såsom lärare vid visteskola mot en befattning som lärare vid byskola. Vid bifall här till erfordras en ökning av ordinarieposten med 2 500 kronor till 266 000 kronor. Erforderlig ändring bör vidtagas i personalförteckningen för nomadskolorna.

Enligt nomadskolstadgan må tillsynsman, som ej är ordinarie lärare vid byskola, åtnjuta ett arvode av högst 100 kronor för år, varemot arvode ej utgår till tillsynsman, som är ordinarie byskollärare. Överstyrelsen har föreslagit högre arvodesbelopp och rätt även för ordinarie byskollärare att åtnjuta tillsynsmannaarvode. Såsom lönenämnden berört, föreligger visst samband mellan tillsynsmannauppgiften och nomadlärarnas tjänstgörings-skyldighet. Nomadlärare är nämligen skyldig att under högst 39 veckor årligen meddela undervisning eller, i den mån lästiden är kortare, utföra vissa andra uppgifter, däribland att tjänstgöra såsom tillsynsman. Vid alla nomadskolor omfattar läsåret för närvarande endast 34 $\frac{4}{7}$ veckor. Med hänsyn här till och till nu rådande förhållanden anser jag mig icke kunna tillstyrka vare sig arvodesförhöjning eller arvodesrättens utsträckning till de ordinarie lärarna. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde därför för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 24 000 kronor.

Jag har icke funnit anledning till erinran mot vad skolöverstyrelsen i fråga om icke-ordinarieposten anfört angående medelsbehovet för avlöningar åt kokerskor, biträden, pannskötare och gårdskarlar samt för vika-

riatsersättningar. För dessa ändamål torde posten således böra uppräknas med ungefär 37 000 + 11 000 kronor. Däremot erfordras, enligt vad jag inhämtat, icke annan uppräknings av de medel, som äro beräknade för avlöningar åt extra ordinarie lärarpersonal, än uppräknings med hänsyn till löneklassuppflyttningar, enär den föreslagna nya extra ordinarie lärartjänsten icke är erforderlig för närvarande. Icke-ordinarieposten bör med hänsyn härtill uppföras med 126 800 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde i enlighet med skolöverstyrelsens förslag kunna upptagas till oförändrat belopp.

Förevarande anslag i sin helhet bör alltså för nästa budgetår uppföras med 449 300 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1949/50, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för nomadskolorna, som förordas av vad jag i det föregående anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för nomadskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor 266 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förlagsvis ..	» 24 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förlagsvis	» 126 800
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	» 32 500

Summa kronor 449 300;

c) till *Nomadskolor: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förlagsanslag av 449 300 kronor.

[244.] **43. Nomadskolor: Omkostnader.** Detta förlagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 242 100 kronor.

Skolöverstyrelsen har förlagit höjning av anslaget med 46 800 kronor. Av handlingarna i ärendet inhämtas:

N o m a d s k o l o r n a s e x p e n s e r. Nuvarande anslagsbelopp till expenser utgör förlagsvis 86 900 kronor, varav för bränsle, lyse och renhållning 68 900 kronor och för övriga expenser 18 000 kronor. *Nomadskolinspektören* har förlagit, dels att förstnämnda delpost måtte höjas med 5 000 kronor på grund av ökade bränslekostnader, dels ock att sistnämnda delpost måtte höjas med 7 700 kronor för att möjliggöra anskaffande av gymnastik- samt lek- och idrottsmateriel till sex av nomadskolorna (6 500

kronor) och en filmprojektor till en av skolorna (1 200 kronor). *Skolöverstyrelsen* har tillstyrkt förslagen.

Anskaffande av viss utrustning. Denna post, 6 800 kronor, ha *nomadskolinspektören* och *skolöverstyrelsen* ansett kunna uteslutas.

Beklädnad av elever. Med hänsyn till att allmänna barnbidrag icke utgå för de i nomadskolhemmen intagna barnen under läsåret har *nomadskolinspektören* föreslagit, att till bidrag till beklädnad av lärjungarna vid nomadskolorna skulle uppföras en ny omkostnadspost å 40 900 kronor, beräknad efter 100 kronor per elev. *Skolöverstyrelsen* har tillstyrkt förslaget.

Departementschefen. En översyn av 1947 års lag om allmänna barnbidrag lärer komma att företagas, sedan närmare erfarenheter vunnits rörande lagens verkningar. Innan resultatet av en dylik översyn föreligger, är jag icke beredd taga ställning till frågan, huruvida särskilt bidrag till beklädnad av eleverna vid nomadskolorna bör utgå. Jag kan därför icke nu tillstyrka skolöverstyrelsens förslag i ämnet.

Jag tillstyrker, att delposten till bränsle, lyse m. m. uppräknas med förslaget belopp, 5 000 kronor. Däremot är jag icke beredd att för anskaffande av viss materiel föreslå uppräkning av delposten till övriga expenser. I stället förordar jag, att den för innevarande budgetår under övriga utgifter upptagna delposten till anskaffande av viss utrustning, 6 800 kronor, bibehålles för ändamålet.

Vid bifall till mitt förslag bör anslaget höjas med 5 000 kronor till 247 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nomadskolor: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 247 100 kronor.

[245.] **44. Nomadskolor: Försättningsskolundervisning för nomadbarn.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	20 900	28 647
1948/49 (statsliggaren sid. 639)	26 100	
1949/50 (förslag)	26 100	

Detta förslagsanslag torde i enlighet med av skolöverstyrelsen framlagt förslag böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nomadskolor: Försättningsskolundervisning för nomadbarn* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 26 100 kronor.

[246.] 45. Fortsättningsskolor: Bidrag till avlöning åt lärare.

	Anslag	Nettoutgift
1945/46	3 600 000	3 559 718
1946/47	3 675 000	3 296 642
1947/48	3 500 000	3 810 766
1948/49 (statsliggaren sid. 639)	3 200 000	
1949/50 (förslag)	3 200 000	

Skolöverstyrelsen har vid oförändrade arvodesgrunder räknat med en anslagsminskning med 200 000 kronor och härutinnan anført följande.

Medelsbehovet kan beräknas med nu utgående arvoden ytterligare nedgå med anledning av övergång till sjuårig och åttaårig folkskolekurs samt centralisering av fortsättningsskolväsendet. Från och med läsåret 1948/49 skall sjuårig folkskolekurs vara allmänt genomförd, och i samband därmed blir fortsättningsskolkursen som regel ettårig. Ett stort antal distrikt (omkring 900 av 2 500) övergå först med sistnämnda läsår till sjuårig folkskolkurs. Då inom nämnda distrikt ingen avgång från folkskolan sker vårterminen 1948, komma fortsättningsskolkurserna läsåret 1948/49 i dessa distrikt endast att bestå av andra årets elever och från och med läsåret 1949/50 blir det med få undantag endast en årskurs i fortsättningsskolorna i landet. Dessa förhållanden komma att i viss mån påverka anslagsbehovet redan för budgetåret 1948/49 och hänsyn härtill har även tagits vid beräkningen av anslaget för detta budgetår. För budgetåret 1949/50 torde med nu utgående arvoden och statsbidrag främst av denna anledning en minskning av anslagsbelastningen med i runt tal 200 000 kronor kunna påräknas.

Departementschefen. Vid anslagsberäkningen utgår jag från oförändrade statsbidragsgrunder. Med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48 anser jag mig icke böra ifrågasätta någon sänkning av anslaget utan förordar, att detsamma uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortsättningsskolor: Bidrag till avlöning åt lärare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kronor.

[247.] 46. Fortsättningsskolor: Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	530 000	620 212
1948/49 (statsliggaren sid. 640)	650 000	
1949/50 (förslag)	600 000	

Skolöverstyrelsen har med hänsyn till beräknad minskning av antalet lärjungar i fortsättningsskolan på grund av övergången till sjuårig skolkurs m. m. föreslagit sänkning av anslaget med 50 000 kronor.

Departementschefen. Med godtagande av överstyrelsens anslagsberäkning, som innebär en anslagsminskning med 50 000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortsättningsskolor: Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

Högre folkskolor och folkhögskolor.

[248.] **47. Högre folkskolor: Understöd.** Detta förslagsanslag är nu uppfört med 2 200 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår sänkes med 450 000 kronor till 1 750 000 kronor. Överstyrelsen har därvid räknat med att antalet skolor, nu 56, skulle komma att ökas med 3. Å andra sidan beräknades fem skolor komma att förändras till kommunala mellanskolor, en högre folkskola komma att ombildas till praktisk mellanskola och en högre folkskola komma att indragas. Vid vissa högre folkskolor skulle klassantalet automatiskt komma att ökas.

Departementschefen. Jag anser mig böra godtaga överstyrelsens anslagsberäkningar, som innebära en minskning av anslaget med 450 000 kronor till 1 750 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre folkskolor: Understöd* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 1 750 000 kronor.

[249.] **48. Högre folkskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	5 000	2 733
1948/49 (statsliggaren s. 641)	6 200	
1949/50 (förslag)	5 000	

Gällande bestämmelser angående den statsunderstödda hälsovården vid folk- och småskolor äga motsvarande tillämpning beträffande hälsovården vid högre folkskolor, dock att arvoden och statsbidrag utgå för varje under höstterminen närvarande lärjunge. Statsbidrag till avlönande av skolsköterska vid högre folkskolor infördes först från och med budgetåret 1947/48 och kommer på grund av utbetalningsordningen att belasta anslaget första gången under innevarande budgetår.

Skolöverstyrelsen har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 6 200 kronor. Överstyrelsen har — liksom beträffande hälsovården vid folk- och småskolor — föreslagit, att statsbidraget till de statsunderstödda skol-

sköterskorna i distrikt med högst 20 000 invånare måtte, i vad avser deltidstjänstgöring, fastställas till högst hälften av ett belopp, motsvarande arvode efter 4 kronor 75 öre för timme mot nu 3 kronor 75 öre. Överstyrelsen har vidare framhållit, att överstyrelsen, då elevantalet vid de högre folkskolorna vore ringa, räknade med att heltidstjänstgörande skolsköterskor icke komme att behövas vid dessa skolor. Frågan om elevantalet för dylik sköterska vore därför här utan praktisk betydelse.

Departementschefen. Överstyrelsens förslag om höjning av statsbidraget till avlönande av skolsköterskor vid högre folkskolor är jag — under åberopande av mitt tidigare ställningstagande till motsvarande förslag i fråga om övriga högre kommunala skolor samt folk- och småskolor — icke beredd tillstyrka. Med hänsyn till anslagsbelastningen under sistförflutna budgetår och en beräknad minskning av antalet högre folkskolor torde anslaget kunna sänkas med 1 200 kronor till 5 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre folkskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[250.] **49. Folkhögskolor: Understöd.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	2 630 000	2 742 113
1947/48	3 065 000	3 472 888
1948/49 (statsliggaren sid. 641 ff.)	3 300 000	
1949/50 (förslag)	3 420 000	

Skolöverstyrelsen har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår vid oförändrade bidragsgrunder till 3 420 000 kronor. Under sistförflutna budgetår hade två nya statsunderstödda folkhögskolor tillkommit. Vidare hade elevtillströmningen ökats, en utveckling som torde komma att fortsätta.

Departementschefen. Vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår utgår jag från nu gällande understödsgrunder. I överensstämmelse med skolöverstyrelsens förslag torde anslaget böra höjas med 120 000 kronor till 3 420 000 kronor. Anslagsposterna till understöd, bidrag till rörligt tillägg m. m. och bidrag till provisoriskt lönetillägg torde böra upptagas till respektive 2 210 000, 810 000 och 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Understöd* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 420 000 kronor.

[251.] **50. Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare.** Detta anslag har sedan budgetåret 1946/47 varit uppfört med 15 000 kronor. Skolöverstyrelsen har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår. Jag biträder detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[252.] **51. Folkhögskolor: Förberedande samhällsvetenskapliga kurser.** I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen torde detta reservationsanslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 39 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Förberedande samhällsvetenskapliga kurser* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 39 000 kronor.

[253.] **52. Folkhögskolor: Stipendier åt elever.**

	Anslag	Nettoutgift
1946/47	1 300 000	1 780 643
1947/48	1 500 000	1 792 837
1948/49 (statsliggaren sid. 644)	2 000 000	
1949/50 (förslag)	2 000 000	

Skolöverstyrelsen har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår vid oförändrade stipendiegrunder till 2 200 000 kronor. Överstyrelsen har därvid åberopat, att under sistförflutna budgetår utdelats stipendier till ett belopp av i runt tal 1 950 000 kronor. Till följd av beräknad ökning av elevantalet har överstyrelsen räknat med större medelsbehov under läsåret 1949/50.

Ur förevarande anslag må utgå stipendier åt sammanlagt högst 30 svenska elever vid folkhögskolor i Danmark, Finland, Norge och Island, vilka genomgått en årskurs vid svensk folkhögskola. I fråga om utdelningen av sådana stipendier skola i tillämpliga delar gälla föreskrifterna i kungörelsen 1934: 399. Ur anslaget må härjämte utgå stipendier åt sammanlagt högst 100 elever från nämnda länder för genomgående av kurser vid svenska folkhögskolor. Beträffande utdelningen av dessa stipendier gälla bland annat i tillämpliga delar bestämmelserna i nämnda kungörelse, dock att stipendium må, utan hänsyn till behovsgraden, utgå med belopp, motsvarande högsta stipendium, som kan tilldelas svensk elev.

Svenska föreningen Nordens centralstyrelse har hemställt, att för nästa budgetår måtte få utgå oförändrat antal stipendier till svenska elever vid utländska folkhögskolor och till utländska elever vid svenska folkhögskolor. Styrelsen har emellertid föreslagit, att behovsprövning icke längre skulle tillämpas beträffande stipendier till svenska elever vid utländska folkhögskolor. Därvid har styrelsen åberopat, att dessa stipendier dittills icke fullt utnyttjats, vilket bland annat kunde tillskrivas behovsprövningen. I fråga om stipendierna till ungdom i de nordiska grannländerna tillämpades icke behovsprövning. Även om detta närmast motiverats av valutaförhållanden, hade likväl därigenom möjliggjorts ett större urval bland de sökande. Det vore angeläget, att de ungdomar, som bereddes tillfälle att bedriva studier vid grannländernas folkhögskolor, vore så högt kvalificerade som möjligt.

Departementschefen. Jag tillstyrker föreningen Nordens förslag. Vid beräkningen av anslagsbehovet utgår jag i övrigt från oförändrade stipendiegrunder för nästa budgetår. Jag anser mig därvid böra förorda oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Stipendier åt elever* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

[254.] **53. Folkhögskolor: Understöd för utbildning av lärare.** Detta obetecknade anslag är nu uppfört med 4 000 kronor och disponeras till resestipendier åt folkhögskollärare.

Skolöverstyrelsen har hemställt om höjning av anslaget för nästa budgetår med 10 500 kronor. Den föreslagna höjningen betingas av ett ånyo framfört förslag om anordnande av en kurs för yngre folkhögskollärare rörande den svenska och nordiska folkhögskolans tradition och undervisningsmetoder. Vidare har överstyrelsen särskilt med hänsyn till resestipendierna föreslagit, att anslaget skulle uppföras såsom reservationsanslag.

Departementschefen. Då jag ej heller nu anser mig kunna förorda, att medel beräknas för den av skolöverstyrelsen föreslagna kursen för yngre folkhögskollärare, torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Däremot tillstyrker jag, att anslaget gives karaktär av reservationsanslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Understöd för utbildning av lärare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 kronor.

Abnormundervisningen.

[255.] 54. Läroanstalter för blinda: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	570 000	559 122
1948/49 (statsliggaren s. 644 ff.)	610 100	
1949/50 (förslag)	613 000	

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med 13 900 kronor. Anslagshöjningen betingas i huvudsak av förslag *dels* om tillsättning av en vakanssatt ordinarie lärarbefattning i korgmakeri vid hantverksskolan i Kristinehamn med utvidgning av undervisningsskyldigheten till att avse även borstbinderi, *dels* om höjning av arvodet för kamrerar- och sekreterargöromål vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas, nu 2 000 kronor, med 1 000 kronor, *dels* om ökning av delposten till tandläkararvoden från 5 000 kronor till 6 100 kronor, *dels* om anställande av ytterligare en extra ordinarie lärare i kunskapsämne vid Tomtebodainstitutet för införande av ett åttonde skolår, *dels ock* om lönegradsuppflyttningar av följande ekonomibiträden vid institutet, nämligen av ett från Ce 3 till Ce 6 och av fyra från Ce 2 till Ce 3.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Kamrerar- och sekreterararvodet vid Tomtebodainstitutet. *Styrelsen för institutet* har mot ett av statskontoret tidigare framfört förslag om överflyttning av fondmedelsförvaltningen till statskontoret genmält, att detta i många fall skulle strida mot donationsbestämmelser samt försvåra de talrika utanordningarna av fondmedel. *Överstyrelsen* har framhållit, att arvodet utginge med samma belopp som före kriget, oaktat arbetsuppgifterna snarare ökats än minskats. *Statskontoret* har avstyrkt framställningen om höjning av arvodet.

Tandläkare. *Överstyrelsen* har i sina anslagsäskanden beträffande dövstumskolorna anført, att timarvodena till tandläkarna vid blind- och dövstumskolorna utginge med belopp, varierande mellan 9 kronor och 50 öre och 11 kronor 50 öre alltefter dyrort. Sveriges tandläkarförbund hade hos överstyrelsen framhållit, att arvodena tillämpats alltsedan år 1941, och hemställt om höjning av timarvodena till följande belopp:

Ortsgrupp:	1	2	3	4	5
Kronor	11: —	11: 50	12: 10	12: 60	12: 90

En uppräknig av arvodena syntes överstyrelsen rimlig. Som jämförelse kunde nämnas, att lägsta lönen för en tandläkare vid Stockholms folkskolor utgjorde 1 120 kronor per månad, vilket med hänsyn till att han icke hade några utgifter för sitt arbete innebure ett avsevärt högre timarvode än det nu för blind- och dövstumskolorna i Stockholm tillämpade. Inom folktandvården torde arvodena f. n. kunna beräknas till genomsnittligen 8 kronor 40 öre per bruttoarbetstimme. Tandläkarna inom folktandvården hade

emellertid inga utgifter för rörelsens drivande, medan tandläkarna vid blind- och dövstumskolorna hade egna rörelser. Erfarenheten hade också visat, att privatpraktiserande tandläkare vore ovilliga att åtaga sig tandvård vid dessa skolor. Överstyrelsen förordade höjning av tandläkararvodena i enlighet med tandläkarförbundets förslag.

Beträffande blindskolorna har överstyrelsen föreslagit höjning av timantalet vid Kristinehamnsskolan från 130 till 150 samt uppräkningsarvodena för år till 2 950 kronor vid Tomtebodainstitutet, 1 900 kronor vid Kristinehamnsskolan och 1 250 kronor vid Växjöskolan eller sammanlagt 6 100 kronor.

Statskontoret har förklarat sig icke vilja rikta erinran mot överstyrelsens förslag.

Ekonomibiträden vid Tomtebodainstitutet. *Civilförvaltningens personalförbund* har hemställt, att ett köksbiträde i lönegrad Ce 3, som tjänstgjorde som kokerska, måtte uppflyttas i lönegrad Ce 6 samt att ett ekonomibiträde i lönegrad Ce 2 vid sjukavdelningen med ett sjukvårdsbiträdes uppgifter och tre ekonomibiträden i samma lönegrad vid förskolan, vilka regelmässigt hade att avlösa vårdarinnor i deras arbete, måtte uppflyttas till lönegrad Ce 3. *Överstyrelsen* har tillstyrkt framställningen. *Statskontoret* har avstyrkt förslaget i vad detsamma avser köksbiträdet.

Departementschefen. Förslaget om tillsättning av en vakanssatt ordinarie arbetslärlartjänst i korgmakeri vid hantverksskolan i Kristinehamn med utvidgning av undervisningsskyldigheten till att avse även borstbinderi anser jag mig icke nu böra biträda. Tjänsten torde tills vidare såsom nu är fallet böra uppehållas av icke-ordinarie lärare och omfatta jämväl undervisning i borstbinderi.

Det för kamrerar- och sekreterargöromålens bestridande vid Tomtebodainstitutet bestämda arvodet har under en lång följd av år utgått med 2 000 kronor. Jag anser mig böra tillstyrka skolöverstyrelsens nu ånyo gjorda framställning om höjning av arvodet med 1 000 kronor till 3 000 kronor. Vad i ärendet anförts rörande arvoden åt tandläkare vid blind- och dövstumskolorna har övertygat mig om att en höjning av dessa arvoden är påkallad. Jag vill därför i likhet med överstyrelsen och statskontoret tillstyrka tandläkarförbundets framställning om höjning av desamma för timme räknat till 11 kronor—12 kronor 90 öre alltefter ortsgrupp. Vid blindskolorna bör därför, med beaktande jämväl av behovet av ökat antal timmar vid Kristinehamnsskolan, arvoden till tandläkare i överensstämmelse med överstyrelsens förslag höjas med sammanlagt 1 100 kronor till 6 100 kronor.

Förslaget om anställande av ytterligare en extra ordinarie lärare i kunskapsämne i och för införande av ett åttonde skolår är jag icke beredd att

nu förorda. Ej heller anser jag mig kunna tillstyrka den föreslagna uppflyttningen av ett ekonomibitråde i Ce 3 till Ce 6 vid institutet i Tomtebodan. Däremot tillstyrker jag, att fyra ekonomibiträden i Ce 2 vid institutet i enlighet med överstyrelsens av statskontoret tillstyrkta förslag uppflyttas till Ce 3.

Vid bifall till vad jag föreslagit torde arvodesposten böra höjas med 2 100 kronor till 14 800 kronor och icke-ordinarieposten böra ökas med 800 kronor till 203 000 kronor, medan övriga anslagsposter torde böra uppföras med oförändrade belopp. Anslaget bör således höjas med 2 900 kronor till 613 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för läroanstalterna för blinda, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor 331 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 14 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 203 000
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	» 64 200
Summa kronor 613 000;	

b) till *Läroanstalter för blinda: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 613 000 kronor.

[256.] 55. Läroanstalter för blinda: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	201 200	184 339
1948/49 (statsliggaren s. 646 ff.)	204 000	
1949/50 (förslag)	228 800	

Skolöverstyrelsen har i anslutning till de av läroanstalternas styrelser framlagda beräkningarna ifrågasatt följande ändringar i omkostnadsstaten.

	Nuvarande belopp kronor	Ökning kronor
<i>Utgifter:</i>		
1. Sjukvård m. m. åt personal, <i>förslagsvis</i>	500	200
2. <i>Expenser:</i>		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	63 600	2 900
b. Övriga <i>expenser</i>	26 800	700
3. <i>Övriga utgifter:</i>		
a. Undervisnings- och arbetsmateriel, <i>förslagsvis</i>	14 900	—
b. Kosthåll, <i>förslagsvis</i>	77 450	6 650
c. Beklädnad för elever vid institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas <i>förslagsvis</i>	18 800	—
d. Skyddsbeklädnad, <i>förslagsvis</i>	1 200	300
e. Utrustningsbidrag till avgående elever, <i>förslagsvis</i>	10 000	—
f. Sjukvård åt elever, <i>förslagsvis</i>	6 150	—
g. Tandvård åt elever, <i>förslagsvis</i>	1 800	550
h. Utackorderingsbidrag till elever vid hantverksskolan i Kristinehamn för blindas män, <i>förslagsvis</i>	17 400	12 600
i. Utgifter för från institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas till hantverksskolan i Kristinehamn för blindas män dimitterade elever, <i>förslagsvis</i>	21 000	500
j. Inventarier för hantverksskolan i Växjö för blindas kvinnor	—	10 000
Summa utgifter kronor	259 600	34 400
<i>Inkomster:</i>		
1. Elevavgifter	6 670	—
2. Ersättning för värme, elektrisk ström, städning, tvätt, skyddsbeklädnad m. m.	9 930	920
3. Försäljning av slöjdalster m. m.	11 000	—
4. Kostersättning m. m.	28 000	5 200
Summa inkomster kronor	55 600	6 120
Nettoutgift kronor	204 000	28 280

Av handlingarna inhämtas bland annat följande.

Utackorderingsbidrag.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 8 september 1939 har, med tillämpning tills vidare fr. o. m. budgetåret 1939/40, föreskrivits, att till behövande elev vid hantverksskolan i Kristinehamn för blindas män må utgå utackorderingsbidrag med 600 kronor för år.

Styrelsen för hantverksskolan har anfört, att avgiften för mat och husrum, som vid nämnda tid uppgått till 3 kronor för dag, för närvarande vore 5 kronor 50 öre. Då även klädkostnaderna stigit, skulle fördubbling av utackorderingsbidraget vara befogad. Styrelsen ville emellertid endast föreslå höjning till 1 000 kronor per elev och år. *Inspektören för blind-*

undervisningen har tillstyrkt framställningen och framhållit betydelsen av att möjligheterna till yrkesutbildning för de blinda männen underlättades. *Överstyrelsen* tillstyrker jämväl den begärda höjningen.

I n v e n t a r i e r.

För budgetåret 1947/48 har till Ombyggnads- och reparationsarbeten vid hantverksskolan i Växjö för blinda kvinnor anvisats ett investeringsanslag av 190 000 kronor.

Styrelsen för skolan har hemställt om ett engångsanslag av 10 000 kronor för anskaffande av inventarier till nya elevrum, dagrum och lärarinnerum m. m. Enligt av rektor lämnade uppgifter ha byggnadsarbetena nu igångsatts. Beloppet avser icke blott inköp utan även renoveringar. Gardiner m. m. torde komma att vävas på skolan. *Överstyrelsen* har tillstyrkt framställningen.

Departementschefen. Utgiftsposterna till övriga expenser, tandvård och utgifter för från Tomtebodainstitutet dimitterade elever torde böra höjas med respektive 700, 500 och 500 kronor. Överstyrelsens förslag beträffande kosthållet innebär med hänsyn till förslaget om höjning av inkomstposten till kostersättning m. m. endast en nettoökning med 1 450 kronor. Jag finner den begärda höjningen skälig och förordar således ökning av utgiftsposten till kosthåll med i avrundat tal 6 600 kronor. De till elever vid hantverksskolan i Kristinehamn utgående utackorderingsbidragen, vilka alltsedan budgetåret 1939/40 utgjort 600 kronor för elev och år, torde på grund av levnadskostnadernas stegring böra höjas med 400 kronor till 1 000 kronor. Anslagsposten till utackorderingsbidrag bör med hänsyn härtill uppräknas med 12 600 kronor till 30 000 kronor. Hantverksskolan i Växjö, vars lokaler nu undergå vissa omändringar, torde böra tilldelas ett engångsanslag av 10 000 kronor för anskaffande av inventarier till nytillkommande rum m. m. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring beträffande omkostnadsstatens utgiftssida, som således bör ökas med 30 900 kronor. Inkomstposterna böra i anslutning till skolöverstyrelsens förslag uppräknas med 6 100 kronor. Anslaget bör alltså höjas med (30 900 — 6 100 =) 24 800 kronor till 228 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läroanstalter för blinda: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 228 800 kronor.

[257.] 56. Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	364 700	391 621
1948/49 (statsliggaren s. 648)	410 000	
1949/50 (förslag)	415 000	

Skolöverstyrelsen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 414 700 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 4 700 kronor. Överstyrelsen har därvid föreslagit en höjning av arvodet åt biträde på rektors-expeditionen med 1 000 kronor till 3 000 kronor och av arvodet åt tandläkare med 400 kronor till 2 500 kronor, motsvarande ett timarvode av 12 kronor 10 öre, samt uppräknig av icke-ordinarieposten med 4 000 kronor till 245 000 kronor. Å andra sidan har beräknats en minskning av ordinarieposten med 700 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker överstyrelsens förslag om höjning dels av arvodet åt biträde på rektorsexpeditionen med 1 000 kronor och dels av arvodet åt tandläkare med 400 kronor samt den föreslagna uppräknigen av icke-ordinarieposten med 4 000 kronor. För avrundning av anslagets slutsumma torde vidare ordinarieposten böra minskas med 400 kronor. Då jag i övrigt icke ifrågasätter någon ändring av anslaget, torde detta således böra höjas med 5 000 kronor till 415 000 kronor och disponeras på sätt framgår av efterföljande avlöningsstat. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor 118 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 9 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 245 000
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	» 41 800
Summa kronor 415 000;	

b) till *Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte*: Avlöningar för budgetåret 1949/50 anvisa ett förlagsanlag av 415 000 kronor.

[258.] 57. Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	118 000	126 725
1948/49 (statsliggaren s. 649)	115 000	
1949/50 (förslag)	123 500	

Skolöverstyrelsen har föreslagit en höjning av anslaget med 17 600 kronor. I jämförelse med gällande omkostnadsstat innebär förslaget höjning av följande poster, nämligen utgiftsposten till bränsle, lyse och vatten med 5 600 kronor till 35 000 kronor, till övriga expenser med 1 700 kronor till 24 000 kronor, till kosthåll med 3 000 kronor till 78 000 kronor och till skyddsbeklädnad med 100 kronor till 1 800 kronor samt inkomstposten till kotersättning med 1 800 kronor till 28 500 kronor. Därjämte har överstyrelsen under detta anslag beräknat 9 000 kronor till vissa inredningsarbeten vid vårdanstalten.

Departementschefen. Då jag i enlighet med den ståndpunkt jag i det föregående intagit till motsvarande spörsmål icke anser mig böra beräkna medel till bestridande av kostnaderna för skyddsrockar åt anstaltens läkare, torde utgiftsposten till skyddsbeklädnad böra uppföras med oförändrat belopp. Medel till vissa inredningsarbeten vid vårdanstalten torde vidare icke böra beräknas under förevarande anslag. Då jag i övrigt icke funnit anledning till erinran mot överstyrelsens anslagsberäkning, bör anslaget för nästa budgetår höjas med 8 500 kronor till 123 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 123 500 kronor.

[259.] **58. Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats 10 600 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med 12 650 kronor, innebärande en anslagsökning med 2 050 kronor. För Tomtebodainstitutet har därvid beräknats 3 000 kronor (+ 2 100 kronor), för hantverksskolan i Kristinehamn 7 500 kronor (oförändrat) och för hantverksskolan i Växjö 2 150 kronor (— 50 kronor). Av de beräknade anslagsmedlen vore beträffande Kristinehamnsskolan 2 250 kronor och beträffande Växjöskolan 750 kronor avsedda för anskaffande av s. k. punktskriftsmaskiner, medan för motsvarande ändamål vid Tomtebodainstitutet vissa donationsmedel disponerades.

Departementschefen. I anslutning till skolöverstyrelsens förslag torde ifrågavarande anslag för nästa budgetår böra ökas med 2 100 kronor till 12 700 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 12 700 kronor.

[260.] **59. Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare.** Detta anslag är nu uppfört med 20 000 kronor. Skolöverstyrelsen har föreslagit uppräknig av anslaget för nästa budgetår med 2 000 kronor. Jag biträder detta förslag och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 22 000 kronor.

[261.] **60. Arvoden åt blivande blindlärare.** Anslaget till understöd åt blivande blindlärare är för innevarande budgetår uppfört med 1 800 kronor. I enlighet med framställning av *direktionen över institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas* har *skolöverstyrelsen* hemställt, att understödet, som nu utgår med 1 200 kronor för läsår, måtte höjas till samma belopp som understödet åt blivande dövstumslärare eller 1 800 kronor för läsår. Då under nästa läsår endast en lärare torde böra utbildas, erfordrades likväl ingen höjning av anslaget.

Departementschefen. Under hänvisning till vad jag anför under punkten 268 i det följande förordar jag, att ifrågavarande anslag under förut angivna ändrade rubrik uppföres med 8 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arvoden åt blivande blindlärare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 8 000 kronor.

[262.] **61. Tryckning av blindskrifter.** Detta anslag, som nu är uppfört med 10 000 kronor, torde i överensstämmelse med framställning av skolöverstyrelsen för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tryckning av blindskrifter* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[263.] **62. Dövstumskolorna: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	1 930 000	1 962 952
1948/49 (statsliggaren s. 650 ff.)	2 115 000	
1949/50 (förslag)	2 190 000	

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget med 72 000 kronor. Överstyrelsen har därvid utgått från den nuvarande dövstumskolororganisationen och således i detta sammanhang icke tagit ställning till 1945 års dövstumsutrednings betänkande med förslag rörande dövstumundervisningen. Överstyrelsen har be-

räknat en ökning av antalet elever och skyddslingar vid dövstumskolorna under nästa budgetår med ett 100-tal såsom framgår av följande sammanställning:

		1948/49	1949/50
Upptagningsskolor:	Manilla	110	126
	Lund	85	94
	Vänersborg	82	91
	Härnösand	101	378
Specialskola:	Örebro	125	417
Fortsättningsskolor:	Vänersborg	58	89
	Växjö	42	60
	Broby	12	112
	skolhemmet	30	37
Vårdanstalten:	arbetshemmen	49	79
		56	93
Summa		694	817

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

A v l ö n i n g a r t i l l o r d i n a r i e t j ä n s t e m ä n .

Skolöverstyrelsen har föreslagit lönegradsupplyftning för rektor vid fortsättningsskolan i Växjö från Cb 6 till Cb 7 samt ordinariesättning dels av en extra ordinarie arbetslärlartjänst i klädsömnad vid samma skola, dels av befattningen såsom skriv- och bokföringsbiträde i lönegrad Ce 15 vid Vänersborgsskolan.

R e k t o r i V ä x j ö . *Skolöverstyrelsen* har anført: Rektorerna vid dövstumskolorna äro med undantag för rektorerna vid skolorna i Vänersborg och Växjö placerade i Cb 7. Sistnämnda skolas rektor är placerad i Cb 6. Det huvudsakliga skälet för en lägre löneställning för denna rektor har varit, att elevantalet vid skolan de första åren beräknades bli förhållandevis lågt. Organisationen är nu fullt utbyggd, och elevantalet vid dövstumskolorna tenderar att stiga. Vid nästa intagning i fortsättningsskolan, höstterminen 1949, beräknas ett 50-tal flickor komma att övergå från barn-domsskolorna, och vid de därpå följande intagningarna, höstterminerna 1951 och 1953, ökas detta antal till över 60. Om endast $\frac{1}{3}$ av dessa, vilket icke torde vara för högt räknat, fortsätter i den frivilliga yrkesskolan, komma samtidigt 75 å 80 elever att undervisas i Växjöskolan. Därtill torde man kunna räkna med att varje år ett mindre antal äldre kvinnliga dövstamma av överstyrelsen beviljas inträde. Rektorsbefattningen vid dövstumskolan i Växjö bör därför från och med budgetåret 1949/50 uppföras i Cb 7.

Statskontoret har anført: Den lägre löneställningen för rektor i Växjö har motiverats av att skolan beräknats få ett mindre antal elever än övriga dövstumskolor (jfr prop. 1938: 212, s. 49 och 71). Ökningen av elevantalet vid skolan för budgetåret 1949/50 synes icke vara så stor, att den vid jämförelse med övriga dövstumskolor bör föranleda någon förändring i rektors lönegradsplacering.

A r b e t s l ä r a r e . *Skolöverstyrelsen* har anført: Vid Växjö-skolan finnes endast en ordinarie arbetslärlare i fortsättningsskola (Ca 19), nämligen i vävning. Vid skolan är klädsömnad utan tvivel den mest eftersökta ut-

bildningsgrenen, och sedan flera år tillbaka ha för denna undervisning varit anställda minst två lärarinnor, nu en i Ce 18 och en extra. Ordinariesättning av den extra ordinarie tjänsten synes välbefogad. *Statskontoret* har icke velat motsätta sig förslaget.

Skriv- och bokföringsbiträde. *Skolöverstyrelsen* har motiverat sitt förslag om ordinariesättning av befattningen som skriv- och bokföringsbiträde vid upptagnings- och fortsättningsskolan i Vänersborg med göromålens omfattning och befattningshavarens mångåriga anställning såväl i denna befattning som i tidigare statlig tjänst. *Statskontoret* har ansett frågan böra anstå i avvaktan på resultatet av utredningen beträffande vissa biträdestjänster samt av dövtstumutredningens förslag till dövtstumundervisningens ordnande.

*Arvoden och särskilda ersättningar,
bestämda av Kungl. Maj:t.*

Skolöverstyrelsen har föreslagit följande ändringar beträffande denna anslagspost:

a) höjning av arvodet till läkaren vid Vänersborgs-skolan från 2 100 kronor till 3 000 kronor,

b) höjning av delposten till arvoden till sjuksköterskor från 930 kronor till 1 690 kronor,

c) höjning av delposten till arvoden till tandläkare från 15 300 kronor till 20 340 kronor,

d) höjning av delposten till arvoden till skriv- och bokföringshjälp m. m. från 12 600 kronor till 17 100 kronor,

e) anvisande av arvode å 250 kronor för undervisning i trädgårdsskötsel vid Växjö-skolan, till vilken arvode för sådant ändamål nu icke utgår.

Läkare. Såsom skäl för den föreslagna ökningen av läkararvudet vid Vänersborgs-skolan har *skolöverstyrelsen* anfört, att skolans elevantal under nästa budgetår komme att avsevärt ökas. *Statskontoret* har anfört: Nuvarande arvode har utgått sedan budgetåret 1945/46. Härvid fixerades arvudet till 2 100 kronor med hänsyn till att lärjungeantalet beräknades uppgå till 174 (prop. 1945: 221, s. 62, 83). För budgetåret 1949/50 beräknas elevantalet, från att under budgetåret 1948/49 ha sjunkit till 140, åter stiga till 180 eller ungefär samma antal, som under budgetåret 1945/46. *Statskontoret* kan vid sådant förhållande icke finna, att denna ökning motiverar uppräknings av arvudet.

Sjuksköterskor. *Skolöverstyrelsen* har anfört: Arvoden till deltidсанställda sjuksköterskor utgå till skolorna i Växjö och Örebro. För sistnämnda skola begäres för nästa budgetår en höjning av arvudet från 600 till 990 kronor. Enligt överstyrelsens beräkningar erfordras vid denna skola en höjning av antalet arbetstimmar från cirka 120 till 250. Då överstyrelsen beträffande övriga under dess inseeende stående läroanstalter föreslagit höjning av timarvudet till deltidсанställd sjuksköterska från 3 kronor 75 öre till 4 kronor 75 öre, bör motsvarande ökning ske vid dövtstumskolorna. För Örebro-skolan bör således beräknas $(170 + 250 \times 4 : 75 =)$ 1 357: 50 eller i avrundat tal 1 360 kronor. För Växjö-skolan, som upptagit sänkt arvode, bör utgå oförändrat belopp, 330 kronor.

Statskontoret har motsatt sig höjning av timersättningen och därför föreslagit sänkning av arvodet vid Växjö-skolan till 240 kronor, varemot arvodet vid Örebro-skolan ansetts böra höjas för ökning av antalet arbetstimmar.

T a n d l ä k a r e. *Skolöverstyrelsen* har för skolorna i Lund, Vänersborg och Örebro samt å Manilla beräknat ökning av antalet arbetstimmar med sammanlagt 222 timmar. Såsom i det föregående under punkten Läraanstalter för blinda: Avlöningar utförligare anmälts har överstyrelsen vidare förordat uppräknings av tandläkararvodena för timme räknat vid dövstumskolorna. På grund härav har överstyrelsen beräknat tandläkarnas arvoden till följande belopp för budgetåret 1949/50: Broby 370 kronor, Härnösand 2 390 kronor, Lund 2 040 kronor, Manilla 3 230 kronor, Mogård 2 070 kronor, Vänersborg 4 600 kronor, Växjö 1 700 kronor och Örebro 3 940 kronor eller sammanlagt 20 340 kronor, vilket innebär en höjning av delposten med 5 040 kronor.

Statskontoret har ej velat rikta någon erinran mot den föreslagna höjningen av timarvodena, liksom ej heller mot en uppräknings av arvoden på grund av ökat antal arbetstimmar.

S k r i v - o c h b o k f ö r i n g s h j ä l p. *Skolöverstyrelsen* har anfört bland annat följande: Styrelserna för dövstumskolorna i Härnösand, Lund, Manilla och Örebro ha begärt höjda arvoden under denna post, för de tre förstnämnda skolorna till 3 000 kronor och för Örebro-skolan till 3 500 kronor. Inspektören för dövstumundervisningen tillstyrker höjning av arvoden till 3 000 kronor. Överstyrelsen har tidigare vid flera tillfällen framhållit, att en höjning av dessa arvoden syntes nödvändig. Under de första åren efter dövstumundervisningens förstatligande utgingo arvoden vid flertalet skolor med 2 500 kronor men sänktes på grund av den inträdande krissituationen till nuvarande belopp 2 000 kronor. Sedan denna tid har skrivarbetet vid skolorna snarare ökat än minskat. Följaktligen har det blivit allt svårare att skaffa kvalificerad skrivhjälp till skolorna. I flera fall ha lärare och andra vid skolorna boende personer av barmhärtighet åtagit sig skrivarbetet. Överstyrelsen erinrar om sakkunnigförslaget rörande skriv- och bokföringshjälp åt rektorer vid de allmänna läroverken m. fl. samt om överstyrelsens utlåtande däröver. För dövstumskolornas del kan man icke lämpligen tillämpa så stora variationer i fråga om arvoden som de för läroverken och seminarierna föreslagna grunderna innebära. Dövstumskolorna äro samtliga internatskolor utom Örebro-skolan, där dock allt med elevernas utackordering förenat skrivarbete belastar expeditionen. Med tanke på det merarbete för expeditionen, som måste bli en följd av att dövstumskolorna äro internat, anser överstyrelsen ett arvode av 4 000 kronor för de fem större dövstumskolorna vara skäligt. För skolorna i Broby och Växjö skulle arvoden i jämförelse härmed lämpligast bestämmas till 750 respektive 3 000 kronor. Överstyrelsen anser dock icke skäl föreligga att nu föreslå större anslag än de av respektive skolor begärda och föreslår alltså, att anslagen för dövstumskolorna i Härnösand, Lund, Manilla och Örebro höjas till respektive 3 000, 3 000, 3 000 och 3 500 kronor, vilket innebär en höjning av hela anslaget med 4 500 kronor.

Statskontoret har föreslagit ersättningen till skriv- och bokföringshjälp vid var och en av skolorna i Härnösand, Lund, Manilla och Örebro höjd till 2 500 kronor eller till samma belopp som utgått före sänkningen från och med budgetåret 1941/42.

*A v l ö n i n g a r t i l l ö v r i g i c k e - o r d i n a r i e
p e r s o n a l.*

Skolöverstyrelsen har räknat med följande i det föregående ej berörda förändringar beträffande denna anslagspost:

a) inrättande av tre nya lärartjänster i kunskapsämne i lönegrad Ce 22,
b) ombildning av extra gymnastiklärartjänsterna vid skolorna i Växjö och Lund till extra ordinarie,

c) anställande av en extra arbetslärare i tapetseri (Cg 19) vid fortsättningsskolan i Vänersborg,

d) ökning av antalet timlärartimmar i hushållsgöromål vid skolorna i Vänersborg och Örebro med sammanlagt 10,

e) anställande av två vårdarinnor i Ce 7 vid skolorna i Vänersborg och Lund (utöver tre, vilkas anställande medgivits den 15 oktober 1948), en sömmerska i Ce 6 vid Lundaskolan och ett ekonomibitråde i Ce 3 vid vårdanstalten,

f) uppflyttning av två ekonomibiträden i Ce 3 till Ce 6.

L ä r a r e i k u n s k a p s ä m n e. *Skolöverstyrelsen* har på grund av relevantölets ökning beräknat tre nya tjänster som lärare i kunskapsämne, nämligen två vid barndomsskolor och en vid fortsättningsskolan i Vänersborg. *Statskontoret* har tillstyrkt förslaget.

G y m n a s t i k l ä r a r e. *Skolöverstyrelsen* har föreslagit ombildning av två extra gymnastiklärartjänster vid skolorna i Växjö och Lund med en beräknad undervisningsskyldighet av 18 respektive 19 veckotimmar, till extra ordinarie (Eo 18). *Statskontoret* har med hänsyn till 1948 års principbeslut om lönereglering för övningslärare förordnat placering i Ce 20.

A r b e t s l ä r a r e. *Skolöverstyrelsen* har motiverat sitt förslag om en extra arbetslärartjänst i tapetseri vid Vänersborgsskolan med relevantölets ökning. *Statskontoret* har anfört: Enligt gällande undervisningsstadga för dövstumskolorna bör antalet lärjungar i varje grupp vid undervisning i praktiskt arbete i regel icke överstiga 12. Då beräknat antal elever i tapetseri, 26, endast med 2 överstiger fullt antal i två avdelningar, vill ämbetsverket ifrågasätta behovet av en tredje lärartjänst i detta ämne.

V å r d - o c h e k o n o m i p e r s o n a l. Kungl. Maj:t har den 15 oktober 1948 medgivit anställande för innevarande budgetår av ytterligare tre vårdarinnor vid dövstumskolorna.

Skolöverstyrelsen har anfört: Vid Lunda-skolan erfordras på grund av nya bestämmelser om jourtjänst ännu en vårdarinna i Ce 7. En dylik befattningshavare bör även anställas vid Vänersborgs-skolan på grund av relevantölets ökning. Vid Lunda-skolan bör få anställas en sömmerska (Ce 6), då övriga dövstumsskolor ha sömmerskor med undantag av skolorna i Härnösand och Växjö, där särskilda förhållanden råda. På grund av ökat antal skyddslingar och elever erfordras ett ekonomibitråde i Ce 3 vid vårdanstalten och ett ekonomibitråde i Ce 2 vid Vänersborgs-skolan; den högre placeringen för det förra biträdet föranledes av arbetsledande uppgifter. Å andra sidan indrages en ekonomibiträdestjänst i Ce 2 vid Manilla-skolan, emedan skolans tvätt i stor utsträckning kommer att ombesörjas av tvättinrättning. Vid vårdanstalten bära ett tvättbiträde och ett köksbiträde i

Ce 3 uppflyttas till Ce 6 med hänsyn till deras arbetsledande uppgifter och svårigheten att på grund av anstaltens belägenhet skaffa och behålla kunnig personal.

Statskontoret har tillstyrkt framställningen utom i fråga om lönegrads-uppflyttningarna. Ämbetsverket har erinrat, att under budgetåret 1948/49 ett ekonomibiträde anstälts för den vid Härnösands-skolan anordnade tvätt-inrättningen med placering i Ce 3. Med hänsyn härtill och då det förhållandet, att de kvinnliga skyddslingarna deltaga i tvättarbetet, icke lär utgöra tillräckligt skäl för höjd löneställning för tvättbiträdet vid Mogård, har statskontoret icke kunnat förorda förslaget härom liksom ej heller framställningen beträffande köksbiträdet.

Under förevarande anslagspost har för innevarande budgetår beräknats 4 000 kronor till en kurs för fortsättnings skolutbildning hos enskilda företagare. Överstyrelsen har för nästa budgetår räknat med samma belopp för ändamålet.

Departementschefen. Med skrivelse den 26 november 1947 har 1945 års dövstumsutredning avgivit betänkande och förslag rörande dövstumsundervisningen (SOU 1947: 64). Betänkandet utmynnar i förslag om rätt väsentlig ändring i och utbyggnad av dövstumskolorganisationen. Ett realiserande av sakkunnigförslaget medför betydande engångsutgifter för byggnader och utrustning ävensom väsentligt ökade driftkostnader. Remissförfarandet har först nyligen avslutats. Betänkandet har vid den gångna höstens budgetarbete icke ansetts böra föranleda något förslag till innevarande års riksdag om dövstumsundervisningens framtida gestaltning.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att rektorsförordnandena vid dövstumskolorna utgå med utgången av juni månad 1949. Rektorsförordnande brukar normalt meddelas för en sexårsperiod i taget. Med hänsyn till dövstumskolorganisationens svävande läge torde framdeles i samband med meddelandet av nya rektorsförordnanden böra övervägas, om och i vad mån förordnandetiden bör begränsas till att omfatta kortare tid än den normala.

Skolöverstyrelsens förslag om uppflyttning av rektorstjänsten vid dövstumskolan i Växjö till högre lönegrad är jag i likhet med statskontoret icke beredd att nu tillstyrka. Under erinran om att Kungl. Maj:t nyligen uppdragit åt 1941 års lärarlönesakkunniga att verkställa utredning om avlönings- och tjänstgöringsförhållandena för arbetslärare vid läroanstalterna för blinda och dövstumma anser jag mig icke nu böra tillstyrka förslaget om ordinariesättning av en extra ordinarie arbetslärartjänst vid dövstumskolan i Växjö. Överstyrelsens ånyo framförda förslag om ordinariesättning av befattningen vid dövstumskolan i Vänersborg såsom skriv- och bokföringsbiträde i Ce 15 bör, bland annat, med hänsyn till pågående utredning beträffande vissa biträdestjänster icke nu upptagas till slutligt bedömande.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, nu 1 080 000 kronor, torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp.

Under hänvisning till vad statskontoret anfört anser jag mig icke böra tillstyrka den föreslagna höjningen av läkararvodet vid Vänersborgsskolan. Förslaget om höjning av arvodet till sjuksköterskan vid dövstumskolan i Örebro kan jag endast på så sätt biträda, att jag med hänsyn till behovet av ökat antal arbetstimmar förordar, att arvodet höjes med 390 kronor till 990 kronor. Under åberopande av vad jag i det föregående i samband med anmälan av anslagsäskandena beträffande avlöningar vid blindanstalterna anfört rörande arvoden å tandläkare vid dövstumskolorna tillstyrker jag överstyrelsens förslag om höjning av dessa arvoden med tillhoppa 5 040 kronor. Arvoden till skriv- och bokföringshjälp vid envar av skolorna å Manilla samt i Härnösand, Lund och Örebro torde i enlighet med statskontorets förslag böra höjas med 500 kronor till 2 500 kronor, alltså med tillhoppa 2 000 kronor. För undervisning i trädgårdsskötsel vid Växjö-skolan torde böra anvisas 250 kronor. Då den under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, uppförda delposten till vikariatsersättningar m. m. torde kunna sänkas med 80 kronor, bör arvodesposten vid bifall till vad jag föreslagit höjas med 7 600 kronor till 54 500 kronor.

I överensstämmelse med skolöverstyrelsens förslag torde medel böra beräknas för tre nya extra ordinarie tjänster som lärare i kunskapsämne i Ce 22. Framställningen om inrättande av extra ordinarie gymnastiklärartjänster vid skolorna i Lund och Växjö är jag icke beredd att nu tillstyrka. Däremot anser jag mig böra förorda, att medel beräknas för anställande av en arbetslärare i tapetseri i Cg 16 vid fortsättningsskolan i Vänersborg och för den begärda ökningen av antalet timlärartimmar i hushållsgöromål med tio.

Med anledning av ändrade bestämmelser om tillgodoräknande av jourtjänst har Kungl. Maj:t den 15 oktober 1948 medgivit, att vid dövstumskolorna må — utöver det vid fastställandet av avlöningsstaten för innevarande budgetår beräknade antalet vårdarinnor — anställas ytterligare tre vårdarinnor i Ce 7, avsedda för skolorna å Manilla samt i Härnösand och Vänersborg. I likhet med statskontoret tillstyrker jag, att för nästa budgetår anvisas medel för anställande av ytterligare två vårdarinnor, den ena vid skolan i Vänersborg och den andra vid skolan i Lund. Jag tillstyrker också, att medel beräknas för nyanställning av en sömmerska i Ce 6 vid skolan i Lund, ett ekonomibiträde i Ce 3 vid vårdanstalten och ett ekonomibiträde i Ce 2 vid Vänersborgsskolan; samtidigt räknar jag dock med indragning av en ekonomibiträdestjänst i Ce 2 vid Manilla-skolan. Förslaget om uppflyttning av två ekonomibiträden i Ce 3 till Ce 6 kan jag icke biträda.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, som nu är uppförd med 773 000 kronor, bör vid bifall till vad jag i det föregående anført och föreslagit enligt mina beräkningar uppföras med 835 000 kronor, vilket innebär en höjning med 62 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg bör uppräknas med 5 400 kronor till 220 500 kronor.

Avlöningsanslaget i dess helhet bör alltså för nästa budgetår upptagas med 2 190 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 75 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

a) godkänna följande avlöningsstat för dövstumskolorna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor 1 080 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förlagsvis	» 54 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förlagsvis	» 835 000
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	» 220 500

Summa kronor 2 190 000;

b) till *Dövstumskolorna*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förlagsanslag av 2 190 000 kronor.

[264.] 63. Dövstumskolorna: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	772 000	741 496
1948/49 (statsliggaren s. 653 ff.)	825 000	
1949/50 (förslag)	925 000	

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit höjning av anslaget med 140 000 kronor. Överstyrelsen har anført, att den föreslagna höjningen i största utsträckning berodde på ökat elevantal och höjda priser. De anslagshöjningar, som därutöver föreslagits, har överstyrelsen förklarat oundgängligen nödvändiga med tanke på den bristfälliga utrustning, som dövstumskolorna i många avseenden hade. Överstyrelsen har framhållit, att dövstumskolorna utvisade en påfallande låg standard i jämförelse med andra statliga eller statsunderstödda internatskolor.

De av överstyrelsen förordade ändringarna beträffande olika anslagsposter framgå av sammanställningen på sid. 295. Överstyrelsen, som i det begärda anslaget inräknat omkostnader för teoretiska kurser för fortsätt-

ningsskolpliktiga manliga dövstumma, vilka genomgå praktisk utbildning hos enskilda företagare, har till stöd för begärda höjningar av anslaget beträffande härefter angivna utgiftsposter anført bland annat:

	Nuvarande belopp kronor	Ökning eller minskning kronor
U t g i f t e r:		
1. Sjukvård m. m. åt personal	7 000	+ 650
2. Reseersättningar	7 000	—
3. Expenser:		
a. bränsle m. m.	172 750	+ 900
b. övriga expenser	16 100	+ 2 400
4. Övriga utgifter:		
a. undervisnings- och arbetsmateriel	63 000	+ 6 000
b. inventarier och maskiner	41 000	— 23 000
c. tvätt och renhållning	20 600	+ 3 500
d. sjukvård åt elever och skyddslingar	13 500	+ 4 250
e. tandvård åt elever och skyddslingar	6 050	+ 1 325
f. bad åt elever och skyddslingar	2 500	+ 1 500
g. kosthåll	299 600	+ 56 000
h. utackordering av elever	189 200	+ 61 000
i. beklädnad för elever och skyddslingar	100 500	+ 28 000
j. flitpengar åt fortsättningsskolelever och skyddslingar	14 200	+ 9 900
k. parkers underhåll	5 450	— 1 850
l. bibliotek	1 250	+ 950
m. livränta åt förra ägarinnan av Broby gård	2 000	—
Summa	961 700	+ 151 525
I n k o m s t e r:		
Ersättning för värme och lyse	12 000	— 780
» » tvätt	2 400	+ 370
» » kost	62 800	+ 1 800
Från fortsättningsskolorna i Vänersborg och Vaxjö försålda arbeten	50 000	+ 5 000
Övriga försäljningsinkomster	9 500	+ 4 600
Summa	136 700	+ 10 990
Nettoutgift	825 000	+ ¹ 140 535

¹ Avrundat till 140 000 kronor.

3 b. Ö v r i g a e x p e n s e r. Samtliga dövstumskolor med undantag av Härnösands-skolan ha begärt höjda anslag. Överstyrelsen tillstyrker höjning av delposten med sammanlagt 2 400 kronor. Ur delposten böra även bestridas kostnader för skyddsbeklädnad åt skolläkare och deltidsanställda skol-sköterskor. För detta ändamål beräknar överstyrelsen dock ingen annan särskild ökning än 100 kronor för Härnösands-skolan.

4 b. Inventarier och maskiner. Överstyrelsen föreslår såsom ett särskilt anslag till Dövstumskolorna: Engångsanskaffning av utrustning m. m. väsentligt höjda belopp till inventarier m. m. Under här ifrågasvarande anslagspost torde böra upptagas endast underhållsbidrag. För de olika skolorna föreslår överstyrelsen följande belopp: för Broby-skolan 1 000 kronor, för skolorna i Härnösand, Lund, Växjö och Örebro vardera 2 000 kronor och för skolorna å Manilla och i Vänersborg samt vårdanstalten vardera 3 000 kronor. Hela posten uppgår därigenom till 18 000 kronor.

4 c. Tvätt och renhållning. Av höjningen avser 2 000 kronor skolan å Manilla. Då utrustningen i dess tvättstuga är undermålig, kommer tvätten i stor utsträckning att sändas till tvättinrättning redan innevarande budgetår. Det för detta budgetår beviljade anslaget torde därför komma att överskridas. En biträdestjänst beräknas däremot kunna inbesparas.

4 g. Kothåll. De i skolornas framställningar beräknade beloppen per elev och dag variera mellan kronor 1: 35 och 1: 60. Sistnämnda belopp har begärts för Broby-skolan, där hushållet är förhållandevis litet och kostnaden per elev och dag därför icke kan hållas så låg som vid de större anstalterna, vartill kommer, att eleverna ha tungt utomhusarbete. Medelkostnaden för samtliga skolor beräknas till cirka kronor 1: 50 mot cirka kronor 1: 30 för innevarande budgetår. Sannolikt kommer det att bli nödvändigt att för detta budgetår begära överskridanden, då det icke är troligt, att skolorna med de höjda livsmedelspriserna kunna hålla denna låga medelkostnad. I anslagen ha även inräknats utgifter för kost åt personal. Dessa utgifter återföras till skolorna som inkomster.

4 h. Utackordering av elever. Vid Örebro-skolan är hela och vid Lunda-skolan cirka halva antalet elever utackorderade i enskilda hem. Anslagsposten är nu beräknad efter 105—115 kronor per elev och månad såsom utackorderingskostnad. För nästa budgetår ha månadsavgifterna beräknats till 140—145 kronor vid Örebro-skolan och 140 kronor vid Lunda-skolan (den senares externer få frukostmålet på skolan). Det har framhållits, att svårigheter uppstått att skaffa fosterhem. Det synes överstyrelsen nödvändigt, att anslagsposten beräknas i enlighet med skolornas förslag.

4 i. Beklädnad för elever. Flertalet skolor ha beräknat medelsbehovet efter 175 kronor per elev och år. Särskilt har framhållits, att underkläder stigit i pris, medan kvaliteten försämrats. Nämnda belopp synes överstyrelsen lämpligt avvägt. Växjö-skolan, vars elever själva sy sina kläder, har beräknat medelkostnaden till 125 kronor och även Vänersborgs-skolan har räknat med en något lägre medelkostnad. Broby-skolan, som icke har skraddare eller skomakare anställd, har beräknat 240 kronor som medelkostnad. Överstyrelsen tillstyrker de begärda beloppen.

4 j. Flitpengar åt elever. Posten är nu beräknad efter 5 kronor per elev och månad för fortsättningsskolorna och efter 8 kronor per skyddsling och månad vid vårdanstaltens arbetshem.

Statens sakrevision har till överstyrelsen inkommit med en promemoria angående den ekonomiska förvaltningen vid dövstumskolorna, över vilken överstyrelsen den 15 maj 1948 avgivit yttrande. Däri har även berörts frågan om flitpengarna vid fortsättningsskolorna. Enligt revisionens mening böra i stället för flitpengar utbetalas ackordpremier, vilka i vissa fall böra kunna utgå med högre belopp än 5 kronor per månad. Överstyrelsen delar denna revisionens uppfattning om högre månadsbelopp, ehuru överstyre-

sen anser, att bidragen fortfarande böra utgå som flitpengar. Dövstumskolorna får årligen anslag ur fondmedel att använda till premier och nöjen. Dessa anslag äro visserligen små, men det finns dock möjlighet för skolorna att disponera viss del därav till premier åt särskilt duktiga elever. Flitpengarna utgöra för mången elev de enda egna medel, som han kan förfoga över, och med nuvarande penningvärde räcka 5 kronor icke långt. Överstyrelsen föreslår, att maximibeloppet per månad höjes till 15 kronor eller samma maximibelopp, som nu gäller för vårdanstalten. Då det högsta beloppet torde komma att utdelas till förhållandevis större antal personer vid fortsättningsskolorna än vid vårdanstalten, torde anslaget böra beräknas efter 10 kronor per elev och månad.

Departementschefen. Någon uppräknig av anslagsposten till sjukvård m. m. åt personal och av delposten till bränsle, lyse och vatten torde icke vara erforderlig. Vad angår delposten till övriga expenser, kan jag icke nu biträda överstyrelsens förslag, att därur skulle få bestridas kostnader för skyddsbeklädnad åt deltidsanställda läkare och sjuksköterskor. I enlighet med överstyrelsens förslag torde ett särskilt anslag böra uppföras för engångsanskaffning av utrustning m. m. för dövstumskolorna. Jag återkommer här till i det följande. Mot de av överstyrelsen föreslagna grunderna för utbetalning av flitpengar till fortsättningsskolpliktiga elever och skyddslingar har jag icke funnit anledning till erinran. Vad angår överstyrelsens förslag i övrigt har till stöd för den föreslagna anslagshöjningen väsentligen åberopats höjda priser och elevantalets ökning. Med beaktande av vad överstyrelsen anfört och med hänsynstagande till anslagsbelastningen under sistförflutna budgetår anser jag mig kunna tillstyrka ökning av anslaget med 100 000 kronor till 925 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen fördela anslaget på de olika posterna och anstalterna. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 925 000 kronor.

[265.] **64. Dövstumskolorna: Engångsanskaffning av utrustning m. m.** I dövstumskolornas omkostnadsstat är nu uppförd en delpost till inventarier och maskiner av 41 000 kronor, fördelad på sätt framgår av statsliggaren, sid. 654.

Såsom under närmast föregående punkt berörts har *skolöverstyrelsen* för nästa budgetår i stället för nämnda delpost beräknat en post av 18 000 kronor till inventariers underhåll och därjämte föreslagit ett särskilt reservationsanslag till engångsanskaffning av utrustning m. m. vid dövstumskolorna med ett belopp av 185 000 kronor.

Beträffande behovet av en upprustning av dövstumskolorna har överstyrelsen inledningsvis anfört:

Vid statens övertagande av dövstumskolorna år 1938 torde det stått klart för alla, att betydande moderniseringar och förbättringar av de gamla lokaler, i vilka skolorna utan undantag voro inrymda, med det snaraste måste verkställas. Sagda lokaler äro byggda och utrustade med hänsyn till de krav, som på 1800-talet ställdes på allmänna anstalter, och kunna icke tillfredsställa en ny tids ökade anspråk. På grund av bristsituationen under krigs- och krisåren samt i avvaktan på resultatet av pågående utredningar ha dock reparationer och förbättringar av eljest hög angelägenhetsgrad i allmänhet fått anstå. Med undantag för Härnösand, där ny skola uppförts, samt Växjö, där rätt omfattande ombyggnader verkställdes år 1943, befinna sig skolorna nu i sådant skick, att en upprustning enligt skolöverstyrelsens förmenande icke längre kan uppskjutas. Med anledning därav har överstyrelsen från rektorerna vid samtliga dövstumskolor inhämtat uppgifter rörande respektive skolors behov av dels om- och tillbyggnader samt nyinredningar av lokaler, dels nya möbler, textilier och andra inventarier samt dels köksutrustning, spisar, maskinell utrustning för köksavdelningen, porslin m. m.

Rörande beräkningen av det begärda utrustningsanslaget anför överstyrelsen i huvudsak följande.

Inredningsarbeten m. m. I *Vänersborg* erfordras tillhoppa 5 976 kronor för vissa i rektors skrivelse den 8 april 1948 under punkterna 1—3 och 7 föreslagna arbeten, huvudsakligen avseende ändringar i en elevmatsal samt inredning av diskrum och dagrum. Skolan i *Växjö* bör tilldelas 2 800 kronor för inredning av scout- och hobbyrum samt inrättande av en scen. I övrigt föreliggande behov av medel för byggnadsarbeten vid dövstumskolorna torde böra behandlas i annat sammanhang. De nu föreslagna beloppen av tillhoppa 8 776 eller i runt tal 9 000 kronor borde möjligen uppföras såsom särskilt anslag, men då arbetena äro av mindre omfattning samt närmast avse inrednings- och smärre ändringsarbeten, bör beloppet inräknas i utrustningsanslaget.

Inventarier för skollokaler m. m. Skolan å *Manilla* har, då dess inventarieanslag alltsedan förstatligandet varit för knappt, icke på länge kunnat nyanskaffa linne och sängkläder, varför förrådet nu är förslitet och en större nyanskaffning synes ofrånkomlig. Skolan bör tilldelas 26 610 kronor för nyanskaffning av linne, sängkläder m. m. Vidare föreslås 2 800 kronor för diverse möbler samt 27 445 kronor för andra, i bilaga C till rektors skrivelse i ärendet under 1—9, 11 och 12 föreslagna inventarier. För *Manilla*-skolan bör alltså beräknas tillhoppa 56 855 kronor.

Skolan i *Lund* är i synnerligen dåligt skick. På grund av utredningar om skolans förläggning har intet åtgjorts för att avhjälpa ens de svåraste bristerna. Sedan 1948 års riksdag anvisat medel för vissa reparationer av skolan, är det nu ofrånkomligt att ställa jämförelsevis stora anslag till förfogande för anskaffning av möbler och övriga inventarier. För ändamålet beräknar överstyrelsen 59 931 kronor.

För skolan i *Vänersborg* tillstyrker överstyrelsen ett belopp av 16 761 kronor, avseende i rektors förutnämnda skrivelse under II specificerade möbler, textilier och andra inventarier.

Vid skolan i *Örebro* erfordras med det snaraste en förstärkning av undervisningsmaterielen, för vilket ändamål bör anvisas 3 390 kronor.

Skolan i *Växjö*, vilken som nämnts upprustades år 1943, bör nu endast erhålla 1 000 kronor för anskaffande av skrivbord, dagrumsbelysning och vissa inventarier för sjukavdelningen.

Lantbruksskolan å *Broby* har de senaste åren haft ett begränsat elevantal. Behovet av skolbänkar och annan utrustning i lärosalar och kollegierum är dock så trängande även vid nuvarande beläggning, att för ändamålet bör anvisas 5 300 kronor. För komplettering av det otillräckliga och förslitna linneförrådet erfordras 2 000 kronor. Av rekryteringsskäl bör husmoderns rum och två biträdesrum upprustas för en kostnad av 2 594 kronor. För Brobyskolan tillstyrker överstyrelsen således 9 894 kronor.

För vårdanstalten å *Mogård* förordar överstyrelsen 15 000 kronor till nyanskaffning av möbler, sängutrustning, gardiner och armatur till nya lokaler.

Till nyanskaffning av inventarier m. m. föreslår överstyrelsen alltså tillhopa 162 831 kronor eller i runt tal 1 63 000 kronor.

Köksutrustning m. m. Svårigheter föreligga att anskaffa nödig biträdespersonal för dövstumskolorna. En av anledningarna är, att arbetslokalerna ej äro tidsenligt utrustade. Sakrevisionen har också anmärkt på att t. ex. diskmaskiner saknas. Överstyrelsen anser det angeläget, att de svåraste bristerna med det snaraste avhjälpas, och tillstyrker därför anvisande till skolorna å *Manilla* samt i *Vänersborg* och *Växjö* av respektive 3 242 kronor, 5 792 kronor och 2 355 kronor, alltså tillhopa 11 389 kronor eller avrundat 11 400 kronor.

Sammanlagt torde alltså böra anvisas 183 400 kronor eller i avrundat tal 185 000 kronor.

I underdånig skrivelse den 22 februari 1948 har vidare styrelsen för dövstumskolan i *Vänersborg* gjort framställning om en medelsanvisning av 6 570 kronor till anskaffande av en restaurangspis för gaseldning och ett kylskåp. Framställningen har tillstyrkts av skolöverstyrelsen och byggnadsstyrelsen.

Departementschefen. Såsom skolöverstyrelsen framhållit förelåg vid dövstumskolornas förstatligande ett stort behov av snara förbättringar i fråga om skolornas lokaler och utrustning. På grund av kriget och vissa svävande organisationsfrågor ha dock behövlige moderniseringar endast delvis kommit till stånd. Jag delar överstyrelsens uppfattning, att en ytterligare upprustning av dövstumskolorna vad beträffar återstående mera angelägna åtgärder icke längre bör uppskjutas. I enlighet med överstyrelsens förslag torde till engångsanskaffning av utrustning m. m. vid dövstumskolorna för nästa budgetår böra anvisas ett reservationsanslag av 185 000 kronor, vilket bör ställas till överstyrelsens förfogande för att av överstyrelsen disponeras på sätt överstyrelsen prövar lämpligt. Jag förutsätter härvid, att överstyrelsen beaktar den av styrelsen för dövstumskolan i *Vänersborg* gjorda framställningen om medel till anskaffande av restaurangspis och kylskåp och anser mig således icke böra beräkna särskilda medel härför.

Under åberopande av vad jag anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Engångsanskaffning av utrustning m. m.* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 kronor.

[266.] **65. Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	40 000	40 792
1948/49 (statsliggaren sid. 655)	35 000	
1949/50 (förslag)	45 000	

Skolöverstyrelsen har föreslagit oförändrat förslagsanslag.

Departementschefen. Med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1947/48 och de ökade resekostnaderna finner jag en uppräknig av anslaget med 10 000 kronor till 45 000 kronor påkallad. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

[267.] **66. Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever.** Dövstamma elever kunna befrias från skyldigheten att genomgå fortsättningsskola för att i stället erhålla yrkesutbildning hos enskilda företagare. I sådant fall kunna de av skolöverstyrelsen beviljas understöd ur detta anslag för ett arbetsår i sänder med högst 500 kronor. Anslaget är uppfört med 5 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt, att anslaget på grund av ökning av antalet stipendiesökande måtte höjas till 8 000 kronor.

Departementschefen. Jag tillstyrker överstyrelsens framställning om höjning av anslaget med 3 000 kronor och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 8 000 kronor.

[268.] **67. Dövstumskolorna: Arvoden åt blivande dövstumslärare.** Anslaget till understöd åt blivande dövstumslärare, som var indraget under budgetåren 1941/46 och under budgetåren 1946/48 uppfört med 9 600 kronor, har för innevarande budgetår uppförts med 21 000 kronor (stats-

liggaren sid. 655). Av anslaget disponeras 18 000 kronor till understöd åt elever vid dövstumlärarseminariet och åt provårselever, som genomgått nämnda seminarium. Beloppet avser understöd med 1 800 kronor för läsår åt nio seminarieelever och en provårselev. Återstående 3 000 kronor av anslaget disponeras till understöd å 1 000 kronor till tre elever vid en specialkurs för blivande lärare vid skolhemmet vid vårdanstalten för dövstumma med komplicerat lyte.

1945 års dövstumutredning har i sitt betänkande och förslag rörande dövstumundervisningen (stat. off. utr. 1947:64) i fråga om utbildningen av dövstumlärare bland annat föreslagit (sid. 222 f), att den nuvarande studiegången för lärare i kunskapsämne med ettårig seminariekurs och provår skulle ersättas med en tvåårig seminarieutbildning samt att utbildning av lärare för vårdanstaltens skolhem skulle ske vid en ettårig utbildningskurs vid seminariet. De vid tiden för betänkandets tillkomst utgående stipendierna borde jämväl för framtiden utgå. Även för de lärare, som skulle utbildas för tjänstgöring vid vårdanstaltens skolhem, borde motsvarande belopp beräknas. Lärarkandidaterna borde såsom hittills få åtnjuta fri bostad på skolan och där erhålla kost till skolans självkostnadspris. Under förevarande anslag torde, framhåller utredningen, en utgiftsökning likväl vara att emotse, huvudsakligen på grund av nödvändigheten att de närmaste åren öka examinationen.

Föreståndaren för dövstumlärarseminariet har beräknat, att under läsår 1948/50 16 elever måste intagas vid seminariet för att behovet av dövstumlärare skulle kunna tillgodoses. Föreståndaren har i skrivelse till skolöverstyrelsen meddelat, att till de nio elevplatserna läsåret 1948/49 trots utsträckt ansökningstid endast en sökande anmält sig. Vidare har föreståndaren anförts:

Så länge den nuvarande bristen på folkskollärare kvarstår, torde sökande ej kunna påräknas, om ej stipendierna under utbildningstiden avsevärt höjas. Vid senast genomförda lönereform minskades skillnaden mellan dövstumlärares och folkskollärares löneplacering från tre till två lönegrader. Med nuvarande löneförmåner åtgår inemot hälften av dövstumlärares tjänstetid för att intjäna löneförlust som folkskollärare under den tvååriga utbildningstiden. Från och med höstterminen 1949 torde utbildade lärare i kunskapsämne ej kunna anskaffas till samtliga klassavdelningar i de nuvarande dövstumskolorna, och av 1945 års dövstumutredning föreslagna förbättringar av dövstumundervisningen kunna ej heller förverkligas på grund av lärarbrist. På grund av dessa förhållanden ifrågasättes ett väsentligt ökat belopp till understöd åt blivande dövstumlärare, förslagsvis 4 000 kronor pr elev och år, och likaledes högre löneplacering, i lönegrad Ca 24, för dövstumläarna.

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår preliminärt räknat med oförändrat anslag till understöd åt blivande dövstumlärare. Sedermera har överstyrelsen i utlåtande över dövstumutredningens

betänkande upptagit frågan om åtgärder för ernående av förbättrad lärarrekrytering till behandling. Överstyrelsen har därvid till en början anfört följande.

Den situation, som nu inträtt beträffande dövstumlärarytbildningen, måste betecknas som katastrofartad och inger allvarliga farhågor för dövstumundervisningens framtid. För närvarande undergå två seminarieelever utbildning vid dövstumlärarseminariet, varjämte finnes en provårselev, som beräknas bli utexaminerad vårterminen 1949. En av seminarieeleverna har av Kungl. Maj:t efter tillstyrkan av överstyrelsen beviljats inträde vid seminariet trots ofullständig kompetens. Under de senaste tio åren ha svårigheterna med rekryteringen av lärare i kunskapsämnen vid dövstumskolorna blivit allt påtagligare, och kulmen har nu nåtts i och med att endast någon enstaka sökande till seminariet anmäler sig. Detta är så mycket allvarligare, som det gäller att icke blott ersätta de dövstumlärare, som avgå med pension, utan även utbilda de nya lärare, som krävas på grund av den med ökningen av födelsetalen under början av 1940-talet sammanhängande tillväxten av antalet klassavdelningar.

Vid utgången av vårterminen 1948 voro 76 rektorer och lärare i kunskapsämnen i tjänst vid dövstumskolorna. Av dessa inträda 7 i pensionsåldern senast under 1951. Dövstumutredningen beräknar med utgångspunkt i den ökning av lärarkrafternas antal, som betingas av barnantalets stegring och utredningens egna reformförslag, att behovet av dövstumlärare i kunskapsämnen år 1951 skall uppgå till 90 och vid mitten av 1950-talet, då enligt utredningen barnantalet i dövstumskolorna kan beräknas ha ökat från nuvarande c:a 520 till 680 à 730, till ungefärligen 100. Till höstterminen 1951 torde komma att erfordras närmare ett 20-tal nyutbildade dövstumlärare.

För att åstadkomma det angivna tillskottet till dövstumlärankåren äro uppenbarligen, framhåller skolöverstyrelsen, omedelbara och effektiva åtgärder av nöden. De nuvarande understöden liksom hittills beviljade förmåner av fri bostad på skolan samt kost därstädes till skolans självkostnadspris spela enligt skolöverstyrelsens mening en icke oväsentlig roll med hänsyn till seminariets elevrekrytering. De böra därför bibehållas såsom ett medel att underlätta specialutbildningen för intresserade lärare. Enligt överstyrelsens mening komme emellertid knappast ens en betydande höjning av understödens belopp att medföra erforderliga förbättringar av elevrekryteringen. För att en tillräcklig tillströmning till dövstumläraryrket skulle kunna erhållas måste enligt överstyrelsens mening lärarnas löneförhållanden förbättras. Överstyrelsen har därför föreslagit uppflyttning av lärarna i kunskapsämnen vid dövstumskolorna två lönegrader, vilket för nästa budgetår skulle medföra en kostnadsökning av 93 000 kronor. Av föreslagna förbättringar beträffande dövstumundervisningen har överstyrelsen ansett åtgärder för ökad tillströmning till dövstumlärarseminariet vara mest angelägna, varför överstyrelsen förordat principbeslut i ämnet vid 1949 års riksdag, att träda i kraft den 1 juli 1950.

Departementschefen. Rekryteringen av lärare vid dövstumundervisningen är enligt samstämmiga vittnesbörd för närvarande alldeles otillräcklig. Med hänsyn till den beräknade pensionsavgången bland nuvarande lärare inom de närmaste åren och till den utökning av undervisningen, som automatiskt kan beräknas inträffa på grund av barnantalets stegring, betecknar skolöverstyrelsen situationen såsom katastrofartad. Enda effektiva åtgärden till bristens avhjälpande är enligt skolöverstyrelsens mening en höjning av lönegradsplaceringen för dövstumlärarna i kunskapsämne.

Jag delar myndigheternas uppfattning, att åtgärder omedelbart måste vidtagas för att stimulera rekryteringen till dövstumlärarbanan. Frågan om lönegradsförhöjning för dövstumlärartjänsterna anser jag mig emellertid icke kunna upptaga till prövning för närvarande. Lösningen av problemet måste därför enligt min mening sökas i en omläggning av understöden åt blivande dövstumlärare. För inträde vid dövstumlärarseminariet fordras i regel, att den inträdessökande avlagt folkskollärarexamen. Vid tjänstgöring såsom folkskollärare skulle han ha ägt uppbära lön enligt lägst 17 lönegraden. Skolöverstyrelsen har framhållit, att förlusten av folkskollärarlön under de två åren i dövstumlärarseminariet icke blir kompenserad genom den något högre lönen såsom dövstumlärare förrän efter mer än 20 år. Det synes mig ur olika synpunkter skäligt, att blivande dövstumlärare erhålla arvoden under utbildningstiden, svarande mot lägsta folkskollärarlönen. Denna lön (Cg 17) utgör i Stockholm, där seminariet är beläget, för närvarande 7 992 kronor.

Jag tillstyrker alltså, att understöden åt blivande dövstumlärare i kunskapsämne från och med nästa budgetår utgå i form av arvoden å 7 992 kronor för år.

Med dövstumlärarna förete blindlärarna stora likheter. Dessa rekryteras också i huvudsak från folkskollärarkåren. Lönegradsplaceringen är densamma för dövstumlärare och blindlärare i kunskapsämnena. Även för understöd åt blivande blindlärare ha anslag beviljats under flera budgetår. Understödsbeloppen äro för närvarande något lägre för blivande blindlärare än för blivande dövstumlärare. Skolöverstyrelsen har föreslagit återinförande av den likställighet mellan beloppen, som rådde före innevarande budgetår. Övervägande skäl synas mig tala för att sådan likställighet återåstadkommes och att alltså understöden åt blivande blindlärare från och med budgetåret 1949/50 utgå i form av arvoden å 7 992 kronor för år.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till understöd åt blivande dövstumlärare disponeras ett belopp av 3 000 kronor till understöd, ettvarrt å 1 000 kronor, till tre elever vid en specialkurs för blivande lärare vid skolhemmet vid vårdanstalten för dövstamma med komplicerat lyte. Därest de förut angivna arvoden till blivande lärare i kunskapsämnena bestämmas på sätt jag föreslagit, torde jämväl förevarande understöd böra ersättas med arvoden. Med hänsyn till att de lärare, varom här är fråga,

före genomgången av den angivna specialkursen i regel genomgått utbildning till småskollärare eller kindergartnarlärarinnor, synes mig skäligt, att dessa arvoden sättas i paritet med lägsta småskollärlönen. Denna lön (Cg 9) utgör i Stockholm, där kursen hålles, för närvarande 5 592 kronor.

Därest den av mig föreslagna omläggningen av understödsgrunderna genomföres, synas de blivande lärarna i fortsättningen böra betala hyra för bostad, som tillhandahålles i skolan.

Om riksdagen godkänner de av mig i det föregående föreslagna understödsgrunderna, torde anslaget — med hänsyn till vanskligheten att beräkna det antal arvoden, som kan komma att utgå under nästa budgetår — böra uppföras såsom förslagsanslag. Därvid torde det vara tillfyllest, att anslaget upptages med 75 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Arvoden åt blivande dövstum-lärare* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[269.] **68. Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn.** I enlighet med av skolöverstyrelsen framlagt förslag torde detta förslagsanslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 46 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 46 000 kronor.

[270.] **69. Bidrag till föreläsningsverksamhet m. m. för dövstumma.** För innevarande budgetår har till Bidrag till kursverksamhet m. m. för dövstumma anvisats ett anslag av 12 000 kronor. Härav disponeras 5 000 kronor till en labiologikurs (avläsekurs) för döva samt 7 000 kronor till föreläsningar för dövstumma.

Skolöverstyrelsen, som anordnar nämnda labiologikurs, har föreslagit, att den av överstyrelsen omhänderthavda kursverksamheten måtte överflyttas till Hörselfrämjandet. Till stöd härför har överstyrelsen anfört, att även Hörselfrämjandet sedan många år tillbaka anordnat dylika kurser och att föreningen ägde de bästa möjligheterna att komma i kontakt med döva och lomhörda personer. Överstyrelsen har under en särskild rubrik föreslagit anslag till föreningen för anordnande av labiologikurs. Till föreläsningar för dövstumma har överstyrelsen förordat oförändrat belopp. Till litteratur för dövstumma ha medel tidigare utgått ur här ifrågavarande anslag men överstyrelsen har ansett medelsanvisning för detta ändamål icke vara erfor-

derlig för nästa budgetår. Med hänsyn till att huvuddelen av anslaget således komme att avse föreläsningar, har överstyrelsen föreslagit, att anslaget uppföres under förut angivna rubrik.

Departementschefen. I det följande ämnar jag föreslå, att anslag anvisas å riksstaten till Hörselfrämjandet för bland annat anordnande av labiologikurs. Under rubriken Bidrag till föreläsningsverksamhet m. m. för dövstumma torde i enlighet med skolöverstyrelsens förslag böra anvisas ett anslag av 7 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till föreläsningsverksamhet m. m. för dövstumma* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 7 000 kronor.

[271.] **70. Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Avlöningar.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 65 900 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat framgå av statsliggaren, sid. 656 f. Skolöverstyrelsen har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår. Jag tillstyrker detta förslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 65 900 kronor.

[272.] **71. Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	21 300	19 782
1948/49 (statsliggaren s. 657 f.)	21 300	
1949/50 (förslag)	24 300	

Omkostnaderna för dövstumprästerna skola betalas av kyrkofonden, varför den i omkostnadsstaten för dövstumprästerna upptagna utgiftssumman motsvaras av ett lika stort, såsom särskilda uppbördsmedel uppfört bidrag från fonden. Anslagsposten till reseersättningar åt dövstumprästerna, vilken betecknas förslagsvis men icke kan överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande, har för budgetåren 1947/49 uppförts med 20 000 kronor. För budgetåret 1947/48 medgav Kungl. Maj:t beloppets överskridande med 1 900 kronor. För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t, som den 1 oktober 1948 fördelat anslagspostens belopp, anvisat ytterligare 350 kronor, avseende resekostnader för konfirmationsundervisning vid vårdanstalten å Mogård.

Dövstumprästerna ha — under åberopande av att de under sistförflutna budgetår till reseersättningar förbrukat omkring 25 000 kronor — anmält, att samma belopp torde erfordras under nästa budgetår.

Skolöverstyrelsen har, ehuru överstyrelsen vore medveten om att den nuvarande anslagsposten vore knappt tilltagen, förklarat sig icke vara beredd att tillstyrka ökat anslag. Överstyrelsen har emellertid förutsatt, att överskridande komme att begäras i den mån anslaget visade sig otillräckligt. Överstyrelsen har föreslagit oförändrat omkostnadsanslag för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag finner behovet av en förstärkning av dövstumprästernas anslag till reseersättningar ådagalagt och tillstyrker, att anslagsmedlen för nämnda ändamål uppräknas med 3 000 kronor. Jag anser vidare en uppräkning av dövstumkonsulenternas reseanslag med samma belopp påkallad. Då kostnaderna för förstnämnda höjning falla på kyrkofonden, föranleder mitt förslag ökning av omkostnadsanslaget med 3 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 24 300 kronor.

[273.] **72. Bidrag till tidning för dövstumma.** Detta anslag har sedan år 1921 utgått med 1 000 kronor för år. I enlighet med förslag av skolöverstyrelsen föreslår jag oförändrat anslag för nästa budgetår och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till tidning för dövstumma* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 1 000 kronor.

[274.] **73. Bidrag till Hörselfrämjandet för kursverksamhet.** Till Anordnande av en kurs för utbildning av lärare för hörselsvaga är för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 4 000 kronor. Nämnda kurs anordnas av Hörselfrämjandet.

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att även för nästa budgetår måtte anvisas 4 000 kronor för anordnande av en kurs för utbildning av lärare för hörselsvaga. Såsom av punkten 270 framgår har överstyrelsen av anslaget till Bidrag till kursverksamhet m. m. för dövstumma för innevarande budgetår tilldelats 5 000 kronor för anordnande av en labiologikurs (avläsekurs) för döva och lomhörda. Överstyrelsen har föreslagit, att denna kursverksamhet skulle överflyttas på Hörselfrämjandet. Med anledning av en framställning av föreningen har överstyrelsen förordat, att till anordnande av labiologikurser måtte anvisas 10 000 kronor. De belopp, tillsammans

14 000 kronor, som Hörselfrämjandet sålunda skulle tilldelas, skulle enligt överstyrelsens förslag sammanföras under ett anslag med förutnämnda rubrik. Av överstyrelsens framställning inhämtas bland annat.

Labiologikurser för döva och lomhörda ha hittills anordnats dels av Hörselfrämjandet, dels av skolöverstyrelsen. Hörselfrämjandets kurser ha delvis bekostats med deltagarnas kursavgifter, varjämte bidrag till deltagarnas uppehälle kunnat erhållas från pensionsstyrelsen. Dessa bidrag ha numera bortfallit, varför Hörselfrämjandet måst lämna tillskott till uppehållet av egna medel. De av överstyrelsen anordnade kurserna ha varit helt statliga; kursdeltagarna ha i mån av behov åtnjutit fritt vivre eller bidrag till kostnaderna för uppehälle å kursorten.

Ur det av Hörselfrämjandet beräknade anslaget å 10 000 kronor skulle bestridas kostnader dels för lärarlöner, dels för bidrag till uppehälle för vissa behövande deltagare i de koncentrerade kurserna. Sistnämnda slag av kurser ha hittills av föreningen anordnats endast i Stockholm. Det vore önskvärt, att Hörselfrämjandet kunde ordna koncentrerade kurser även i andra delar av landet genom sina lokalföreningars medverkan. Möjligheterna för personer i små ekonomiska omständigheter att delta i sådana kurser borde på olika sätt underlättas. Överstyrelsen anser det därför viktigt, att bidrag till uppehälle för behövande beviljas. Vidare böra kursavgifter ej uttagas, då många av de deltagande för sitt arbete äro i hög grad beroende av sin skicklighet att avläsa andras tal och det alltså måste vara ett samhällsintresse att de erhålla dylik undervisning. Det beräknade beloppet synes överstyrelsen vara behövt.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens förslag torde under förut angivna anslagsrubrik böra anvisas bidrag till Hörselfrämjandet för anordnande dels av en kurs för utbildning av lärare i labiologi för hörselsvaga, dels ock av labiologikurser (avläsekurser) för döva och lomhörda. Vad angår sistnämnda kurser, innebär överstyrelsens förslag höjning av det nuvarande anslagsbeloppet från 5 000 kronor till 10 000 kronor för att kursverksamheten skulle kunna utvidgas och för att alla kursdeltagare skulle kunna erhålla de ekonomiska förmåner, som nu tillkomma deltagare i den av överstyrelsen anordnade avläsekursen. Jag tillstyrker överstyrelsens förslag. Då till lärarkursen bör anvisas oförändrat belopp, 4 000 kronor, torde anslaget således böra upptagas till 14 000 kronor. I jämförelse med medelsanvisningen för innevarande budgetår till här ifrågakvarande kurser innebär vad sålunda föreslagits en höjning med 5 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till Hörselfrämjandet för kursverksamhet* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 14 000 kronor.

J. Yrkesundervisningen.

[275.] 1. Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar. 2. Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader. Dessa anslag äro nu uppförda med respektive 770 000 kronor och 95 000 kronor. Då beredningen av dessa anslagsfrågor icke är avslutad, torde anslagen i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1949/50 beräkna

a) till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar ett förslagsanslag av 800 000 kronor;

b) till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[276.] 3. Högre tekniska läroverk: Avlöningar.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	3 380 000	2 805 748
1948/49 (statsliggaren s. 660)	3 394 000	
1949/50 (förslag)	3 800 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om en höjning av anslaget för nästa budgetår med 506 000 kronor till 3 900 000 kronor.

Organisationsfrågor.

Överstyrelsen har räknat med följande organisationsförändringar från och med nästa budgetår:

1) inrättande av ett tekniskt gymnasium i Jönköping;

2) den av riksdagen beslutade maskinfackskolan vid läroverket i Karlskrona börjar verksamheten hösten 1949 med en avdelning av första klassen; däremot anses böra tills vidare anstå med inrättandet av den likaledes beslutade maskintekniska linjen vid gymnasiet i Gävle;

3) differentiering av undervisningen på olika facklinjer vid gymnasiet i Göteborg från och med andra klassen i stället för såsom nu huvudsakligen i tredje klassen;

4) ökning av antalet klassavdelningar med 11, varav 8 utgöra automatisk ökning, 2 belöpa på Jönköpings- och 1 på Karlskrona-läroverket.

Den tekniska läroverksorganisationen skulle sålunda enligt överstyrelsens beräkningar för nästa budgetår komma att omfatta sammanlagt 145 klassavdelningar mot för närvarande 134. Sammanlagda antalet elever beräknas till omkring 4 350.

Av handlingarna inhämtas vidare i huvudsak följande.

Inrättande av ett tekniskt gymnasium i Jönköping. Antalet i verksamhet varande högre tekniska läroverk är nu fjorton. De senast beslutade äro läroverken i Gävle och Karlskrona, vilka tillkommit genom beslut av 1946 års riksdag (proposition 1946: 45 och riksdagens skrivelse 1946: 8).

Stadsfullmäktige i Jönköping ha i skrivelse den 4 juli 1947 hemställt om inrättande av ett högre tekniskt läroverk i Jönköping, omfattande tekniskt gymnasium med en maskinteknisk linje, en träteknisk linje med differentiering tredje läsåret på träbearbetningsteknik och pappersteknik, en gjuteriteknisk linje och en värmeteknisk linje. Stadsfullmäktige ha därvid förklarat, att staden förbunde sig att tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning för läroverket samt hyresersättning åt rektor och vaktmästarpersonal. Sedermera har *drätselkammaren i Jönköping* i skrivelse den 7 oktober 1947 föreslagit, att läroverket i första hand skulle utbyggas för undervisningen i maskinteknik, gjuteriteknik och träteknik samt i andra hand, så snart lokalutrymmena tilläte, för undervisningen i pappersteknik och värmeteknik. Nämda framställningar från stadens sida grunda sig på utredning i ämnet, som verkstälts av särskilda av stadsfullmäktige utsedda *kommitterade*. Av denna utredning framgår bland annat följande.

Stor-Jönköping (Jönköping, Huskvarna och direkt angränsande tätorter) har omkring 63 000 innevånare. Den som avlagt realexamen eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskaper kan å hemorten erhålla vidare utbildning endast vid det allmänna gymnasiet. Vid val av andra utbildningslinjer måste vederbörande söka sig utom hemorten. Studiekostnaderna ökas härigenom och de ökade studiekostnaderna omöjliggöra i vissa fall fortsatta studier. Jämföres Jönköping i nu angivna hänseenden med andra tätorter hör Jönköping till de sämst lottade. Ett tekniskt läroverk i Jönköping kommer även att vara till direkt nytta för ett större befolkningsunderlag än nyss angivits. Invånarantalet i de orter, varifrån elever komma och samtidigt under studierna kunna bo i sitt hem kan uppskattas till minst 108 000, därav stor-Jönköping 63 000, Nässjö 10 000 och närliggande landsbygd 35 000. Det område, för vilket Jönköping ur förbindelsesynpunkt blir den gynnsammaste orten, omfattar Jönköpings län, angränsande delar av Skaraborgs och Älvsborgs län, norra delen av Kalmar län, de sydligaste delarna av Östergötlands län samt vissa delar av Kronobergs län. Inom detta område kunna eleverna utan stora resekostnader resa hem under veckosluten och under sammanhängande lov dagar. Det finnes vidare stora och differentierade industrier inom området. En undersökning vid högre allmänna läroverket i Jönköping har visat att mellan 10 och 15 elever i varje gymnasieklass utan tvekan skulle hava valt tek-

niskt gymnasium om sådant funnits. Inom varje års studentkull är det någon eller några som fortsätta vid tekniskt gymnasium.

Vid val mellan tekniskt gymnasium eller teknisk fackskola hava de kommitterade enhälligt förordat gymnasium och därvid främst åberopat följande.

En stor del av de ingenjörer, som komma att utbildas vid ett högre tekniskt läroverk i Jönköping, komma förmodligen att sysselsättas inom mindre industrier och de komma ofta att bliva ensamma med teoretisk utbildning inom respektive industrier. För den skull bör utbildningen vara så allsidig som möjlig. För att underlätta den »långa vägen» böra förberedande aftonkurser anordnas vid stadens yrkesskolor.

I fråga om utbildningslinjer föreslå kommitterade att följande linjer inrättas, nämligen en maskinteknisk, en träteknisk med differentiering tredje läsåret på träbearbetningsteknik och pappersteknik, en gjuteriteknisk och en värmeteknisk linje. Vid den första utbyggnaden skulle emellertid endast inrättas tre gymnasielinjer, en för maskinteknik, en för gjuteriteknik och en för träteknik.

En maskinteknisk linje utgör grundstommen i ett tekniskt gymnasium och den kommer i Jönköping att få intim anknytning till stora och vitt utbredda mekaniska industrier i Jönköping, Huskvarna och omgivande orter.

Någon träteknisk linje, som i första hand syftar mot bearbetning av träet i dess ursprungliga form, finnes ännu icke vid något högre tekniskt läroverk. Då det i och omkring Jönköping finnas förhållandevis stora snickerifabriker och Jönköping är en centralort för det träproducerande småländska höglandet, får Jönköping anses såsom en synnerligen lämplig ort för en träteknisk linje. Då det icke är enbart rena träbearbetningen som bedrivs i Småland utan även cellulosaframställning och därmed sammanhängande pappersframställning, bör redan förefintlig cellusateknisk utbildning kompletteras med pappersteknisk utbildning.

I fråga om den gjuteritekniska linjen framhålles, att utbildningen av gjuteritekniker är ett gammalt och erkänt behov. För denna utbildnings förläggande till Jönköping talar, att det i och omkring Jönköping finnas såväl stora och modernt inredda gjuterier som mindre gjuterier, varigenom en gjuteriteknisk linje kommer att få intim kontakt med gjuteriindustrier.

Vad slutligen den värmetekniska linjen angår framhålla de kommitterade, att behovet av värme-, sanitets- och ventilationstekniker gjort sig gällande vid upprepade tillfällen samt att överstyrelsen för yrkesutbildning under de senaste åren anordnat fortbildningskurser inom detta område. Det skulle vara en lycklig lösning av utbildningen på detta område, om särskilda utbildningslinjer kunde komma till stånd vid något eller några tekniska läroverk. Jönköping skulle i så fall vara en lämplig förläggningsort, beroende på närbelägenheten av Sveriges största industrier på detta område, exempelvis Svenska fläktfabriken och Norra Hammars bruk.

I fråga om lokaler för det tilltänkta gymnasiet förklara de kommitterade, att tomt för nybyggnad finnes reserverad men att det torde komma att dröja 4 à 5 år innan en byggnad kan tänkas bliva färdig. Provisoriska lokaler kunna ställas till förfogande så att verksamheten kan börja under vissa förutsättningar redan hösten 1948 och i allt fall från hösten 1949.

De kommitterade hava även behandlat frågan om stadens kostnader för det tänkta läroverket. Dessa skulle bliva dels byggnadskostnaderna för en

läroverksbyggnad jämte erforderliga underhållskostnader, dels kostnader för inredning av undervisningslokaler m. m., dels ock bostad eller hyresersättning åt rektor och vaktmästarpersonal.

Ett flertal *branschorganisationer* ha yttrat sig i ärendet och tillstyrkt förslaget, dock att svensk industriförening ställt sig tveksam till behovet av den värmetekniska linjen samt ansett, att den trätekniska linjen borde uteslutande inriktas på snickeri och mekanisk bearbetning av träet och icke differentieras på föreslaget sätt.

Magistraten i Jönköping och *länsstyrelsen därstädes* ha tillstyrkt inrättande av ett högre tekniskt läroverk i staden.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har såtillvida tillstyrkt förslaget, att överstyrelsen hemställt, att i Jönköping måtte från och med budgetåret 1949/50 eller den senare tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, successivt upprättas ett tekniskt gymnasium, omfattande från och med andra klassen dels en maskinteknisk linje med differentiering av undervisningen tredje läsåret med speciellt avseende å träteknik, dels ock en gjuteriteknisk linje, under villkor att Jönköpings stad tillhandahåller erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning för gymnasiet samt bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning, ävensom bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal. Statens kostnader för gymnasiet ha av överstyrelsen beräknats till omkring 65 000 kronor första verksamhetsåret, häri icke inberäknade kostnaderna för laboratorieutrustning. Dessa kostnader kunde sammanlagt uppskattas till mellan 250 000 och 300 000 kronor. Överstyrelsen har till stöd för sitt förslag anfört huvudsakligen följande.

Ehuru antalet högre tekniska läroverk nu är 14, finner överstyrelsen behovet av möjligheter till teknisk läroverksutbildning ännu icke täckt. Detta framgår bland annat av att antalet inträdessökande till tekniska läroverk betydligt överstiger antalet disponibla platser. Höstterminen 1947 voro över 3 000 inträdessökande anmälda till första klassen i de 14 tekniska läroverken. Av dessa inträdessökande godkändes 2 344 men endast 1 348 kunde intagas. Härav framgår sålunda att endast omkring 58 procent av de till tekniskt läroverk godkända sökande kunde beredas plats. En viss dubbelräkning förekommer dock härvid, i det att inträdessökande i vissa fall anmäla sig till inträde i mera än ett läroverk. Det föreligger sålunda otvivelaktigt ett behov av ökade möjligheter till läroverksutbildning och enligt överstyrelsens åsikt är detta ökade utbildningsbehov starkare framträdande i fråga om gymnasielinjer än fackskolelinjer.

Av en utav överstyrelsen i samband med inrättandet av de högre tekniska läroverken i Karlskrona och Gävle företagen undersökning angående fördelningen av elever i dåvarande tekniska läroverk på olika län framgår, bland annat, att från Jönköpings län höstterminen 1945 funnits 59 inskrivna elever i tekniska läroverk. Flertalet av dessa voro då inskrivna vid läroverken i Norrköping, Borås och Örebro. Från övriga län vilka åtminstone delvis kunde tänkas utgöra rekryteringsområden för ett tekniskt läroverk i Jönköping voro vid samma tid inskrivna följande antal elever, Skara-

borgs län 38, Älvsborgs län 123, därav 40 vid läroverk utom länet, Kalmar län 43 samt Östergötlands län 152, därav 31 vid läroverk utom länet.

Av undersökningarna rörande elevernas vid de tekniska läroverkens fördelning på olika län framgår att det övervägande antalet elever kommer från det län, där vederbörande läroanstalt är belägen. Härav kan man draga den slutsatsen, att förekomsten av ett tekniskt läroverk inom ett län eller dess omedelbara närhet utövar en lockelse på ungdomen att välja den mera praktiskt betonade utbildningen vid ett tekniskt läroverk i stället för den teoretiska utbildningen vid ett allmänt gymnasium.

Under hänvisning till vad de kommitterade anfört rörande utbildningen vid dels gymnasium, dels ock fackskola och med hänsyn även till den starka tillströmningen till gymnasielinjerna finner överstyrelsen, i likhet med de kommitterade, att ett tekniskt läroverk i Jönköping bör omfatta i första hand gymnasielinjer.

Vad därefter angår de olika linjerna är överstyrelsen ense med de kommitterade i vad avser inrättande av en maskinteknisk och en gjuteriteknisk linje. Däremot anser sig överstyrelsen icke kunna tillstyrka förslaget om inrättandet av den trätekniska linjen och den värmetekniska linjen.

Såsom de kommitterade även framhållit utgör en maskinteknisk linje en grundstomme till ett högre tekniskt läroverk. På av de kommitterade i övrigt anförda skäl och då det råder mycket stor efterfrågan på ingenjörer med maskinteknisk utbildning, anser överstyrelsen att det blivande tekniska läroverket i Jönköping bör omfatta bland annat en maskinteknisk linje.

För inrättandet av en gjuteriteknisk linje talar, förutom vad de kommitterade härutinnan framhållit, att någon specialutbildning för närvarande icke finnes inom detta område. Jämväl Jernkontoret, Sveriges mekanförbund och Husqvarna vapenfabriks aktiebolag hava tillstyrkt inrättande av en sådan linje.

Överstyrelsen har med Husqvarna vapenfabriks aktiebolag träffat överenskommelse om att, därest en gjuteriteknisk linje inrättas vid det blivande tekniska gymnasiet i Jönköping, bolaget mot självkostnadspris upplåter utrustning och lokaler för de gjuteritekniskt betonade laboratorierna. Dessa skulle förläggas till Husqvarna vapenfabrik och Norrahammars bruk. Detta bolagets medgivande anser överstyrelsen även starkt tala för inrättandet av ifrågavarande linje i Jönköping. Bolaget disponerar över förstklassiga laboratorier. Att inrätta särskilda laboratorier för gjuteritekniken skulle bli synnerligen kostsamt, varför bolagets erbjudande måste anses synnerligen förmånligt även ur ekonomisk synpunkt.

Då det finnes stora gjuteriindustrier i Husqvarna och Norrahammar samt ett större metallgjuteri i Jönköping, dit vissa studier med fördel kunna förläggas, får sistnämnda stad anses såsom en synnerligen lämplig plats för inrättandet av en gjuteriteknisk gymnasielinje.

Vad därefter angår den trätekniska linjen får överstyrelsen erinra om, att överstyrelsen i yttrande den 31 oktober 1947 över 1946 års möbelutrednings betänkande intagit en negativ ståndpunkt till inrättandet av en särskild sådan linje. I sitt nämnda yttrande framhöll överstyrelsen till en början, att det för närvarande icke finnes tillräckligt underlag för en särskild träteknisk linje samt att, även om det givetvis vore av visst värde för möbelindustrien att hava tillgång till specialutbildade ingenjörer, den nuvarande maskintekniska linjen kombinerad med lämplig praktik borde

kunna erbjuda en i stort sett tillfredsställande teknisk utbildning för flertalet av de ingenjörer, som möbelindustrin kunde efterfråga. Överstyrelsen hade emellertid icke något att erinra mot att en differentiering av undervisningen med speciellt avseende å träteknik försöksvis anordnades tredje läsåret inom den maskintekniska linjen vid något tekniskt gymnasium.

Överstyrelsen hyser alltså den uppfattningen att det för närvarande icke kan anses motiverat att inrätta en speciellt träteknisk linje. Det behov som föreligger av viss undervisning i träteknik anser överstyrelsen lämpligen böra tillgodoses så, att en differentiering av undervisningen med speciellt avseende å träteknik anordnas tredje läsåret inom den maskintekniska linjen.

Vad slutligen angår den värmetekniska linjen finner överstyrelsen frågan om en sådan linje icke tillräckligt utredd och frågan härom bör uppskjutas.

Statskontoret har, under förutsättning att ett verkligt behov finge anses föreligga, icke velat motsätta sig, att det planerade gymnasiet i Jönköping kommer till stånd med den organisation överstyrelsen för yrkesutbildning förordnat.

Övriga organisationsfrågor. På grund av det ovissa läget på byggnadsmarknaden föreskrev Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1948, att med inrättandet av maskinfackskolan vid läroverket i Karlskrona och den maskintekniska linjen vid gymnasiet i Gävle skulle anstå tills vidare under budgetåret 1948/49. Överstyrelsen framhåller, att sedan byggnadstillstånd för Karlskrona-läroverket numera beviljats, borde maskinfackskolan därstädes komma till stånd och en första klassavdelning intagas hösten 1949. Lokalfrågan vid Gävle-gymnasiet vore fortfarande olöst, varför med inrättandet av maskintekniska linjen därstädes borde tills vidare anstå.

Beträffande den föreslagna differentieringen av undervisningen från och med andra klassen vid gymnasiet i Göteborg framhåller överstyrelsen, att differentiering på olika facklinjer i allmänhet syntes önskvärd med tanke på de utexaminerade elevernas användbarhet inom industrien. Vid de flesta gymnasier hade också en viss differentiering redan i andra klassen genomförts. Vid Göteborgs-gymnasiet hade detta emellertid kunnat ske i mycket ringa omfattning. Det nu framlagda förslaget avsåg en fullständig differentiering för samtliga facklinjer redan i andra klassen.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Denna anslagspost är nu uppförd med 1 820 000 kronor.

Rektorer. Överstyrelsen har föreslagit, att rektorstjänsten vid det planerade läroverket i Jönköping placeras i avlöningsgrupp I (Cb 11). Vidare har överstyrelsen förordnat uppflyttning av rektorstjänsterna vid läroverken i Göteborg, Malmö och Norrköping från avlöningsgrupp II (Cb 12) till avlöningsgrupp III (Cb 13) samt av rektorstjänsterna vid läroverken i Eskilstuna och Luleå från grupp I till II. Statskontoret har icke haft nå-

gon erinran mot den föreslagna lönegruppsplaceringen av rektorstjänsten i Jönköping men har avstyrkt förslaget i övrigt. *Statens lönenämnd*, som likaledes tillstyrkt den föreslagna lönegruppsplaceringen av rektorstjänsten i Jönköping, har icke velat motsätta sig en uppflyttning av rektorstjänsten i Luleå till grupp II men avstyrkt övriga ifrågasatta uppflyttningar.

Lektorer. *Överstyrelsen* har föreslagit en ökning av antalet lektorstjänster, som nu är 106, med 13, varav en i Borås, Eskilstuna, Göteborg, Härnösand, Karlskrona, Luleå, Norrköping, Skellefteå och Örebro samt två i Jönköping och Stockholm.

Gymnastiklärare. Under hänvisning till de av 1948 års riksdag godkända grunderna för en omorganisation av övningslärares avlönings- och anställningsförhållanden (proposition 1948:136) har *överstyrelsen* hemställt om inrättande av 2 gymnastiklärartjänster i lönegraden Ca 23, den ena i Stockholm och den andra i Örebro. *Statskontoret* har på föreliggande utredning allenast ansett sig kunna tillstyrka inrättande av en ordinarie tjänst (Stockholm).

Vaktmästare. *Överstyrelsen* har föreslagit inrättandet av en vaktmästartjänst i lönegraden Ca 10 vid det nya läroverket i Jönköping. Här emot har *statskontoret* icke haft någon erinran.

Överstyrelsen har beräknat ordinarieposten till 1 950 000 kronor, innebärande en ökning med 130 000 kronor. Därvid har *överstyrelsen* utgått ifrån att av de föreslagna nya lektorstjänsterna endast 4 hinna tillsättas från och med den 1 januari 1950 och de återstående först från och med den 1 juli 1950.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Delposten arvoden till skolläkare m. m. har av *överstyrelsen* beräknats höjd med 1 030 kronor. Härvid har *överstyrelsen* räknat dels med en höjning av timarvodet åt skolsköterska under kortare tjänstgöring än en vecka i följd från 3 kronor 75 öre till 4 kronor 75 öre, dels ock med inrättande vid högre tekniska läroverket i Stockholm av en skolskötersketjänst i Ce 12, för vilken tjänst kostnaderna skulle bestridas ur icke-ordinarieposten. Tjänsten skulle vara gemensam för läroverket och Stockholms stads tekniska aftonskola och kostnaderna skulle uppgå — inklusive rörligt tillägg — till 6 516 kronor, varav 40 procent eller 2 606 kronor skulle falla å staten och återstoden å Stockholms stad. *Statskontoret* har avstyrkt såväl en höjning av timarvodena som inrättande av den extra ordinarie skötersketjänsten i Stockholm.

Till arvoden åt bibliotekarier har *överstyrelsen* beräknat ett belopp av 10 370 kronor, vilket innebär en höjning med 2 400 kronor. Med tillämpning av oförändrade grunder — grundbelopp å 250 kronor per läsår + 50 kronor per facklinje + 50 öre per elev — skulle höjningen

inskränka sig till 555 kronor. Överstyrelsen har emellertid i syfte att tillförsäkra bibliotekarierna arvoden, som kunde anses skäligen i förhållande till det nedlagda arbetet förordat en ändring av beräkningsgrunderna såtillvida, att grundbeloppet höjes till 300 kronor och beloppet per elev till 75 öre, medan beloppet per fackavdelning avses bli oförändrat. *Statskontoret* har tillstyrkt förslaget.

Delposten till arvoden åt bokförings- och skrivbiträden åt rektorer är nu uppförd med 25 000 kronor. Med utgångspunkt huvudsakligen från det av särskilda sakkunniga den 20 december 1947 framlagda förslaget rörande organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter har *överstyrelsen* beräknat det totala medelsbehovet till biträdeshjälp vid de tekniska läroverkens rektorsexpeditioner till cirka 102 500 kronor. Då ett genomförande av förslaget skulle medföra att vid flertalet läroverk skulle anställas lönegradsplacerad biträdeshjälp, har *överstyrelsen* föreslagit att samtliga kostnader för biträdeshjälpen skola belasta icke-ordinarieposten.

Arvudet åt biträdande rektor i Stockholm slutligen har av *överstyrelsen* föreslagits höjt med 500 kronor till 2 000 kronor, vilket förslag avstyrkts av *statskontoret*.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Adjunkter. För erhållande av erforderlig kontinuitet i undervisningen och för underlättande av rekryteringen av lärartjänsterna har *överstyrelsen* hemställt om inrättande av 5 nya extra ordinarie adjunktstjänster i Ce 24. Vidare har *överstyrelsen* föreslagit, att 10 adjunktstjänster i Ce 24 måtte uppflyttas i Ce 26. För dylik uppflyttning skulle erfordras, att vederbörande tjänstgjort minst tre år som adjunkt i Ce 24.

För innevarande budgetår må vid de tekniska läroverken finnas anställda 31 adjunkter i Ce 24. Vid bifall till vad *överstyrelsen* föreslagit skulle hela antalet tjänster i Ce 24 och Ce 26 uppgå till 36.

Enligt av Kungl. Maj:t den 30 juni 1948 meddelade föreskrifter angående anställningsform och lönegradsplacering för vissa icke-ordinarie lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter skall extra adjunkt i Cg 21 och timlärare med full tjänstgöring, som innehaft läraranställning under minst 532 dagar och därvid tjänstgjort minst 425 dagar, kunna erhålla extra ordinarie anställning i Ce 21. Med utgångspunkt härifrån har *överstyrelsen* beräknat antalet erforderliga tjänster i Ce 21 till 14.

Statskontoret har avstyrkt förslaget om uppflyttning av vissa adjunkter från Ce 24 till Ce 26 samt uttalat, att en utväg att söka motverka en befarad övergång av lärare till de allmänna läroverken vore att i stället ordinariesätta ett lämpligt antal adjunktstjänster. — *Statens lönenämnd* har hänvisat till sitt utlåtande över 1944 års personalutrednings betänkande II

(SOU 1947: 58). Lönenämnden ifrågasatte då, om icke den av utredningen förordade beföringsgången för vissa läroverkslärare borde kompletteras med inrättande av e. o. adjunktstjänster i 26 lönegraden. Förslagsvis skulle uppflyttning till denna lönegrad ske, sedan vederbörande under sex terminer tillhört Ce 24. Lönenämnden har uttalat, att det nu framlagda förslaget syntes böra prövas i samband med personalutredningens nämnda betänkande.

V a k t m ä s t a r e m. m. *Överstyrelsen* har föreslagit, att vid läroverket i Stockholm inrättas en institutionsvaktmästartjänst i Ce 13 och en eldartzjänst i Cg 10, varvid eldararvodet ur icke-ordinarieposten å 6 000 kronor skulle minskas till 3 000 kronor. Vid läroverket i Skellefteå har överstyrelsen föreslagit inrättande av en vaktmästartjänst i Ce 11, varvid ur omkostnadsanslaget utgående eldararvode å 2 000 kronor skulle bortfalla. Arvodet å 2 000 kronor för utförande av vaktmästargöromålen vid gymnasiet i Gävle, vilket utgår under innevarande budgetår på grund av att den vid gymnasiet placerade vaktmästartjänsten i Ce 10 icke ansetts böra besättas förrän från och med budgetåret 1949/50, föreslås indraget i och med besättandet av nyssnämnda tjänst. — *Statskontoret* anser det tveksamt om ytterligare en institutionsvaktmästartjänst bör inrättas i Stockholm. Frågan om inrättande av en extra eldartzjänst därstädes bör enligt ämbetsverket anstå i avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande maskinister och övrig personal vid statens värmeanläggningar. Statskontoret tillstyrker inrättande av ytterligare en vaktmästartjänst i Skellefteå, dock med placering i Cg 11.

Överstyrelsen har slutligen hemställt, att anslagsmedlen till övningar i lantmåteri och till arvoden åt biträden vid laborationer måtte ökas med 2 000 kronor till 11 400 kronor respektive 200 kronor till 950 kronor.

Överstyrelsen har beräknat icke-ordinarieposten till 1 677 000 kronor, vilket innebär en ökning med 364 000 kronor.

R ö r l i g t t i l l ä g g . S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l .

Anslagsposten till rörligt tillägg har av överstyrelsen beräknats höjd med 40 000 kronor till 320 000 kronor. De särskilda uppbördsmedlen ha uppskattats till 81 350 kronor eller 6 930 kronor mer än för innevarande budgetår.

D e p a r t e m e n t s c h e f e n .

Organisationsfrågor. Tillströmningen av sökande till de tekniska läroverken är alltjämt mycket stor, vilket föranleder, att ett betydande antal kompetenta sökande, särskilt till de tekniska gymnasierna, årligen måste avvisas. Samtidigt gör sig behovet av tekniker med den utbildning, som de tekniska läroverken avse att meddela, starkt gällande inom åtskilliga industriella verksamhetsområden. Efterfrågan på dylik arbetskraft torde med

sannolikhet även på längre sikt komma att bli stor. De senare åren ha de tekniska läroverkens organisation väsentligt utvidgats dels genom anordnande av nya parallellavdelningar vid ett flertal läroanstalter, dels ock genom tillkomsten av nya läroverk i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona. En ytterligare utbyggnad av det tekniska läroverksväsendet synes mig emellertid motiverad. Ur olika synpunkter har jag därvid funnit lämpligt, att detta sker genom inrättande av ett nytt tekniskt gymnasium i Jönköping.

Jönköping är icke blott en av landets större städer och centralorten för en förhållandevis rikt befolkad bygd utan därjämte ett centrum för en omfattande och differentierad industri, ett förhållande, som har stor betydelse bland annat för möjligheterna att erhålla väl kvalificerade timlärare och bereda eleverna tillfälle till praktik. Beträffande organisationen av gymnasiet delar jag överstyrelsens uppfattning, att endast två linjer nu böra inrättas, nämligen en maskinteknisk och en gjuteriteknisk linje. För dessa linjer talar, förutom närheten till stora mekaniska industrier och modernt inredda gjuterier i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar med flera platser, den mycket stora efterfrågan på ingenjörer med maskinteknisk utbildning samt avsaknaden för närvarande av specialutbildning på det gjuteritekniska området. Däremot synes på av överstyrelsen anförda skäl med inrättandet av en träteknisk och en värmeteknisk linje böra anstå. Det behov av viss undervisning i träteknik, som föreligger, synes lämpligen, såsom överstyrelsen förordat, böra tillgodoses genom att inom den maskintekniska linjen en differentiering av undervisningen med speciellt avseende å träteknik anordnas tredje läsåret.

Undervisningen vid läroverket torde kunna påbörjas hösten 1949, då kommunala flickskolans nuvarande lokaler torde kunna disponeras för ändamålet. Byggnadstillstånd för uppförande av nybyggnad för nämnda skola har meddelats genom Kungl. Maj:ts beslut den 17 september 1948. Som villkor för upprättande av gymnasiet torde böra föreskrivas, att Jönköpings stad tillhandahåller erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning samt bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning ävensom bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal. Övriga kostnader för läroverket, däribland även kostnader för laboratorieutrustning, beräknade till mellan 250 000 och 300 000 kronor, torde böra gäldas av statsmedel.

Jag räknar med att den beslutade maskinfackskolan i Karlskrona skall kunna träda i verksamhet hösten 1949. Däremot synes med hänsyn till den alltjämt olösta lokalfrågan vid tekniska gymnasiet i Gävle med igångsättandet av den maskintekniska linjen därstädes böra ytterligare anstå.

Den av överstyrelsen förordade fullständiga differentieringen för samtliga facklinjer redan i andra klassen vid Göteborgs-gymnasiet innebär ett fullföljande av principer, som tidigare genomförts vid övriga tekniska läroverk. Jag tillstyrker även detta förslag.

Ordinarieposten. Vid det nya tekniska läroverket i Jönköping bör inrättas en rektorstjänst, vilken tills vidare torde böra placeras i avlöningsgrupp I (lönegraden Cb 11). Överstyrelsens förslag om uppflyttning av vissa rektorstjänster i högre lönegrupp är jag i likhet med statens lönenämnd endast beredd att såtillvida biträda, att jag förordar att rektor vid läroverket i Luleå uppflyttas i avlöningsgrupp II.

Överstyrelsen har föreslagit inrättande av 13 nya lektorstjänster. Då svårigheter allttjämt föreligga att besätta lektorstjänsterna med kompetenta och i övrigt lämpade innehavare, anser jag mig böra förorda att antalet nya tjänster begränsas till 8, varav 2 avses för Jönköpings-läroverket. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen besluta angående placeringen av övriga ifrågavarande tjänster.

Jag anser mig icke för närvarande kunna biträda förslaget om inrättande av två nya ordinarie gymnastiklärartjänster. Däremot torde läroverket i Jönköping böra tilldelas en vaktmästartjänst i Ca 10.

Med hänsyn till vad jag sålunda förordat beräknar jag ordinarieposten till 1 900 000 kronor, innebärande en ökning med 80 000 kronor.

Arvodesposten. Under hänvisning till den ståndpunkt jag intagit till motsvarande förslag beträffande folk- och småskoleseminarierna samt andra läroanstalter kan jag icke tillstyrka den begärda höjningen av timarvodet åt skolsköterskorna. Jag anser mig icke heller böra tillstyrka anställandet av en heltidsanställd skolsköterska, avsedd för tekniska läroverket i Stockholm och Stockholms stads tekniska aftonskola. Under sådana förhållanden torde delposten till arvoden åt skolläkare m. m. böra uppföras med 23 000 kronor, innebärande en av det ökade elevantalet föranledd höjning med 2 050 kronor.

Då jag icke för närvarande är beredd att förorda ändrade grunder för arvodena åt bibliotekarier bör denna delpost höjas med endast 555 kronor till 8 525 kronor, vilket belopp dock bör avrundas till 8 500 kronor.

I samband med behandlingen av avlöningsanslaget till folkskoleseminarierna har jag förklarat mig icke böra i nuvarande ekonomiska läge för riksdagen framlägga något förslag i anledning av sakkunnigbetänkandet angående organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. Medelsbehovet för biträdeshjälp åt rektorerna vid de tekniska läroverken bör därför beräknas enligt nu gällande grunder. Jag förordar, att delposten till arvoden åt bokförings- och skrivbiträden med hänsyn till bland annat tillkomsten av det nya läroverket i Jönköping höjes med 2 000 kronor till 27 000 kronor.

Någon höjning av arvodet å 1 500 kronor till biträdande rektor i Stockholm anser jag mig icke heller i år böra tillstyrka.

Arvodesposten i dess helhet bör alltså uppföras med $(23\,000 + 8\,500 + 27\,000 + 1\,500 =) 60\,000$ kronor.

Icke-ordinarieposten. För underlättande av lärarrekruteringen vid de tekniska läroverken har överstyrelsen bland annat föreslagit inrättande av extra ordinarie adjunktstjänster i samma lönegrad, som gäller för de ordinarie adjunkterna vid de allmänna läroverken, d. v. s. 26 lönegraden. Vid övervägande av förslaget har jag funnit starka skäl tala för detsamma. Jag anser mig därför böra tillstyrka att 10 dylika tjänster inrättas från och med nästa budgetår. I samband därmed torde antalet extra ordinarie adjunktstjänster i Ce 24 kunna något minskas; jag förordar att medel beräknas för 26 dylika tjänster mot 31 för innevarande budgetår. Mot överstyrelsens beräkning av antalet erforderliga lärartjänster i Ce 21 har jag icke funnit anledning till erinran.

Några ytterligare extra ordinarie gymnastiklärartjänster torde icke böra inrättas för nästa budgetår.

De framställda önskemålen om förstärkning av vaktmästar- och eldarpersonalen vid läroverken i Stockholm och Skellefteå anser jag mig icke nu kunna tillmötesgå. Jag förutsätter alltså, att även under nästa budgetår skall utgå dels ur icke-ordinarieposten ett arvodesbelopp av 6 000 kronor till utförande av eldargöromål vid Stockholms-läroverket, dels ock ur omkostnadsanslaget ett belopp av 2 000 kronor till en eldare i Skellefteå. Då den vakanta vaktmästartjänsten i Ce 10 vid läroverket i Gävle torde komma att nästa budgetår tillsättas, kan det nu under icke-ordinarieposten beräknade arvodet å 2 000 kronor till utförande av vaktmästargöromålen därstädes utgå ur avlöningsstaten.

Överstyrelsens förslag om ökning av anslagsmedlen till övningar i lantmäteri och till arvoden åt biträden vid laborationer har icke givit mig anledning till erinran.

Jag vill erinra, att överstyrelsen under icke-ordinarieposten beräknat medel för biträdeshjälp även åt rektorerna vid andra läroverk än de i Stockholm. Med hänsyn till mitt ställningstagande till detta och andra förslag blir medelsbehovet icke oväsentligt mindre än enligt överstyrelsens uppskattning. Jag beräknar för egen del posten till 1 611 000 kronor, innebarande en ökning med 298 000 kronor.

Rörligt tillägg. Särskilda uppbördsmedel. Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppräknas med 30 000 kronor till 310 000 kronor. De särskilda uppbördsmedlen böra upptagas till ett avrundat belopp av 81 000 kronor.

Hela avlöningsanslaget bör alltså vid bifall till vad jag förordat uppföras med 3 800 000 kronor, vilket innebär en ökning med 406 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) besluta att i Jönköping skall från och med budgetåret 1949/50 eller den senare tidpunkt, som av Kungl. Maj:t bestämmes, successivt upprättas ett tekniskt gymnasium, omfattande från och med andra klassen dels en maskintek-

nisk linje med differentiering av undervisningen tredje läsåret med speciellt avseende å träteknik, dels ock en gjuteriteknisk linje, under villkor att Jönköpings stad tillhandahåller erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning för gymnasiet samt bostad åt gymnasiets rektor eller motsvarande kontant ersättning ävensom bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1949/50, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de högre tekniska läroverken, vilka föranledas av vad jag i det föregående förordat;

c) godkänna följande avlöningsstat för de högre tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 900 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a) Arvoden åt skol- läkare m. m., <i>för-</i> <i>slagsvis</i>	kronor 23 000
b) Arvoden åt biblio- tekarier	» 8 500
c) Arvoden åt bokfö- rings- och skrivbi- träden åt rekto- rer	» 27 000
d) Arvode åt biträ- dande rektor ...	» 1 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 611 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 310 000
Summa kronor 3 881 000.	

Särskilda uppbördsmedel:

Hyror och hyresersättningar m. m.	kronor 81 000
Nettoutgift kronor 3 800 000;	

d) till *Högre tekniska läroverk*: *Avlöningar* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 3 800 000 kronor.

[277.] 4. Högre tekniska läroverk: Omkostnader.

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	316 000	366 373
1948/49 (statsliggaren s. 663)	334 000	
1949/50 (förslag)	375 000	

Den av *överstyrelsen för yrkesutbildning* föreslagna höjningen av anslaget med 54 000 kronor fördelar sig på olika poster på sätt framgår av följande uppställning:

Utgifter:

Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 10 700	(+ 5 200)
Reseersättningar till examensombud, <i>förslagsvis</i>	» 12 000	(+ 2 000)
Rese- och flyttningersättningar åt be- fattningshavare, <i>förslagsvis</i>	» 1 000	(—)
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i> ..	» 245 700	(+ 12 700)
Övriga expenser	» 170 000	(+ 31 900)
Summa kronor 439 400		(+ 51 800).

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning för värme och lyse m. m. kronor	51 400	(— 2 200)
Nettoutgift kronor	388 000	(+ 54 000).

Höjningen av anslagsposten till sjukvård m. m. betingas bland annat av förslag om dels ersättning av statsmedel till skyddsbeklädnad för skolläkare och skolsköterskor vid de högre tekniska läroverken (1 500 kronor) och dels införande av tuberkuloskontroll av personalen vid dessa läroverk (2 200 kronor).

Beträffande anslagsposten till reseersättningar till examensombud har *överstyrelsen* framhållit, att antalet ombud beräknas öka med minst 6.

Av delposterna till bränsle, lyse och vatten samt övriga expenser beräknas 3 000 kronor respektive 4 000 kronor på det nya Jönköpings-läroverket. I övrigt motiveras ökningen av dessa poster med belastningen för budgetåret 1947/48 samt de alltjämt stegrade städningskostnaderna m. m.

Departementschefen. Under hänvisning till mitt ställningstagande i samma fråga beträffande folk- och småskoleseminarierna ifrågasätter jag icke någon medelsanvisning till skyddsbeklädnad åt läkare och sköterskor vid de högre tekniska läroverken. Beträffande förslaget om tuberkuloskontroll av personalen vid läroverken må framhållas, att ett liknande förslag, kostnadsberäknat till 850 000 kronor, framlagts av skolöverstyrelsen med avseende å under dess inseende stående läroanstalter. Jag är icke beredd att för nästa budgetår förorda anvisande av särskilda medel för ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till vad sålunda anförts beräknar jag anslagsposten till sjukvård m. m. till 7 000 kronor. Mot *överstyrelsens* anslagsberäkningar i övrigt har jag icke funnit anledning till annan erinran, än att dels höj-

ningen av delposterna till bränsle, lyse och vatten samt övriga expenser synes kunna begränsas till 10 000 kronor respektive 24 900 kronor och postererna alltså uppföras med 243 000 kronor respektive 163 000 kronor dels ock beloppet av de särskilda uppbördsmedlen för avrundning av anslagets slutsumma torde böra uppföras med 51 000 kronor. Jag beräknar alltså anslaget till 375 000 kronor, vilket innebär en ökning med 41 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 375 000 kronor.

[278.] **5. Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.** Detta anslag har för innevarande budgetår uppförts med 342 600 kronor. Häri ingå tillfälliga anslag till laboratorieutrustning m. m. vid tekniska läroverken i Borås (3 000 kronor), Eskilstuna (2 000 kronor), Gävle (50 000 kronor), Göteborg (8 000 kronor), Hälsingborg (75 000 kronor), Karlskrona (50 000 kronor), Luleå (25 000 kronor), Norrköping (8 000 kronor), Skellefteå (25 000 kronor) och Örebro (2 300 kronor). I fråga om anslagets disposition torde i övrigt få hänvisas till statsliggaren, sid. 665.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har för nästa budgetår räknat med en ökning av anslagsbehovet med 77 400 kronor till 420 000 kronor enligt följande sammanställning (ökning respektive minskning i jämförelse med innevarande år anges i förekommande fall inom parentes):

1. Böcker, samlingar och undervisningsmateriel	kronor	48 700	(+ 3 000)
2. Materiel m. m. till laborationer ..	»	53 100	(+ 6 300)
3. Materiel m. m. till verkstad	»	2 200	(+ 400)
4. Laboratorieutrustning m. m. till läroverken i:			
Borås	»	—	(— 3 000)
Eskilstuna	»	2 000	(—)
Gävle	»	50 000	(—)
Göteborg	»	17 000	(+ 9 000)
Hälsingborg	»	75 000	(—)
Jönköping	»	75 000	(+ 75 000)
Karlskrona	»	50 000	(—)
Luleå	»	—	(— 25 000)
Malmö	»	30 000	(+ 30 000)
Norrköping	»	15 000	(+ 7 000)
Skellefteå	»	—	(— 25 000)
Örebro	»	—	(— 2 300)
5. Inköp av instrumentarium till läkarrummen vid de tekniska läroverken	»	2 000	(+ 2 000)
Summa kronor		420 000	(+ 77 400).

Av anslagsposterna 1 och 2 belöpa 2 200 kronor respektive 1 500 kronor på det nya tekniska läroverket i Jönköping. Detsamma gäller hela anslagsposten 5.

Beträffande anslagsposten 4 framhåller överstyrelsen, att läroverken i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona, vilka nu äro i verksamhet andra året, ha behov av att fortsätta utbyggandet av sina laboratorier. Det föreslagna beloppet å 17 000 kronor till Göteborgs-läroverket avser fortsatt utrustning av fysiklaboratoriet, vartill för innevarande budgetår anvisats 8 000 kronor. Läroverket i Malmö har begärt ett sammanlagt belopp av 125 000 kronor, varav 100 000 kronor till maskinlaboratoriet och 25 000 kronor till elektrotekniska laboratoriet. Överstyrelsen har emellertid med hänsyn bland annat till den pågående utredningen rörande den tekniska utbildningen vid de högre tekniska läroverken och andra tekniska läroanstalter icke ansett sig böra tillstyrka högre belopp än sammanlagt 30 000 kronor. Anslagsbeloppet å 15 000 kronor till Norrköpings-läroverket är avsett för nödvändig komplettering av utrustningen i fysik och elektroteknik. För det nya tekniska läroverket i Jönköping har beräknats samma belopp som anvisats för läroverken i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona under deras första verksamhetsår.

Departementschefen. Ehuru överstyrelsens anslagsberäkningar icke i och för sig givit mig anledning till erinran, anser jag mig dock icke i nuvarande läge kunna tillstyrka någon anslagshöjning utan förordar oförändrad medelsanvisning, 342 600 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen meddela bestämmelser angående anslaget disposition. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.*
för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av
342 600 kronor.

[279.] **6. Högre tekniska läroverk: Laboratorieutrustning m. m. för högre tekniska läroverket i Stockholm.** Detta reservationsanslag är nu uppfört med 100 000 kronor. Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för nästa budgetår anvisas 180 000 kronor.

Departementschefen. Vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för budgetåret 1947/48 (1947 års åttonde huvudtitel, sid. 453) uppskattade jag anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål till 960 000 kronor, varvid jag emellertid underströk, att angivna siffra givetvis vore att betrakta såsom preliminär och att ändrade prisförhållanden m. m. kunde komma att förändra rubbningar i dessa beräkningar. Hittills ha anvisats 600 000 kronor. Återstoden, 360 000 kronor, har förutsatts skola med lika belopp fördelas på budgetåren 1949/50 och 1950/51. (1948 års åttonde huvudtitel, sid. 319.) Genom beslut den 4 juni 1948 har Kungl. Maj:t bemyndigat läroverkets styrelse att vid uppgörandet av avtal om leverans av laboratorieutrustning m. m. för läroverket räkna med en medelsanvisning för nämnda ändamål av 180 000 kronor för vardera budgetåret 1949/50 och 1950/51.

Vid angivna förhållande biträder jag överstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Laboratorieutrustning m. m. för högre tekniska läroverket i Stockholm* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

[280.] **7. Högre tekniska läroverk: Stipendier.** Detta anslag, vilket sedan budgetåret 1946/47 varit uppfört med 30 000 kronor, torde i enlighet med förslag av överstyrelsen för yrkesutbildning böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Stipendier* för budgetåret 1949/50 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

[281.] **8. Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser.** Detta reservationsanslag, vilket sedan budgetåret 1946/47 varit uppfört med 18 400 kronor, disponeras på följande sätt:

1. till föreläsningar i arbetarskydd och hygien	kronor	2 400
2. till föreläsningar i tekniska, humanistiska och sociala ämnen, bland annat rörande arbetsmarknadsfrågor	»	8 000
3. till fortbildningskurser vid de högre tekniska läroverken	»	8 000

Summa kronor 18 400.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om en anslagshöjning med 2 600 kronor, varav 600 kronor belöpa å posten 1 och 2 000 kronor å posten 2. Höjningen beror *dels* på ökade resekostnader för föreläsare, *dels ock* på att medel till föreläsningar beräknats jämväl för de nya läroverken i Hälsingborg, Karlskrona och Gävle.

Departementschefen. Överstyrelsens beräkningar av medelsbehovet för nästa budgetår giva mig icke anledning till erinran. Jag förordar därför, att ifrågakvarande anslag uppföres med $(18\,400 + 2\,600 =) 21\,000$ kronor, och får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser* för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 21 000 kronor.

[282.] **9. Konstfackskolan: Avlöningar.**

	Anslag	Nettoutgift
1947/48	455 000	480 546
1948/49 (statsliggaren sid. 666)	527 000	
1949/50 (förslag)	555 000	

Kostnaderna för konstfackskolan fördelas mellan staten och Stockholms stad enligt grunder, som i propositionen 1945:296 underställts riksdagen för godkännande. I enlighet med vad i nämnda proposition förutsatts ha grunderna för fördelning av kostnaderna mellan staten och staden sam-

manfattats och preciserats i ett mellan parterna ingånget avtal. I fråga om avtalets ursprungliga lydelse torde få hänvisas till sid. 2 ff. i propositionen 1946: 143. Enligt överenskommelse mellan parterna ha, räknat från och med den 1 juli 1947, vidtagits vissa av den statliga löne regleringen påkallade jämkningar i avtalets avfattning, vilka Kungl. Maj:t för sin del godkänt genom beslut den 19 mars 1948 (jfr propositionerna 1947: 102 och 1948: 92).

Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 561 000 kronor, vilket innebär en höjning med 34 000 kronor. Av handlingarna inhämtas i huvudsak följande.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän. Denna anslagspost, nu 228 400 kronor, beräknas höjd med 13 300 kronor till 241 700 kronor. *Överstyrelsen* har därvid föreslagit, att rektorstjänsten uppflyttas från lönegraden Cb 12 till Cb 13, att kansliskrivartjänsten i Ca 15 omvandlas till bokhållartjänst i Ca 21 samt att facklärnarnas avlöning beräknas efter full tjänstgöring (24 veckotimmar) för envar av lärarna, ävensom räknat med visst ökat medelsbehov för ålderstillägg. *Statskontoret*, som anser rektors nuvarande löneställning gynnsam, har avstyrkt den ifrågasatta uppflyttningen. Ej heller en omvandling av kansliskrivartjänsten finner statskontoret motiverad. Mot beräkningen av facklärnarnas avlöning har statskontoret ej haft någon erinran. *Statens lönenämnd* har efter jämförelse med rektorstjänsterna i Cb 13 vid de högre tekniska läroverken samt med hänsyn jämväl till konstfackskolans komplicerade organisation och andra omständigheter, icke velat motsätta sig den föreslagna uppflyttningen av ifrågavarande rektorstjänst. Då frågan om kansliskrivartjänstens lönegradsplacering torde komma att prövas av 1947 års biträdesutredning, har lönenämnden allenast velat uttala, att göromålens art och omfattning, särskilt redogöraransvaret, syntes kunna motivera en något högre löneställning för denna tjänst.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Denna anslagspost är nu uppförd med 16 600 kronor, varav 3 540 kronor avse delposten till arvoden åt skolläkare m. m. och 360 kronor delposten till arvode åt tillsynslärare. *Överstyrelsen* har räknat med en höjning av förstnämnda delpost med 340 kronor, varav 90 kronor betingas av ökat elevantal och 250 kronor av föreslagen höjning av timarvudet åt skolsköterska från 3 kronor 75 öre till 4 kronor 75 öre. Vidare har *överstyrelsen* förordat höjning av arvudet åt tillsynsläraren med 390 kronor till 750 kronor med hänsyn till svårigheten att finna någon lärare, som mot nuvarande arvode ville åtaga sig uppdraget som tillsynslärare. *Statskontoret* har avstyrkt de ifrågasatta arvodeshöjningarna för skolsköterska och tillsynslärare. *Statens lönenämnd* anser, att någon ändring i tillsynslärarens arvode icke bör vidtagas annat än i samband med en prövning även av motsvarande arvoden vid de allmänna läroverken och eventuellt av andra arvoden för särskilda uppdrag.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Denna anslagspost är nu uppförd med 388 000 kronor. För nästa budgetår har *överstyrelsen* beräknat medelsbehovet till 419 100 kronor, innebärande en ökning med 31 100 kronor. Därvid har *överstyrelsen* räknat med ökat medelsbehov på grund av löneklassuppflyttningar och dylikt samt föreslagit *dels* inrättande av en ny tjänst som kanslibiträde i Ce 11, *dels* avlönande såsom speciallärare av timlärarna i bostadskunskap, filmtryck, blocktryck och grafiskt arbete, *dels ock* att avlöningen åt facklärare och biträdande facklärare beräknas efter full tjänstgöring (24 veckotimmar) för envar av lärarna. *Statskontoret*, som avstyrkt förslaget om avlönande såsom speciallärare av vissa timlärare, anser att arbetsbelastningen å kansliet motiverar viss personalförstärkning därstädes men har i stället för den föreslagna kanslibiträdestjänsten förordat anställande av ett biträde med lön enligt den reglerade befordringsgången. Mot beräkningen av facklärares och biträdande facklärares avlöning har statskontoret icke haft någon erinran.

Rörligt tillägg. Denna anslagspost, nu 54 000 kronor, har av *överstyrelsen* beräknats höjd med 9 000 kronor till 63 000 kronor.

Särskilda uppbördsmedel. Med hänsyn till ökat elevantal har *överstyrelsen* beräknat en höjning av elevavgifterna från 18 000 kronor till 22 000 kronor. Bidraget från Stockholms stad, nu 139 120 kronor, har beräknats till 155 250 kronor.

Stadsfullmäktige i Stockholm ha förklarat sig godkänna vad *överstyrelsen* föreslagit utom med avseende på ifrågasatta löneregleringar och personalförstärkning, till följd varav stadens bidrag borde minskas med 11 145 kronor i förhållande till det av *överstyrelsen* beräknade beloppet.

Departementschefen. *Överstyrelsens* förslag om lönegradsuppflyttning av rektorstjänsten samt kansliskrivartjänstens omvandling till en bokhållartjänst anser jag mig för närvarande icke kunna tillstyrka. Däremot har jag intet att erinra mot att vid anslagsavvägningen ordinarie facklärares avlöning beräknas efter full tjänstgöring (24 veckotimmar) för envar av lärarna. Vid bifall härtill och med hänsyn till vissa löneklassuppflyttningar torde ordinarieposten bära höjas med 10 900 kronor till 239 300 kronor.

I överensstämmelse med den ståndpunkt jag intagit till motsvarande förslag beträffande, bland annat, de högre tekniska läroverken, kan jag icke tillstyrka den förordade höjningen av timarvodet för skolsköterska från 3 kronor 75 öre till 4 kronor 75 öre. Delposten till arvoden åt skolläkare m. m. torde därför bära höjas endast med i runt tal 100 kronor till följd av ökat elevantal och uppföras med 3 640 kronor. Med hänsyn till vad lönenämnden anfört är jag icke beredd att nu förorda någon höjning av tillsynslärens arvode. Hela arvodesposten bör sålunda uppräknas med 100 kronor till 16 700 kronor.

Ehuru jag i likhet med statskontoret anser, att arbetsbelastningen å konstfackskolans kansli kunde motivera en viss personalförstärkning därstädes, vill jag emellertid, särskilt med hänsyn till Stockholms stads ståndpunkt, icke nu framföra något förslag därom. Förslaget att bereda timlärare i vissa ämnen avlöning såsom speciallärare anser jag mig icke kunna biträda. Mot överstyrelsens förslag att vid anslagsavvägningen beräkna avlöningen för extra ordinarie facklärare och biträdande facklärare efter full tjänstgöring (24 veckotimmar) har jag intet att erinra. Med hänsyn härtill och till vissa löneklassuppflyttningar m. m. bör icke-ordinarieposten höjas med 22 000 kronor till 410 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde bära uppräknas med 4 000 kronor till 58 000 kronor.

De särskilda uppbördsmedlen beräknar jag till sammanlagt 169 000 kronor, varvid jag uppskattar elevavgifterna till 22 000 kronor och bidraget från Stockholms stad till 144 120 kronor.

Avlöningsanslaget beräknar jag alltså för nästa budgetår till $(239\,300 + 16\,700 + 410\,000 + 58\,000 - 169\,000 =) 555\,000$ kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 28 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för konstfackskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1949/50:

A v l ö n i n g s s t a t.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,
förlagsvis kronor 239 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar,
bestämda av Kungl. Maj:t:
 - a. Arvoden åt skolläkare
m. m., förlagsvis kronor 3 640
 - b. Ersättning åt vissa
sakkunniga, förlags-
vis » 100
 - c. Arvode åt bibliotekarie » 5 000
 - d. Arvode åt tillsynslärare » 360
 - e. Arvode åt portvakt .. » 800
 - f. Ersättning åt vissa
teckningslärare och
handledare, förlagsvis » 4 800
 - g. Ersättning åt styrelsens
sekreterare » 2 000 kronor 16 700